

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KJØBENHAVNS
KIRKER OG KLOSTERE

I

MIDDELALDEREN.

AF

HOLGER FR. RØRDAM.

KJØBENHAVN.

SELSKABET FOR DANMARKS KIRKEHISTORIE.

THIELES BOGTRYKKERI.

1859—63.

Tillæg
af
forhen utrykte Dokumenter
og
Aktstykker.

De efterfølgende Dokumenter og Aktstykker ere nøjagtigt gjengivne efter Originalerne, forsaavidt disse ere bevarede, ellers efter de bedste Afskrifter, som haves. Nogle af dem staa ved første Øjekast ikke i nogen umiddelbar Forbindelse med Kjøbenhavns Kirker, men henhøre dog til Vor Frue Kirkes Arkiv, som Adkomstbreve paa Kirkens Gods. De ere medtagne her, hvor der forøvrigt kun er meddelt et Udvalg af de mest oplysende Dokumenter — maaske i det hele kun en Fjerdedel af de endnu bevarede utrykte Breve vedkommende Kjøbenhavns Kirker og Klostre i Middelalderen — fordi de findes i en mindre let tilgængelig Samling og lettere udsatte for Tilintetgjørelse end de Dokumenter, der bevares i Gehejmearkivets faste Hvælvinger. At jeg forøvrigt for den ældre Tid, fra hvilken kun faa Dokumenter ere bevarede, har været mindre sparsom i Valget, end for den senere Tid, antager jeg, vil billiges. — Nogle af Afskrifterne ere velvilligt besørgede af Hr. Cand. phil. C. M. A. Mat-thiessen, Stipendiat i Gehejmearkivet.

1.

1276. 23 Juni. Biskop Peder Bang af Roskilde stadfæster det københavnske Kapitels Friheder og fritager dets Tjenere for al bispelig Tyngte og Paalæg.

Vniuersis presentes litteras inspecturis P(etrus) dei gracia episcopus Roskildensis salutem in domino sempiternam. Vniuersitati vestre innotescat per presentes, quod dilecti nobis in Cristo discreti viri decanus et capitulum Hafnense in nostra presencia constituti coram nobis proponere curauerunt, quod quidam stimulis superbie et malicie agitati eorum libertatibus et priuilegiis, ipsis concessis tam a predecessibus nostris quam a nobis, quam plurimum inuidentes, predicta priuilegia et libertates presumptione temeraria impugnare undique et diminuere non formidant, in anime sue periculum, multorum scandalum ac dictorum decani et capituli non modicum preiudicium et grauamen: petentes a nobis cum magna instancia sibi super hiis celeri remedio subuenire. Nos itaque, quibus ex officio nostro incumbit subiectos nostros in suo iure deffendere ac eorum violencias et iniurias in quantum possumus propulsare, cum non sit maliciis hominum indulgendum, sed eorum peruersitatibus nequiciis et erroribus resistendum, volumus precipimus et ordinamus predicta preuilegia et libertates predecessorum nostrorum et nostra manere ab omnibus inconcussa et perpetuo duratura, prefatis decano et capitulo tenore presencium concedentes, vt possessiones eorum vniuerse, fundi, villici et coloni ac cetera eorum familia a nostris exactionibus et iuribus omnibus libera sint penitus et exempta, adiacientes quoque concessioni siue graciae

supradicte, vt quociescunque aliquem de familia eorundem dominorum, cuiuscunque condicionis aut status existat, delinquere contigerit, in quocunque casu seu causa delinquens, pro tali excessu vel delictu coram prenominatis dominis et nullo alio conveniatur, et ab eis postuletur, vt exhibeatur, et fiet satisfactio emenda et iusticia, ac eciam eorum super hoc iudicium deffinitio et ordinacio, secundum quod approbata consuetudo et iuris ordo postulat, expectetur. Vt autem prelibata priuilegia omnia et libertates solidiori munimine et presidio fulciantur, mandamus aduocatis exactoribus et officialibus nostris vniuersis, in virtute obediencie districte precipientes, quatenus sepepredictos dominos possessiones eorum et familiam contra libertates et indulta huiusmodi in aliquibus turbare impugnare aut inuadere non presumant, sed eos pocius iura eorum libertates ac familiam in omnibus, quibus possunt, deffendant augeant et assistant eisdem. Si quis igitur presens vel succedens huic nostre donacioni contraire presumpserit vel eam in irritum reuocare attemptauerit, perpetuo anathemate feriatur et dei omnipotentis et sue genitricis et omnium sanctorum indignacionem procul dubio se nouerit incursum. In cuius rei euidentiam, certitudinem presencium et memoriam futurorum, sigillum nostrum presenti pagine est appensum. Datum Hyortholm anno domini millesimo cc^o. lxx^o. vi^o. in vigilia beati Johannis baptiste.

Af Mnsr. Bartholin. i Univ.-Bibl. Tom. V.

2.

1304. 9 December. Præsten Hinze Bagges Testament.

In nomine patris et filij et spiritus sanctj amen. Ego Henzæ sacerdos, sanus mente licet eger corpore, de bonis michj a deo concessis in salutem anime mee condo testamentum meum in hunc modum. In primo lego dimidietatem porcionis mee sub hac forma: ecclesie beate virginis Hafnis decem marchas denariorum, in qua michj eligo se-

pulturam. Item eidem ecclesie tabernam vnam cum fundo sibi subiacente, in quo residet Arnoldus sartor sub hac conditione, quod tutores dicte ecclesie aniuersarium meum cum duabus marchis annuatim obseruabunt, quorum .xij. oras canonici, quj interfuerint vigilijs et misse, habere debeant, vicarij .ij. oras, et pauperes scolares .ij. oras. Item ad mensam canonicorum tres marchas. Item ecclesie beati Petri Hafnis .ij. marchas, sacerdotj dimidiam marcham, et dyacono .ij. oras. Item ecclesie beati Nicholai ibidem .ij. marchas, sacerdotj dimidiam marcham et dyacono .ij. oras. Item ecclesie beati Clementis .ij. marchas, sacerdotj dimidiam marcham, et dyacono .ij. oras. Item domino Ebbonj sacerdotj .ij. marchas. Item domino Johannj Odiliæ .ij. marchas et vnum par linearum vestium. Item ministro ecclesie beate virginis .ij. oras. Item ecclesie fratrum minorum Hafnis marcham. Item ad mensam ipsorum marcham. Item domuj sancti spiritus marcham. Item hospitalj .ij. marchas. Item domine Margarete relicte Grikæ vnum choclear argenteum et .iij. marchas denariorum. Item Cristine neptj mee vnam tabernam cum fundo, in quo residet Gotskalcus, et tunicam meam blaneam cum capucio et balteo meo cum suis appendentibus. Item Matheo genero meo capam meam et pellicium. Item vxori sue culcedram magnam cum alia minorj. Item Botildj Tannæ .ij. marchas. Item Cristine mō marcham. Item cuidam Botildj marcham. Item .iij. fratribus meis in Esrom .ix. marchas. Item dominis Petro et Johannj canonicis Hafnensibus sex marchas, quos constituo exequutores testamentj mej, vt ipsj quicquid residuum fuerit de media porcione mea preter ea, que jam nominatim expressa sunt, inter pauperes distribuant, vt coram summo iudice uoluerint respondere. Siquis autem hanc vltimam voluntatem meam infregerit, iram dej omnipotentis et sanctorum suorum omnium se nouerit incursum. In cuius rej testimonium sigillum dominj Ebbonis confessoris mej, quia sigillum personaliter non habeo, vna

cum sigillis dominorum Petri et Johannis canonicorum Hafnensium apposuj presentj testamento. Actum anno domini m^o. ccc^o. quarto, feria quarta proxima ante Lucie.

Paategnet: Testamentum Hinze Baggy.

Orig. paa Perg. med tre Segl, de to første beskadigede; det sidste forestiller Johannes Evangelistes Martyrium med Omskrift: ✝ IOHNS IN HOLI(R)O . . FERVENTI OLEO. Geh.-Ark.

3.

1315. 6 Marts. Biskop Oluf af Roskilde overdrager Jakob, Dekanus i Kjøbenhavn, og Kapitlet smsts til evig Ejendom alt det rørlige og urørlige Gods i Ølsted (Strø H.), som han forud havde givet til deres Bord.

Omnibus presens scriptum cernentibus Olauus miseratione diuina episcopus Roskildensis salutem in domino sempiternam. Noueritis, quod nos exhibitoribus presencium viris venerabilibus et discretis dominis Jacobo decano nostro Hafnensi totique capitulo ibidem bona omnia et singula mobilia et immobilia Ølstathæ sita, dicto capitulo ad mensam prius per nos data, cum iuribus fructibus et pertinentiis suis vniuersis per presentes assignamus cum pleno iure et dominio perpetuo possidenda, et pro vsibus suis libere ordinanda, mandantes familie in dictis bonis residenti, vt ipsis tamquam veris possessoribus seu ipsorum procuratorj et nulli alij decetero respondeant de eisdem. In cuius rej testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum. Datum in castro nostro Hafnensi, anno dominj m^o. ccc^o. quintodecimo, quinta feria ante dominicam passionis domini.

Paategnet: Super bonis in Ølstæthæ.

Orig. paa Perg., Seglet et tabt. Geh.-Ark.

4.

1335. 4 April. Niels Buddinge lover at ville godtgjøre Hans Bug, hvad han maatte bygge paa det ham pantsatte Gods i Buddinge (Glad-saxe Sogn).

Omnibus presens scriptum cernentibus Nicholauus

dictus Buthinghæ¹ salutem in domino sempiternam. Noueritis, quod compromitto me ad satisfaciendum et indempenem reddendum exhibitori presencium Johannem Bwg² pro edificiis, si aliqua in bonis meis in Buthinghæ, sibi per literas meas patentes inpignoratis, instruxerit, antequam per me redimantur, iuxta arbitrium bonorum per nos nominatorum tempore mee redemptionis. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus est appensum. Datum anno domini m^o. ccc^o. xxx. quinto, die beati Ambrosii episcopi et confessoris.

Orig. paa Perg. i Konsistoriets Arkiv. Seglet mangler.

5.

1338. 5 November. Kirstine, Henneke Moltekes Enke, pantsætter en Gaard i Mørkhøj (Gladsaxe S.) til tvende Indbyggere i Kjøbenhavn.

Omnibus presens scriptum cernentibus Cristina, relicta Hennichini Molyckæ, salutem in domino sempiternam. Noueritis, quod exhibitoribus presencium domine Aleke, relicte Bertoldj Thythæbærgh, et genero suo Wlf, ciuibus Hafnensibus, vnam curiam meam in Myrkø sitam, in qua residet quidam Petrus Niclesson, cum agris, pratis et omnibus suis attinenciis pro quinque marchis purj ponderis Coloniensis, in quibus predictus maritus meus dilectus sibj tenebatur obligatus, de voluntate et consensu dominj Petrj Grybbæ de Storthæ³, patris mej, inpignerò per presentes; talj ratione, vt sicut cum fructu et reddito prefata curia ipsis Aleke et Wlf assignatur, sic et enim cum reddito tempore resolucionis resignatur in parata pecunia, sine

¹ Denne Mand var af Adel, og synes at have hørt til den Slægt, der i Adelslexikon opføres under Slægtnavnet Fikkesson.

² Af Adel; af Slægten Bug eller Biug er mest bekjendt Bent Biug, der var dansk Rigsraad i Dronning Margretes Tid.

³ Jfr. Suhms Hist. XII, 20. 22. Storthæ er maaske det nuværende Sterrede i Venslev S., Flakkebjerg H.

estimacione in proximo festo beatj Martini redimendam, ita quod dicte Alekæ et Wlf fructus et redditus leuant omni anno de predicta curia, in sortem principalis debijt minime computandos, donec eis vel eorum veris heredibus infra dictum festum beatj Martinj, quocunque anno redempta fuerit, dicta summa argentj integre fuerit persoluta. Insuper supradictos dominam Aleke et Wlf ab omnj inpedicione, cuiuscunque condicionis sit vel status, indempnes vtique conseruabo. In cuius rej testimonium sigillum meum vna cum sigillo predictj dominj Petrj Grybbe patris mej dilectj presentibus est appensum. Datum anno dominj millesimo ccc^o. xxx^o. octauo, proxima quinta feria ante festum beatj Martinj episcopj et confessoris.

Orig. paa Perg., med Levninger af Seglene. Konsist. Ark.

6.

1340. 26 Januar. Hertuginde Ingeborg skjænker Kjøbenhavns Kaptel Asminderød Kirke til et Skolepræbende.

Omnibus presens scriptum cernentibus Ingiburgis dei gracia ducissa Swecie, Hallandie et Samsø, salutem in domino sempiternam. Vt cultus diuini nominis ampliatur et clerus eidem seruiens merito et munere augeatur, constet vniuersis presentibus et futuris, quod nos nomine nostro et liberorum nostrorum presentibus presentamus ad manus dilectorum nobis in domino decani et capituli ecclesie Hafnensis ecclesiam Asmunderuth pro scolastia dicte ecclesie Hafnensis, ad laudem virginis gloriose, ipsam ecclesiam perpetue annectentes, ac renunciantes juri nostro et heredum seu liberorum nostrorum in dicta ecclesia, quod nobis et ipsis tytulo regio, vel consuetudine, vel quouis alio modo, actenus in ipso competeat. Prouiso quod annuatim per scolasticum ecclesie Hafnensis, qui est et pro tempore fuerit, pro anima dilecti domini et mariti nostri karissimi domini Kanuti, quondam ducis Hallandie et Samsø pie memorie, fiet anniuersarium in profesto sancte Petronille virginis in choro, canonicis presen-

tibus, cum vigiliis nouem lectionum et missa animarum sollempniter et deuote. Item quod omni die sabbati in missa, que dicitur prime, specialia fiant suffragia pro anima eiusdem domini nostri ducis et animabus progenitorum suorum et pro nostra ac liberorum nostrorum valitudine et salute. Item quod in capella beate virginis ibidem ter celebretur in ebdomada missa hoc modo, scilicet prima de domina nostra, secunda de omnibus sanctis, cum collecta pro anima dicti domini nostri ducis in ambabus, et tertia pro defunctis. Item quod fiat specialis collecta pro nobis, viuentibus nobis, in summa missa ad summum altare chori singulis diebus, exceptis summis et duplicibus festis, et post mortem nostram fiat collecta specialis pro anima nostra post collectam domini ducis assequenter. In cuius rei testimonium et memoriam firmiorem presentes literas sigillo nostro duximus roborandas. Actum et datum anno domini m^o. c^oc^oc^o. quadragesimo, in crastino conuersionis sancti Pauli.

Paategnet: Litera super annexione ecclesie Asmunderød ad scolestriam Haffnensem.

Orig. paa Perg., Seglet i grønt Vox med Indskrift: ✠ s' INGEBVRGIS DEI GRACIA DVCISSE SWECIE HALLANDIE ET SAMSØ. Arne Magn. danske Dipl.

7.

1342. 9 Avgust. Niels Buddinge pantsætter til Hans Bug tvende Gaarde i Buddinge for Kappe, Hest og Vaaben.

Omnibus presens scriptum cernentibus Nicholaus dictus Butynge salutem in domino sempiternam. Noueritis, me viro discreto et honesto, exhibitori presencium, Johanni dicto Bwg in vndecim marcis puri argenti cum dimidia teneri et esse veraciter obligatum, videlicet pro panno equo et armis. Pro qua quidem pecunie summa duas curias meas in Buthinge, vnam silicet, in qua residet quidam Andreas Thoreson, et aliam desolatam ad meridiem sitam, cum omnibus suis attinenciis, silicet agris, pratis, siluis et pascuis, sibi pro quinque marcis puri argenti racione cuius-

dam equi prius impigneratas, impignero per presentes, eadem condicione, quod terminus vere solucionis semper esse debeat in festo beati Martini, et dictus Johannes Buug omnes fructus et proventus de dictis bonis prouenientes integraliter leuare teneatur, donec dicta bona per me redimantur, in sortem principalis debiti minime computandos. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillo Johannis Skawe per dictum Nikolaum ad hoc rogati presentibus est appensum. Datum anno domini m^o. ccc^o. xl^o. secundo, vigilia beati Laurentii martiris.

Paategnet: Bwdinghæ oc Mørkøwæ.

Orig. paa Perg., Seglene ere tabte. Arne Magn. danske Dipl.

8.

1349. 2 Juli. Peder, Niels af Buddinges Søn, sælger Hr. Bo, Dekan i Kjøbenhavn, nogle Jorder i Buddinge.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus, filius Nicholai quondam dicti de Buthynge¹, salutem in domino. Nouerint vniuersi, me exhibitori presencium viro honorabili domino Boecio decano Hafnensi terras quasdam in Buthynge, in censu duodecim solidorum, cum fundo principali ac

---

¹ Se foran Nr. 4 og 7. Sønnen Peder Nielsen forekommer uidentvivil i et Dokument af 14 Juni 1347, hvis Indhold er: Petrus Niklesson gjør vitterligt, at han overdrager Olaus Ebbesen at indløse sine Ejendomme i Gefnetofte (Gjentoft), som Pet. Niklesson havde pantsat for syv Mark, og nu pantsætter til Ol. Ebbesen for ti Mark paa tre Aar. Brevet er beseglet af „nobiles viri“ Petrus Godesson, Petrus Niklesson de Bakswerthe, og Nicholaus Trapel. Men det kan være tvivlsomt, hvilken af de to Mænd af Navnet Petrus Niklesson han er. — Et andet Dokument af 1 Maj 1349 staar vist i Forbindelse hermed, ved dette tilskjøder Nicholaus Sartor, Bymand i Slangerup, Olaus Ebbesøn, Foged paa Kjøbenhavns Slot, noget Gods i Gefnetofte. Brevet er beseglet af Hr. Boecius, Dekan i Kjøbenhavn, og af Johannes Bwgh og Nicholaus Traapiil (Lang. Dipl.). Endelig har man et Brev af 14 Febr. 1356, hvorved Olaus Ebbesen, „famulus“, sælger sine Eiendomme i Gyefnetofte, som han havde købt af Petrus Nicholson, til Kong Valdemar og Danmarks Riges Krone (smsts).

earum pertinenciis mobilibus et immobilibus quibuscunque vendidisse et in placito Stocchælundæ scotasse et ad manus coram tunc placitantibus personaliter assignasse, recognoscens me precium pro dictis terris integraliter habuisse et leuasse ad mee placitum voluntatis, vnde me per presentes obligo dictum dominum decanum ad saluandum ab impetitione quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillo Nicholai Jønæs son dicti Trappæl presentibus est appensum. Anno domini m^o. ccc^o. xl^o. nono, die beatorum Processi et Martiniani.

Paategnet: Super bonis in Buthinge.

Orig. paa Perg., med Levning af det første Segl, medens det andet mangler. Geh.-Ark.

9.

1349. 28 September. Peder Nielsen, Niels af Buddinges Søn, pantsætter sit Gods i Buddinge til Jakob Tythebjerg, Borger i Kjøbenhavn.

Vniuersis presentes literas visuris et auditoris Petrus Niclesson, filius quondam Nicholai de Buthinge, salutem in domino sempiternam. Notum facio vniuersis, quod exhibitori presencium Jacobo Thythebergh, villano Hafnensi, et suis heredibus per me vel heredes meos omnia bona mea in Buthinge sita, videlicet vnam curiam cum tribus quartariis terrarum et aliam curiam cum dimidio bool terrarum, cum omnibus eorum attinenciis, agris, pratis, siluis, pascuis ac aliis quibuscunque, que ad dicta bona ab antiquo inter quatuor limites camporum adhesisse dinoscuntur, ad me jure hereditario post fratrem meum Nicholaum Buthinge et sororem meam Helenam, bone memorie, diuoluta, pro viginti marcis puri argenti ponderis Coloniensis, quas in prompta pecunia et bonis valoribus juxta libitum mee voluntatis leuaueram, libera mea voluntate inpignero per presentes, in die beati Martini episcopi nunc proximo subsequente in prompta pecunia et nullis aliis valoribus integraliter redimenda. Si vero tunc temporis non redimero, extunc idem Jacobus vel heredes sui redditus et

prouentus de dictis bonis libere percipere teneatur, in sortem principalis debiti minime computandos, donec per me vel heredes meos legitime redimantur. Ipsumque Jacobum vel heredes suos pro omnibus edificiis ac melioracionibus, quas in eisdem bonis instruxerit, iuxta quantitatem suorum sumptorum, tam maiorum quam minorum, promitto cum meis heredibus indemnem conseruare. Si vero edificia, quod absit, incendio contingat deperire, ac alia rursus edificauerit, tam pro combustis edificiis quam pro de nouo erectis satisfacere me obligo eidem Jacobo vel suis per presentes. Hoc adiecto, quod quando dicta bona ab me vel meis heredibus redempta fuerint, et eidem Jacobo vel suis heredibus pro suis sumptibus in ipsis bonis factis totaliter solutum et satisfactum fuerit, extunc ipse vel sui eadem bona cum omnibus eorum attinenciis per spacium vnus anni integraliter libere teneat vel habeat pro suis vsibus, absque omni contradiccione mei vel meorum heredum ordinanda. Ceterum hoc volo et promitto, quod si necessitas me cogerit ad dicta bona alienandum vel maiorem pecuniam de cetero super ipsa recipiendum, ipse Jacobus vel sui heredes proximi esse debeant ad emendum vel pecuniam accommodandum super bona memorata. Si vero idem Jacobus aliquem defectum ex premissis vel ex aliquo articulo premissorum patiat, me et meos heredes obligo, ipsum indemnem conseruare. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum domini Absalonis canonici Hafnensis et Gerikini Fridirici presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini m^o. ccc^o. xl^o. nono, in profesto beati Michaelis archangeli.

Orig. paa Perg. med de tre Segl. I det første staar et Vaaben (i venstre Felt: en Figur, der ligner et Hjortegevir, i højre: tre lige Tværbjelker) med Omskrift: † S' PE: TRI: NICO: LXI. I det andet Jomfru Maria med Barnet, Omskrift: † S' ABSOLONIS SACERDOTIS. I det tredie Ejerens Navn og Bomærke. Konsist. Arkiv.

10.

1349. 2 November. Peder Nielsen, Niels af Buddinges Søn, sælger sit Gods i Buddinge til Jakob Tythebjerg.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Nicleson, filius quondam Nicholai de Buthinge, salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi, tam posteri quam presentes, me omnia bona mea in Buthinge sita, mobilia et immobilia, ad me jure hereditario post mortem fratris mei Nicholai de Buthinge et sororem meam Helenam diuoluta, que Jacobus Thythebergh pro xx^{ti} marcis puri argenti per apertas literas meas in pignere habet, pro quibus bonis competens et sufficiens precium iuxta voluntatem meam ab ipso Jacobo leuaueram, vendidisse eidem Jacobo et suis heredibus per me vel heredes meos perpetuo possidenda, obligans me vel meos heredes, cum ipse Jacobus vel sui requisierint, in placito debito scotare sibi viua voce. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillo domini Willelmi de Capella, canonici Hafnensis, presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini m^o. ccc^o. xl^o ix^o. in crastino omnium sanctorum.

Orig. paa Perg., af Seglene findes nu kun det første. Konsist. Ark.

11.

1350. 27 Juni. Kongeligt Rettertingsvidne om, at Hr. Johannes Jakobsen, Kannik i Aarhus, skjænkede en Gaard til Vor Frue Kirkes Bygning i Kjøbenhavn.

Waldemarum dei gratia Danorum Sclauorumque rex, omnibus presens scriptum cernentibus salutem et gratiam. Nouerint vniuersi, quod sub anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo, dominica proxima post diem natiuitatis beati Johannis baptiste, constitutus in placito nostro iustitiario dominus Johannes Jacobson canonicus Arusiensis, viro discreto et honesto domino Johanni Krak canonico Roskildensi, ex parte fabrice ecclesie virginis gloriose Marie Hafnis, fundum suum, quem edificauerat

quidam Germundus villanus ibidem suis edificiis, et conduxerat pro quatuor solidis grossorum Turonensium ab ipso domino Johanne, quolibet anno in festo natiuitatis beate virginis sub pena remotionis ipsarum domorum persolendis, scotauit et legauit. Hoc diligenter prouiso et adiecto, quod ipse dominus Johannes Jacobsøn censu predicto ipsius fundi ad dies suos libere vti debeat et gaudere. Post eius autem obitum tutores eiusdem ecclesie beate virginis, quicumque fuerint, pro anniuersario, quolibet anno, die quo ipse Johannes decesserit, in remedium anime sue, patris sui Jacobi Ingwarson et matris sue Margarete, in choro eiusdem ecclesie in perpetuum celebrando, canonicis, qui huic in vigiliis et missa interfuerint, dimidietatem dicti census, inter ipsos distribuendam, vt ibidem moris est, erogabunt annuatim, reliquam autem dimidietatem ordinent pro vsibus ecclesie eiusdem, prout coram deo voluerint respondere. Si vero domus in eo jam constructas ipse Germundus remouere voluerit, vel alias destruentur, et censum predictum dare noluerit, ipsi domini canonici et tutores, qui nunc sunt vel pro tempore fuerint, ecclesie memorate, equam inter se de dicto fundo, vt predicta obseruentur, nichilominus habeant facultatem. Hoc insuper adiecto, quod quam diu durauerint domus et ipse Germundus censum predictum dare voluerit, ne remoueatur, sit tenore presentium premunitus. Datum Roskildis, nostro sub sigillo, anno et die supradictis, teste Nicholao Jensson Kældebek iusticiario nostro.

Paategnet: Litera domini Johannis Jacobi canonici Aruensis super fundo in quo Johannes Ebbeson.

Langebeks Afskr. i Diplom., »Orig. membr. laant af Biskop Harboe.«

12.

1352. 5 September. Biskop Henrik af Roskilde stadfæster Gotfred von Unnas og hans Hustru Katrines Dotering af det af dem stiftede Alter i Vor Frue Kirke.

Vniuersis presentes literas [visuris et audituris] Henricus dei gracia episcopus Roskildensis salutem in domino sempiter-

nam. Notum facimus presentibus et fut[uris, quod comparuerunt] coram nobis propter hoc specialiter domina Katerina vxor quondam Gotfridi de Vnna, Gerardus [filius eorum et] Jacobus Thythebergh et Hennechinus Stenwek heredes eorumdem, scotauerunt ad altare [sanctorum apostolorum in ecclesia] beate virginis Hafnis de nouo constructum vnam curiam in parochia beati Nicholai Hafnis . . . . . quondam Laurencii Orm, in qua residet vnus pistor, et vnam curiam in parochia beate virg[inis Hafnis, in qua] nunc habitant sutores ac alii operarii, ac vnam curiam paruam in parochia beati Petri [Hafnis, in qua Martinus Nybagere quondam habitauit, in censu xiiii solidorum] grossorum cum dimidio, sub condicione infrascripta, videlicet quod rector altaris predicti, quicumque pro tempore fuerit, diem anniuersarium Gotfridi predicti feria secunda proxima post festum natiuitatis beate virginis anni cuiuslibet de vno solido grossorum [faciet] et diem anniuersarium domine Katerine predictae, cum eam rebus eximi contingat humanis, de vno solido grossorum annuatim similiter facere teneatur. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini m^o. ccc^o. quinquagesimo secundo, quinta die mensis Septembris.

Paategnet: Littera anniuersarii Godefridi et vxoris eius Katerine super bonis ad altare . . . . .

Orig. paa Perg., stærkt beskadiget. Geh.-Ark. Sammesteds findes en temmelig gammel Oversættelse, der ogsaa er stærkt beskadiget, men dog hjælper til at udfylde Hullerne i Originalen.

13.

1357. 8 Januar. Absalon, Kannik i Kbhvn, giver en Grund med Stenhus til Vor Frue Kirkes Bygning, dog forbeholder han sig og sin Medkannik Klemens Indtægten i deres Livstid.

Omnibus presens scriptum cernentibus Absalon canonicus ecclesie Hafnensis salutem in domino sempiternam. Noueritis, quod fundum vnum cum domo lapidea in eodem constructo (l), situm in parte borientali a tabernis carnificum,

fabrice ecclesie beate virginis Hafnis sanus et incolumis confero, trado, et ad manus assigno iure perpetuo possidendum, condicione tali prehabita, quod tutores dicte fabrice, qui pro tempore fuerint, mihi et non alii singulis annis diebus uite mee omnes fructus et redditus de fundo et domo supradictis prouenientes tradere vtique debeant et assignare. Post mortem uero meam omnes fructus et redditus supradictos tutores antedicti cuidam domino Clementi meo concanonico singulis annis, quamdiu vixerit, amministrare teneantur. Hoc insuper prouiso, quod dictus fundus cum domo lapidea et omnibus eorum pertinentiis et redditibus integre ac sine diminucione statim post obitum ipsius domini Clementis perpetuo cedant fabrice memorate. In cuius rei testimonium et cautelam euidentem sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum Hinrici Møme¹, Tidekini Lyttekenborgh et Hinrici Raklinghuse, consulum Hafnensis ciuitatis eiusdem, presentibus est appensum. Datum anno domini m^o. ccc^o. quinquagesimo septimo, dominica proxima post epyphaniam domini.

Paategnet: Litera super domo lapidea in Thydeskemanne gade, quam habet Johannes Bosson.

Langebeks Afskrift i Diplomatariet. (»Orig. membran. mutilum af Vor Frue Kirkes Arkiv 1763«).

14.

1357. 12 Juli. Biskop Henrik af Roskilde gjør vitterligt, at Johannes Kraac, Dekan i Kjøbenhavn, skjænker Kapitlet i Roskilde nogle Ejendomme for sin Aartid.

Omnibus presens scriptum cernentibus Henricus dei gracia episcopus Roskildensis salutem in domino. Noueritis, quod sub anno domini m^o. ccc^o. quinquagesimo septimo,

---

¹ I en tidligere, forøvrigt mindre god, Afskrift af dette Brev (ogsaa af Langebek) læses dette Navn Molnæ, hvilket maaske er rigtigere, da der i et Dokument af 1350 forekommer en Hinze (c: Henrik) Mollæ som Borger i Kbhvn.

feria quarta proxima post diem beati Kanuti regis et martiris, presentibus domino Petro clerico nostro et Gerardo perpetuo vicario ecclesie nostre Roskildensis, Johanne Paant et Paulo Bylle laicis, ac aliis pluribus fidedignis clericis et laicis, coram nobis Roskildis in domo habitationis nostre ad hoc specialiter constitutus vir venerabilis dominus Johannes Kraac, decanus Hafnensis, domino Nicholao Tuchonis, canonico nostro Roskildensi, ex parte capituli bona sua patrimonialia videlicet terras cum edificiis et singulis suis pertinenciis, in platea fori ad orientem a domo lapidea, in qua nunc habitat Wernerus dictus Punderere, sita, legauit et scotauit, prout eciam nobis asseruit in testamento suo plenius contineri. Ita videlicet quod, quoaduixerit idem dominus Johannes Kraac, redditus ipsorum honorum leuabit, et post mortem suam de ipsis redditibus fiat anniuersarium suum annuatim. Due partes reddituum cedant canonicis, qui vigiliis et missis animarum interfuerint, tertia autem pars vicariis perpetuis et non perpetuis existentibus in vigiliis debeat. Datum sub sigillo nostro vna cum sigillo domini Johannis Kraac supradicti, anno die et loco supradictis.

Paategnet: Scotacio curie facta ecclesie per dominum Johannem Kraac decanum Hafnensem ad anniuersarium suum.

Orig. paa Perg. med Levning af det første Segl. Arne Magn. danske Diplomer.

15.

1357. 9 Oktober. Johannes Kraac, Dekan i Kjøbenhavn, og Katrine, Enke efter Godikinus von Unna, tilstaa, at de have laant 20 Mark Sølv, som af Gerhard von Unna vare givne til Apostlenes Alter i Vor Frue Kirke, hvorfor de sætte en Gaard i Roskilde i Pant.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Kraac, decanus Hafnensis, et Katerina, relicta cuiusdam Godekini de Vnna, ciuis Hafnensis, salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi presentes et futuri, nos de consilio et

voluntate cuiusdam Luthberti¹, perpetui vicarii ecclesie beate virginis Hafnis Roskildensis dyocesis, viginti marchas puri argenti ponderis Coloniensis, collatas per quendam Gerardum dictum de Vnna morantem Colonie pro anniuersario suo post dies suos in ipsa ecclesia Hafnensi, annue de duobus solidis grossorum faciendo, ad altare dicti Luthberti, fundatum per quendam Godichinum dictum de Vnna, condam ciuem Hafnensem bone memorie, pro vsibus nostris integraliter subleuasse. Pro quibus viginti marchis argenti ipsius altaris possessori, qui nunc est, vel qui pro tempore fuerit, curiam nostram Roskildis in parochia sancti Michaelis in australi latere fori sitam, nobis iure hereditario de matrimonio² contingentem, quam nunc inhabitat quidam Wernerus Pundere, cum domo lapidea, edificiis singulis et pertinentiis vniuersis, impigneramus veraciter per presentes, tali condicione, quod quodocunque nos vel post dies nostros heredes nostri dictam curiam pro tanta pecunia redimere voluerimus vel voluerint, nulla nobis vel eis per aliquem, cuiuscunque status aut condicionis, in hoc occurrat contradictio vel difficultas, nec licitum sit alicui qualiscunque gradus ipsam curiam ab ipsius altaris vel possessoris sui possessione alienare quoquo modo sine nostra et heredum nostrorum requisicione et licencia speciali. Cum autem ipsam curiam per nos aut per heredes nostros redimi contigerit, pecunia, pro qua redimitur, ad nullos alios vsus, nisi ad emenda bona predicto altari perpetuanda eciam secundum consilium et consensum nostrum et heredum nostrorum aliquallyter deputetur. In cuius rei testimonium sigilla nostra vna cum sigillis discretorum virorum videlicet Godikini et Gerardi dictorum de Vnna, fratrum germanorum, presentibus sunt appensa. Datum anno domini

---

¹ I en anden Afskrift (af Lucoppidan) staar her og i det følgende: Luchberti.

² Sic! Skal udentvvl være: patrimonio.

millesimo triscentesimo quinquagesimo septimo, die beati Dyonisii martiris.

Paategnet: Super curia, spectante ad altare apostolorum, Roskildis in parochia beati Michaelis sita.

Langebeks Afskrift i Diplomatariet. »Orig. membr. laant af Hr. Provst Bützw 1757».

16.

1374. 18 Februar. Køpekinus Græwesmøll og Hannes v. d. Kulen, Borgere i Kbhvn, bestemme, at den Grund, der var dem tilfalden ved Arv efter Henrik Knop, og hvis Indtægt denne havde bestemt til Anskaffelse af Fakler til at bære foran Herrens Legeme, nu skulle tilhøre S. Peders Alter i Vor Frue Kirke.

Omnibus presens scriptum cernentibus Køpekinus dictus Græwesmøll et Hannes wan der Kwlen, villani Hafnenses, salutem in domino sempiternam. Notum facimus vniuersis presentibus et futuris, quod nos voluntate vnanimj et animo deliberato quendam fundum nostrum ad nos post mortem Henrici Knop, condam villani ibidem, cum vxoribus nostris iure hereditario deuolutum, ex opposito tabernarum sutorum Dacorum ibidem, ex parte occidentali platee situm, habentem ex parte australi in contiguo fundum seu curiam Johannis Thrugilli, ex parte vero aquilonari fundum seu curiam Hænichini Pætersson, quem quidem fundum dictus Henricus Knoop in vita sua zelo deuocionis ductus deputauit pro torticeis¹ faciendis et omni anno portandis ante gloriosum et saluificum corpus domini nostri Jhesu Cristi in festiuitate eiusdem corporis Cristi, sub tali modo, quod heredes sui, si processu temporis expedire viderent, in maius diuini cultus seruiciique diuini dignioris augmentum, de ipso fundo aliter ordinandi ex consilio capituli ibidem plenam haberent potestatem, cum omnibus et singulis edificiis pronunc in eodem fundo

¹ D. e. Fakler.

sitis ceterisque aliis suis pertinenciis et adiacenciis quibuscunque ad altare beati Petri apostoli in ecclesia beate virginis Hafnis ad ostium aquilonare chori eiusdem situm, ob reuerenciam et honorem omnipotentis dei et apostoli sui supradicti, et ob salutem et remedium animarum nostrarum dictique Henrici Knoop heredumque nostrorum, deputamus, damus et dimittimus et tenorepresencium dominis decano et capitulo Hafnensi cum omni jure nobis in dicto fundo, edificiis suis vel aliis pertinenciis eiusdem, modo quocunque competente seu competituro, pure et libere resignamus iure perpetuo possidendum, sub condicionibus infra-scriptis, videlicet quod dominus decanus Hafnensis, qui nunc est vel qui pro tempore fuerit, cum consilio capituli ibidem sacerdotem idoneum ad idem altare instituat et presentet, qui omni die vnam missam in memorato altari in remedium animarum nostrarum atque dicti Henrici Knoop heredumque nostrorum perpetuo celebrabit, ipsoque sacerdote, qui pronunc per ipsum decanum ex consilio capituli institutus fuerit, ex hoc mundo sublato, ius presentandi ad idem altare ad dictos dominos decanum et capitulum in perpetuum pertinebit, prouiso tamen, quod si aliquis clericus idoneus ex linea consanguinitatis nostre directe descendendo repertus fuerit, ipse et non alius ad ipsum altare instituat et presentetur. In quorum omnium euidentis testimonium sigilla nostra presentibus vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet Nicolai Jønæsson, proconsulis Hafnensis, Andree Holebæk et Johannis de Lubæk, conuillanorum nostrorum ibidem, presentibus sunt appensa. Datum anno domini m^o. cccclxx^o. quarto, sabbato ante dominicam Inuocauit.

Paategnet: Litera altaris trium regum ¹ super curia Knops.

Orig. paa Perg. med Spor af 5 Segl, hvoraf kun det sidste er bevaret. Geh.-Ark.

¹ Jfr. Ser. Rer. Dan. VIII, 543.

17.

1406. 5 April. Kjøbenhavns Bytingsvidne, at Katrine Vedekes gav en Grund i Klædeboderne til Vor Frue Kirkes Vedligeholdelse for sin og sine Forældres Aartid.

Omnibus presens scriptum cernentibus Olauus Twlessøn, aduocatus Hafnensis, Nicolaus Wider, Laurencius Wynneræ, consules, Johannes Inguari, Johannes Clementis, Jonas Wat et Sono Baghere, villani ibidem, salutem in domino. Constare volumus vniuersis presentibus et futuris, quod sub anno domini m^o. cd^o. sexto, feria secunda palmarum, in placito ville Hafnensis presentes fuimus et audiuius, quod honesta matrona Katerina Wedekes in eodem placito propter hoc specialiter constituta fundum suum, inter tabernas panicidarum apud Andream Laurencij ad occidentem situm, fabrice ecclesie beate virginis Hafnis pro anniuersario suo et parentum suorum donauit et scotauit iure perpetuo possidendum, venerabili viro domino Jacobo Clementis, eiusdem ecclesie decano, huiusmodi donacionem et scotacionem acceptante. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum anno et die supradictis.

Paategnet: Litere Katerine Wædikes.

Orig. paa Perg., Seglene ere borte. Geh.-Ark.

18.

1415. 8 Juli. Kjøbenhavns Bytingsvidne, at Lavrens Vinnere, Raadmand i Kbhvn, skjænker sin Grund i Klædeboderne til Vor Frue Kirke smsts.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Nicolai, aduocatus ville Hafnensis, Bertoldus Qwatz, Johannes Wat, consules, Thorkillus Smyth, Johannes Attonis et Jacobus Braand, villani Hafnenses, salutem in domiuo. Constare cupimus presentibus et futuris, quod sub anno domini m^o. cd^o. xv^o., proxima secunda feria ante festum sancti Kanuti regis et martiris, in placito ville Hafnensis coram nobis vir prouidus Laurencius Winnere, consul Hafnensis,

presentibus pluribus fidedignis, constitutus, fundum suum, contiguum fundo ecclesie inter tabernas pannicidarum ad austrum situm, ecclesie beate Marie virginis Hafnensis ob remedium anime sue et parentum suorum dedit, scotavit et ad possessionem ipsius ecclesie libere assignavit perpetuo possidendum, domino Arnolde Clementis, eiusdem ecclesie cantore, predictam scotacionem legaliter acceptante. Quod scimus, vidimus et audiuimus, presentibus protestamur. Datum anno, die et loco supradictis, nostris sub sigillis.

Paategnet: Nota. Littera scotationis Laurentii Wynnere super uno fundo inter pannicidas.

Langebeks Afskrift efter Orig. i Vor Frue Kirkes Arkiv 1750.

19.

1415. 9 Avgust. Niels Pedersen, kaldet Oldeniels, skjænker sit Gods i Ølsemagle til Kapitlet i Kjøbenhavn, med Bestemmelser om Anvendelsen af Indtægterne deraf.

Omnibus presens scriptum cernentibus Nicolaus Petri, alias dictus Oldæniels¹, salutem in domino sempiternam. Cum peccatorum veniam et eternam vitam misericordie operibus et aliis virtutum exercitiis (!) in hac vita mortali promereri, sancto attestante ewangelio, a misericordie dei filio cuilibet sit promissum, tanto validius opitulantiis sacris desideriis effici poterit, quanto quis de bonis sibi a domino collatis ad relinquenda post se ecclesiis et sanctis locis perpetua memorialia magis promptum se reddiderit et deuotum. Hinc est, quod ego Nicolaus Petri predictus, feruore deuocionis accensus, ob remedium animarum, mee

¹ Denne Mand var af Adel, thi et Tingsvidne, udstedt 31 Maj 1418 paa Sallingherreds Ting, udsiger, »at for os var skicket en ærlig Mand og skjellig, denne nærværende Brevfører Nes Persøn, der Oldæ Neiels kaldes, og at han inden fire Stokke« paa Tinget fremlede 8 skjellige Mænd, som »endrægteligen vidnede, at Nes Persøn en ærlig Mand var og skjellig og fribaaren Mand baade paa Faders Side og Moders, og kan ingen Magt have med Rette at lægge hannem andet til end ærligt og skjelligt.« Langeb. Dipl.

scilicet et dilecte vxoris mee Cristine Ebbesdoter et progenitorum nostrorum, ad diuinj cultus augmentacionem omnia bona mea in Ølsie maghlæ in Ramsyøhæreth sita, videlicet vnam curiam de decem solidis terrarum, dantem iij pund annone, et duas alias curias de octo solidis terrarum, quarum quelibet dat j pund annone, et vnam curiam desolatam de duobus solidis terrarum, que solet dare vnum pund racione annue pensionis, cum omnibus suis pertinentiis, nullis demptis, venerabili capitulo Hafnensi confero, do, scoto et assigno, vero dominio et jure perpetuo possidenda sub modis et condicionibus infrascriptis. Primo videlicet, quod idem capitulum fabrice ecclesie beate virginis Hafnis duo pund annone, et conuentuj infirmorum apud sanctum Georgium penes Hafn. j pund annone de eisdem bonis annuatim exsoluere teneatur. Reliqua vero iij pund annone cum omnibus aliis obuencionibus et emolimentis singulorum bonorum supradictorum libere cedant capitulo supradicto. Ita tamen, quod antedictum capitulum anniuersarium meum et vxoris mee cum vigiliis et missis in choro Hafnensi post obitum nostrum vtrorumque, de duobus solidis grot inter canonicos, qui huiusmodi anniuersario interfuerint, distribuendis, annuatim faciat celebrari. Ne igitur defectum ex mea deuocione maiorem quam expedit paciar, domini canonici eiusdem capituli, per debite recompensacionis vicissitudinem me respicere cupientes, mihi et vxorj mee predicte quinque marchas argenti in duobus terminis anni, videlicet iij marchas argenti infra festum exaltacionis sancte crucis et reliquas duas infra dominicam palmarum, pro sustentacione nostra, quam diu aliquis nostrum vixerit, annuatim soluere promiserunt. Et ad hoc faciendum se et successores suos beniuole et vnanimiter obligabant. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillo venerabilis in Cristo patris ac domini, domini Petri, episcopi Roskildensis, necnon sigillo ciuitatis Hafnensis presentibus est appensum. Datum anno domini m^o. cd^o. xv^o., vigilia beati Laurentii martiris gloriosi.

Paategnet: **Litere Oldenielsses super bonis in Ølsye.**

Orig. paa Perg.; af Seglene er Stadens Segl endnu bevaret. Konsistoriets Arkiv.

20.

1415. 19 August. Københavns Bytingsvidne, at Niels Pedersen, kaldet Oldeniels, skjænkede sit Gods i Ølseagle til Kapitlet i Kbhvn.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Nicolaj, aduocatus ville Hafnensis, Henricus van Berghen, proconsul, Nicolaus Wider, Jonas Wat, Bertholdus Qwatz, consules, Petrus Krafse et Johannes Kraag, villani Hafnenses, salutem in domino. Constare volumus presentibus et futuris, quod sub anno domini m^o. cd^o. xv^o., proxima secunda feria ante festum beati Bartholomej apostolj, in placito ville Hafnensis coram nobis vir prouidus Nicolaus Petri dictus Ooldenyels, presentibus pluribus fidedignis constitutus, omnia bona sua in Ølsyæmaglæ in Ramsyohæreth sita, videlicet xx^{ti} solidos terrarum, de quibus solent dari sex pund annone ratione annue pensionis, sub modis et conditionibus, prout in literis super hoc confectis plenius continetur, ob remedium animarum, sue scilicet et dilecte vxoris sue Cristine Ebbesdater, ipsa Cristina Ebbesdater presente et consenciente, venerabilj capitulo Hafnensi contulit, dedit, scotauit et ad possessionem eiusdem capituli libere assignauit, perpetuo possidenda, domino Arnolde Clementis, cantore Hafnensi, predictam scotacionem legaliter acceptante. Quod scimus, vidimus et audi(ui)mus, presentibus protestamur. Datum anno, die et loco supradictis, nostris sub sigillis etc.

Orig. paa Perg.; af Seglene findes endnu de fire. Konsistoriets Ark.

21.

1417. 21 Januar. Jens Klemensen, Dekan, og Kapitlet i København tilstaar, at Raadmand Lavrens Vinnere har givet Vor Frue Kirke en Gaard i Klædeboderne for sin Aartid.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Cle-

mentis, decanus Hafnensis, totumque capitulum ibidem, salutem in domino. Constare volumus presentibus et futuris, prouidum virum Laurencium Winnere, consulem Hafnensem, quendam fundum, inter pannicidas situm, pro remedio anime sue parentumque suorum ecclesie beate Marie virginis Hafnensis contulisse, scotasse et ad p[ossessionem predi]cte ecclesie libere assignasse perpetuo possidendum, tali condicione, quod dicte ecclesie . . . . . curatores, qui pro tempore fuerint, anniuersarium suum, de duobus solidis grossorum inter canonicos, qui dicto anniuersario interfuerint, distribuendis, annuatim facient celebrari perpetuis temporibus obseruandum. In cuius rei testimonium sigillum nostri capituli presentibus est appensum. Datum anno domini m^o. cd^o. xvij^o., ipso die beate Agnetis virginis gloriose.

Paategnet: Litera super anniuersario Laurencii Winneris.
Senere tilføiet: vdi kledhe bodherne.

Orig. paa Perg., næsten opløst af Ælde. Seglet er borte. Geh -Ark.

22.

1417. 24 Marts. Peder Truelsen af Husum, Væbner og Hovedsmand paa Gurre, oplader til Kapitlet i Kjøbenhavn sit Pantegods i Buddinge og Mørkhøj i Gladsaxe Sogn.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Trugilli de Husumæ, armiger et capitaneus castris Gurwæ, salutem in domino. Notum facio vniuersis, me honorabilibus viris et discretis dominis, videlicet decano totique capitulo ecclesie beate Marie virginis Hafnis, omnia et singula bona in Buthinggæ et Myrkøvæ in parochia Glathsaxæ Syalendie, cum omnibus suis pertinenciis, per discretum virum, videlicet Laurencium Winnæræ consulem Hafnensem, mihi inpignerata, prout in literis eiusdem Laurencii Winnæræ super hoc confectis plenius patet, cum omni iure meo, necnon cum omni iure per vxorem meam, videlicet Benedictam vel Bæiænthæ, inpigneracionis titulo in eisdem bonis michi aduoluto, ex certa sciencia mea ac bona voluntate

libere per presentes resignasse. Recognoscens me, a dictis honorabilibus dominis, videlicet decano et capitulo, plenam pecunie summam, secundum tenores literarum predicti Laurencii Winnæræ super huiusmodi bonorum inpigneratione confectarum, integre subleuasse. In cuius rei evidens testimonium sigillum meum presentibus est appensum. Datum anno domini m^o. cd^o. xvij^o., profesto annunciacionis dominice.

Orig. paa Perg. med Seglet. Konsist. Arkiv.

23.

1417. 26 April. Johannes Hemingsen, Præst ved Kirkerne paa Amager, skjænker til Skolemestrene i Kjøbenhavn (?) en Grund i Klosterstræde.

[Omnibus presens scriptum cernentibus] Johannes Heminggi, presbiter ecclesiarum in Amaghe¹ et perp[etuis] vicarius in ecclesia beate virginis Hafnensis, salutem in domino. Constare volo vniuersis [tam presentibus quam futuris, me deliberato] animo et mature mentis consilio latoribus presencium Olauo Johannis . . . . . Heminggo Johannis, scolaribus, quendam fundum meum michi iuste empconis tytulo aduolutum . . . . . in vico Klossterstræde proximo circa fundum ecclesie beate virginis, quem pronunc quidam Johannes Fok inhabitat, borialiter situm, quem quidem fundum inhabitat quidam Hermanus Johansson, iure perpetuo possidendum dedisse, scotasse et ad manus eorundem libere assignasse. In cuius rei maius testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium dominorum Johannis Clementis, decani, et Johannis Conradi, canonici Hafnensis, presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini m^o. cd^o. xvij^o., feria secunda proxima post festum sancti Marci euangeliste.

Stærkt beskadiget Orig. i Geh.-Ark. Seglene ere borte.

¹ D. 26 Marts 1428 skjænker Joh. Hemmingi de Amage, perp. Vicar. i Vor Frue Kirke i Khvvn, en Gaard til Kapitlet for sin Aartid og en ugentlig Messe. (L. Dipl.).

24.

1418. 22 Juni. Sjællands Landstingsvidne, at Niels Pedersen, ogsaa kaldet Oldeniels, skjænkede sit Gods i Ølsemagle til Kapitlet i Kjøbenhavn.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Glarmæster, tunc vicerektor placiti generalis terre Syelendie, Georgius Rwth, miles, Johannes Laurencii, aduocatus in Valløff, Johannes Skyttæ de Gøthersløff, armigeri, Gerichinus Diægn, Petrus Alfast, Paulus Jensson et Johannes Nicolai, consules Ringstadienses, salutem in domino. Constare volumus vniuersis presentibus et futuris, quod sub anno domini m^o. cd^o. xvij^o., proxima quarta feria ante festum natiuitatis sancti Johannis baptiste, constitutus coram nobis et pluribus fidedignis, in placito generali terre Sielendie existentibus, vir prouidus ac discretus Nicolaus Petri, alias Aldeniels, omnia bona sua, in Ølsiæmaghlæ in Ramsøhæreth sita, videlicet xx solidos terrarum, de quibus solent dari sex pund annone racione annue pensionis, sub modis et condicionibus, prout in literis super hoc confectis plenius continetur, ob remedium animarum, sue scilicet et dilecte vxoris sue Cristine Æbbesdoter, ipsa Cristina Æbbesdoter consenciente, venerabili capitulo Hafnensi contulit, dedit et scotauit, et ad possessionem eiusdem capituli libere assignauit, perpetue possidenda, domino Nicolao Lyberti, eiusdem ecclesie Hafnensis canonico, predictam scotacionem legaliter acceptante. Quod scimus, vidimus et audiuimus, presentibus protestamur. Datum anno, die et loco supra-dictis.

Orig. paa Perg.; af Seglene er et affaldet. Konsist. Arkiv.

25.

1419. 29 Juni. Ærkebiskop Peder af Lund tilligemed elleve Bisper skjænke 40 Dages Aflad til dem, der besøge S. Klemens Kirke i Kbhvn, og bidrage til dens Vedligeholdelse.

Vniuersis Cristi fidelibus, ad quos presens scriptum preuenerit, Petrus diuina miseracione archiepiscopus Lun-

denis, Johannes Wpsaliensis, Johannes Sleswigsensis, Boecius Arusiensis, Laoo Viburgensis, Petrus Burglanensis, Johannes Ottoniensis, Brynolphus Scarensis, Thomas Orcadensis, Nauno Arosiensis, Cristiernus Ripensis et Jacobus Gardensis, eadem gracia ecclesiarum episcopi, salutem et sinceram in domino caritatem. Deum omnipotentem credimus habere propicium, cum eius deuotos per indulgentiarum remissiones ad aliqua caritatis opera facienda incitamus. Omnibus igitur vere penitentibus et confessis, qui ecclesiam beati Clementis Hafnis Roskildensis dyocesis, nimia vrgente paupertate miserabiliter ruinosam, causa deuocionis, oracionis, seu peregrinacionis visitauerint, siue ad ipsam rura, domos, agros, pecora, possessiones, luminaria, vestimenta, aut alia caritatis subsidia in morte vel in vita donauerint seu donari procurauerint, vel cimiterium ibidem pro animabus fidelium, ibi et in Cristo vbique quiescentium, pie exorando circuierint, aut qui corpus dominicum vel sacrum oleum, cum infirmis portantur, sequi fuerint, vel qui missis, predicacionibus, seu aliis diuinis obsequiis, aut sepulturis mortuorum ibidem interfuerint, item qui in serotina pulsacione more Romane curie ter Pater noster cum totidem Aue Maria flexis genibus deuote pro pace dixerint, vel qui pro nostro, ecclesiarum nostrarum, et regni Dacie presenciumque literarum impetratorum statu salubri deum pie exorauerint. Quocienscunque premissa vel premissorum aliquod deuote fecerint, de omnipotentis dej misericordia, et beatorum apostolorum eius Petri et Pauli auctoritate confisi, singuli nostrum quadraginta dierum indulgentias de iniunctis sibi penitenciis, dummodo loci dyocesanus consenserit, in domino misericorditer relaxamus. Datum Hafnis anno domini millesimo quadringentesimo decimonono, ipso die beatorum apostolorum Petri et Pauli, nostris sub sigillis.

Paategnet: xij episcopi, quilibet eorum xl dies, summa ccclxxx dierum.

Orig. paa Perg. med fem af Seglene. Arne Magn. danske Dipl.

26.

1423. 2 Juni. Lavrens Nielsen Vinnere, Raadmand, skjænker noget Gods i Buddinge til det af ham stiftede S. Olufs Alter i Vor Frue Kirke, med nærmere Bestemmelser om Altertjenesten.

Alle men thette breff see, høre eller læse, hielser iek Laurens Nielsen, man kaller Vinnere, radman i Køpenhaffn, evinnelige met vor herre. Thet vil iek alle men vitherlict være, næruærende oc tilkomende, at som sanctus Paulus apostolus han syer, vij sculle alle stande for gudz domstoll løn taghende pa vor siel, som vi fortiene i vort legeme, oc Jhesus Cristus sier self in ewangelio: Gører edher venne aff these forgenglige rigdomme, at then tiid the sleppe edher, j mwe vorde intagne i thet rige¹. Thy vdj naffn fadhers, søns oc helligandz giffuer iek oc skødher oc oplader met thette mit opne breff alt myt godz i Buthinge vti Gladsaxe sogn j Sielen², sasom ær too gorde, een nu bygdher, til huilken ligger iij fierdinge jord, aff huilken scal giffuis arlige iijj pund korn, oc then annen nw øde, til huilken ligger iij fierdinge jord, aff huilken skal giffuis vj pund korn. Item j Mørkøe j forde sogn ij gorde, en nw bygder, som tilliger een fierding tording (!) jord, aff huilken tu pund korn skal giffuis, oc then annen nw øde, till huilken ligger en atting jord, aff huilken scal giffuis eet pund korn, met the forde gardis tilligelse, som ær ager, eng, scou oc fiscæuan, oc inthet wndhertaget, til eet altare j wor frue kirke i Køpenhaffn, som iek hauer funderit oc nylege obbygd met rad oc vilie hederlige fadhers met Cristo oc herre, herres met gudz nade biscop j Roskilde, oc hans kære capitels j forde Køpenhaffn, gudh til hedher, herre sancto Olauo, jomfru sancte Gertrud: Til lise oc salighed myn siel oc myne kære husfruers Margretes, Lucies oc Karines oc alle cristne sieles help oc trøst, j myn helbredig-

¹ Sic! Formodentlig Fejlskrift for: evige.

² D. e. Sjælland.

hed oc met myn gode vilie oc myn kære husfrues Kariness, oc met myn kære søns Michell Laurissens gode vilie oc samtycke antworder oc oplader iek all myn rättighed oc all rättighed myne aruinge nogetsynne kunne haffue j thet forde godz til forde altare oc forde altaris eyere ewinnelige, met sodanne mode oc wilkor, som effter screffne stande. Then første at then, som degen ær j Køpenhaffn, scal haffue ewer(de)lige mact thet forde altare bort giffue met sitt capitels radh oc vilie, jek oc myn søn forde Michel Laurensen sculle haffue mact, salenge wj leffue, forde altare forlene then persone os thyeckess. Item forde degen (oc) capitel sculle ingen giffue forde altare, vthen som præst ær oc alle tide ville boo i Haffn. Item will then vicarius icke bo, som forscreffuit ær, tha scal forde degen ful mact (haffue) ath priuere hanum af forde altære, vthen han ær (til) scole met syn biscops loff oc forde capitells, oc tha scal han haffue een capellan, som ful tyenste scal gøre til forde altere. Item forde vicarius scal sie eller lade sye fire messer huer vge, oc scal han lade myn artiid gøriss arlige met ij ß grot j høue kor j forde wor frue kirke. Item scal forde vicarius søge kor met andre clerke i vor frue kirke, sasom perpetui vicarii i Roskilde haffue sedvennie. Item ær noghen prest j myn slegt, thet forde altare vil haffue, nar thet ær løst, tha scal han forde altare haffue for alle andre. Til alle these forde stycke oc article mere forvaring oc stadfestelse hengher iek myt incegle for thette bref met andre hederlige mentz oc welbiurdige incegle, so som er hedherlig fadhers met Crist forde biscop Jens, aff gudz nade biscop vdi Roskilde, her Anders Nielssen, riddere oc høuidzman pa Køpenhaffn hus, Michel Laurensen, myn søn, Peter Michilssen og Arel Kruse, radmen j Køpenhaffn. Giffuit efter vor herris fødilses ar Mcdxxtercio, gudz legeme afften.

Gammel skjødesløs Afskrift i Gehejmarkivet.

27.

1423. 2 Juni. Jens Klemensen, Dekan, og Kapitlet i Kjøbenhavn tilstaar, at have modtaget noget Gods i Buddinge og Mørkhøj af Lavrens Nielsen Vinnere til det af ham stiftede S. Olufs Alter.

Alle men, som thette breff see eller høre, helse wij Jens Clementsen, decan i Kjøpmanhauen, oc alt capitel i same sted ewinnelig met wor herre, oc kungøre wij thet alle, so wel the som nw ære oc kome schule, at wij wetherkenne oss met thette wort opne breff, at haue annamet gotz aff een hederlige man Laurens Nielsen, ther kalles Winnere, byman i Kjøpmanhauen, so som ær i Budinge i Støffns hæret i Gladsaxe sogn two garde, een nw bygder, til hwilken ligger thwo fierding joord, aff hwilken schal giffue(s) aarlige fire pund korn, oc then annen nw øthe, til hwilken ligger thre fierding jord, aff hwilken schal giffues sex pund byg. Item i Mørkøwe i then forne sogn two garde, een nw bygder, som tilligger een fierding jord, aff hwilken tw pund korn schal giffues, oc then annen nw ødhe, til hwilken ligger een ating jord, aff hwilken scal giffues eth pund korn, met alle the gotzes tilliggilse, engte vndentaget, pa et altares wegne i wor fru kirke i Kjøpmanhaffn, som forne Laurens Winnere hauer funderet oc nylige vpbygd, met raad oc wilie hederlig fathers met Crist oc herres her biscop Jensses met gutz nade i Roskilde, oc hans søns Michel Laurensens oc hans husfrues Kadrine samthykke, raad oc wilie, so som ær sancti Olaffs altare oc sancte Gertruds i wor frukirke forne, met sodan wilkor som screffne sta i thette breff, som forne Laurens Winnere hauer oss the forne gotz met antwordet, pa giffuet rettigheet oc dominium vpladet, j sodane made, at ho som decan ær i Kjøpmanhauen met capitels raad i same sted samthykke oc wilie schal forlæ forne sancti Olaffs oc sancte Gertruds altare then persone, som bo wil i Kjøpmanhauen hoos thet altare, oc choor schal søge met andre clerke, oc then person eller vicarius, som so til worder skicket aff

degan i K opmanhauen oc capitel i same sted, schal sighe eller lade sighe fire messer i hwar vge, oc g re forne Laurens Winneres og hans husfru arlige aartijd met two skilling grot i h we koor i wor frukirke i K opmanhauen. Item hauer forne Laurens Winnere nogre frende eller nest , tha scal han ware nest at h ue thet forne altare for alle andre. Item tilbinde wij oss met thette wort opne breff, alle thesse forne st kke at holde, vden so skeer, at the forne gotz worder oss degan oc capitel i K opmanhauen aff delde met lands low for hemle eller frijelse schuld. Til hwes things withnesburd wort capitels insigle  r hengt fore thette breff. Giffuet effther wores herres aar thusende firehundrede oc tywe pa thet thridie, gutz ligame affthen.

Indtaget i en Vidisse, udstedt 1481 af Borgemestere og Raad i Kbhvn. Geh.-Ark.

28.

1424. 29 Juni. Anders Jepsen Lunge til Egede stifter et Alter (Helligtrefoldigheds) i Vor Frue Kirke i Kbhvn paa noget Gods is r i Gladsaxe Sogn, og bestemmer Gudstjenesten for samme Alter.

Alle men thette breff see  ll r h r  l s , h lser ieg Anders Jiepsen Lung , riddere i Eghede, ewindelige met gud. Thii i nafn fatherss, s nss oc then h lige ands, tha akther ieg ath st ft  oc fundere eet altere aff ny i wor frwghe kirke i K mnehaffn, huilkith skall v es gud father, s n oc then helige and, iomfru Maria oc all  hilli en i hemmerighe till loff oc  re, meth hetherlig fatherss oc herres raath oc villi , her Jenis met gudz nadhe biskop i Roskild, oc met hetherliges herres raath, saam  r  i K mnehaffn capitell, oc forthy sk ther ieg oc oplather till ewinnelige ey  till thette forde altere myne godz oc gordhe, som her efther stande skrefne. Ff rst i Herl w  i Gladsaxe soghen een gard, nw Mats i boor oc giffuer till landgille thry pund korn. Item een gardh i thent samme stath Nisse Inguarsen i bor oc giffuer iij pund korn. Item i thent samme stath een gardh Jesse Jwl i boor oc giffuer iij pund korn. Item

een ødhe gardh i thent samme stath, saam skall giffue iij pund korn. Item een gard i Vangedæ, Saan Truelis ibor oc giffuer thw pund korn. Item een gardh i thent samme stath, Jesse Nielsen i boor, oc giffuer iij pund korn. Item i Gladsaxe een gardh, Ollaff Ark iboor, oc giffuer iij pund korn till landgillde. Item thent gard, ieg haffuer i Kømnehaffn nydræ veth stranden vesten næst Hans Vath, meth allæ thet forde godzes tilligelse, saa sam ær agher oc ængh vath oc thurt ænthet vndentagit, huat thær kand helst næfnis, meth sadane vilkor, ath for thetthe forde altare skall syes oc holdes huer dagh messe, sa som om hwar søndag aff thee hællæ three faldigheth. Item om mandaghen for allæ cristnæ siælæ. Item om thysdaghen aff sancto Johanne ewangelista. Item om onsdaghen aff sancto Nicolao. Item om thorsdaghen aff thet hællæ legemæ. Item om fredaghen aff thet hellæ kors. Item lyuerdaghen aff wor frwe, till ewik thiit, fore myn syæl oc myne høsfrwers siæle oc wore forældræ oc theris afkomme, till lisæ oc roo aff theres pinæ. Item huilken prest, sam thette forde altare i være haffuer, skall ladhe begaa thisse forde siæle fore høghe altere i forde wor frwghe kirke met thuo artider hwært ar, thent enæ xiiij daghe fore kendelmysse, thent annen hwart aar octava corporis Cristi, oc fore hwar thiid skall thent prest bethale iij skilling grot. Item skall ieg haffue mackt i myne daghe thette forde altere ath presentere huilken prest iek vill, oc thee hetherlige herre, i Kømnehaffn capitell ære, ath statfestæ oc collacionem at giffue pone forde altere. Item nar thettæ forde altere løst vardher æfther myn døth, tha skall thent ælsthæ i myn slækt ær, som myn fæthernes vapn förrær, haffue makth at presentere een beskeden prest till forde altere, oc forde capiltell i Kømnehaffn haffue makt hannum at statfeste oc giffue collacionem, saam till foren staar. Item vorther thet swo, ath thent prest, som thette forde altere vordher læenth, vill ey bygghe oc boo i Kømnehaffn oc officere thet forde altere innen sex maanthe æfther thent dagh, thet

vorther hannum læænt, thaa skall forde capitell i Kønne-haffn haffue fult makt at priuere thent prest thet forde altere aff, met hans raat vilæ oc hiælp, sam tha ær pathron till thet samme altere oc myn fathernes skold førær, at giffue thet altere thent prest, sam skælig ær at gøre fore the forde siælæ fult, sam fore star skreffuet. Item skall thent prest, sam swo vordher presenteret, gøre thiænestæ i kor i worfrwe kirke forde, sam andre perpetui vicarij ther gøre thiænestæ. Item tilbinder iek mik oc myne arwinghe at frij oc hemle thent forde prest, sam thenne forde altere i wære haffuer, alle thisse forde gotz met alle thæræ tilligelse, ængthe vndentaget, till euige thiit fore alle mens igensæelse, sam ther appo tale kundhe met retthe æfther landz lagh. Item skeer thet saa, thet gud forbythæ, at nogræ aff thisse forde gotz, prest eller altere forde fore myn eller myne arffuinghes himmels skyl aff gaa met retthæ æfther landz lagh, thaa tilbinder ieg mik oc myne arffuinghe met thette opne breff thent forde prest, saam thette forde altere i wære haffuer anamith, swo meghit gotz oc saa got till renthe at vetherlegge innen eet halfft aar, sam hannum aff gaar for myn ællær myne arffuinges hemls skyld vdan nogher mans igensælsæ eller nogher hiælpæ rethæ. Til hues things vitnitsburd oc alle thæssæ forskreffne articles statfestelse haffuer ieg oc myn kære hosfrue Ælne Ewartz dotter met begges wore venner oc samfrændher ladit beseylit thette breff met villie oc vit-skap. Fførst ieg met myne wener oc samfrændher haffuer thette breff beseylet lathe, sa saam ær hetherlig herres oc fathers incigle herre Jens, met gudz nadhe biscop i Roskild, oc met hans hetherlighe capitelis incigle i Roskilde, item her Jeyps Lunghes, riddere i Stadhaghre, item Awe Lunghes myn kære brotherss, item Jesse Lunghes, item Olaff Lunghes i Nesby affwabn. Oc saa haffuer myn kære høstru Ælne thet beseylet oc meth sit incigle oc hennes vennerss [oc sam]frenderss incigle, sa som ær hennis kære motherss frw Kirstine i Vighsyø, item Knut Anderssen i

Swaneholm, item Arwed Møltike i Hælsinghe, item Jesse Olafsen af Hesle aff vabn. Item thenne article skall oc till leggis, at iek oc myne rettæ arffuinghe, huilke sam bliuæ pathroni till thette forskrefne altere, wy skylle nytte roo oc magh oc vtgang oc ingang i thent forde strandgard i Kømnehaffn oc bygghe thet siæluæ, swo at thent prest, sam thette forskrefne altere æyær, hand skall haffue stranbotherne oc thee bodher, saam opp till then anneth gadhe nordhen till ære, met saa møghet garzrwrm, sam ieg ther nw vill tillegge, oc thet skall frij till syt nytte bygge oc brughe. Datum anno domini m. cd. vicesimoquarto, die apostolorum Petri et Pauli.

Afskrift fra 15de Aarh. i Geh.-Ark.

29.

1432. 13 Januar. Kapitlet i Kbhvn anerkjender, at det har modtaget 500 Nobel af Kong Erik til en evig Psalterlæsning i Vor Frue Kirke.

I gudz naffn, amen. Til ewich amynnelse, wy Jens Clementssøn, deken, Clawes Lubbertssøn, cantor i Copendehaffn, och wy kaneke och capitel i then samme stædh, gøre witherlicht meth thette breff alle men nerwerende och tilkommende, at effter thet at mechtich høghborne furste wor kære nathige herre konung Erik i Danmark, Swerighe ok Norge sua till synna ær, at han till økillsse wors herre loffs ok thyenistes, sich ok hans kære husfrue drotning Philippa, ok drotning Margrete, ok andre hans forfedre ok foreldre konunge ok drotninge, hwilke alle syæle guth nathe, till erlich amynnelse, oss redhe fanget ok antwordet haffuer femhundert nobele till een ewich guths thyenistes ok loffs vppeholdelsse i wor frue kirke i Kopendehaffn, swasom ær, at wy vnder oss, ok wore effterkommere vnder thøm effter oss, scule ok wele wore plichtige till at holde ok lade læse psalteren, ee twa tillsamen, badhe nat ok dagh vtan affladilsse, ok vigiliis meth ny lexe effter hwer psaltere, tha ellers æy synges tidher,

eller messe holtz i kirken, ok synghe Ave regina celorum, meth een collecta effter hwer tyd, som holdz vti choret, vtin effter høghmessen ok afftensang, at ther tha synges Salve regina. Ok wy forde deken ok capitill well kunne proffue, som wy ok stadelica hopes, at thenna læsning ok thyenist ma worde guth thækelich ok bestandelich badhe till syæll ok liiff, tha hæffue wy meth godh willghe ok forthenkt mut sacht ok loffuat meth alle troscap forde wor nathige herre, ok sighe ok loffue hans nadhe ok hans radh ok burghermestere oc radhet i Copendehaffn, som nv ære ok tillkomende wordhe, meth thetta breff, pa wor godhe tro, swa well pa wore effterkommere weghna, som vppa wor eghne, at wy ok the wele ok sculæ trolica ok vtan alt archt ladhe holde, fulfolghe ok fulkomme thenne forscriffne gudz thyenist oc læsning vbrotlica till ewich tiidh. Till ytermere wisse ok forwaring alle thesse forde stucke, at the vppa wore ok wore effterkommeres weghne sua stadighe, faste ok vbrodelike bliue ok holdes scule i alle madhe, som wy sacht ok louat hæffue, ok hær forscreuet staar, tha henghe wy wort capitels incegle meth begges wore forde dekens ok cantors eghen incegle witerlica ok meth godh williæ fore thette breff. Datum anno domini mcdxxxii, octava epyphanie domini.

Grams Afskrift i Dipl. efter en, som det synes, nu tabt Orig. i Geh.-Ark. (Afskr. er paategnet »sigilla tria adsunt«).

30.

1432. 22 Februar Arild Klemensen, Degn i Linkjøping, bekjender, at han er Vor Frue Kirke 225 Mark lybsk skyldig for Sten og Lim, som han paa Kong Eriks Vegne har faaet af Kirken hvorfør han sætter sine to Vandmøller i og ved Kjøbenhavn i Pant.

Alle men, som thettæ breff se eller høre, helses jech Arald Clemenssen, dæghen i Lyncøpyng, ewynnelighe met gwth, ok wel thet alle men kwnnecht wære, so the nw ære som komme skulæ, at jech wetherkenner megh met thettæ myt oppnæ breff, skyldegh at wære wor frwæ kyrke i

Køpmanhaffn ccxxv march lubyen. i gothe pennyng ok geffæ fore steen ok lym, hwilke jech fyk aff forde kirke pone myn natheghe herre konyngs weghne til myn natheghe frwæ drotnyngs maagh, hwes syel gwth haffe, betalesculendæ innen paschæ nw nest er kommendæ wden alt hynder, fforæ hwilke pennyng, om the ey worthe tha betalethe, som fore er saght, tha pantsettær jech forde kirke too mynæ wathn-møller meth therre mølestæthe ok aal therre telhøræ, en stændendæ innen norræ port i Køpmanhaffn ¹, ok then annen næst wet strandæn wdæn wæstræ port wet byen i sodan madæ, at forde kirke wæryæ sculæ annamæ forde møller fore et pant pone kyrkenæ weghne ok oppbære alt landgildæ ok rentæ til kyrkene nyttæ, hwat the skyldæ kwnnæ arlighe, so lenge til fforde ccxxv march lubyen. worthe föl betalethe aff then renttæ ok landgildæ, so the hwer, men at hwat kyrken bekoster pone bygnyng eller bæthryng pone the forde møller, thet scal betales aff landgildæt, ok enktæ reghnes kyrken til aaffellyng i howet swmmen. Ok naar gwth wel, at forde kyrke haffer føllelighe oppboræt the forde ccxxv march aff forde møller, tha sculæ the frij kommæ til myn hand eller mynæ arwyng hand i sodane madæ, som the tha fynnes. Her offer bynder jech mech til ok mynæ arffyng at frij ok hemlæ forde kirke forde møller til paant at haffæ ok brwghe til set nyttæ so lenge forde pennyng swm worther føllelighe betalethe, som forestander screffet, ok worther the møller eller mølestæthe kirken aff deldæ met laandz lagh, tha sculæ jech ok mynæ arffyng holdæ kirken skatheløsæ ther foræ i allæ madæ. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium virorum, videlicet dominorum Johannis Clementis, decani Haffnensis, Clementis Clementsen, canonici Roskildensis, fratrum meorum, Andree Laurentii et Arnoldi Krwsæ, proconsulum Hafnensium, presentibus est appen-

¹ I et Dokument fra April 1432 omtales »Her Areldis vedhre mølle, som star hoss norre port i Kopendehavn«.

sum. Datum anno dominj m^o cd^o xxxij^o, die sancti Petri in cathedra.

Paategnet med en samtidig Haand: *Recognitio domini Arnoldi Clementis, quod tenetur ecclesie beate virginis in magna summa pecunie.* Med en senere Haand: *Super klokke høffue hoess nørre porth.*

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark.; Seglene ere affaldne.

31.

1433. 5 November. Biskop Ulrik af Aarhus kvitterer for 150 Gyl- den, som Kapitlet i Kjøbenhavn havde udredet til den almindelige Kirke- forsamling i Basel.

Vlricus, dej gracia episcopus Arusiensis, significamus vniuersis, quod venerabile capitulum Haffnensis ecclesie quan- dam summam diuerse monete jn auro e pecunia valente centum quinquaginta florenos Rhenenses, pro contribucione Ripensis ecclesie ad generale Basiliense consilium, de man- dato reuerendi patris domini archiepiscopi Lundensis eidem capitulo super hoc directo, nobis assignauit. In cuius rej testimonium sigillum nostrum tergo presencium est im- pressum. Datum Hafnis sub anno domini mcdxxxij^o., feria quinta proxima post festum omnium sanctorum.

Orig. paa Papir. Seglet har været trykt bag paa. Geh.-Ark.

32.

1434. 6 December. Hans Kortsen, Kannik i Kjøbenhavn, stifter et Alter i Vor Frue Kirke, indviet S. Markus og S. Lukas og Anianus Bisp, hvortil lægges Skomagerlagets Messe.

Omnibus presentes litteras inspecturis Johannes Con- radi, canonicus Haffnensis, salutem in omnium saluatore. Cum peccatorum veniam et eternam vitam misericordie operibus et alijs virtutum exercicijs in vita mortali prome- reri, sacro attestante ewangelio, a misericorde dei filio cui- libet sit promissum, tanto validius opitulanti bus sacris desiderijs effici poterit, quanto quis de bonis sibi a deo collatis ad relinquenda post se ecclesijs et sanctis locis per-

petua memorialia magis promptum se reddiderit et deuotum. Constare igitur volo vniuersis, quod ego Johannes Conradi predictus, feruore deuocionis accensus, ob remedium anime mee, parentum et progenitorum meorum, ad honorem domini nostri Jhesu Cristi et laudem gloriose virginis matris eiusdem sanctorumque Marci et Luce ewangelistarum necnon sancti Aniani episcopi, quoddam altare in ecclesia beate Marie virginis Haffnensis, Roskildensis dyocesis, ex consensu et voluntate reuerendi in Cristo patris ac domini, domini Johannis dei gracia episcopi Roskildensis, et dilecti capituli sui Haffnensis, proprijs meis sumptibus fundare propono, ad cuius altaris dotacionem et ministerium dono, scoto et assigno inter viuos curiam meam cum domo lapidea, edificijs et omnibus pertinencijs suis in platea Thydeschemannæ gade Haffnis sitam perpetuo possidendam, quam quidem curiam jure hereditario, quo ad vnam partem et aliam partem a veris coheredibus meis justo empcionis titulo acquisiui, prout in litteris super hoc confectis plenius continetur, condicionibus infrascriptis super seruandis. Primo quod tutores ecclesie beate virginis predictæ, qui pro tempore fuerint, prouisionem et ordinacionem habeant predictæ curie necnon vicario eiusdem altaris duas marcas argenti duobus terminis anni, scilicet festis Passche et Michaelis, expedite soluant annuatim, atque anniuersarium meum et parentum meorum cum vigilijs et missa in choro Haffnensi de duobus solidis grossorum semel in anno faciant perpetuis temporibus temporibus celebrari, residuique redditus de dicta curia prouenientes fabrice cedant ecclesie supradictæ. Ad cuius eciam altaris dotacionem officium sutorum ville Haffnensis coram antedictis, venerabili in Cristo patre domino episcopo Roskildensi, capitulo et consilio Haffnensi, duas marcas argenti predicti altaris vicario ad huiusmodi altaris ministerium promisit singulis annis soluendas, et ad hoc perpetuis temporibus faciendum se coram antedictis dominis sponte et voluntarie obligauit. Item quod dicti altaris vicarius, qui pro tempore fuerit, ad dictum altare

quatuor missas qualibet ebdomada perpetuis temporibus celebrabit vel faciat celebrari, et chorum cum alijs perpetuis vicarijs visitare, atque officia et onera debita adimplere teneatur. Item jus prouisionis, institutionis et collacionis dicti altaris ad capitulum Haffnense spectare volo, jure vero patronatus michi, quam diu vixero, et post mortem meam officio sutorum ville Haffnensis, dummodo ex consensu capituli Haffnensis fiat, perpetuis temporibus reseruato. Quod autem hec littera cum suis condicionibus firma memoria teneatur, ipsam secreto reuerendi in Cristo patris, domini Johannis episcopi Roskildensis, nec non sigillis venerabilis capituli et ville Haffnensis, meo, Martini Clawesson villani Malmogensis, et Petri Johannis diaconi, feci communiri. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo tricesimoquarto, ipso die sancti Nicolai episcopi et confessoris.

Orig. paa Perg., af Seglene mangler Biskoppens. Geh.-Ark.

33.

1436. 26 Februar. Biskop Johannes af Roskilde stadfæster Mag. Knud Nielsens og Hr. Svend Vestenskøvs Gave til S. Povel's Alter i Vor Frue Kirke, og de til Gaven knyttede Betingelser.

Vniuersis, quorum interest vel interesse poterit quomodolibet in futurum, Johannes, dei gratia episcopus Roskildensis, salutem et continuam in domino caritatem. Cura pastoralis officii hoc exigit, ut hiis, que decorem domus domini . . . . . concernunt . . . . . teneamur . . . . . diuinum cultum . . . . .
 . . . . . facilem præbere consensum. Cum igitur felicis recordationis . . . . . et aliorum . . . . . feruore deuocionis accens . . . . . diuini cultus ampliationem quoddam altare videlicet sancti Pauli . . . . .
 . . . . . potuit idem altare sic per ipsum erectum et . . . . . honorabiles viri domini magister Kanutus Nicolai et Sweno de Westenskow . . . . . [feruore deuocionis] accensi antedictum . .

. . . . . uerunt. Ad cuius do . .
 . . predictus magister Kanutus . . . . . residencie
 . . . . . idem magister Kanutus . . . . .
 . . . . . suus de fabrica ecclesie beate virginis antedictae
 justo emptionis titulo habuerunt. Item . . . . .
 Sweno . . . . in platea Nørregade ad orient[em] Haffnis sitam
 de eadem ecclesia beate virginis justo emptionis titulo ac-
 quisitam . . . . suarum . . . . et benefactorum eorundem
 donauerunt, scotauerunt et assignauerunt eidem altari sancti
 Pauli perpetuo possidendam, tali condicione, quod . . . . .
 canonicus, qui pro tempore fuerit sacrista ecclesie Haff-
 nensis, prenominatum altare sub ordinatione sua habeat,
 redditusque ab eisdem curiis emergentes ad vsum suum
 subleuet . . . . . hebdomada tres missas ad dictum
 altare celebrari faciat, nec non tria anniuersaria v[irorum]
 predictorum magistri Kanuti . . . . . et domini Swenonis
 quodl . . . . . faciet perpetuis temporibus annuatim
 celebrari. Idcirco predicti magister Kanutus et dominus
 Sweno nobis humliiter supplicauerunt, quatenus sepedictum
 altare . . . . . sacristie Haffnensi annectere et
 predictam dotationem confirmare auctoritate ordinaria digna-
 remur. Nos igitur iustis eorum petitionibus inclinati pre-
 dictum altare officio sacristie Haffnensi annectimus et in-
 corporamus, predictique altaris foundationem, dotationem et
 annexionem auctoritate ordinaria confirmamus perpetue
 duraturas. In quarum foundationis, dotationis et annexionis
 . . . . . rei euidenciam firmiorem sigillum nostrum vna
 cum sigillis venerabilis capituli nostri Haffnensis et ciuitatis
 eiusdem, nec non antedictorum magistri Kanuti et Swenonis
 Westenskows . . . . . presentibus duximus appen-
 dendum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadrin-
 gesimo tricesimo sexto, dominica qua cantatur Inuo-
 cauit.

Langebeks Afskrift i Dipl. (*Orig. membr. valde lacer. et mutilum af Vor Frue Kirkes Arkiv. 1750«.)

34.

1440. 2 September. Ærkebisop Johannes af Lund stevner Frederik Vordingberg, af Vaaben, for sig i Anledning af en Strid om noget Altergods, han havde med Hr. Niels Christiensen, Vicar. perp. i Vor Frue Kirke.

Johannes, dei gracia archiepiscopus Lundensis, Swecie primas et apostolice sedis legatus, vniuersis et singulis abbatibus, prioribus, prepositis aliisque prelatibus inferioribus, presbiteris, curatis et non curatis seu locatenentibus eorundem clericis, notarijs et tabellionibus publicis quibuscunque per infrascriptam ciuitatem et dyocesim Roskildensem vbi libet constitutis presentibus quomodolibet requisitis, salutem in domino et mandatis nostris infrascriptis firmiter obedire. Sua nobis discretus vir dominus Nicholaus Christiernj, perpetuus vicarius in ecclesia Haffnensi (beate virginis¹) predictae Roskildensis dyocesis, grauj querimonia designauit, quomodo quidam Fredericus Wordenbergh² armiger, Ottoniensis dyocesis, quosdam redditus, fructus, proventus et possessiones ad ipsius dominij Nicholai altare seu perpetuam vicariam in ipsa Haffnensi ecclesia de iure spectantes, ad longa retroacta tempora iniuste occupauerat et detinuerat et adhuc occupat et detinet minus iuste, in ipsius perpetuj vicarij non modicum preiudicium et grauamen. Quare idem dominus Nicholaus in iuris subsidium nos humiliter requisit, vt sibi desuper prouidere dignaremur de iuris remedio oportuno. Vobis igitur omnibus et singulis suprascriptis in veritate sancte obedientie et sub excommunicationis pena, quam in vos et vestrum quemlibet presentis mandatj nostrj contemptorem terna admonicione canonica prima ferimus, in hijs scriptis auctoritate legacionis, qua fungi-

¹ Disse to Ord ere atter udstøgne.

² Frederik Wordingberg til Egede, Ridder, forekommer i et Dokument Febr. 1456 (Lang. Dipl.). »D. Frider. Wordenbergh, miles, cum uxore sua Helena« nævnes blandt de kjøbenhavnske Vikariers Velgjørere (Pontopp., Orig. Hafn. S. 150).

mur, firmiter precipimus et mandamus, quatenus accedentes, prout accedendum fuerit, et presens nostra citacio ad ipsius citandi noticiam peruenire poterit, ipsum Fredericum supra-dictum sub honorum testimonio citetis, quem et nos tenore-presencium sic citamus, vt xxx^{ma} die post insinuacionem presencium, si juridica fuerit alioquin proxima, die juridica extunc sequente, quem terminum sibj pro monicione canonica et termino peremptorio prefigimus, coram nobis seu nostro in spiritualibus vicario generalj Lundensi in iudicio hora causarum tempestiue et legitime compareat, docturus si poterit, quo iure quauē racione bona et possessiones altaris seu vicarie antedicti dominj Nicholaj detineat occupatas, et quare a detencione et occupacione earundem non debeat ammouerj, prout censuram ecclesiasticam duxerit euitandam. Intimantes eidem, quod siue comparuerit siue non, nichilominus in causa predicta, prout iusticia suaserit, procedetur. Datum Hafnis, Roskildensis dyocesis memorate, anno domini m^o. cd^o. xl^o., crastino die beati Egidii abbatis, nostro sub secreto presentibus tergotenus impresso, remittentes presentes vestris sigillis consignatas in testimonium fidelis exsecucionis per vos facte.

Paategnet: Johannis archiepiscopi Lundensis steffning paa Friderich Vordenberg om det godz i Herløff. 1440.

Orig. paa Papir med Ærkebispens og et andet Segl trykte bag paa. Geh.-Ark.

35.

1441. 28 September. Mikkell Vinnere, perpetuus vicarius i Kjøbenhavn, stadfæster sin Faders, Lavrens Vinneres, Gave af Jordegods i Mørkhøj og Buddinge til Oprettelse af et S. Olufs Alter i Vor Frue Kirke.

Omnibus presens scriptum cernentibus uel audientibus Michael Winnere, perpetuus vicarius ecclesie beate Marie virginis Hafnis, Roskildensis dyocesis, salutem in domino. Notifico omnibus et singulis, quorum interest uel quomodo-libet intererit in futurum, quod Laurencius Winnere, pater meus pie memorie, quondam ante vigintiquatuor annos

certa bona sua, ei cum vxore sua dilecta Margareta, mea matre, ex hereditate aui mei Hans Dulmen¹, cuius Haffnensis, et Katherine eius vxoris, mee auie, per eorum mortem deuoluta, in Mørkøwe et Budhinge, parochie Gladsaxe in Støffuenshæreth, sita, videlicet vnam curiam in Mørkøwe, in qua habitat Johannes Platz, et dat duo pund annone cum aliis minutis, et aliam ibidem, in qua habitat Jacobus Platz, et dat vnum pund. Item in Budhinge vnam curiam, et solet dare iiij pund et iam dat duo pund, in qua habitat Ostradus. Item tria fierdinge desolata, et de quorum quolibet datur j pund; duo illorum fierdinge habet Jacobus Nicholai, et Paulus Jone habet j fierding. Ad ereccionem et fundacionem altaris sancti Olai in prefata ecclesia beate Marie virginis Haffnis animo deliberato et bona voluntate donauit et appropriauit. Quasquidem donacionem et appropriacionem ego Michael prefatus, prefati patris mei Laurencii Winneres vnicus et proximus atque indubitatus heres, ratificaui, confirmaui, ratifico et confirmo per presentes, sine quacunque contradiccione per me uel nomine meo inposterum facienda. In quarum ratificacionis et confirmacionis testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum Arnoldi Cruze, proconsulis, Johannis Wat, Bertoldi Qwatz, Johannis Jwdhe et Jacobi Petri, consulum dicti opidi Haffnensis, presentibus est impressum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo primo, profesto sancti Michaelis archangeli, sigillis sub prefatis.

Paategnet: Bwdingghe oc Mørkøwæ.

Orig. paa Perg; af Seglene findes endnu fem. Konsist. Arkiv.

36.

1445 7 Marts. Sokkelunds Herreds Tingsvidne i en Sag imellem Kapittet i Kjøbenhavn og Esrom Kloster angaaende Gods i Mørkhøj og Buddinge.

Allæ mæn thette breff see eller høræ læsis, helse wy

¹ Jfr. Scr. Rer. Dan. VII, 79. 80, hvor »pueri Hans Dulmen« anføres som Ejere af tre Huse i Kjøbenhavn.

Olaff Andersson, herresfoghet pa Zockelundz thing, Jens Pedhersson, prest oc vicarius j wor frwis kirke j Køpenhaffn, oc Hans Hinrichsson, borger j samæstæt, ewinneligh met gudh oc kungøre, at vnner wor herres aar mcdxl quinto, thorsdagh næst æfter then syndagh j fasten, som synges oc kallis Oculj dominj næst fore mydfastæ syndagh, wor skickit pa Zockelundz thing fore oss oc mangge andre gode mæn, som tha søchte thinget, beskedene mæn swo som æræ Ingemer Jonsson j Budingge, Jepp Nielsson, Jes Myrk i then samæ stæt, oc Jens Platz i Myrkøw, Magnus Jeppsson j Gladsaxæ, oc wore til næffnde aff een hetherlich man her Knwdh Michelsson, dæghæn j Køpenhaffn, pa wor frwis kirke weghnæ j then samæstæt, tilat bæraæ withnæ j then sagh, som war mellom abbeden j Eserom oc then samæ dæghæn pa forscreffne wor frwis kirke weghne, om gotz liggendes i Myrkøw oc Budingge, som kalles fordom Lasse Wynneres gotz. Oc tha sawdhæ then forscrefne Ingemer Jonsson, hwilken som wor gamel hoss fyræsinthiwæ aar, at fra han war otte aar gamel oc til kyndermess j thet aar, som fore screffuit standher, haffde han ey hørdh eller spwrth, at thet samæ gotz j Budingge oc Myrkøw war yldet eller kyærdh pa kirkesteffnæ eller herresthing, oc sawdhe, at Lasse Wynneræ haffde thet j manggæ aar, mere en fyrthiwæ aar, j syn hawændewæræ, oc sich thet til arff met syn hwsfrwæ aff Hans van Dulmen, oc gaff thet sydhen til then forscreffne wor frwæ kirke, oc wor frwæ kirke, dæghæn oc capittell hawæ thet hafft mere en thiwæ aar j theres hawændæwæræ wyldet oc wkyærdh, som forscreffuit standher. Item Jepp Nielsson sawdhe, at han haffde aldri hørt eller spwrth annet, en thet gotz fore halffyrædesinthiwæ aar war j Lassæ Wynneres wæræ oc ther æfter j wor frwis kirke wæræ, wyldet oc wkyærdh som forescreffuit ær, oc war forne Jepp Nielsson hoss thrysinthiwæ aar, oc sawdhe, at fore thiwæ aar war een canik j Køpenhaffn, som heedh her Pedher aff Kalingborg, han forswaret thet gotz om thiwæ aar pa capittæls weghnæ oc lodh then samæ Jepp

Nielsson atleyæ two fyærdings jordh aff thet samæ gotz pa Budingge march. Item Jes Platz sawdhe, at honum myntes j thrysinthiwæ aar, oc aldri hørde eller spwrde, at thet gotz war yldet eller kyærdh pa herresthing, oc boor pa gotzet oc hauer giuit Lassæ Wynnere landgilde oc Per Trwwelsson, then tiid han haffde thet gotz j pant, oc hauer fore thiwæ aar thyænt her dæghæn, tha war j Køpenhaffn, pa kirkens wegnæ aff thet gotz, sydhen Lasse Wynnere gaff thet gotz til kirken. Item Magnus Jeppsson i Gladsaxæ, gamel hoss thrysinthiwæ aar oc meer, saude, at han haffde aldri hørt pa herresthing, at thet gotz war yldet eller kyærdh, før en nw æfter kyndermiss i thette aar, som fore screffuit standher. Item sawdhe oc swo Jes Myrk j Budingge. Item sawdhe allæ thissæ withnæ, at the aldri haffde hørt eller spwrth, at abbet Hinrik aff Eserom fordom eller Eseromskloster hauæ hafft ræt til thet gotz eller hauæ thet hafft j theres hawendewæræ. Thissæ forscreffne styckæ, ordh oc article sawdhe the pa theres siæll oc sannæ. Til hwetz thingswithne hauæ wy hengd wore incigle fore thette breff. Giffuit vnner wor herres aar mcdxl quinto, pa mydfastæ syndagh i Køpenhaffn.

Paategnet: Thette er i tyngtz widhne.

Orig. paa Perg.; af de tre Segl er endnu et helt. Konsist. Arkiv.

37.

1448. 24 Avgust. Olaf Jensen, Kantor i Kjøbenhavn, lejer Hr. Klavs Albretsen og Hr. Jens Albretsen en Gaard, som afg. Hr. Klavs Lübbertsen gav til S. Nicolai Kapel, mod at de skulde holde to ugentlige Messer for Giverens Sjæl.

For alle men, som thette breff see eller høre, wytherlighet gør jek Olaff Jensen, cantor i Kjøpmanhaffn, at iek wetherkenner mik mett samthykke oc raadh beskedhne mens, som ær Hans Wat, Gerlich Floor oc Anders Skulte, rathmen, oc Sywort Rønnow¹, kirkewerie, i leye at haue

¹ Maa være en Afskriverfejl for Sywort (van der) Rynne.

ladhet hetherlige men her Claus Albrittsen oc her Jens Albrichts en gardh, hws oc jordh mett all syn tilliggelse beggis theris leffdaghe, i hwilken gardh, som the nw uti bo, liggendis i Kiøpmanhaffn i sancti Pethers sogn, som her Claus Lubbertsen, hues siel gudh haue, gaff till sancti Nicolai capelle i Kiøpmanhaffn, met swodane wilkor, at forneffnde her Claus Albrichts en oc her Jens sculle holde eller holde lathe thwa messer hwar uge arlige aar, swa lenge the leffue oc forskreffne gardh beholde, for forneffnde her Claus Lubbertsen siel, oc sculle forskreffne her Claus Albrichts en oc her Jens holdhe forskreffne gardh i gothe mathe oc ey late hanom forfares i nogre mathe for theris forsømelse sculd, oc naar the bothe affledhne ære, tha skall forskreffne gardh, hws oc jordh mett all syn tilliggelse, bygning oc bethring, som han tha fyntis, kome frii oc frels til forskreffne sancti Nicholai capella uten noget gensigelse eller hielperæthe. Til ytermer stadffestils lather jek henge mit insigle met forskreffne beskedhne mens insigle til wythnisbyrd for thette breff. Giffuit oc screffuit i Kiøpmanhaffn aar effther gudz burd thusinde firehundrethe foretjue po thet attende, sancti Bartholomei apostolorum dach.

Afskrift i Diplomatariet efter »Orig. membr. laant af Graver Birch 1761«.

38.

1448. 9 December. Kjøbenhavns Bytingsvidne om Skjøde paa en Badstue, Hus og Grund samt en anden Gaard til Hr. Hans Pedersen, Kannik i Kjøbenhavn, paa S. Olufs Alters Vegne.

Allæ mæn thettæ breff see eller høræ læsæs, helse wii Niels Andersson, byfoghet j Køpenhaffn, Areld Kruse, Niels Jeppsson, borgemestere, Hans Wat, Niels Jude, Jepp Pedhersson, radhmæn, oc Marten Nielsson, byman j samæstæt, ewinnelighæ met gudh, oc kungøræ allæ nærwærændes oc komesculendes, att vnner wor herres aar mcdxl octauo, then mandagh næst fore sancte Lucie dagh, waræ skicketde for oss pa Køpenhaffns bything oc flere gode mæn, som

tha nærwærendes waræ, beschedene mæn Olaff Platz, byman i Køpenhaffn, oc Jens Tygesson boendes j Strø lille, hwilke endrachtelighæ vplodhæ oc schøte met samlæt hand hetherligh man her Hans Pedhersson, canic j wor frwæ kirkæ j Køpenhaffn, pa sancti Olai alteres weghnæ j samæstæt, een batstwæ hws oc grwnd, som kalles womestwæ, oc een gardh næst liggendes pa then vestre side oc met hws oc jordh, met allæ theres tilliggelssæ liggendes j Køpenhaffn, som Michel Wynnere fordom j bodhæ, til ewinnelighæ eyæ hauæ sculendes, oc schøde war statucht mælt, oc war vppa then tiid engen gensiælssæ. At wii swo hauæ hørt oc seet, som forescreffuit standher, thet withne wii met wore incigle hengde for thettæ breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stat, som forescreffuit standher.

Paategnet: Skødhe breff paa womebastuen.

Orig. paa Perg. med Segl. Konsist. Arkiv.

39.

1449. 28 August. Oluf Daa, udvalgt Biskop i Roskilde, tillader Kjøbenhavns Kapitel at have et Altare portatile paa Markederne i Dragør.

Olaui Daa, electus confirmatus Roskildensis, venerabilibus viris dominis decano totique capitulo ecclesie Haffnensis salutem et sinceram in domino caritatem. Vt in singulis nundinis Draghøør in altari portatili in loco prophato ad hoc apto, honesto et decenti missas aliaque diuina celebrare, ac ecclesiastica sacramenta ministrare, per vos seu capellanos vestros ydoneos licite valeatis, tenore presentium plenam concedimus facultatem, districtius prohibentes omnibus et singulis aliis presbiteris secularibus quarumcunque dyocesium, ne se de premissis faciendis sine nostris aut vestris requisicione et consensu vobis in preiudicium aliquo intromittant. Datum Haffnis anno domini mcdxlv nono, ipso die beati Augustini episcopi, nostro sub sigillo presentibus appenso.

Orig. paa Perg., Seglet mangler. Geh.-Ark.

40.

Før 1450. Statuter for de evige Vikariers Kapitel ved Vor Frue Kirke.

Nota, istos articulos infra scriptos seruabunt perpetui vicarij in ecclesia Haffnensi.

Primo, quod habeant bonam concordiam et iustam conuersacionem inter se, sicut decet sacerdotes et ministros Cristi. Siquis in hoc per inobedientiam contrarius et rebellis exstiterit, emendet secundum relacionem omnium fratrum, quod si non fecerit, accusent eum coram capitulo maiori.

Item, si quis celebrauerit, quando fuerit sermo tam in choro quam in patrocinijs altarium, et impedit audientes verba dei, soluat iiij grossos.

Item, si quis celebrauerit sub processione tam quotidiana quam solenni uel tempore offertorij, emendet totidem, quod omnis celebrans finiat missam suam ante processionem et tempus offertorij, ne fiat transitus angustus in processione, et ne impediatur populus ab oblacione.

Item, nullus incipiat cantando missam in ecclesia, antequam alter cantans finierat Agnus dei, preter altare parochiale, super quod nichil iuris habemus, soluat iiij grossos.

Item, stabunt perpetui vicarij in choro et ibunt in processione et sedeant in prandijs secundum etatem perpetuitatis sue.

Item, siquis denotatus fuerit ad officium uel regendum in choro, et neglexerit venire, pro qualibet hora soluat album.

Item, si quis summam missam omiserit, dabit lagenam trauisij¹. Si ewangelium uel epistolam, soluat iiij grossos².

Item, conueniant omnes semel in omni mense ad tractandum honorem ecclesie et propter bonum concordie, ut

¹ Traverøl.

² Denne sidste Sætning er tilføjet med en anden Haand.

corriganur negligentes et remissi in officio suo exponant suam emendam. Siquis admonitus fuerit et non venerit ad conuentum infra primam horam, soluat bonum grossum, si non fuerit in legitimo impedimento.

Item, quod nullus reuelet secreta nostra laicis aut alicui persone. Siquis super hoc reus inuentus fuerit, emendet et soluat lagenam sereuisie.

Item, perpetuus vicarius, qui fuerit iunior, semper erit hostiarius et pincerna noster, quando conuenerimus, donec alter nouus aduenerit. Quod si omiserit, soluat grossum, et penultimus teneat officium ministrando.

Item, siquis nostrum pro distributionibus percipiendis chorum intrare voluerit, matutinas antequam prima lectio, missam antequam epistola, vespas antequam tertium Gloria patri intrare maxime se procuret; matutinas ante laudes, missam ante Agnus dei, vespas ante reditum chori, finito Gaude Maria, si quidquam participare voluerit, nullatenus exeundo.

Item, si duo uel plures fuerint officiantes uel vicarii ad idem altare, inter se concordabunt de horis celebrandis. Sed in concursu preferatur senior in collacione, atque in exsequiis, patrocinijs et dedicacionibus alternatis vicibus singula onera supportabunt, et totum offertorium cedat communi carban¹ vicariorum, deductis inde expensis iuxta laudabilem consuetudinem ecclesie faciendis.

Item, in fundacione cuiuslibet vicarie concordandum est a prioratu fundaciones super ornamentis et ceteris paribus senior preferatur in eisdem.

Item, siquis nouus perpetuus vicarius effectus ad collegium nostrum appositus fuerit, antequam quidquam nobiscum percipiat, faciat omnibus fratribus petanciam² suam de tribus ferculis et bona lagena cereuisie, prima de salsatis cibarijs, secunda de carnibus recentibus cum sobicio, ter-

¹ Betydningen af denne Forkortelse kjendes ikke.

² D. e. et Gjæstebud.

cia et vltima de recentibus assatis¹ carnibus cum butiro et caseo, que primo mense apponantur. Item habeat suppellcium et almucium² et intret chorum nobiscum onera et officia singula ut moris est obseruando etc. in toto particeps perseueret dando florenum Reynoldensem.

Quando aliquis nostrum decesserit, tunc quilibet viuen-
cium vnam missam pro anima ipsius celebret uel celebrare
faciat, antequam vtatur carnibus manducandis.

Item, quando aliquis fratrum prolixo languore infirmatur,
tunc omnes fratres incolumes duo post duos, quotquot
sunt, duas missas in omni septimana coram altari suo, donec
conualuerit, legere teneantur.

Item, nullus fratrum loquatur sine lencia prioris uel
nisi finito sermone alterius loquentis sub pena duorum
denariorum immediate soluendorum, et si hoc statim non
fecerit, soluat duplum.

Item, vicarius absens habebit in capitulo nostro pro-
curatorem vnum vicarium et non alium, qui non solum pro
ipso respondeat, sed et satisfaciat et cum hoc habeat ordi-
nationem bonorum prebende sue.

Item, quilibet frater non residens omni anno soluat
duos solidos grossorum pro absentia sua infra festum
Dionisij, uel soluat duplum.

Item, si quis non venerit ante exitum cimiterij, quando
faciamus processionem pro aliquo mortuo, careat dimidia
porcione istius funeris. Similiter in missa animarum, si non
venerit ante incepcionem epistole.

Item, siquis non venerit ad vigiliis alicuius mortui,
antequam dicatur: Dirige domine, careat eciam dimidia por-
cione.

Orig. Optegnelse i Gehejmearkivet.

---

¹ D. e. stegt.

² Et Klædningsstykke, hvormed Kannikeren bedækkede Hoved og Skuldre.

41.

1440-50. Fortegnelse over Vor Frue Kirkes evige Vikarier.

Isti sunt perpetui vicarij ecclesie Haffnensis infrascripti.

*Dns. Ascerus Johannis ¹ .	*D. Nicolaus Petri.
D. Johannes Alberti.	D. Lagho Iuari.
D. Johannes Hermanni.	D. Magnus Johannis.
*D. Olauus Jacobi.	*D. Olauus Petri.
*D. Olauus Johannis de Bal- derunæ.	*D. Geffrardus Erici.
D. Magnus Jacobi.	D. Laurencius Olai.
*D. Jacobus Johannis.	D. Johannes Olai.
*D. Laurencius Johannis.	D. Nicolaus Petri.
	*Item Dns. Baltazar.

De Navne, der ere betegnede med *, ere senere til forskjellige Tider overstrøgne, og følgende ny tilføjede:

Dns. Johannes Petri.	Dns. Jacobus Johannis.
Dns. Petrus Ingemaris.	Dns. Nicolaus Alberti.

Original Optegnelse i samme Hefte og med samme Haand som de foranførte Statuter (Nr. 40).

42.

Før 1450. Fortegnelse over en Del Aartider, som de evige Vikarier ved Vor Frue Kirke havde at holde.

Ista sunt anniuersaria perpetuorum vicariorum
Haffnensium.

Primum domini Johannis, dei gracia episcopi Roskildensis, pro vno solido grossorum, quod habeatur infra aduentum domini.

Item anniuersarium Elseby Cops erit circa festum conuersionis beati Pauli pro ij solidis grossorum.

Item anniuersarium Magni Gøye erit circa festum purificationis beate virginis pro duobus solidis grossorum.

¹ Levede 1448, men var død 1450.

Item anniuersarium domini Petri Gammel, quondam vicarius huius ecclesie, erit circa festum pasche pro duobus solidis grossorum.

Item anniuersarium domini Suenonis Westenschows, quondam canonici istius ecclesie, erit infra quadragesimam cum canonicis pro duobus solidis grossorum.

Item secundum anniuersarium Elseby Cops erit circa festum Kanuti regis pro duobus solidis grossorum, et quodlibet eorum erit per sexmissas de trinitate.

Item anniuersarium domini Clauus Reynikis erit infra octavam Epyphanie pro duobus solidis grossorum.

Med senere Hænder er tilskrevet:

Anniuersarium domini Johannis Jacobi fratris domus sancti (?) spiritus (?) erit circa festum Johannis baptiste.

Die sancti Agapitj martiris habuimus ii solidos grossorum concessiue de carbanan ex parte anniuersarij domini Nicolai de Balrop.

Nota, procurator noster habuit iij solidos grossorum in die sanctorum Primi et Felisianj de carbanan ad structuram.

Dominus Laurencius Olai dabit lagenam cereuisie feria 3a post Kanuti regis.

Original Optegnelse i samme Hefte som de to foregaaende Stykker.

43.

1460. 15 September. Broder Mikkell, Guardian i Graabrødre Kloster i Kbhvn, og Konventsbrødrene sammesteds tilstaa, at de have modtaget 200 Mark lybsk af Dronning Dorothea, hvorfor de forpligtige sig til at holde en vis Gudstjeneste.

Alle men, thette breff see eller høre læses, helse wy broder Michel, garden i grabrøder closter i Københaffuen, oc alle conuentes brøder i thet same steth, ewynnelig meth wor herre, ok wedderkennes wy fore alle nerwerendes oc kommeskulendes meth thette wort opne breff, at wy meth hederlighe faders, broder Jeppe Køgs aff same orden, custos

i Roskild, wile oc sammethycke hawe intageth oc vpboreth aff høyborne førstinne wor kære nadighe frwe Dorothea, meth guths nade Danmarks, Sweriges, Norges, Wendes oc Godes drotning, hertughinne i Sleswigh, greueinne i Holsten, Stormarn, Oldenborgh oc Delmenhorst, tw hundrede Lubiske marc i gode oc rede penninge, en kalk, bogh oc messeredhe, alter kleder oc anner reedskap, til altereth hører, fore hwilke ok mere got, som wos hobes til at wi oc wore æfftherkommer akte oc skule faa aff for^{de} høyborne førstinne oc hennes æfftherkommere. Tha tilbynde wi oss oc wore æfftherkommere at holde en ewigh dagelig messe, som hære æfftherfølger. Om søndagen aff the helge thre-faldigheth, om mandaghen fore alle cristene siæle, om thiisdagen aff sancto Johanne ewangelista, om ødhensdaghen aff the helge thre konningher, om thorsdaghen aff gudzlikomme, om fredaghen aff wos herre feem vnder, om lowerdaghen aff wor frwe. Til ydermere witesburdh oc bæddre forwaring her om tha haffue wy for^{de} broder Jepp Køgh, custos, broder Michel, garden, oc mene conuent i Københaffuen ladeth henge wore insegle meth wile oc wutskap neden fore thette breff, som giweth ær i for^{ne} Køpmanhaffuen annen dagh nest helge kors dagh exaltacionis, anno domini millesimoquadringsesimosexagesimo.

Paategnet: Om gudz tieniste i groæbrøder i Køpnehaffn.

Orig. paa Perg. med tre velbevarede Segl. Geh.-Ark.

44.

1461. 8 Juni. Kjøbenhavns Bytingsvidne, at Didrik Skrædder paa Jes Knudsen Bagers Vegne tilskjødede S. Antonii Alter i S. Nicolai Kirke al sin Rettighed i en Gaard ved Fisketorvet. Dronning Dorothea var paa Alterets Vegne udvalgt til at være Gaardens rette Forsvar.

Alle mæn, thetta breff see eller høre læsis, helsse wii Jachim Griis, ridder, høwitzman pa Køpnehaffn, Anders Nielsson, borgemester, Dittløff van dem Borne, radhman, Bernd Wogn, Jes Bossøn, Jes Pedherssøn oc Hinrich Raadh, borgere i samæsted, ewinneligh meth gud, oc

kungøre alle nærwærendis oc kome sculendis, at vnner wor herris aar medlx. primo, then mandagh næst efter gutz leghoms dagh, war skickit for oss pa Køpenhaffns bything oc flere gode mæn, som tha nærwærendis ware, beskeden man Didrik Skrædher, byman i Køpenhaffn, foldmechtigh pa Jes Knutssøn Bageris wegnæ, hwilken vplodh oc schøte fra honum oc hans arffwinge hetherligh man Gherlagh Floer, radhman i samæsted, pa sancti Antonii alteris wegnæ i sancti Nicolai kirkæ i Køpenhaffn, all forscreffne Jes Knutssøns eyædom, ræt oc ræticheedh, som han haffde i then gardh, som Lassæ Bagher nw i boor, hws oc jordh, oc meth all syn tilliggelse, lengge oc brede, enchte wdentaghet, liggendis i Køpenhaffn syndhen weth Fiskæthorghet, vesten næst then gardh, som Sywort van der Rynne i bodhæ, oc østen næst then gardh, som Jes Niels-søn Kremer nw boor, oc rækkær til een annen gadhæ, som kallis Lædær strædhæt, til ewerdelighæ eyæ haffuæ sculendes. For hwilken forscreffne gardhs rættæ forswar hoghboren førstynnæ wor nathige frwæ dronning Dorothea tilkeesd ær at wære pa forscreffne alteris weghnæ. Oc war forscreffne schøde statucht mælt, oc war om forscreffnæ ærendæ pa then tiidh engen gensielse. At wii swo haue høørt oc seet, som forescreuet stander, thet withne wii meth wore incigle hengde for thette breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stadh, som forescreffuit standher.

Langebeks Afskrift i Dipl. af Orig i S. Nicolai Kirkes Arkiv, 1747.

45.

1462. 20 April. Jesper Henriksen af Sandager, Dekan i Kjøbenhavn, stifter S. Josts eller de fire Læreres Alter i Vor Frue Kirke.

Omnibus presens scriptum cernentibus Jaspas Henricj de Sandager, decanus Haffnensis, salutem in domino sempiternam. Cum peccatorum veniam et eternam vitam maxime operibus et aliis virtutum exercicijs in hac vita mortali promererj, sancto euangelio attestante, a misericorde dei

filio cuilibet sit promissum, tanto validius opitulantibus sacris desiderijs esse poterit, quanto quis de bonis a domino sibi collatis ad relinquenda pro se ecclesijs et sanctis locis perpetua memorialia magis promptum se reddiderit et deuotum. Hinc est, quod ego Jaspar Henricj supradictus feruore deuocionis accensus ob veniam peccatorum meorum et remedium animarum, mej scilicet et charissimi fratris mej Nicolaj Henricj, necnon dilecti nepotis mej Ericj Nicolaj de Dyrekint, nuper hoc anno crastino purificationis Marie in ecclesia cathedralj Roskildensi ante altare apostolorum pie memorie defuncti, quia et ipse ad hoc opus perficiendum in remedium anime sue centum marchas in extremis legauerat Lubicenses, necnon ob salutem parentum et consanguineorum meorum et sui, ad honorem et laudem domini nostri Jhesu Cristi et specialiter matris eius Marie virginis gloriose, sanctorum Jodochi, Augustini, Ambrosii et Hieronimi, altare quoddam in ecclesia collegiata beate Marie virginis Haffnensis, in angulo inter altare beate Anne et altare beati Jacobi mediante, de nouo murarj, erigj, construi fecj et fundauj, et presentibus erigo et fundo, et ibidem vicariam perpetuam, accedentibus ad hoc consilio et consensu reuerendj in Cristo patris domini Olauj Martinj, dej et apostolice sedis gracia episcopi Roskildensis, de nouo confirmo et instituo per presentes. Et quia talis institutionis vicaria et diuinus cultus absque congruis stipendijs et emolimentis perpetuari et haberi non poterint quouismodo, ideo ego Jaspar prefatus ad prescriptum altare et eius perpetuacionem de bonis michi a domino collatis et hereditatis paterne successione iuste acquisitis, scilicet tres curias terre Fyonie in prouincia Skambyhæret in parochia et villa Høyrop, vnam scilicet, in qua nunc habitat Hagen, dantem pro annua pensione tria talenta ordej, vnam marcham Lubicensem, vnum modium butirj, vnum agnum, duas aucas, et quatuor pullos; item vnam aliam curiam ibidem, in qua quondam quidam Jacobus Andree habitauit, dantem precise tantum sicut prefata curia Hagens; item vnam

curiam in prefata villa, dantem dimidium alterum talentum ordej dumtaxat, in quo habitat nunc Lasse Arreho; item vnam curiam in prefata prouincia in villa Eghens, in qua nunc habitat Jeip Rws, dantem duo talenta ordej cum medio, vnum modium butirj et vnum agnum; item vnam curiam in eadem prouincia vel eciam Lundeheret in villa Blastorp, in qua quondam quidam habitauit Docke nomine, dantem vnum pund ordej cum medio, vnum agnum, aucam et pullum annuatim, cum omnium prefatarum curiarum et bonorum agris, pratis, siluis, campis, piscaturis et omnibus adiacenciis, altis et bassis, humidis et siccis, nullis penitus demptis, de voluntate et consensu serenissimi domini mej regis Cristierni et consiliariorum suorum protunc presentium, do, scoto et ad manus possessionis antedictj altaris libere assigno, vero dominio et iure perpetuo possidendis sub modis et condicionibus infrascriptis. Primo, quod eiusdem altaris collatio et presentacio domino decano Haffnensi perpetuo reseruetur, saluo semper ad tempus vite mee michi iurepatronatus, ita quod dictus decanus eidem altari de ydoneo vicario prouideat, qui iuxta ecclesiam Haffnensem et præfatum altare residenciam faciat personalem. Quod si non fecerit per eundem decanum dicto altari priuarj poterit, nisi, alio pro ipso officiante, de licencia decani in studio priuilegiato interim studuerit. Item quod idem vicarius, interim quod prefata bona Feonye fuerint situata, nullum habeat procuratorem nisi decanum Haffnensem, quem ob nomen domini nostri Jhesu Cristi et prefate matris eius Marie virginis gloriose deprecor, vt quantotius poterit prefata bona pro bonis competentioribus in Selandia vel alibj velit permutare. Volo eciam, vt predictus decanus præfata bona inposterum nec sub titulo tuicionis, prouisionis vel procuracionis aut alius quouismodo, ad potestatem, dominium vel manus heredum meorum nunc viuentium faciat deuenire. Cum quod si sic fieret, quod absit, verosimiliter timeretur, quod predictorum bonorum permutacionem potius impedirent, quam in melius in vsum altaris vel ecclesie

procurarent. Item dum prefata bona sic fuerint permutata, extunc ea decanus dicti altaris possessori ad manus libere assignet cum plenitudine potestatis priuilegii predicti domini regis gloriosi et huius fundacionis, qui altaris possessor vel vicarius extunc decetero liberam dispositionem et fructuum subleuacionem prefatorum honorum sic permutatorum obtineat, sicutj alij vicarij liberiores ecclesie beate Marie virginis collegiate, nisi duntaxat, quod si non poterit per se disponere, decanum habeat procuratorem et non alium, qui et tunc sic et semper prefato vicario de predictis bonis satisfaciat vel dominus episcopus de consilio capituli Haffnensis procuratorem alium ordinabit. Item quod idem vicarius ad dictum altare duas missas, vnam scilicet de sancta cruce cum officio: Nos autem, et de beata Maria virgine gloriosa cum officio: Salue sancte parens, vel alio iuxta ratum temporis alternatis vicibus cantandas omni tertia feria, sic scilicet quod in vnus ebdomade tertia feria de sancta cruce, et in immediate ebdomade tertia feria de beata virgine, et sic reiterando de sancta cruce et beata virgine, modicum scilicet ad mediam horam vel maius ante septimam de mane, vel ante mediam horam post septimam cantabit. Sic eciam, quod quando de sancta cruce celebrabit, collectas secretas et complendas de beata virgine et pro defunctis cantabit. Et cum cantauerit de beata virgine collectas, secretas et complendas, cantando de sancta cruce et pro defunctis perpetuo celebrabit. Item aliam missam omni sexta feria iuxta horam septimam, vt scriptum est, de sancta cruce legendo cum collectis, secretis et complendis de beata virgine gloriosa et pro defunctis perpetuo eciam celebrabit. Item quod idem vicarius processiones et maiores horas singulis diebus dominicis et festiuis teneatur visitare, nisi officialis fuerit vel rector alicuius ecclesie parochialis, tunc eum non desidero, neque volo rigorose per hunc articulum aggrauare, attamen semper teneatur officium peragere, pro quo vna cum aliis vicariis fuerit annotatus. Item quod idem vicarius post mortem

die obitus mej anniuersarium meum, fratris mej et Ericj Nicolaj prescriptorum in choro Haffnensi de quatuor skelingrot, duo skelingrot inter canonicos, decemocto grotte inter vicarios reliquos, sex grotte inter pauperes, qui anniuersario nostro interfuerint, per procuratorem capituli, cui prefatus vicarius ipsos quatuor solidos grossorum presentabit, distribui faciat annuatim. In quorum, donacionis, scotacionis, assignacionis et fundacionis testimonium sigillum meum vna cum sigillis nobilium ac discretorum virorum, scilicet domini Johannis Oxe, domini Joachimi Griis, militum, domini Nicolaj Matthie, canonicj Ripensis, Barquardj van Hamelen et Andree Nicolaj, proconsulum Haffnensium, presentibus est appensum. Scriptum Haffnis feria tertia pasche, anno domini Medsexagesimosecundo.

Collationata et auscultata est hec presens copia per me Petrum Schioldum, auctoritate apostolica notarium publicum, et fideliter scripta et concordat cum suo originalj de verbo ad verbum, quod protestor manu mea propria.

Samtidig Afskrift blandt de Arne Magnæanske danske Diplomer.

46.

1464. 28 Februar. Biskop Oluf Mortensens Afgjørelse af en Strid mellem Kapitlet i Kbhvn paa den ene Side og Kirkeværger og Sognemænd ved S. Nicolai Kirke paa den anden Side, angaaende Fisketienden af S. Nicolai Sogn.

In nomine domini amen. Orta siquidem coram nobis Olauo Martini, dei gratia episcopo Roskildensi, inter capitulum ecclesie nostre beate Marie virginis Haffnensis reos et cõuentos ex vna, nec non tutores [et parochianos ecclesie sancti Nicolai], actores, de et super decimis autumpnalibus tempore capture alecium et aliorum pisca[tur]e prouentuum et illarum occasione] partibus ex altera, materia questionis. Tandem, videlicet die et hora infrascriptis, constitut[is coram uobis venerabilibus viris] dominis Jaspas Henrici, decano, totoque capitulo ecclesie beate Marie predicto, [nec non

Gerlagh Floer et Dankort Lange ?] tutoribus, tutorie nomine et pro parte dicte ecclesie sancti Nicolai, [vna cum nonnullis aliis ipsius ecclesie parochianis, nomine] et pro parte omnium parochianorum. Auditis quoque per nos [propositionibus, dictis], responsionibus et allegacionibus nonnullisque priuilegiis . . . . . productis ac per nos inspectis, perlectis et diligenter examinatis . . . . . alitibus, cognitisque summarie simpliciter et de plano . . . . . cause et negotii . . . . . predecessorum nostrorum priuilegiis et indultis, quam ex longissima co . . . . . Hafnensis ecclesie beate Marie virginis predictae et ipsius capitulo subiect . . . . . occasione piscationis quocumque tempore prouenientes ipsi capitulo per predecess[ores nostros] . . . . . gratiose fuisse perpetuis temporibus possidendas attributas, nec non ecclesiam [beate Marie predictam et ipsum capitulum] per tantum tempus, de cuius inicio seu contrario memoria hominum non [existit] . . . . . huiusmodi singulis annis percipiendi etiam longissima prescriptione . . . . . [in pacifica possessione et] quiete, quorumcunque reclamatione cessante, donec et quousque dicti tutores [et parochiani . . . . . se] capitulo predicto oppoñentes, et in perceptione decimarum huiusmodi impediētes, [reclamabant, asserentes decimas, in] ecclesia sancti Nicolai prouenientes, ecclesie sancti Nicolai de iure cedere debere. Nos itaque pro tr[ibunali] sedentes et solum deum pre] oculis habentes, communicato nobis jurisperitorum infrascriptorum consilio et assensu, Christi n[omine] invocato, sententiam nostram diffinitiuam, quam ferimus in hiis scriptis, pronunciamus, decernimus et diffinimus, omnes et s[ingulas] decimas alecium], et alias occasione piscationis in quibuscunque parochiis dicti oppidi Hafnensis quomodocumque [prouenientes, ad ecclesiam] predictam et eius capitulum spectasse et pertinuisse ac spectare et pertinere [debere] . . . . . perpetuis futuris temporibus libere percipiendas, adiudicantes,

ipsumque capitulum et ipsorum tutorum, [parochianorum] et quorumcunque aliorum, occasione ipsarum decimarum, oppositionibus, impetitionibus et impedimentis tenore presentium . . . . . ipsis tutoribus, parochianis et quibuscunque aliis de et super decimis oppositionibus, impetitionibus et impedimentis [predictis] perpetuum silentium imponendo. Presentibus ibidem et consentientibus honorabilibus viris dominis Cristofero Johannis, decretorum [doctore], preposito, nec non Tuchone Johannis, Jacobo Petri, magistro Johanne Olai, et Johanne Petri, canonicis ecclesie nostre Roskildensis. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum, secretum nostrum presentibus duximus apponendum. Datum in curia nostra episcopali Haffnensi, feria tertia proxima post dominicam Reminiscere, anno domini millesimo quadingentesimo sexagesimo quarto.

Paategnet: Sententia domini Olai Martini episcopi Roskildensis, lata inter capitulum, tutores et parochianos ecclesie sancti Nicolai Haffnis.

Langebeks Afskr. i Diplom. (»Orig. membr. mutil. af Vor Frue Kirkes Arkiv 1750«). De i Klammer indesluttede Ord ere kun Udgiverens Forsøg paa at erstatte det manglende.

47.

1464. 29 Februar. Biskop Oluf Mortensens Afgjørelse i en Strid, der var mellem de kjøbenhavnske Kanniker og Vikarier angaaende Fordeelingen af de Indtægter, der faldt i Kirken.

In nomine domini, amen. Orta siquidem coram nobis Olauo Martini, dei gracia episcopo Roskildensi, inter decanum et capitulum ecclesie beate Marie uirginis Haffnensis ex vna, necnon perpetuos uicarios eiusdem ecclesie de et super litteris et fundacionibus altarium ipsius ecclesie, quas capitulum sub eorum custodia detinebat, necnon super oblacionibus ad summum altare in festis perpetuorum, necnon ad alia priuata altaria racione funerum seu exequiarum prouenientibus et illorum occasione partibus ex altera, materia questionis. Nos itaque auditis et intellectis parcium

hincinde propositiōibus, dictis, responsionibus et allegationibus, consideratisque et pensatis circumstanciarum omnium qualitibus, communicatoque nobis jurisperitorum infrascriptorum consilio et assensu, nostram diffinitiuam sententiam in scriptis tulimus et promulgauimus in hunc qui sequitur modum. In primis sic diffiniendo pronunciamus, decernimus, ordinamus et declaramus, quod stantibus et saluis ordinacione, disposicione et diuisione bonorum ecclesie et capituli Haffnensis, factis per reuerendum patrem dominum Petrum predecessorem nostrum episcopum Roskildensem pie memorie, domini capitulares et eorum quilibet seorsum, in conscienciis suis medijs eorum prestitis iuramentis, omnes et singulas litteras fundacionum et bonorum quorumcunque altarium ecclesie Haffnensis, quas penes se habent coniunctim in capitulo seu alibi diuisim apud quoscunque depositas, in suis veris originalibus nobis uel per nos deputandis exhibeant inspiciendas et perlegendas, ac exhiberi faciant: necnon personas quascunque, si quas scuerint huiusmodi litteras detinentes, habentes seu occupantes, nobis reuelent et nudam veritatem in hoc pandant. Quas litteras inuentas eas ipsis vicarijs excopiatas et registratas tradendo decernimus utriusque partis custodie sub clausuris canonicorum et vicariorum vnanimiter mancipandas. Item quod vicarij similiter jurent in eorum conscienciis de litteris suis, quas penes se habent, reportandis et registratis vt supra custodie mancipandis. De oblacionibus autem et alijs obuencionibus ad altaria deuenientibus cum certis moderamine et equitate ita diffinimus, ut omnes oblaciones ad summum et parochiale altaria quocunque casu deuenientes cedant ex integro capitulo, tamquam vero curato, tam in festis canonicorum quam vicariorum, nisi offerens aliter de eis expresse duxerit disponendum. Oblaciones vero racione funerum et exequiarum vndecunque prouenientes ad priuata altaria deuenientes similiter cedant capitulo tamquam vero curato, saluis celebranti cuilibet duobus sterlingis pro laboribus et mora tardioris temporis

celebrandi, nisi oblationes ascendunt duos solidos. Cum autem duos ascendunt solidos, tunc celebrans habebit vnum solidum pro salario suo. Votiuia vero quecunque celebrantibus ad manus assignata, vel specialiter ut votiuia altaribus imposita, ipsis possessoribus altarum ex integro cedant vna cum salario supradicto. Presentibus ibidem et consencientibus honorabilibus viris, dominis Cristoffero Johannis, decretorum doctore, preposito, necnon Tucone Johannis, Jacobo Petri et Johanne Petri, canonicis ecclesie nostre Roskildensis. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum secretum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum in curia nostra episcopali Haffnensi, fferia quarta proxima post dominicam Reminiscere, anno domini millesimo quadingentesimo sexagesimo quarto.

Paategnet: Sententia dominj Olauj Martini episcopi Roskildensis, lata inter capitulum et vicarios ecclesie Haffnensis.

Orig. paa Perg. Seglet tabt. Geh.-Ark.

48.

1466. 28 Marts. Gertrud Nielsdatter, Værkmester Jës Pæthersens Efterleverske, giver et Stenhus til „Vor Frue Kapel i Kjøbenhavns Domkirke“ for to ugentlige Messer og to Aartider.

Jægh Gertrud Nielsedotter, Jës Pætherssen værkmaesteres æfftærleueræ, hwæs siæl guth nathæ, besinner thennæ wærdens vstathechet oc wathelech skikkelsæ meth falsk oc swigh, bothæ blandthem som leuæ oc mæth them som affdøø, at hwat som the skikkæ æfftær them til theres siælæs bestandelsæ, ther worthe the tiit i beswighnæ aff them, som the bæst tro. Och besinner jægh, at aff alt thett gotz, som mænneske gør sigh vmaghæ foræ hær i wærden at sammensankæ, ther beholder han enktæ aff, vden thet som han kan skikkæ fore segh til kirkæ ællær kloster, guth i himmerikæ til loff oc æræ, jomfrw Maria oc andræ hælænæ til wærtlicheet oc thienistæ, forthy gør jægh widerlicht alle nærwerendes oc kommeskulendes meth thettæ mit opnæ

breff, at iægh aff berad hugh oc goth wiliæ hauer vnt oc giuet, oc æn i myn wælmacht an oc giuer myn steenhuus garth mæth grund oc bygning oc all syn tilliggelssæ, enkætæ vndentaghet, som myn hosbondæ oc jægh haue køptæ, oc howetbreuen wtwisæ, liggende i sancti Clementis soghn hoos wæstregadæ, northen fra wombe stwæn i Kjøpmenhaffn, til wor frowæ capellæ i forde Kjøpmenhaffns domkirkæ, i swadanæ madæ, at kirkæwæriæ at forde wor frowæ kirckæ oc capellæ skulæ ladæ holdæ two ewighæ mæssær i forde wor frowæ capellæ hwær vghæ, then enæ om mondaghen aff iomfrw Maria, oc then annen om othensdaghen for allæ cristnæ siælæ, them til roo oc lisæ, oc ther til twennæ artiither, een mæth hetherligha canikæ, oc then annen mæth vicariis i hōwekoor i forde wor frwæ kirkæ, then førstæ om kyndelmessæ, oc then annen om Martensmessæ, aarlighæ holdeskulendes, myn kæræ hoszbondes siæl oc myn oc woræ weners til hiælp oc trøst, roo oc lisæ, oc moot thættæ gothz, som ær købegothz, tha ladær iægh mynæ arffwingæ all mit jorthegothz, som iægh hauer i Jutland, oc fik til arff, mæth aal thæn ræntæ affgift oc landgildæ, som the skulde haue giuet megh aff forde gothz i firæ aar oc tiwæ, æller meer moet thennæ gauæ, som iægh hauer giuet for myn siææl, som foræ staar, at the æy skulæ kæræ them wanlodæ, oc at the gøræ æfter megh aff thet gothz, som the welæ swaræ for guthz dom. Til thennæ gaues stathfæstelsæ oc ydermeer forwaring hauer iægh antworthæt, affhent oc fra megh fonget forde steenhuus garth oc grund meth breff oc all bewisning, som iægh paa forde garth hathæ, hetherligh man her Hans Hanyn, canik oc kirkæwæriæ til forde wor frowæ kirkæ oc capelle, oc tilbinder iægh migh oc mynæ arffwinge thennæ gauæ stathegh oc fast at holdæ for huers mantz geensielsæ. Thi hauer iægh meth wiliæ oc witskap ladet hængæ mit inciglæ for thættæ breff, oc bethet gothæ mændz incighlæ mæth myt til witnesbyrth, sosom ær Ysaac Mattessen wærkmesteres, Laurentz skrædere, Holger Jæp grydestøberes, Jacob

Thyesk oc Molwens Aands. Huilket breff som giuet ær i forde Køpmenhaffn, aar æffther guthz byrth thusende firæ-hundræthæ sæxti aar paa thet siætæ, then fredagh næst foræ Palmæ søndagh.

Jon Mortensens Afskrift i Gl. kgl. Saml. 727 Fol. (ex orig. pergamenoe). Sammesteds haves Kjøbenhavns Bytingsvidne af 1466, Mandagen næst efter St. Marci Evangelistæ Dag, om at Husfru Gertrud Nielsdatter har skjødet sit Stenhus til Hr. Hans Hanyn og Hr. Hans Petersen, Kanniker i Kjøbenhavn, paa Vor Frue Kapels Vegne.

49.

1468. 12 April. To Kardinaler skjænke hundrede Dages Aftad til dem, som paa visse Dage besøge Hellig Trefoldigheds Kapel i Vor Frue Kirke.

Bartholomeus tit. sancti Clementis, Jacobus tit. sancti Crisogoni, divina providentia sacrosancte Romane ecclesie presbyteri cardinales, universis et singulis utriusque sexus Christi fidelibus, presentes litteras inspecturis, salutem in domino sempiternam. Etsi quelibet loca sanctorum sunt pia et prompta devotione a Christi fidelibus veneranda, dedicata in honore[m] sancte et individue trinitatis, qui unus est et verus omnium creator, deus et expiator mentium et earum director ad ipsum, sunt tanto venerabilius honoranda, quanto ipsa beata trinitas immediatius et liberius effundit gratias in cordibus devotorum. Cupientes igitur, ut capella ad altare sancte et individue trinitatis, situm in ecclesia collegiata sancte Marie de Haffnis Roskyldensis dyocesis, congruis frequentetur honoribus, et a Christi fidelibus iugiter veneretur, ac in suis edificiis debite reparetur, conservetur et manuteneatur, librisque ac calicibus ac aliis ornamentis ecclesiasticis decoretur, fulciatur et laudabiliter muniatur, in ea quoque cultus augmentetur divinus, et ut ipsi Christi fideles eo libentius confluant ad eandem, quo ibidem ex hoc celestis gratie dono se uberius conspexerint refectos: nos cardinales prefati et quilibet nostrum humilibus, dilecte nobis in Christo Anne filie Petri Andree et

dilecti filii Jacobi Clauson, eiusdem capelle dotatoris, nobis super hoc factis supplicationibus inclinati, de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis Christi fidelibus vere penitentibus et confessis, qui eiusdem sancte trinitatis, pasche, gloriose virginis Marie assumptionis, sancti Michaelis archangeli, ac dicte ecclesie dedicationis celebritatum diebus, eandem capellam devote visitaverint annuatim, et ad reparationem et manutationem ipsius manus porrexerint adiutrices, centum dies de iniunctis sibi penitentiis misericorditer in domino relaxamus, presentibus perpetuis temporibus duraturis. In cuius rei testimonium presentes litteras fieri, nostrorum cardinalatum sigillorum iussimus et fecimus appensione communiri. Datum et actum Rome in domibus nostrarum solitarum residenciarum, sub anno a nativitate domini millesimo quadringentimo sexagesimo octavo, indictione prima, die vero duodecima mensis Aprilis, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Pauli divina providentia pape secundi, anno quarto.

Af Mnsr. Bartholiniana, Tom. V. („ex arch. eccl. collegiatæ b. Mariæ virg. Hafn.“).

50.

1473. Jon Pæthersen og hans Hustru skjænke et Bod paa Dragør i Nyenstrædet til S. Anthonii Alter i S. Nicolai Kirke, hvorfor de betinge sig en vis Gudstjeneste.

Fore alle, som thette breff see eller høre læsis, kungøre oc kennes wi Joon Pætherssen oc Karine Joons, hans husfrw, at effterthy wi oc alle menniske, naar wi skylies aff thenne werdhen, tha giwes kroppen then myrke jordh, som han ær kommen aff, oc siælen skal igeen komme til gudh, som henne hauer giwit, annameschulendis, huat the hae forschyldet hær i werdhen, ont eller got; thogh wor brøde er stoor, troo wi allighewel stadhelighen, hobendes til gudh altztinghs skabere, hwes miskund owergaar alle hans mange vnderlighe vsighelighe gerninger, at mwæ meth

thette werdhens forgengelige gotz werffue oss thet ewighe liggende fæ i hemmerighe, at wi tha io noghit hawe fram atbære fore theligen domere, ther oss maa schicke hans nadhe oc miskund, wide wi engen thing bæthre ther til æn almøsse gawe, thy hun afftoor synden oc igeen skicker mennicken hans wenskap, thy haffwe wi meth wor gothe fry wilghe oc beggis wore kere søners jaa oc fuldburgh(!), som ære Jes Jonssen oc Oleff Jonssen, then helghe trefaldighedh, een aleneste gudh, iomfrw Marie, Jhesu Christi mother, oc alt hemerighis herskap til ære oc loff, oc wore forældris, wore oc alle cristne siælæ til nytte oc salighedh, vnt oc giwit oc vnne oc giwe meth thettæ wort obne breff til sancti Anthonij altere, fore gutz thienistes øghelse skyld vdj sancti Nicolai kirke i Købendhaffn, een wor booth meth bygning, jordh oc grund oc all sin behøring, i lenge, brethe oc wythe enktet vdentaghit, liggendes pa Draghør vdj Nyenstrædhit, som Nickels Bagher aff oss hauer hafft, oc hauer i leye oc giwer nw too lødhigh mark aarlighe rente. Huilken fornæ booth meth all sin behøring oc rænte skal bliffwe til fornæ sancti Anthonij altere, prest oc æyere, som ær her Laurentz Henrickøssen oc hans effterkommere, swo at the schule holde then helghe trefaldighhetz messæ sywngen fore same altære hwer mandagh om wghen, vden thette kunne nogher tijdh swo stoor kirkenes høgtijdh behindre, ther fulde eller komme pa same dagh, at same messe sywngen æy holdes kunne, oc skal han holde i hwer messe ammynnilses bøn for wore oc alle cristne siele til ewigh tiidh. Woret oc swo, at fornæ messe æy holdes sywngen pa hwer mandagh i vghen, vden swo staar høgtijdh thette kunne eller matt behindre, som fore ær rørt, tha skule wi oc wore arwinge eller kirk wærghe pa wore weghe fuldmacht hawe at tilskicke een annen prest, ther henne holde skal fore samme altere. Framdelis wele wi fornæ Joon Perssen, Karine, Jes Jonssen oc Oleff Jonssen, mæthen wi leffwe, hawe oc beware oss fuldmacht fornæ bodh at lade i leye meth alteris prestens samthicke, hwem

oss løster, oc vdghiwe leyen til gothe rethe, huat hun rente kan ower thet hun skal holdes oc bygges meth. Kan oc swo skee noger wordhe prest i wort affkomme, tha skal han nest være forne messe at beholde meth theris samthycke meth (!) som alteret haue stichtet, oc vpbære renten oc fuldgøre ther fore, efftherthi som for fore ær rørt. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Anno domini m. cd. lxxiiij^o.

Jon Mortensens Afskr. i Dipl. af Orig. i S. Nicolai Kirkes Arkiv.

51.

1475. 1. Oktober. Hr. Erik Ottesen (Rosenkrands) skjænker paa sine egne og sin Faders, Hr. Otte Nielsens, Vegne en Gaard ved Højbrostræde i Kjøbenhavn til Helligaands Kloster med Betingelse om en vis daglig Gudstjeneste.

Jeg Erich Otthessøn paa Biørnholm udi Nørre Judland gjør vitterligt med dette mit obne bref, at ieg med min fri villie, velmacht och beraad hue hafver undt och opladt, schiødt och afhendt, och under och oplader, schiøder och afhender paa min faders her Otthe Nielssøns och paa min egen veigne, fra os och vore arfvinge, til den Hellig Aandtz closter i Kiøbenhavn til evindelig eje hafve schullende en vor gaard och grund liggendis vesten nest Høybrostrede, och schiuder sig op nesten sønden til det strede, som kaldis Lederstredet i sancti Nicolai sogn i forne Kiøbenhavn, med ald forskrefne gaars tilleggelse i lengde och i brede, med huus och iord, oppe och nedre, i alle maader, saa vi den nu inted undertagendis, være sig hvad nafn det helst nefnis kand, som forne gaard med rette tilhører, den hellig threfoldighed til lof, hæder och ære, for alle de sielle, som min fader her Otthe Nielssøn och min moder Else Holgersdaatter eller mig och min huusfrue Sophia Henrichsdaatter hafver undgiødet at, och for alle christne sielle, med saadan vilkor at der schal holdis en daglig messe for sancti Peders, sancti Povelis och for sancte Marie Magdalene alter bag vid den søndre kirche dør i forne closter til evig tid,

om søndagen af den hellig threfoldighed, om mandagen af den hellig aand, om thirsdagen af fru sancta Anna, om otthinsdagen for alle christne sielle, och schal søngis om thorsdagen af gud slegeme, om fredagen af vor herris hellige femb vunder, och om løfverdagen af iomfru Marie, med tvende evige begengelser thvende thider om aaret, den ene den første søgne uge nest effter paasche, och den anden den første fulde uge efter sancti Michels dag. Disse forschrefne messer schal alletider holde en werdslig prest for forne alter, hvilchen som prioren och hans effterkommere i forne closter schal fuld macht hafve af och til at schiche hver effter anden, lønne, fornøye och undervise nu som behof giøris. Och kiendis ieg mig och mine arfvinge ingen rettighed at hafve i forschrefne gaard effter denne dag, dog schal ieg hafve vaaning i forschrefne gaard med alle de huus, som mig behof giøris, i min lifs tid. Thi tilbinder ieg mig och mine arfvinger at fri hiemle och til stande forne closter i Kiøbenhafn forne gaard och grund med ald sin rette tilleggelse for hvermands tiltale, der forne gaard kan oppaatale med lands lov, kirche lov, eller med nogen anden adgang i nogen maader. Thil ydermere stadfestelse och bedre forvaring hafver ieg med villie och vidschaf hengt mit indsegel neden for dette bref med andre gode velbiurdige mænds, saasom er her Lodvig Nielssøns, her Johan Oxis, her Corfix [Rønnovs], ridder, Eggert ¹⁾ Randtzo i Slangedrop, Claus Nymand, Jeppe Claussøn, borgemestere i forne Kiøbenhafn, Bernt Hachenberg och Hans Lydichsøn, raadmænd i den samme stad. Gifved under voris egne hænder, aar thusinde fire hundrede halffierdesindtziuge paa dett fembte, paa sancti Remigii dag, som vaar confessor.

Afskrift (unøjagtig) i Hans Nielssøns Kbhvns Hospitals Foundationer og Breve, 1673. Ny kgl. Saml. 686. 4.

¹⁾ I Afskriften: Gert. Der burde ogsaa staa Her, foran Rantzovs Navn, da han var Ridder (S. R. D. VI, 187).

52.

1476. 29. Avgust. Ærkebiskop Jens Brostrup af Lund og otte andre Bisper skjænke fyrretyve Dages Aflad til dem, der besøge Helligtrekongers Kapel i Vor Frue Kirke i Kbhvn.

Vniuersis et singulis Cristi fidelibus, presentes literas audituris seu visuris, Johannes Brostrop, miseracione diuina archiepiscopus Lundensis, Suecie primas et apostolice sedis legatus, Olauus Martini Roskildensis, Johannes Arusiensis, Jacobus Burglanensis, Petrus Ripensis, Johannes Scharensis, Karolus Ottoniensis, Johannes Bergensis et Andreas Gardensis eadem gracia ecclesiarum episcopi, eternam in domino salutem. Pium et gratum deo obsequium impendere credimus, quociens fideles suos ad pietatis opera excitamus: cupientes igitur, vt capella sanctorum trium regum in ecclesia beate Marie virginis Haffnensis, Roskildensis diocesis, congruis habeatur reuerencia et honore et a fidelibus iugiter frequentetur: Omnibus igitur vere penitentibus confessis et contritis, qui ad dictam capellam causa deuocionis, peregrinacionis seu oracionis accesserint, et, precipue in festis patronorum ac dedicacionis eiusdem, missas, predicationes et alia diuina officia ibidem audierint, vel qui pro felici statu sancte ecclesie et regni Dacie deum pie exorauerint seu in serotina aut matutinali pulsacionibus more Romane ecclesie terna vice flexis genibus angelicam salutationem deuote dixerint, vel qui oracionem dominicam, salutationem angelicam aut alias deuotas oraciones coram altari eius capelle ob reuerenciam patronorum eiusdem cum deuocione legerint, vel qui ad fabricam altaris ibidem, ad lumina, ymagines vel alia eius ornamenta melioranda manus porrexerint quomodolibet adiutrices: Quociens premissa vel premissorum aliquid deuote fecerint, tociens de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, singuli nostrum quadraginta dierum indulgencias de iniunctis eis penitenciis in domino misericorditer relaxamus, consensu diocesani ad hoc accedente. Et nos Olauus Martinj predictus indulgencias pre-

fatas ac quascunque alias eidem capelle seu altari per quoscunque ordinarios rite et canonice concessas, quantum cum deo et de iure poterimus, presentibus confirmamus. Datum in opido Rotneby, anno domini mcdlxxvj^o, die decollacionis beati Johannis baptiste, nostris sub secretis.

Orig. paa Perg. med de fem første Segl i Geh.-Ark.

53.

1477. 26 Maj. Præsten i Ballerup, Vikar ved Vor Frue Kirke, Hr. Jens Ungers Testament.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis, patris et filij et spiritus sancti, amen. Ego Johannes Vngar, presbiter Roskildensis dyocesis, sanus mente licet aliquialiter languidus corpore etc., bona michi a deo collata inordinata nolens relinquere, ad honorem et laudem Cristi et salutem anime mee dispono et ordino, ut sequitur in hunc modum. Primo do et lego ecclesie beatj Petri apostoli et altarj ipsius in ecclesia, vbi sepulturam meam eligo, curiam meam apud eandem ecclesiam sitam¹⁾, ut presbitero seu possessorj eiusdem altaris dabitur ex illa vnnum lødthig marck pecuniarum annuatim pro vna missa coram eodem altarj in qualibet ebdomeda perpetuo celebranda, et perpetuis vicariis vnus solidus grossorum annuatim, quemadmodum ex eadem curia dederam, persoluatur, pro quo et terra eiis sic per me assignatis pro animabus omnium fidelium defunctorum parentumque meorum et anima mea anniuersarium perpetuum celebrabunt, et vnus solidus grossorum exponatur annuatim ad fabricam ecclesie; pecunie vero, que supersunt, ponende sunt ad festum ecclesie, vt, cum necessitas curie exegerit, pro melioracione eius exponantur. Quos quidem vicarios deputo et confirmo predictæ curie preuisores cum tutoribus ecclesie, vt, si ipsi tutores desides aut remissi fuerint ad tenendum predictam curiam in bono statu, ex

¹⁾ I et Dokument af 12 Marts 1453 giver Mikkell Esbernsen, Præst i Slangerup, Hr. Jens Unger, Præst i Ballerup, Skjøde paa en Gaard og Grund norden næst S. Peders Kirke i Kbhvn (L. Dipl.).

tunc vicarij prefati plenam habeant potestatem ipsam sub se acceptandj, habendi et diuinum seruicium ex ea, vt pre-mittitur, faciendj, sicut coram deo altissimo voluerint respon-dere. Item reuerendo patri meo domino episcopo Roskil-densi vnum par boum de optimis. Item ecclesie mee Balderup vnum jumentum. Item ecclesie Maløwe similiter. Item conventuj fratrum minorum in Haffnis vnum bouem magnum. Item conventuj sancti spiritus ibidem vnum jumentum et egrotantibus vnum lectum, scilicet puluinar coopertorium et duo lintheamina. Item egrotantibus in hospitalj sancti Georgij vnum talentum ordej. Item sco-laribus et aliis pauperibus vnum balneum. Item domino Ja-cobo Kaare vnam equam griseam. Item domino Johanni Hermannj vicario vnum polidrum et ancille eius vnam vac-cam. Item domino Jacobo Johannis vicario similiter vnum polidrum et ancille sue vnam vaccam. Item cuilibet pue-rorum Hinricj pistoris vnam vaccam. Item Olauo Johannis vnum talentum brasij et ancille sue Botilde vnam vaccam et quatuor oes. Item cuilibet ecclesie parochialj in Haff-nis tres solidos. Item Petro Nicolaj scolari pro scolis suis attemptandis vnum polidrum. Item Botilde organiste quatuor oes. Pro premissis bonis meis, ceterisque aliis hic non expressis, acceptandis et in melius pro anima mea distri-buendis subiicio fratrum meorum potestaj et arbitrio, quos instituo heredes vniuersales atque exequutores presentis te-stamentj et procuratores cum potestate alium uel alios loco suj substituendj, vt, si quis conquerens de me pro debitis damnis aut iniuriis, de bonis meis faciant cuilibet ple-nariam satisfactionem et emendam. Ceterum propter jura-mentum dudum inter nos fratres prestitum, quod nullus nostrum dare debeat aut alienare quidquam bonorum suo-rum sine requisicione et consensu alterius, protestor et re-cognosco, si me antequam eos de hac vita contigerit euo-carj, me nullam donacionem aut alienacionem aliquorum bonorum meorum alicuius importancie contra voluntatem fratrum meorum peregisse. Si quid contrarium quouis in-genio, quod absit, introductum fuerit, hoc per errorem et

malam subtilitatem profiteor esse procuratum et factum atque cassum et irritum habendum. Vltimj quoque testamentj mej vigore omnia testamenta, codicillos sev vltimas voluntates atque donaciones, si que, quos uel quas huic testamento contrarias hactenus fecerim, reuoco penitus et anullo. In cuius rei euidentis testimonium testamentum meum presens sigillo sigillatum tradidj honorabilj viro domino Swenoni clerico, notario publico, in auctenticam formam sev publica instrumenta redigendum. Datum in Haffnis feria 2a pentecostes anno dominj mcdlxx septimo.

Indtaget i et Notarialinstrument af 27 Maj 1477, udstedt af Sweno Martini, Clericus Ripensis publ. imper. auct. Notarius, i Overværelse af „Jacobus Kaare, curatus eccl. parochialis in Thornby, Christiernus Boecii altarista in eccl. S. Nicolai in Haffnis, Laurencius Kanuti presbiter og Olaus Johannis civis in Haffnensi oppido“. — Geh.-Ark.

54.

1478. 31 Oktober. Jesper Henriksen, Dekan, og Kapitlet i Kjøbenhavn overdrager Lic. med. Mag. Peder Albretsen deres Skole syd for Kirken, at han og hans Medbrødre kunde holde Forelæsninger der, saalænge indtil Universitetet kunde faa et bedre Forelæsningsrum.

Vniuersis et singulis presentes litteras visuris seu audituris nos Iasperus Henrici, decanus, totumque capitulum ecclesie Haffnensis salutem, gaudium in domino et perpetue pacis incrementum. Dignum enim arbitramur, scienciarum et virtutum amatores fauorabiliter et generosi iusta intentione petentes leuius exaudiri, ea de causa in honorem dei diuiniq; cultus augmentum, visis litteris commissionis illustrissimi principis et domini, domini Cristierni, Dacie, Suecie, Norwegieque regis etc., quibus commisserat venerabili viro in artibus magistro et in medicinis licenciato magistro Petro Alberti plenam auctoritatem acceptandi certos doctores et magistros, qui vna secum in diuersis facultatibus lectiones incipient et continent, dignosque in eisdem facultatibus promoueat, que quidem commissio de consensu et consilio reuerendissimorum in Cristo patrum et dominorum Johannis Brozstorp archiepiscopi Lundensis, Olai Martini episcopi Roskildensis, videtur per eorundem dominorum reuerendissimorum litterarum confirmatione emanasse: Eidem

venerabili magistro scolas nostras in parte meriodinali ecclesie nostre situatas pro lectionibus et exercitiis per eundem et suos consocios faciendis libere et gracie concessimus, tenoreque presencium concedimus, donec et quousque predictus magister et sui consocii de scolis melioribus fuerint prouisi. Volumus insuper magistris et doctoribus et eorum suppositis in eorum priuilegiis et libertatibus pro posse assistere in omnibus licitis et honestis. In cuius rei testimonium sigillum capituli nostri presentibus duximus appendendum. Datum Haffnis anno domini m^o. cd. septuagesimo octauo, in profesto omnium sanctorum.

Paategnet: Super scola lectionum formalium.

Orig. paa Perg. med Kapitlets Segl (beskadiget) i Konsist. Ark.

55.

1479. 19 Marts. Bernt Hachenberg, Raadmand i Kjøbenhavn, og hans Hustru skjænke en Gaard ved Fisketorggaden til Helligaands Kloster og oprette en daglig Gudstjeneste i S. Anne Kapel sammesteds.

I nafn den hellige trefoldigheds, gud faders, søns och den hellig aands, amen. For alle, som dette bref see eller høre læsis, som nu ere eller kommendis vaarder, witterlig gjør ieg Bernt Hachenberg, raadmand i Kiøbenhafn, med min kierre huustroe Anna Pedersdaatter, med vor kierlige hilsen med gud, och kiendis med dette vort obne bref, at vi med beggis voris raad, villie och fulbiurd, i beggis voris fri velmacht, hafver ladet endrechteligen, wndt och gifvidt, och med dette vort obne bref under och gifver, schiøder, oplader och afhænder fra os och vore arfvinger til sancte Anne capel i den Hellig Aands closter i Kiøbenhafn til evindelig eje, eje schullende den vor gaard och grund, som vi nu selfver iboer, liggendis sønder vid Fischetorf gaden, østen nest myntemesterens gaard, som Hans Friemand guldsmed iboer i sancti Nicolai sogn i samme Kiøbenhafn, med ald forne gaars och grounds tilhørelse, huus och iord, i lengde och brede, oppe och nedre, i alle maader, som ieg och min kiere huustroe Anna nu i være hafve,

som er mellom forne Fischetorf gaden och Lederstredet, med alle de brefve och rettigheder, som ieg och forne min kiere huustroe der paa och udi hafver, indted undertagen-dis, gud fader, søn och den hellig aand, iomfru Marie, vor herris den korsfeste Christi moder, och sancte Anne med alle guds helgen til lof, hæder och ære, och begge vore sielle och beggis voris forældris, faders och moders, och alle christne sielle til en hielp och trøst, til den evig salig-hed. Derudofver hafver vi undt och gifvidt til forne capel thvende par messe kleder med thvende blaa hagel, den ene af fløgel och den anden af sayn, och en kalch af sølf forgyldt och der til hundrede Lybsche march pendinge, i saa maade och med saadan vilkor, som her efter følger, som er først, at denne effterschrefne guds thienniste schal holdis til evig tid i forne sancte Anne capel i samme closter: Først hver søndag schal holdis en messe af den hellige trefoldighed, om mandagen for alle forrørde siele och alle christne siele, om thirsdagen af sancte Anne siungendis, om onsdagen af alle helgen, om thorsdagen af vor herris Jesu Christi legom, om fredagen af hans hellige femb vunder med offertorio: Hellig Aand, om løfverdagen af iomfru Maria siungendis, som begiøndis: Perorate coeli, med sequentzen: Missus Gabriel. Item om store høytids dage schal messe siungis i samme capel i forrørde messes sted af den dags høytid, som da er, thagen med den messe: Commemora, som den dag er tilschichet, om saa være maa, och den forrørde hellig dags messe schal være første messe i forschrefne closter i samme capel, saa at hun er gensten, da thymeklochen er mellom fire och femb om morgenen. Och schulle prioren och conventz brødrene i samme closter hver aar lade holde en begengelse med vigiliis och messer for forrørde siele och alle christne siele en tid mellom paasche och pindsdag, naar dennom der til best kand beqvemmeligt være. Item hafve vi och andtvaardet forne her prior och abbet de forne hundrede Lybsche mark pendinge i saa maader, at om, det gud for-

biude, at forne gaard vaarder afbrent af vaade ild eller i andre maader fanger brøst eller øde liggendis, da [skal] forne guds thienniste alligevel holdis och fuldgjoris, och prioren och convent schulle da med forne 100 ŷ igien bygge och oprette forne gaard til hielp, som før er rørt. Item naar och saa ofte, det gud forbiude, at forne vilkor och guds thienniste i forne capel och closter i alle maader, som forschrefvidt er, ei holdis, da schulle borgemestere och raad i Kiøbenhafn hafve fuldmacht forne gaard med messe kleder, calch och pendinge igen at annamme och anden stedtz at schiche och forsee, der som guds thienniste holdis kand, saa lenge til forne her prior och convent i samme closter igen ville begynde at holde forne guds thienniste i samme capel och closter, som forschrefvidt er. Thil en ydermere fasthed herom er mit indsegel for mig och min kiere huustro Anne med flere gode mænds, som vi dertil bedet hafver, som er velbiurdig mand Erich Jensøn, høfvidtz mand paa Kiøbenhafns slot, Claus Nymand, borgemester, Anders Nielssøn, Mogens Jensøn, Arvid Vogn, raadmand i samme stad, til widnidtziurd heneden for dette bref hengendis. Gifvidt aar efter Christi wor herris byrd millesimo quadringentesimo septuagesimo nono, fredagen nest for midfaste søndag, saa siungis i den hellig kirche lætare etc.

Afskrift (unøjagtig) i Hans Nielssøns Kbhvns Hospitals Fundat. og Breve 1673. Ny kgl. Saml. 686. 4. Smsts findes Kbhvns Bytingsvidne (af 1479, Mandag nest for Palme Søndag) om ovennævnte Gave til „S. Anne Alter“. Skjødet modtoges af Prioren Hr. Christiern Tor-kildsen. Ligeledes findes der et Skjøde, som Mester Bernt Skræder (Hackenberg) 1455 fik paa samme Gaard af Christine Jensdatter, Mikkell Andersøns Efterleverske i Hautrup.

56.

1480. 11 Oktober. Peder Henriksen, Vic. perp. i Vor Frue Kirke, tilstaar, at han har kjøbt en Prædikebog af de evige Vikarier sinsts, som efter hans Død atter skulde falde tilbage til Vikariernes Kapitel.

Jek Per Henricson, perpetuus vicarius i wor frwæ kirke i Københaffn, gør alle witterligt, at iek bekendes

mek medh thetthe mith obnæ breff at haffwe køpth en predicke bogh aff hederlighe men perpetuis vicariis i forscreffne wor frwæ kirkæ i Køpmenhaffn, medh sadanæ forordh oc vilkor, at nar iek dødth oc affgangen er, tha skal forscreffne predicke bogh frii oc vhindreth igeen komme till forscreffne perpetuorum vicariorum capitte i Køpmenhaffn fore mynæ arffwinghe oc alle andre vden alt hinder oc hielpærædhe i nogher modhe. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus est impressum. Datum Haffnis fferia quarta proxima post Dyonysij martiris, anno domini mcdlxxx.

Orig. paa Papir med Levning af Segl i Geh.-Ark.

57.

1480. 29 November. K. Christiern I.s Dom i en Strid mellem Kapitlet og Esbern Skriver, Raadmand i Kjøbenhavn, om noget Altergods.

Wij Cristiern meth gudz nade Danmarcks, Sweriges, Norges, Wendes oc Gothes koning, hertug i Sleswig oc hertug i Holsten, Stormarn oc Ditmersken, greffwe i Oldenborg oc Delmenhorst, gøre alle witherligt meth thette wort obne breff, at aar effter gudz byrdh mcdlxxx^o, sancti Andree afften, vdi wort magh ower porten paa wort slot Købendehaffn, nærwærendes høygbornen førstinne drotning Dorothea wor kære hwsfrwe, oss elskelige werduge fædre her Marinus, biscop i Camyn oc wor helgeste faders pawens legate a latere, her Oleff Morthenssen, biscop i Roskilde, doctor Erick, rector vniuersitatis i Købendehaffn oc erchediegn i Wiborgh, her Jens Perssen, erchediegn i Roskilde wor elskelige cantzceler, her Korrefitz Rønnow, her Johan Oxe, riddere, wore elskelige men oc raadh, mester Brighe¹⁾, wor kære hwsfrwes cantzceler, doctor Tilleman, Holgerd Henrickssen, Oleff Morthenssen, wor landzdomere i Judland, Erick Jenssen, wor embitzman paa Køpendehaffn, Hans Keldzssen, wor kære hwsfrwes em-

¹⁾ D. e. M. Birger Gunnensen, siden Ærkebiskop i Lund.

bitzman paa Haridzborg, mester Bernd, wor borgemestere i Købendehaffn, oc mange flere gothe men, som ther tha nerwærendes wore: wore skickede fore oss hedherlige men mester Jesper, dægghen i Købendehaffn, oc mester Jørghen Hwidh, canick i sammestekh, vppaa wor frwe kirckes wegne, capittels oc her Morthens perpetui vicarii till sancti Michels altere i forne wor frwe kircke i sammestekh, vppaa then ene sidhe, oc beskedhen man Esbern Scriffwere, wor raadman i Købendehaffn, paa then annen sidhe, om trætte oc dele, som the tilsammen haffde om forne sancti Michels altere oc thes bodher grund oc rænte, som thet wor doteret meth. Tha kærde forne her dægghen oc mester Jørgen, at forde Esbern Scriffuere haffde giort forne her Morthen hinder paa nogre forne sancti Michels alteres bodher oc aarlige rænte, som Jes Ebbessen, borgere i Købendehaffn, hwes siel gudh nade, haffde funderet og sticktet forne altere meth till at wære oc bliffwe eet perpetua vicaria. Oc bare forde mester Jesper oc mester Jørghen eet obet besegld pergmens breff fram i rætte meth hengende incegle, som werdugh father biscop Jens Perssen i Roskilde, hwes siel gudh nade, nw fore xxxviij aar siden vtgiffwit haffde, i hwilket breff han stadfester forne alteres vicarie, fundacie oc d[otering] meth bodher, hws, grwnde oc rænte till ewig tiidh, som fundacie breffwit vtwiser oc inneholder, till hwilket forde biscopens stadfestelse breff . . . . lskydher fore forne Jes Ebbessen bøn skyld. Till hwilket forde Esbern Scriffuere swarede swo till, at forde Jes Ebbessen haffde aldrigh nogh[en tiidh] skõt nogre hws eller bodher till forne altere, oc wilde thet bewise meth eet tingswidne, som han her i aar paa Købendehaffne byting taghet haffde, hwilket han her frambar swo ludendes: at them ey myntes, at forde Jes Ebbessen haffde skõt fra sigh nogre bodher eller hws till forne sancti Michels altere. Oc paa thet siste tha gaffwe forne her dægghen oc mester Jørghen oc Esbern Scriffwere sig aldeles i rætte fore oss paa bothe sidher om

forne sagher i alle made. Oc effter thi at forde Esbern Scriffwere oc hans forfædre haffde altiidh fornøyet oc antwordet forde her Morthen oc hans forfædre sin aarlige rænte aff forne alteres bodher, intil thenne vwilge kom them emellom hoss fire aar siden, oc giordes ther aldrig hinder eller illing paa tilforn; swo oc effter andre bæggess theres bewisning, som the lagde her fore oss i rætte, oc effter forne wore elskelige raadz oc hedherlige oc ærlige doctorum, klerckes oc gothe mentz vnderwisning, samtycke oc fuldbyrd, oc effter then helge kirckes low oc ræt, tha fwnne wij oc dæmpde fore rætte oc finde oc dæme, forne biscop Jensses obne breff oc forne sancti Michels vicarie atwære oc bliffwe aldellis wedh sin fulde macht i alle made, som thet sticktet, funderet, [doter]et oc confirmeret er, oc forde her Morthen atwære oc bliffwe perpetuus vicarius till forne altere oc vicarie. Oc dæmpde wij sammeledes the hws, bodher, garde oc grwnde frij atbliffwe til forne sancti Michels altere her effter till ewerdelige eye, oc forde Esbern Scriffwere enctet ther vdi athaffue, hwilke bodher oc hws som forne Esbern Scriffweres hwsfrwes methærfwinge, som ere Maghens Scriffwere oc hans hwstrw Karine oc Hemming Nielssen oc hans hwstrw Lucie, tilstodhe oc tilforn vtlagde vden skiffte frij atbliffwe till forde sancti Michels altere oc her nw fore oss obenbare vpneffnde, som eer een boodh oc grwnd liggendes vdi gamble Hyskestrædet, oc een gardh oc grwnd liggendes vdi Benickestrædeth, oc een brygge kædell, som the oc ydermere oc sønderliger fore flere dande men thet tilforn benefnd haffwe. In quorum omnium et singulorum evidens testimonium secretum nostrum presentibus est appensum. Datum anno, die et loco, quibus supra.

Dominus rex per se, presentibus domino
Olauo Martini, episcopo Roskildensi, et
domino Johanne Oxe, milite.

Orig. paa Perg., lidt beskadiget, Seglet er tabt. Geh.-Ark.

58.

1481. 12 November. Biskop Oluf Mortensen af Roskilde tilstaar Kantoren i Kjøbenhavns Kapitel Indtægterne af S. Olufs Alter, for at han af disse Indtægter kunde holde en Succentor.

Uniuersis, quorum interest, intererit seu interesse poterit quomodolibet in futurum, Olauus Martini, dei gracia episcopus Roskildensis, salutem in omnium saluatore. Ad ea quidem, que diuini cultus augmentum domusque dei et precipue ecclesie nostre beate Marie Haffnensis decorem et commodum concernunt, libenter intendimus, rationique congruit et conuenit equitati, vt ea, que racionabiliter facta ordinataque fuerint, perenni stabilitate perseuerent. Hinc est, quod sicut in veritate comperimus, quod cantoria ecclesie nostre predictae adeo tenuis in redditibus et exigua, ut cantor ibidem pro tempore existens sibi in adiutorium, quoad cultus diuini augmentum et ipsum explendum, succentorem assumere et competenter tenere non poterit neque valet: Idcirco de vnanimi consensu et voluntate capituli nostri Haffnensis altare sancti Olau martiris, in sepe dicta ecclesia nostra situatum, cuius institutio, ordinatio et dispositio ad predictum capitulum iuxta primeue foundationis literarum tenores spectare dinoscatur, eidem cantorie annectimus, vnimus, ac tenorepresencium incorporamus. Hoc adiecto, quod qui per cantorem succentor fuerit instituendus, omnes fructus, redditus, obuentiones et emolumenta, ex eodem altari prouenientes seu prouenientia, tempore quo in officio succentorie durauerit, percipiet annuatim, missas, anniuersaria, diuina seruicia, aliaque onera dicto altari iuxta primeuam foundationem incumbentes seu incumbencia, teneat ac rite peragat, prout et quemadmodum moris fuerat ab antiquo. Decernens, quod cantor, qui pro tempore fuerit, omnia et singula bona dicto altari adiacencia, gubernet, et, ne desolentur, sint sub sua protectione, habeatque ad diuinum officium, anniuersaria ceteraque onera, dicto altari incumbencia, sollicitudinem diligentem, iure tamen ipsius perpetui vicarij pronunc dictum altare possi-

dentis, quoad vixerit, in omnibus semper saluo. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium secretum nostrum vnacum sigillo venerabilis capituli nostri Haffnensis antedicti presentibus est appensum. Datum in Haffnis anno domini millesimo quadingentesimo octuagesimo primo, crastino beati Martini episcopi et confessoris.

Orig. paa Perg.; af Seglene findes endnu den største Part af Bispens, med Omskrift: *Secretv. Olavi. Martini. Dei. gra. ep. Roskilden.* Kapitlets Segl er borte. Konsistoriets Arkiv.

59.

1482. 16 Februar. Mattis Olsen, Formand i S. Jørgens Hospital udenfor Kjøbenhavn, og menige Sødskende sammesteds slutte et Forlig med Kapitlet angaaende en vis gjensidig Afgift, som var fastsat i Olde Nielses Gavebrev (jfr. Nr. 19).

Alle men, thette breff see eller høre læsis, helse wi Mattis Olssøn forman oc mene sötzken i sancti Jørghens hospital nest vden fore Køpmenhaffn ewindelighe meth wor herre, oc gøre widerlight alle met thette wort obne breff, at vpaa thet at ther ey skal noghen tiidh komme trætte oc delæ eller noghen vwiliæ emellom hederlige men capitel vdi wor frwe kirkæ i Køpmenhaffn oc theris effterkommere vpaa then ene sidhe, oc oss eller wore effterkommere vdi innen forscreffne sancti Jørghens hospital vpaa then annen sidhe her effter i noger made om the two skilling grott, som wi oc wore formen oc sötzken forledhne forneffnde capitel oc theris forfædhre aarlige her til aff arild giffuet oc yt haffue, oc ey helder om thet pund korn, som the oss oc forscreffne wort hospital oc swo aarlige hertil til godhe redhe giffuet oc yt haffue vpaa Oldæ Nielssøns wegne, som thet obne breff ther vpaa giffuet ydermere luder oc vtviser. Tha ære wi nw swo meth them oc the meth oss aldellis oc fuldelige ower eens wordne, oc thet endregtelige fulburt haffue meth wore genbreff paa baadhe sidher, at wi oc wore effterkommere vdi forscreffne hospital wele oc skule hwert aar her effter innen iwl giffwe oc

ydæ forscreffne capitel oc theris effterkommere forscreffne ii skilling grott til godhe redhe, oc at the sammeledis hwert aar her effter innen iul skule giffue oc ydæ oss oc wore effterkommere thet forscreffne pund korn til godhe redhe vden alt hinder eller gensighelssæ i noghre made. Til ydermere wissen oc forwaring herom, at thette swo bliffue oc holdis skal, som forscreit staar, tha haffue wii meth wiliæ oc witskab hengt wort hospitales inseyt her fornædhen thette breff til witnesburdh, som giffuet er i Køpmenhaffn aar effter gutz burdh mcdlxxxii, then løwerdagh nest fore Fastelaghen.

Paategnet: *Recognitio conuentus hospitalis sancti Georgii de ii solidis grossorum capitulo debitis.*

Langebeks Afskrift i Dipl. af „Orig. i Vor Frue Kirkes Arkiv, .1750“.

60.

1482. 4 Maj. Ærkebispnen af Lund forbyder Officialen i Roskilde at tage sig af den Trætte, der var imellem Kapitlet i Kjøbenhavn og Esbern Skrifer, Raadmand sammesteds.

Johannes dei gracia archiepiscopus Lundensis, Suetie primas et apostolice sedis legatus, honorabili viro domino officiali generali curie Roskildensis salutem in domino et nostris infrascriptis mandatis firmiter obedire. Conquestus est nobis venerabilis vir dominus Ericus Nicolai, decretorum doctor, ecclesie beate Marie virginis Haffnensis decanus, quod quamuis ipse nuper ad nostram presenciam accessisset, nobisque, tamquam legacionis munere in nostra provincia vtentibus, per viam simplicis querele de et super non nullis controuersiis inter venerabile capitulum et honorabilem virum dominum Martinum, vicarium perpetuum dicte ecclesie, ex vna, et discretum virum Esbernum Scriffuer, consulem ciuitatis eiusdem, partibus ex altera, ob non paricionem et contradicionem dicti Esberni, non volentis seruare quandam amicabilem compositionem seu transactionem inter dictas partes, ex earundem consensu per probos viros, pro eisdem partibus et per easdem ad hoc

electos et deputatos, interpositam et promulgatam, subortis, graui cum querimonia de oportunis iuris remediis supplicatus fuisset, animo et intencione huiusmodi controuersias ad nostras audientiam, cognicionem et decisionem in et de iure per antedictam viam simplicis querele totas et totaliter diuoluendi. Vos nihilominus ad inportunas ut creditur petitiones et instancias sepedicti Esberni dictum dominum Martinum, perpetuum vicarium etc., super causa publice iam dudum per dictam transactionem sopita ad sextam feriam proxime et immediate festo pentecostes precedentem coram vobis citarj fecistis. Quare super iam dictis querela et deuolucione vos auisando vobis in virtute sancte obediencie et sub excommunicacionis pena, quam in vos ferimus in hiis scriptis, monicione tamen canonica premissa, nisi presenti parueritis mandato, presentibus inhiemus, quatenus in termino dicte pretense citacionis supersedentes, super dictis causis seu controuersiis, sic ut premititur, ad nos deuolutis, quas acceptauimus, prout per presentes acceptamus, nequaquam vos de cetero quocumque modo intromittetis, nisi aliud a nobis receperitis in mandatis. Sed siquis uel qui pro dictis partibus uel altera earum coram vobis comparuerit uel comparuerint et ulteriora mandata a vobis exegerit uel exegerint, ex tunc ipsum seu ipsos ad nostram presenciam remittatis, prout dictam penam volueritis euitare. Datum in Kalundeborg anno etc. lxxxij^o, in crastino inuentionis sancte crucis, nostro sub signeto.

Orig. paa Papir med Levning af Seglet i Geh.-Ark.

61.

1482. 20 Maj. Kjøbenhavns Bytingsvidne, at Bernt Hachenberg paa Dronning Dorotheas Vegne tilskjødede Hr. Peder Christiensen paa den Helligaands Klosters Vegne en Gaard ved Højbrostræde.

Alle, som dette bref forekommer, witterligt gjør vi Gregers Mogenssøn, byfouget i Kiøbenhafn, Claus Nymand, borgemester, Anders Nielssøn, Arved Vogn, Niels Peders-

søn, Matths Mortenssøn, raadmænd, och Jens Michelssøn, borger i samme stad, med vor kierlige hilsen med gud, att aar effter guds biurd 1482, mandagen nest for pindtz-dag paa Kiøbenhafns byting for os och menige thingmænd, som da thinget søgte, vaar schichet ærsomme mand Bernt Hachenberg, vor kierre borgemester, (och) berettede, at høyz-baarne och værdige førstinde wor kierre naadige fru droning Dorothea hafde hannem befallet om disse effterschrefne ærinder, af hvilchen befalning hand med loulig thingliud paa forne vor naadige fruis veigne skiøtte och opløed ærværdige mand her Peder Christiernsøn til den Hellig Aandtz closter i forne Kiøbenhafn en hendis naadis gaard och grund, som Hans Bødicher och mester Niels Barberer nu ibo, liggendis vesten vid Høybrostrede, norden nest Efverdt Matdzøns gaard och sønden nest her Erich Otthesøns gaard i sancti Nicolai sogn i forne Kiøbenhafn, med ald forne gaars och grounds tilhørelse, huus och iord, i lengde och brede, oppe och nedre i alle maader, som den nu begreben er, och forne Hans Bødicher och mester Niels hannem nu i leje och i være hafver, inted undertagendis, til evindelig eje, eje schullende, i saa maader och for saadan guds thienniste, som det bref derpaa giort derom indeholder, och vaar paa den tid ingen giensigelse paa forne thing mod forne skiøde i nogen maader. Thil vidnidtz-biurd herom ere vore indsegle hengde for dette bref, gifvidt som forskrefvit er.

Afskrift i Hans Nielssøns Kjøbenhavns Hospitals Foundationer og Breve (1673), Ny kgl. Saml. 686. 4.

62.

1482. 21 Juni. Ærkebiskop Jens (Brostrup) i Lund stifter Forlig i en Strid, der længe havde været ført mellem Kapitlet i Kjøbenhavn og Esbern Skriver, Raadmand sammesteds, om noget Altergods.

Wij Jens, met gutz nate erchebiscop i Lund, Suerigis furstæ ock pawens legatē, gøre vederligt met thette wort opne breff, at aar effter gutz burd mcdlxxxij^o, ffredagen

nestfore sancti Johannis baptiste dag, i Lundegard vppa wort magh, ffor oss nerwerendis hederlige och erlige men, her Jens Tetz, erchediegn, Boo Jenssen, cantor, mester Lauris, mester Kelder, mester Jon, mester Jens Agessen, canicke i Lund, doctor Tileman, ock Jørgen Daa, vepnere i Hareberge, wore skickede i rette hederlige och erlige men doctor Eric, dægen i Køpenhaffn, ock mester Jørgen Huid, canick sammestadz, paa then ene siidhe, ock beskeden man Esbern Scriffuer, radman i forne Køpenhaffn, paa then annen siide, om dele ock trette, som thenom emellom wor om twa gardhe liggendis i Køpendhaffn, een vdi Husekestrædet, och then annen i Beneke strædet, ock ornamenta till sancti Michels althere i vorfrue kirche sammestædz, som ther bør till atwaris: huilke garde forne doctor Erick och mester Jørgen sagde ware giffne till forne sancti Michels althere, ock forne Esbern sagde ware sin hustrues och hennes børns rette ærffue och pantthegotz. Tha gaffue the thenom vppa bade siidher for oss i mynne ock rette, ock lagde forne doctor Erick ett wor kære nadjige herris, hues siell gudh nate, dombreff i rette, ock ett contractsbreff, som velburdige men Henric Meyenstorp, landzdommer i Seland, ock Euert Grubbe, Danmarcks rigis cantzeler haffde vtgiffuet i samme sagh, ock ther modh lagde forne Esbern ett pantebreff, ett køpebreff ock ett skøte breff i rette for oss, ludendis paa samme ij garde, huilke breff wij anammede till oss, læsde och owerveyde, och siiden bade parterne atspurde, om the ville giffue thenom till kerlige mynne i forne sagh. Tha vtginge the poa bade siidher, beradde ock igen yndkommo for oss, ock sagde, at the wille høre huat mynne ther talis kunne. Tha funne wij swo fore ett gott ock kerligt mynne effther begge partes tilladelse, att forne Esbern Scriffuer och hans hustru Anna, som han nw haffuer, scule haffue ock beholle forne ij garde i beggis theris liffs tiid i leye aff forne sancti Michels althere for arligt landgille iiij løde marc rede penninge, betale skulende till forne sancti Michels althere

twa om poske och twa om sancti Michels dag, ock the
 garde bygge och forbædre effter theris formwe, och nar
 the bade døde och affgongne ære, tha skule forne ij garde
 ffrij och quitte igen atkomme till forne sancti Michels al-
 there wden alle hinder och hielperæde aff forne Esberns
 eller hans hustrues arffuinge i nager made: Och ther vppa
 skøtte forne Esbern fra sigh och sin hustrue all theris
 rettighet och eyedell i forne ii garde, och antwordede strax
 forne doctor Eric i hender ett pantebreff, han ther i rette
 lagt haffde, och melte alle the breffue døde och macktløsæ
 atware, som hoss hanom eller hans hustrue fynnes kunne
 effther thenne dagh, ludendis paa forne ij garde, ock forne
 sancti Michaelis althere kunne tilskade komme, och met
 swodant skell, at vicarius perpetuus till forne althere, som
 nw ære eller her effther tilkommendis vorder, skule till
 ewig tiid sye eller lathe sye tre messer till forne althere,
 ock holle een artiid i koor met canicker for Jes Ebbessens
 siell, hans arffuingis och forne Esbern Scriffuers, hans hu-
 strues och theris foreldris sielæ. Woret swo, at forne artiid
 och gutz thienestæ ey hiøllis, som forscreffuet stander, thet
 guth forbiude, tha skule forne ij garde komme ffrij och
 quitte till rette arffuinge igen wden alle gensyelse ther
 ymod i nager made. Ock ther met skall alle owilge, twedragt,
 kost och thæring poa bade sidher ware afflagt, ock lagde
 wij theris hender sammens i vilie och kerlighet, vbrødlige
 atholle till ende. In quorum omnium et singulorum eu-
 dens testimonium secretum nostrum presentibus duximus
 appendendum. Datum Lundis, anno, die et loco quibus supra.

Orig. paa Perg. Seglet er tabt. Geh.-Ark.

63.

1482. Broder Esbern Jensen, Gardian i Graabrødre Kloster i Kjø-
 benhavn, og Konventsbrødrene sammesteds forpligte sig til at holde en
 daglig Gudstjeneste i Vor Frue Kapel for 100 Mark, som Povl Laxmand
 havde givet Klosteret.

Alle men, thettæ breff see eller høræ læsæ, helsser
 iek brodher Esbern Jenssen aff grabrødre orden, gardhen

i Kønehaffn closter, met ganzæ conuentz brødræ i samme stæd, ewynneligh meth gudh. Och gør iek vytherlikt for alle nerwerendes ok tiilkommendes, adh aar effther gudz byrdh m. cd. lxxxij haffuer meth alle forde brødræ samtykkæ bebunded megh ok mynæ effther kommær adh holle en evigh tienestæ gudh tiil loff ok iomfrw Marie, som er thet responsorium ok sangh aff henness glædæ ok ære, huilken som paa latinæ saa bygynedes: Gaude Maria virgo, meth thee samme proser ok sangh, som ther tiil hør, som er Inuiolata. Och skullæ vy hollæ thettæ forde iomfrw Marie loff for hedherligh ok velbyrdigh man Pawel Laxman, saa adh huer dagh strax effther affthensangh skullæ brødræ gongæ i wor frwæ capellæ ok sywngæ, som for screffued standher. Item skeer thet ok saa, thet gudh forbywdæ, adh forde hedherligh iomfrw Marie loff nedher ladhess ok ey bleffue hollen, thaa bynner iek megh forde brødher Esbern Jenssen, garden, meth alle brødræ, som nw ære, ok meth alle brødræ, som tiil kommendes ære, ighen adh giffue forde hedherligh man Pawel Laxman eller hanss arwyng hæ c mark i vare ok penninghæ, ok sien skullæ forde brødræ thogh sywngæ fremdeless forde loff tiil evygh tiidh. In cuius rei testimonium sigillum nostri conuentus memorati presentibus est appensum. Datum Haffnis, anno loco supradictis.

Orig. paa Perg. med Seglet. Geh.-Ark.

64.

1482. Broder Christiern Torkildsen, Prior for Helligaands Hus i i Kjøbenhavn og Ordenens Generalvikar i Danmark, optager Fru Birgitte Christiernsdatter (Vasa) i Helligaandsordenens Broderskab.

Vniuersis Cristi fidelibus presentes cernentibus ffrater Cristiernus Thorkilli, prior domus ordinis sanctispiritus in Haffnia necnon generalis vicarius ordinis eiusdem Dacie, salutem in domino sempiternam. Noueritis, me honorabilem mulierem, dominam Birgittam Cristiernj, ad sanctam dicti ordinis confraternitatem collegisse, annuentes ei iuxta

indulta sedis apostolice participacionem bonorum spiritualium, videlicet missarum matutinarum, horarum, vigiliarum, oracionum, peregrinacionum terre sancte, dedicacionum sancte Romane ecclesie, elemosinarum tocius predicti ordinis, necnon omnium piorum operum, que nobiscum ineffabili clemencia saluatoris fieri donauerit in perpetuum, dummodo alias per confessionem et contricionem habilis fuerit et in statu merendi. Hoc adiicientes, ut cum obitus eius, vtinam deo gratus, nostro conuentui fuerit intimatus, idem officium exequiale fiet pro ea, quod pro singularibus amicis et specialibus benefactoribus nostris fieri communiter est consuetum. Datum anno domini mcdlxxxij.

Orig. paa Perg. Seglet er tabt. Geh.-Ark.

65.

1483. 3 Marts. Biskop Oluf Mortensen af Roskilde anmoder Vikarierne i Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn om at laane eller leje Hr. Peder, Sognepræst i Lyngby, Hr. Jens Ungers Farebog.

Olaus Martini, dei gracia episcopus Roskildensis.

Sincera et amicabile salutacione in domino premissa. Kære wenner i mwe withe, at her Pædher, sogneprest wti Lywngby, hauer ladhet oss wnerstande, at han hauer ladhet begynt een forbogh at scriffue effter her Jens Wngers forbogh, som i nw i wære haue, oc kan ey lempelige fuldkomme henne, met mynne æn han finge then samme bogh at scriffue effter. Thi bethæ wii ether, ati welæ enchten læne eller ladhe hannom forscreffne bogh i leyæ, swo lenge han fonger ladhet vtscreffuet syn bogh, som begynt ær. Han hauer sagt, at han wil sætte ether swodan wissen oc forwaring fore samme bogh, ati skule wære henne wiiss oc fonge henne igen i gothe modhe, nar i poæskende worde. Her wti bewiser ether alle goduillige, ther gøre i oss synderlige til welæ met. In Cristo valet. Scriptum castro nostro Hiortholm in profesto passionis sancti Lucij martiris, anno domini etc. lxxx. tercio, nostro sub signeto.

Udskrift: **Honorabilibus viris dominis priori ceterisque perpetuis [vicari]is ecclesie nostre beate Marie virginis Haffnis, nobis sincere dilectis.**

Orig. paa Papir i Geh.-Ark. med Spor af Seglet.

66.

1483. 7 December. Kanniken Hans Haniin stifter et Alter i Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn, Vor Herres Jesu Christi Forklarelse og de 24 Oldefædre til Lov og Hæder.

Vniuersis Christi fidelibus, ad quos notitia presentis littere peruenerit, Johannes Haniin, canonicus Haffnensis, salutem in omnium saluatore. Quum presentis vite condicio statum habet instabilem et corruptioni semper obnoxium, qui de die in diem declinat et miserabilem visibiler ducitur ad occasum, nichilque supererit homini de bonis transitoriis, nisi quod pietas et misericordia per boni exhibitionem in horreum dominicum duxerit recondendum. Quod ego Johannes Haniin sollicita consideratione pensans ac matura deliberatione reuoluens huiusmodi miseros et instabiles humane conditionis casus dubios et fortuitos per preambula misericordie et pietatis opera cupio preuenire, et terrena in celestia felici commercio commutare et hic in terris seminare, quod postmodum multiplicato fructu in celis recolligere valeam, domino concedente, totius misericordie largitore. Idcirco feruore deuocionis accensus in salutem anime mee, parentum et progenitorum meorum nec non benefactorum, quorum bona perceperam, ad honorem omnipotentis dei et gloriosissime virginis Marie, in reuerentiam transfigurationis domini nostri Jhesu Christi, atque in laudem sanctorum viginti quatuor seniorum, altare quoddam in ecclesia beate Marie virginis Haffnis in boreali latere turris noviter incepte propriis meis sumptibus fundare propono cum voluntate venerabilis capituli Haffnensis pariter et consensu. Ad cuius altaris dotationem et sustentationem dono, scoto et assigno inter viuos bona mea subscripta perpetuo possidenda, videlicet curiam meam mihi hereditario

iure aduolutam in platea Thyeskemanne gade dicta, sitam in parte boreali inter curias beate Marie virginis et Niels Skriffueris consulis Haffnensis, cum omnibus suis pertinentiis in longitudine et latitudine, que nunc dat x. marcas Lubicensis pro annua pensione. Item vnam magnam curiam in opposito eiusdem platee occidentaliter sitam, que habet quatuor bodas iuxta plateam: prima sita est in angulo australi, et dat ii. marcas argenti, secunda vicina prime et dat ii. marcas argenti, tertia boda secunde contigua dat etiam ii. marcas argenti pro annua pensione, sed quarta boda, iuxta bodas altaris sancti Andree australiter sita, dat tres marcas argenti pro pensione, cum omnibus eiusdem curie pertinentiis, braxatorio, coquinariis, cameris et ortis, excepta boda parua ecclesie beate Marie virginis inter predictas bodas ad plateam sita cum sua parua coquina retro eandem bodam locata, quam curiam legaliter emi a tribus possessoribus, scilicet Johanne Abrahe, Marquardo Sartore et Mathia Michaelis sutore, ut patet in litteris emptionis et scotationis super hoc legitime confectis. Item dono ad idem altare vnam curiam in parochia beate Marie virginis et platea dicta Nørregade a curia Johannis Siorssøn borealiter sitam, emptam a predicto Mathia Michaelis sutore, quam ipse permutando obtinuit ab ecclesia beate virginis pro illa parua boda, de qua mentio prius facta est. Ista curia, postquam construxi eam, dat ii. marcas argenti pro annua pensione. Conditiones sequentes circa istud altare volo penitus obseruari: Primo quod collationem istius altaris, interim quod viuo, mihi reseruo, vna cum iure patronatus, vt, cui conferre voluero, mihi libera sit facultas. Sed post mortem meam ius prouisionis, institutionis, collationis dicti altaris ad venerabile capitulum Haffnense volo iugiter permanere. Item vicarius, qui per me institutus fuerit in vita mea, vel post mortem meam, cum vacauerit, institutus per capitulum fuerit, tres missas in qualibet ebdomada in dicto altari celebrabit, et perpetuis temporibus faciat celebrari. Item vicarius insti-

tutus apud dictum altare in opido Haffnensi contin[u]am faciat residentiam personalem. Quod si non fecerit vel facere noluerit, eciam si bona altaris ut curiam vel domum aliquam per incuriam suam et negligentiam destrui contigerit et restaurare diu distulerit, extunc predicto capitulo eum dicto altari priuare poterit, et alium instituere libera sit facultas. Item tenetur idem vicarius cum aliis perpetuis vicariis chorum visitare et officia et onera in ecclesia beate Marie virginis Haffnis beniuole adimplere. Item vicarius eiusdem altaris anniuersarium meum et parentum meorum semel in anno cum canonicis de tribus solidis grossorum vna cum perpetuis vicariis de ii. sol. gr. in choro ecclesie predicte cum vigiliis et missa perpetuo faciet celebrari. In cuius altaris institutionis, foundationis, dotationis euidentiam firmiorem sigillum meum vna cum sigillo venerabilis capituli antedicti presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdlxxxiii^o, crastino sancti Nicolai episcopi et confessoris.

Udenpaa: Domini Johannis Haniin canonici Hafniensis litera foundationis altaris viginti quatuor Seniorum. 1483.

Langebeks Afskrift i Dipl. af Orig. i Vor Frue Kirkes Arkiv, 1750.

67.

1486 eller 1487. Innocens, Helligaandsordenens Magister generalis og Præceptor for Klosteret in Saxia ved Rom, indsætter Broder Christiern til Prior i Helligaands Hus i Kjøbenhavn, med Forkastelse af hans tidligere Indsættelse af Kong Christiern I og denne Indsættelses Stadfæstelse af Broder Jens Nielsen, Prior for Helligaands Hus i Aalborg.

Innocentius de R . . . . . apostolici, hospitalis [sancti spiritus in] Saxia de vrbe preceptor ac tocius ordinis eiusdem magister generalis, dilecto in deo fratri nostro carissimo fratri Cristierno, religioso nostre profe[ssionis] . . . . . Roskildensis diocesis, salutem [in eo], qui est omnium uera salus. In nostra proposuisti presentia personaliter constitutus, quod licet tu alias per serenissimum dominum Cristiernum, Dacie etc. regem inclitum, ad regendam et gubernandam domum nostram sanctispiritus in Haffnia Roskildensis diocesis supradicte, uice et nomine

supradicti hospitalis sanctispiritus de [urbe], inpositus et deputatus fueris, et postea a fratre Johanne [Nicolai, priore domus] nostre sanctispiritus in Aleburg Wibergensis diocesis, asserente ad id se potestatem habere . . . . .
. . . . . domus nostre in Sa[xia de] ordinario . . . . .
spectare, prior ipsius domus in Haffnia institutus extiteris: tamen quia uerisimiliter dubitas, institutionem huiusmodi . . . . . non sufficere, nobis humiliter supplica[sti], vt, in hoc tibi paterne consulentes, tibi de dicta domo nostra sanctispiritus in Haffnia prouidere auctoritate ordinaria de gratia dignaremur. Nos igitur de religiositate ac laudabilitate tua, et quod eam domum utiliter gub[ernasti], plenius informati, volentes . . . . . tam tibi quam dicte domui debite prouidere, tuis in hac parte supplicationibus inclinati . . . . . de domo nostra predicta sanctispiritus in Haffnia per fratrem Johannem Nicolai priorem in Aleburg supradictum, ut premititur . . . . .
nia, tanquam inualid . . . . . a, non habentem potestatem de facto . . . . . proinde quarumcunque domorum nostre religionis ad nos pleno iure pertineat, cassantes, irritantes et plenitus annullantes, ac illam irritam ac nullam tenore presentium declarantes, te fratrem Cristiernum, religiosum nostrum antedictum, premissorum meritorum tuorum in[tuitu], sponte et ex certa scientia, auctoritate nostra ordinaria supradicte domus nostre sanctispiritus in Haffnia, tanquam membri prefato hospitali sanctispiritus de urbe ac nobis immediate [subiecti], priorem per presentes gratiose facimus et creamus, curam, regimen et administrationem illius in spiritualibus et temporalibus plenarie committentes . . . . . quod coram nobis ad id . . . . . genuflexum per traditionem bireti . . . . . st . . . . . tus actualiter de eadem, co . . . . . vobis . . . . . mus per presentes, venerabili domino Jaspero . . . . .
. . . . . Haffnia predictae Roskildensis [diocesis] . . . . .
. . . . . [cum omnibus redditibus, fructibus], iuribusque et pertinentiis suis . . . . .

. . . . . [pr]etendat indu . . . . .
 . . . . . [il]licito detentore faciat, que tibi de fructibus
 . . . . . miss . . ab omnibus integre
 respon[deat] a[que] contradicta responder[e] . . . . .
 per censuram] ecclesiasticam penitus compescendo. In
 quorum omnium [premissorum maius] testimonium . . . . .
 . . . . . li secreti nostri . . . . . laris
 sigillari . . . . . Datum Rome apud hospitale
 prefatum, anno . . . . . die .xij. mensis . . . . .
 . . . . . ' S. D. [Innoc]entii pape Octaui anno
 tertio.

Paa Folden: **Anthonius Crispus de Corneto, supra-**
    dicti domini preceptoris cancellarius
    demandatus . . . . .

Orig. paa Perg. opløst af Ælde, i Geh.-Ark. Seglet er borte.

68.

1487. 2 Oktober. Biskop Niels Skave i Roskilde tilkjendegiver Prior og Vikarier ved Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn, at han paa et Aar har antaget Vikaren Niels Andersen til sin Commensalis og beder dem at lade ham beholde Indtægterne af hans Vikariat.

Nicolaus Scaffue, dei gracia episcopus Roskildensis.

Premisso nostro sincero fauore. Noueritis, nos hono-
 rabilem virum Nicolaum Andre, camerarium curie nostre
 Roskildensis, perpetuum vicarium ad altare beati Cristoferi
 martiris in ecclesia nostra beate Marie virginis Haffnie, in
 commensalem continuum nostrum ad integrum annum, a
 dato presencium computando, veraciter recepisse. Volumus
 igitur et petimus, quatenus idem Nicolaus Andree omnes
 redditus et singulos fructus et obuentiones de dicto altari
 suo medio tempore emergens seu emergentia integraliter
 percipiat, manualibus dumtaxat distributionibus exceptis,
 acsi apud dictam ecclesiam residenciam faceret personalem.
 Valete in Cristo. Ex Haffnia die beati Leodegarj anno do-
 minj millesimo quadingentesimo octogesimo septimo. No-
 stro sub signeto.

Udskrift: *Honorabilibus viris domino priorj ceterisque vicariis ecclesie nostre Haffnensis beate Marie virginis, sincere nobis dilectis.*

Orig. paa Papir med Spor af Seglet, i Geh.-Ark.

69.

1487. 28 November. Skrivelse fra Hr. Niels Andersen, der var i den roskildske Biskops „Kammer“, til hans Medbrødre, Vikarierne i Kjøbenhavn, om Biskoppens Stadfæstelse af deres Statuter.

Fraterna dilectione in domino premissa. Kære brødre oc syndherlige godhe wenner. Som i badhe meck i sisth, ath ieck skulle thale wort besthe till myn herris nade super confirmatione priuilegiorum siue statutorum nostrorum: tha haffuer ieck oc nw saa giort, oc wor hans nade ey well till fridz ther om vthi thet førsthe, ath thet haffuer saa lenge wæret forsømmet oc fortawd, oc i ther om ey før till hans nade thaleth haffue. Tha excuserede ieck ether thet besthe som ieck kunne, oc ther vtloffuer badh ieck hans nade ydmygelige, ath hans nade wille werre ether eo gratiosior, ath thet wor kommet vthi myn befaling, ath ieck skulde thet sollicitere, oc serlestes forthi athi wore meck fauorabiles vthi myne ærende i sisth ex parte absencie for hans nadis scriffuelse skild. Tha wordhe thet conclusum breuiter sa, ath nw som hans nade kommer snaristh till Købendehaffn, will hans nade gøre ethers wilge ther vthi. Thi radher ieck ether, athi wel betrackthe, om ether gørss behoff at røre nogre artickle ther vthi flere, æn som wdtryckis vthi the breff, som i tilforn forwerwet haffue. Ieck formoder, ath hans nade skall wel wærdis ath withe ethert bestand oc besthe. Ieck haffuer thaleth meth her Per Laurissen, at han skall wære ether bystendigh oc vnderwise ether leylighedh till thesæ ærende. Cantzelæren will ieck oc scriffue till ther om, ieck formodher, at han tøffuer ther saa lenghe, till myn herris nade kommer tiid tillsthedhe, oc han haffuer myn herris nadis secretum ther meth segh, thi hadhe thet ey wæret got at i skulle ther om noger aff

ether wmaget nw hiid till Roskilde. I turffwe ey fryckthe, ath nogre de capitulo maiori skulle gøre ether hær noghet hindher opaa, om i faare ther lempelige meth. Wilde oc myn herris nade stande ther noghet imodh paa thet første, tha mwe i well sighe, ath ieck bødth ether till saa, ath hans nade wille gøre ether ther opaa en god ænde, nar som hans nade komme førsth till Købendehaffn. Hær meth ether gudh almecktisthe befalinde, michi semper tamquam fratri et amico precipientes. Scriptum Roskildis fferia quarta proxima ante festum beati Andree apostoli, anno domini etc. lxxx septimo.

Nicolaus Andree
in camera domini Roskildensis.

Udskrift: Honorabilibus viris priori ceterisque vicariis ecclesie beate Marie virginis Haffnensis, ffratribus et amicis suis dilectis.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark.

70.

1488. 26 Februar. Notarialvidne angaaende en Tilstaaelse af Barbara Draggun, at hun „ratione pensionis“ skyldte Vor Frue Kirke en Sum Penge, hvorfor hun overlod Kirken en Gaard i Kjøbenhavn. For det Beløb, hvormed Gaarden oversteg Gjælden i Værd, skulde der holdes Sjølemesser for Barbara og hendes afdøde Husbonde (?).

In nomine domini, amen. Nouerint vniuersi et singuli presens publicum instrumentum inspecturis, quod anno a natiuitate domini millesimo quadringentesimo octuagesimo octauo, indictione sexta, die vero Martis, vicesima septima mensis Februarii¹⁾, pontificatus sanctissimi i Christo patris et domini nostri domini Innocentii diuina prouidentia pape octauai, anno eius quarto, in mei notarii publici et testium infrascriptorum presentia, honesta matrona Barbara relicta cuiusdam . . . . . quondam ciuis Haffnensis, in

---

¹⁾ Den 27de Februar 1488 var en Onsdag; derfor er Dagen ovenfor sat til den 26de.

lecto egritudinis posita compos [mentis] fatebatur, se obligatam fore ecclesie beate Marie virginis Haffnensi in quinque marcis argenti tempore domini Petri Hwiidh, quondam cantoris Haffnensis et tutoris eiusdem ecclesie, ratione pensionis contractis. Item fatebatur eciam predicta Barbara Draggwns, se obligatam fore prefate ecclesie in octo marcis Lubicensibus tempore domini Symonis canonici Haffnensis, dum similiter tutor extitit, eciam ratione pensionis contractis, pro qua quidem pecuniarum summa quendam fundum seu curiam suam cum [domo] in ea constructa in parochia beate Marie virginis Haffnensi in platea vulgariter Strandstwæ strædæ dicta, inter curiam altaris sancti Georgii borealiter et fundum, quem ecclesia prefata beate virginis Haffnensis a reuerendo in Christo patre ac domino, domino Kanuto, episcopo Vibergensi felicis recordationis, obtinuit, australiter contigue situatam, prout in literis desuper confectis latius continetur. Quam quidem curiam sepedicta ecclesia ratione summe supradicte diu fecerat arrestari de scitu et consensu fratris sui videlicet Nicolai Draggwn ibidem presentis memorate ecclesie beate Marie virginis Haffnensi recompensauit, donauit et assignauit, iure perpetuo possidendam, hoc tamen adiecto, quod quanto precio seu valore antedicta curia fuerit estimata . . . . . ob salutem animarum ipsius Barbare . . . . . De et super quibus omnibus et singulis premissis eadem Barbara Draggwn sibi a me notario publico infrascripto fieri petiit instrumentum vel instrumenta publicum seu publica, tocians quociens oportunum fuerit et necessarium. Acta sunt hec Haffnie, anno, indictione, die, mense, pontificatu, quibus supra, in residentia honorabilis viri domini Allexandri canonici Haffnensis de hora sexta vel quasi, presentibus ibidem honorabilibus et discretis viris dominis Allexandro antedicto, Symone plebano ecclesie beate Marie Haffnensis, canonicis, nec non Mathia Johannis Sutore et Nicolao Johannis, ciuibus ibidem, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Bernhardinus Hoffman de Swiidenitz Wratislauiensis dyocesis, publicus sacra imperiali auctoritate notarius, quia huiusmodi confessioni, obligationi, recompensationi, donationi et assignationi cum perpetuo jure possidendis aliisque omnibus et singulis, dum, sic vt premittitur, fierent et agerentur, vna cum prenomatis testibus presens interfui, ... audiui, ideoque hoc presens publicum instrumentum manu mea propria fideliter . . . . . confeci . . . . . signoque et nomine meis solitis. . . .

Paategnet: Barbra Dragguns.

Langebeks Afskrift i Diplom., „Orig. membr. mutil. af Vor Frue Kirkes Arkiv 1750“.

71.

1488. 6 Marts. Peder Friis's Gjenbrev givet Kapitlet i Kjøbenhavn paa en Vor Frue Kirkes Jord i S. Nicolai Sogn, som han havde lejet.

Fore alle men, thette breff see eller høre læsis, kungør iek Pether Friis met thette mit opne breff, at iek kennes mik at haffue leyt aff hederlight capitel i Køpmenhaffn een wor frwe kirkes iordh oc grund liggendis i sancti Nicolai soghen i sammestedh østen fraa kirken oc westen vpaa eet hyrne nest op til then gardh, som Katherinæ Laurisdotter vpaa boor, huilken iordh som holder vdi sin bredhe ful nær tii Sielentzske alne, ok vdi sin lenghe swo myghet rwm, som ther er emellom mester Jehans gardh aff Helsingør, søndhen nest oc swo vt til then gade, som løber fra kirken nordhen vdh meth forskreffne iordh, vdi myne daghe oc myn husfrues Mettæ, som iek nw haffuer, oc i alle begges wore børns daghe, met swodane forordh oc article, som her efter følger. Først at wi skule forneffnde iordh bygge oc forbethræ oc holde i godhe made, oc thekke husen met steenthag, oc giffue forskreffne wor frwe kirke wærie hwert aar ther aff thre Lubske marc Danske penninge til landgilde, halffdelen om posken oc halffdelen om Mickels møssen, betiidhen til godhe redhe. Item skule wi

ey haffue makt at sælie eller affhende hws eller bygning, eller nogher man framdelis at lade paaleyæ forskreffne iordh oc hws, vden forskreffne capitels samthykke oc wiliæ. Item skule wi selfue sware for skatt oc annen tynghe, som forskreffne iordh oc boligh i wor tiidh paalaght wordher aff herskaps eller aff byys weghne, oc eynchte ther for affsla i husleyen. Item skedhe thet oc swo, at forskreffne article eller nogher aff them icke bleffue swo holdne, som fore er rørt, tha skal forskreffne capitel haffue fullmacht forneffnde iordh oc bygning igen at taghe, vden alt ydermere rettgang. Item nar iek oc forskreffne myn husfru oc børn alle dødhe oc affgangne ære, tha skal forskreffne iordh met alle sine hus oc bygning, som tha finnes ther vpaa, komme strax frii oc quitt igen til forskreffne wor frwe kirke vden hwers mantz gensigelse i nogher made. Til ydermere forwaring her om tha haffuer iek bethet hederligh man her Anders Orghemester, perpetuus vicarius i Køpmenhaffn, oc Niels Jeipssøn, borgher i samestedh, henge theris inceygle met mit inceygl nædhen for thette breff. Datum Haffnis anno domini m. cd. lxxx. viij, feria quinta proxima ante dominicam oculi.

Paategnet: *Recognitio Petri Friis super curia aciali ad occidentem apud ecclesiam sancti Nicolai sita, et spectat ad tutoriam.*

Langebeks Afskrift i Diplom. „Orig. membr. af Vor Frue Kirkes Arkiv 1750“.

72.

1490. 20 April. Biskop Niels Skave stadfæster nogle Statuter for de evige Vikarier ved Vor Frue Kirke, som tildels vare uddragne af de roskildske Vikariers Statuter.

Vniuersis et singulis presentes literas inspecturis, lecturis pariter et audituris Nicolaus Schaffue, dei gracia episcopus Roskildensis, salutem in domino coeternam. Racioni congruit et conuenit equitati, vt ea, que lauda-

biliter racionabiliterque adinuenta statuta et ordinata sunt, ea maxime per que concordia, caritas et vnio inter fratres adaugeatur diuinus cultus in sancta ecclesia augmentetur rixequae et dissensiones coarcentur et refrenentur, stabili et perpetua firmitate perseuerent. Hinc est quod oblatis nobis hodie et exhibitis pro parte dilectorum filiorum perpetuorum uicariorum ecclesie nostre beate Marie virginis Haffnensis nostre dyocesis nonnullis ordinacionibus et statutis licitis et racionabilibus ac honestis ex statutis et ordinacionibus perpetuorum uicariorum ecclesie nostre Roskildensis extractis et cum illis saltem in effectu pro maiori parte concordantibus ac per ipsos vicarios seruari iuratis, que et quas statuta et ordinaciones dicti perpetui vicarii ecclesie beate Marie virginis Haffnensis auctoritate nostra ordinaria confirmari stabiliri et approbari mediante ipsorum priore ac per eum instanter postulari fecerunt et postularunt. Quibus quidem statutis et ordinacionibus per nos lectis, recitatis, examinatis et intellectis, iustis et racionabilibus inuentis ac per reuerendum patrem felicis recordacionis dominum Olauum Martini quondam dum vixit episcopum Roskildensem, predecessorem nostrum, confirmatis. Nos vero attendentes postulacionem huiusmodi fore iustam necnon consonam rationi . . . . et nos statuta et ordinaciones huiusmodi in omnibus et singulis suis punctis et articulis prout in dicti reuerendi patris litteris continentur et exprimuntur auctoritate nostra ordinaria confirmauimus approbauimus ac tenorepresencium confirmamus et approbamus deinceps perpetuis futuris temporibus duratura inter ipsos vicarios beate Marie virginis Haffnensis et per eos inuiolabiliter tenenda et obseruanda. In cuius rei testimonium robur et firmitatem secretum nostrum presentibus duximus inferius appendendum. Datum Roskildis anno natiuitatis Cristi mednonagesimo, fferia tertia proxima post dominicam quasimodogeniti.

Orig. paa Perg. (lidt beskadiget) med Seglet. Geh.-Ark.

73.

1490. 10 Decembris. Dekanen Dr. Erik Nielsen og Kapitlet i Kjøbenhavn giver Guldsmid Hans Pedersen i Kjøbenhavn Lejebrev paa en Vor Frue Kirke tilhørende Gaard sammesteds.

Vniuersis et singulis presentes literas inspecturis Ericus Nicolai, arcium et decretorum doctor, decanus Haffnensis, totumque capitulum ibidem, salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi presentes et futuri, nos ex deliberato animo et vnanimj consensu discretj viro Johanni Petri aurifabri (!) et ciuj Haffnensi quandam curiam, ecclesie beate Marie virginis Haffnis pertinentem, circa mare a latere orientali curie monetarij et occidentali curie eiusdem Johannis Petri antedicti, habentem in longitudine viginti vlnas cum dimidia et in latitudine nouem cum dimidia, vtrisque extremitatibus equaliter mensuratis, ad dies suos et vxoris Margarete, quam modo habet, necnon liberorum deseiuicem genitorum, ad annuam pensionem dimisisse sub condicionibus infrascriptis et locasse. Primum videlicet quod dictus Johannes Petri, vxor eius predicta, necnon liberi eorundem ad dies suos octo marcas Lubicenses Danice monete et bone, datiuē duobus temporibus anni, scilicet medietatem ad festum pasce aliam vero medietatem ad festum Michaelis, racione pensionis annue tutoribus ecclesie, qui pro tempore fuerint, tempestiuē soluant et dabunt expedite. Item predictam curiam bene edificabunt et edificatam in bono statu conseruabunt cum tectura lapidea. Item pefatam curiam seu edificia, que in ea constructa fuerint, nemini ad vitam uel vterius locabunt siue vendant aut quomodolibet alienabunt sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera regalia uel ciuilia, que dicte curie imposita fuerint, temporibus suis absque vlla recompensa vel pensionis falcidia soluere teneantur. Item predictis articulis uel aliquo eorum non seruatis presentes litere irritē sint et inanes, nobisque uel successoribus nostris pefatis curiam cum edificiis et omnibus pertinentiis suis resumendi libere sit facultas. Predictis vero

Johanne Petri vxore sua sepedicta necnon liberis de medio sublatis, predicta curia cum edificiis et melioracionibus suis cedit libere absque reclamacione quorumcunque ecclesie et capitulo supradictis. In cuius rei testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini m^ocd^ox^oc, feria sexta ante festum conceptionis beate Marie virginis gloriose etc.

Paategnet: Pane Kocks gordh.

Orig. paa Perg. Seglet er tabt. Konsist. Arkiv.

74.

1491. 6 Maj. Jost Pedersen, Præst i Skanør og Falsterbode, skjænker Vikariernes Kapitel i Kjøbenhavn en Grund i S. Nicolai Sogn, som hans afdøde Broder Hr. Niels Brun, Prior Vicariorum, forhen havde givet; tillige betinger han sig en vis Gudstjeneste i Vor Frue Kirkes Højechor.

Alle men, thette breff see eller høre lesse, helser ieg Jost Pedherssøn, sogneprest i Skanør oc Falsterbode, ewinnelige met gud, oc gjør vitherligt met thette myt opne breff, at ieg met myn frij wilye samticke oc berad hw haffuer giffuet skøtt oc affhend, oc met thette myt opne breff giffuer, skødher oc affhendher fra meg oc myne arffuinge hedherlige mend her Jeip Jøriensøn, priori, her Pedher Henricksøn, procuratori, oc alle theris medebrødre perpetuis vicariis i wor frwee kirke i Køpenhaffn oc alle theris efftherkomere vicariis i samestedt en myn iord oc grwnd vbigd liggendis i sancti Nicolai sogn paa Østregade norden wed gaden mellom Knarderops klosthers gard, som Jes Torckilsøn nu i boor, oc en myn gordh, som Oluff Permentmager aff meg i leeye haffuer oc nw self i boor, met all syn rette tilligelse i lenge oc brede, vppe oc nedhre, som hwn nw begreben er, engthet vndentaghet, som er i syn lengde two oc tredywghe oc hwnrede Syelenske alne liige i lenge wed de forneffnde garde ther hoss liggher, oc i syn brede till gaden fire oc tywge alne, oc i syn brede nedher wed thet store diige tywge Syæ-

landske alne, at haffue nywde brwghe oc beholde till ewin-
nelighe eyghe eygeskullendis. Tog i swodan maade welkor
oc forordh at forⁿe vicarij oc theris efftherkomere vicarij
skulle holde hwert aar, aar effther aar till ewiig tiid, en
tiid om aaret eet anniuersarium, som kallis en aartiid, som
er then fredagh nesth fore torsdaghen ascensionis dominj
met messe oc om afftenen met vigiliis i høyekoor i war
frwe kirke i sammestedt fore myn kiære brodhers her Niels
Brwns syell, myn, beggis wore foreldheris syelle oc alle
cristne syeele. Hwilken forskreffne iord fornessnde myn
brodher her Niels Brwn, gud hans syell nadhe, ffordom
procurator vicariorum i sammestedt, gaff fornessnde syne
kiære medebrødre perpetuis vicariis i syt testament fore
samme forⁿe thieneste holle skullendis, oc ieg nw beggis
wore wilghe till en fuldkommelig endhe her uti fuld-
kommet haffuer i alle madhe, som fore er rørdh. Skeer
thet oc swoo, at forskreffne aartiid samme tiid ey holles
wed syn mackt, som foreskreffuet staar, thaa skulle myne
nesthe arffwinghe, tha leffue, haffue fuld mackt forⁿe iord
oc grwnd met hwess bigning tha fyndis paa at forsee till
annen gudz thieneste fore swodan aarliig artiid oc thieneste,
hwor them thaa theckes etc. Hwilken forskreffne iord oc
grwnd ieg friie hembler oc fuldkomeliige tillstaar forskreffne
perpetuis vicariis oc theris efftherkomere for hwers mantz
giensygelsee i nogre made, som forskreffne myn brodher her
Niels Brwn oc meg er aff rett arff till fallen effther wore
fooreldhere, oc ieg i myn frij heffd oc haffuende wære her
till thenne tiid brwghit haffuer, oc kennes ieg megh elldher
myne arffwinge enghen ydhermere deell elldher rettighet at
haffue i for^de iordh oc grwndh effther thenne dagen. Tiill
ydhermere forwaringh viishedh oc witnessbrwdh hengher ieg
myt inceygle nedhen fore thette myt breff, oc ther till bether
ieg hedherliige oc welbyrdige mend, som ere doctor Erick
deghen, her Jeip cantor, doctor Pedher Albretsøn, mesther
Jørien Hwiid, mesther Vincencius, mesther Areld, canicker
i Køpenhaffn, oc Axell Olsøn af vavn, Bertrwm Heckleer,

radmand, oc Niels Bruse, borgere i Køpenhaffn, at the henge theris inceyle nedhen for thette myt breff. Datum in residencia decanatus Haffnis, anno domini millesimo-quadringsesimononagesimoprime sexta feria proxima ante festum ascensionis domini.

Orig. paa Perg. med Spor af ni Segl (hvoraf 1. 5. 6. tildels ere bevarede) i Geh.-Ark.

75.

1491. 8 September. Klavs Bertelsen, Præst, skjænker en Bod i Færgestræde til Helligaands Hus, hvorfor Prioren skulde lade holde en Messe, bespise en fattig og give denne et Par Sko og en Hvid til Badstugang paa S. Nicolai Dag.

Universis et singulis, ad quorum noticiam deductum fuerit præsens scriptum, Nicolaus Bartoldi presbyter salutem in domino. Cum vitæ præsentis conditio statum habet instabilem, quod creatum visibilter ducitur ad non esse, nihilque est homini de bonis transitoriis, nisi quod piæ manus converterint in pios usus: quod ego Nicolaus supra dictus felici considerationis indagine revolvens, cupio, quantum mihi ex alto conceditur, bona transitoria felici commercio determinanda commutare, ut illud seminarium in terris quod(!) postmodum per fructus centesimos Christi fidelibus repromissos recolligere valeam in coelis, parante domino totius misericordiæ largitore: idcirco ad laudem et gloriam omnipotentis dei, ac animæ meæ, animarum parentum meorum, pariter et hæredum, remedium et solatium, sanus quidem sano corpore, pia mente et animo pio delibero unam meam bodam cum fundo in parochia sancti Nicolai Hafniensi, in vico qui directe ducit ab curia ejusdem sancti Nicolai in occidentem usque ad communem plateam, quæ vulgariter dicta est Ferge strede, boreali lateri prædicti vici orientalis contiguæ bodæ dilecti consanguinei mei Kanuti Matthiæ aus Bemen, civis Hafniensis, sitam, jure hæreditario ad me per mortem dilectæ matris meæ Ingerburgæ ultime devolutam, in spacio longi-

tudinis suæ quatuordecim ulnas cum uno quartali, in spacio vero latitudinis suæ decem ulnas Sielandicas continentem, cum omni jure, quod mihi competit in eadem: in qua quidem boda quidam Bartholomeus Skibbøger modo residet, ad domum seu hospitale sancti spiritus Hafniense pro perpetua possessione do, assigno, deuto et scoto pura, perfecta et irrevocabili donatione, quæ dicitur inter vivos virtute per sententiam literarum, jure perpetuo possidendam: adiecto tamen, quod prior et fratres dicti hospitalis, qui pro tempore fuerint, unam missam de sancto Nicolao in die festo ejusdem decantandam annuo ac perpetuo faciant celebrari, necnon eodem die uni pauperi bonum prandium et unum par calceorum et unum album pro balneo tribuant et ministrent. In cujus rei testimonium sigillum meum una cum sigillis discretorum virorum videlicet Nicolai Nyman et Michaelis Bernhardi, consulum Hafniensium, nec non Kanuti Matthiæ præfati, præsentibus est appensum. Datum Hafniæ anno millesimo quadringentesimo nonagesimo primo, die natali beatæ Mariæ virginis.

Afskrift (unøjagtig) i Hans Nielssøns Kjøbenhavns Hospitals Fundat. og Breve 1673. Ny kgl. Saml. 686. 4.

76.

1491. 30 November. Hr. Povl Laxmands Stiftelsbrev paa et Alter (S. Peders) i Vor Frue Kirkes Højechor, for hvilket en Mester in studio skulde holde en daglig Messe.

Alle men, thette breff see eller høre læses, helsser iegh Pauel Laxman ridder af Waldhin, waer nadighe herris konings Hanss ect. hoffmester wdj Danmark, ewindeligh meth gudh, oc gør witherligt met thette mit opne breff, at effther thij iegh kan mercke oc forstaa, at all then wmaghe, som wij gøre oss hær for werdzens gotz, kan encthet hielpe oss til then ewindeligh salighet, meth mynne æn wij betencke noghen dell till gudz thieniste hanom till loff oc ære, som oss haffuer giffuet siæll oc lifff oc alt thet gode, som wij haffue. Thij haffuer ieg aff tilladelsse doctor

Ericks, dægghen i Køpenhaffn, oc hederligh capittels utj waerfrwæ kirkæ i sammesteth, meth myn kære hussfrue frwe Ingerd Holghersdotters willie oc samphycke, stichthet et althere utj fornæffnde woer frwæ kirkæ i høge koor, paa then nørre sidhe nædhen hoss høghe althere, meth kalk oc disk, messeredhe oc andre ornamentæ, som ther til hører, the hellighe trefollighet, iomffrwe Marie, sancto Pedher oc alt hemmeriges herskab till loff, ære oc wærdighet, wore syæle, wore wænerss, frænderss oc forældhærs syæle till hielp oc trøsth, roo oc lijsæ. Till huilket altere ieg giffuer, skøder oc affhænder meth thette mit obne breff the stenhws bodher, som lighe i closterstredet i Køpenhaffn, westhen syndhen optil closteret, meth lenghe oc bredhe oc alt theres retthe tilliggelse, som iegh them køpte aff graabrødheres procuratoribus, Esbern Schriffuer borgemesther, Hans Korthe oc Oluff Schredher, borghere i sammesteth, oc the migh skøte for Hanss Keldsøn, righens canzeler, som thet skøde breff wtviser, the migh ther pa giffuet haffue, met swodant skæll, at doctor Peder Albrechtssen, som iegh nw fornæffnde altere i sin tiid forlænt haffuer, oc huat mester som effther hanum kommer in studio i hans stet, skal ladhe holle for fornæffnde altere en dagligh messe om wghen oc hwer dagh aff the hellige threfollighet, oc bedhe for migh, myn husfrue oc wore børn, fore wore wæners oc forældhres syæle til ewigh tiid: togh swo at hwo som fornæffnde altere skal haffue then stwnd iegh leffuer, han skal thet haffue meth mit mynne oc samptycke, men naar ieg affganghen er, tha skal dægghen oc capittel i Køpenhaffn forlæne samme altere j. mestere, som studium presenterer, oc till stede wil bliffue in studio oc holle fornæffnde gudz thieniste oppe, oc skal fornæffnde mestere en tiid om aaret lade holle en begenghelse meth doctoribus oc mestere oc alle studenthere i høge koor i waerfrwe kirke. Wordhe thet swo, at ther ey wore noghen mestere in studio, som wilde lade holde swodan thieniste for forde altere, tha skal then caneck, som haffuer thet

mynste canickdøme aff renthe, haffue fornæffnde altere oc holde then samme gudz thieniste ther fore, som forscreffuit staar, oc holde fornæffnde altere meth synæ ornamentæ i godhe madhe, som thet nw er, oc hus oc gotz, som ther till ligghe bygd oc wedh sin fulde heffd. Skede thet swo at fornæffnde articlæ, som thette breff inneholler ey fast holdes, tha skall iegh eller myne arffuinge fuldmagt haffue at aname fornæffnde alteres ornament oc gotz ighen, oc thet forsee anderstetz till gudz thieniste. Till witnesbyrd oc ydermere forwaring haffuer ieg hengt mit indzele nedhen fore thette mit opne breff met hetherlighe oc welbyrdighe mendz indzele kerlige tilbedendes, som ære her Oluff Stigssen, her Jens Brock, riddere, Hans Grijs aff wabn, Pedher Hanssøn borgemester i Helsingør, Hans Perssøn i samesteth, Hans Boghebinder oc Hans Korthes, borghere uti Køpenhaffn. Datum Kopenhagen, die beati Andree apostoli, anno domini millesimo quadingentesimo nonagesimo primo.

Jon Mortensens Afskrift (ex orig perg.) i Gl. kgl. Saml. 727 Fol., sammenlignet med en Afskrift i Diplomatariet.

77.

1492. 6 Avgust. Mageskite mellem Kapitlet og Københavns By, hvorved Vor Frue Kirke faar „Københavns Bys gamle Raadshusgaard“.

Alle, som thette bref forekommer, witherlickt gøre wij Erick Nielsen, doctor i kyrckeloghen, dægghen innen Købmannehaffn, ok mene cappittell sammestetz, kerligh helse met worherræ, ath wij alle endrectelighe vpaa worffrues kirckis wegne haffue giort nw eet wenlicht oc kerlicht magheskiffte met hetherlige men, borghemestere och raadh i Købmannehaffn, mellom forscreffne worffrue kircke oc Købmannehaffneby, i swa madhe at wij vpaa worffrwes kirckis weghne haffue antwordhet och och vpladheth oc met thette wort obnebreff vplade oc antworde fornæffnde borghemestere oc raadt then worffrwes kirckis jordh oc steenhws, som Boo Jenssen Kremmere nw wdiboer, liggendis vpaa eet hyrne, søndhen wedh Klædebode gadhe, westen then

worffruekirckis jordh oc boligh, som Anders Jensen nw i leyæ haffuer oc nordhen nest Bertill Pædhersøns jordh, oc ther till then worffrues kirckis øthe jordh liggendis østen fraa then ny raadhusgardh wet gadhen, søndhen nest worffrues kirckis jordh, som her Torbern Bille riddere, hwes siæll gudh nadhe, fordombtiid atte oc i wære haffde, oc westen nest worffrues kirckis jordh, som Henrick Baghere nw i leyæ haffuer oc nordhen nest then worffrues kirckis jordh oc boligh, som Mortin Jenssen vdi bodhe, met alle forscreffne steenhwsis oc jordhes tilhørilsse, hws oc jordh, lenge oc bredhe, vp oc nedher, i alle madhe, som the nw begrebene ære, met alle the breff oc rettighet, som fornæffnde worffrwe kircke ther vpaa haffuer, enckett vndentaghet till ewynnelige æy(e) eyæskolendes, ffor huilke forne steenhws oc jordh wij vpaa worffrues kirckis weghne skole igeen haffue till samme worffruekircke then Køpmannehaffns bys gamble raadhws gardhen liggendis westen oc nordhen fraa samme worffrwe kircke vpaa eet hørne, østen nest then heliandz closters jordh oc bolegh, som Niels Griis murmester nw i leyæ haffuer, sønden nest then sancti Jeips altaris jordh oc boligh, som her Henning Pædhersen wicarius aff sin broder her Niels Perssen, canick i Roskyld, nw i forswar oc beffaling haffuer met alle forne raadhwsz gards tilhørilsse, hws, jordh, lenge oc bredhe, vp oc nedher i alle madhe, som thet nw haffuer oc begrebet ær, enckett vndentaghet, met alle the breff oc rettighet, som forne Køpmannehaffns by ther vpaa oc vdi haffuer, till ewinnelige æye eyæskolendes. Oc tilpicte wij oss oc wore effterkommere, dægghen oc capittill vpaa forscreffne worffrues kirckis weghne atffrij, hemble oc tillstaa forscreffne Køpmannehaffns by forne steenhws och jordh met forrørde syne tilhørilsse for hwers mandz hinder eller igeensiælse, som vpaa forscreffne gardh eller øthe jordh tale kan met nogher ræt. Skedhe oc swa, thet gudh forbywde, ath forne stenhus eller jordh wordher forne Køpmannehaffns by affwndhet(!) eller fraginge met noger logh,

kirckens, werdhens eller køpstæde ræt, fore wor eller worffrwes kirckis wanhemmels skuld, tha tillplicte wij oss met wore efterkommere i capittill vpaa worffrwekirckis weghne vpatrette forscreffne Køpmannehaffns by all then skade ther aff tillfalle eller komme kan. Till en bethere oc ydermere witnesbyrdh oc fasthedth her om ær wort cappittels incigle vppaa wor frwes kirckis weghne hengdt nædhen fore thette breff. Giffuet aar efter gudz byrdh twsinde fyrehundredt halffemtesyndztywge vpaa thet annet, mandaghen nest fore sancti Laurencij martiris dagh.

Paategnet: Maghe skiiffte mellom cappittell oc Kopenhaffns by om thet gamle radhwss iordt och thet steenhwss liggendis weet gamle forff.

Orig. paa Perg. med Kapitlets Segl. Kjøbenhavns Raadhus-Arkiv. Sammesteds findes Kjøbenhavns Bytingsvidne om dette Mageskifte, udstedt 1492, Mandag næst for Vor Frue Dag assumptionis, af Morten Jensen, Byfoged i Kjøbenhavn, Peder Dung (?), Kongens Kammermester og Kannik i Vor Frue Kirke, o. fl. Paa Kapitlets Vegne mødte M. Jørgen Hvid, Kannik og Vor Frue Kirkes Værge, paa Byens Vegne Borgemester Lavrens Pedersen.

78.

1492. 26 Avgust. Pave Alexander VI stadfæster sine Forgjængeres, Sixtus IV.s og Innocens VIII.s, Frihedsbreve for Helligaands Hospital i Kjøbenhavn, hvorved det optages som Lem af Helligaands Hospitalet in Saxia ved Rom og delagtiggjøres i alle dettes Friheder.

Alexander etc. Ad perpetuam rei memoriam. Rationi congruit etc. Dudum siquidem postquam fere(!) Sixto pape iij predecessori nostro per clare memorie Cristiernum regem Datie, tunc in humanis agentem et in ipsius predecessoris presentia personaliter constitutum, expositum fuerat, quod alias ipse rex pie considerans, quod per totum eius regnum Datie vnum solum hospitale sancti spiritus ordinis sancti Augustinj erat, et quod ad opidum Haffnense Roskildensis dicte dioceseos, ubi idem rex quamplurimum residere et pro negotijs regni consultandis moram trahere consueuerat, quam plures promptos(!) barones, milites et

armigerj confluebant, quodque nullus locus, ubj infantes expositi uel pauperes aut ex illegitimo matrimonio nati ponerentur, nutrentur et sustentarentur, existebat, et quod ipse rex singulari deuotione, quam ad hospitale nostrum eiusdem sancti spiritus in Saxia de vrbe et prefatum ordinem gerebat, ac etiam pietate motus, ne talia discrimina et infantium expositiones turpiter fierent, vnum hospitale sub eodem vocabulo sancti spiritus dicti ordinis, quod prius, confuse tamen, hospitale sancti spiritus dicebatur, cum ibidem nec ordo nec regularis obseruantia, prout in dicto hospitali sancti spiritus in Saxia de vrbe, sed ut quedam secta obseruabuntur, de nouo . . . . . construi et edificari fecerat, et prefatus Sixtus predecessor, dicti regis in ea parte supplicationibus inclinatus, constructionem et edificationem predictas et indeseuta quecunque auctoritate apostolica per suas litteras approbauerat et confirmauerat, necnon sui scripti patrocinio communiuerat, supplebatque omnes et singulos defectus, si qui forsitan interuenerunt in eisdem, ac statuerat, ordinauerat et decreuerat, quod hospitale sic erectum et edificatum ibidem pro recollectione pauperum et infantium expositorum remaneret ac dicto hospitali sancti spiritus in Saxia de vrbe et nulli alteri perpetuo esset subiectum et responsiones antiquas dicto hospitali in Saxia de vrbe debitas responderet, et ab omnium et singulorum locorum et . . . . . teriorum dicti ordinis exactione et obedientia, quibuscunque nominibus censerentur et ubilibet constituta existerent in omnibus et per omnia, ad instar aliorum hospitalium dicto hospitali sancti spiritus in Saxia de vrbe subiectorum exemptum esset, quodque prior et fratres dicti hospitalis sic . . . . . omnibus et singulis priuilegijs, immunitatibus, exemptionibus et gracijs gauderent et vterentur, quibus gaudebant et vtebantur aut vti et gaudere possunt magister et fratres dicti hospitalis in Saxia de vrbe, et insuper, ut infantes expositi et alie miserabiles persone ad ipsum hospitale erectum pro tempore confluentes recipi et sustentari ac in suis

oportunitatibus adiuuari et confoueri possent, omnes et singulas indulgentias et remissiones preter plenarias aliaque priuilegia, litteras et indulta apostolica ac etiam per archiepiscopos et alios quoscunque dicto hospitali dudum erecto et illud visitantibus sub quacunque verborum forma concessa, eorum tenores et formas, ac si de verbo ad verbum insererentur pro expressis habendo prefato nouiter erecto concesserat, et ad illud absque tamen preiuditio dicti hospitalis in Saxia de vrbe transtulerat: et deinde pie memorie Innocentius papa viij etiam predecessor noster omnes et singulas concessionones, indulta, statuta, decretra, exemptiones, relaxationes, indulgentias et litteras, tam per dictum Sixtum quam quoscunque alios Romanos principes predecessores nostros eidem hospitali in Saxia de vrbe et eius membris concessa, cum omnibus et singulis in eisdem litteris contentis clausulis, auctoritate predicta approbauerat et confirmauerat, ac illa omnia et singula robur perpetue firmitatis obtinere debere decreuerat, prout in singulis litteris Sixti et Innocentii predecessorum predictorum desuper respect . . . . . plenius continetur, pro parte tam carissimi in Cristo filij nostrj Iohannis regis Dacie, illustris eiusdem Cristierni filij, in dicto regno successoris, quam dilectorum filiorum preceptoris in Saxia de vrbe ac prioris Haffnensis hospitalium predictorum et fratrum hospitalium eorundem eidem Innocentio predecessori exposito, quod ab aliquibus reducebatur in dubium, an demum hospitale in Haffneñ. tanquam verum membrum dicti hospitalis in Saxia eisdem priuilegijs, indulgentijs et remissionibus iuxta decretum Innocentij predecessoris huiusmodi gaudere deberet, quibus alia membra dicti hospitalis in Saxia in genere potiuntur et gaudent. Idem Innocentius predecessor, qui in singulis locis religionis augmentum appetebat et pro operibus pietatis exercendis sui ministerij partes libenter impartiebatur, eosdem preceptorem et priorem et fratres et eorum singulos a quibuscunque excommunicationis suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis censuris et penis

a jure uel ab homine quauis occasione uel causa latis, siquibus quomodolibet innodatj existebant, ad infrascriptorum duntaxat consequendum effectum absoluens et absolutos fore censens, ut in dicto hospitali Hauffnensi debita hospitalitas seruaretur et regularis obseruantia vigeret ac expositi alieque miserabiles persone in eo recipi possent, Iohannis regis ac preceptoris et prioris necnon fratrum predictorum in ea parte supplicationibus inclinati(!), sub dato vero sexto Nonas Iulij pontificatus sui anno octauo, auctoritate apostolica decreuit et declarauit, dictum hospitale Haffnense tanquam verum et indubitatum membrum dicti hospitalis sancti spiritus in Saxia existere, et ut tale omnibus et singulis priuilegijs, indulgentijs et remissionibus reliquis membris dicti hospitalis in Saxia de vrbe in . . . . .
. . . . . ad instar aliorum membrorum eiusdem hospitalis in Saxia huiusmodi uti potirj et gaudere posse et debere, ac omnia et singula priuilegia, indulgentias et remissiones dictis membris concessis(!) ad dictum hospitale Haffnense eadem auctoritate extendit, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac omnibus illis, que Sixtus et Innocentius predecessores prefati in singulis litteris predictis voluerunt non obstare, ceterisque contrarijs quibuscunque. Ne autem de cetero declaratione extensione predictis pro eo, quod super illis eiusdem Innocentij predecessoris litere eius superuenientes ab illo confecte non fuerunt, ualeat quomodolibet hesitari, ac preceptor, prior et fratres predicti illorum frustrentur effectum, volumus et apostolica auctoritate decernimus, quod decretum, declaratio et extensio Innocentij predecessoris huiusmodi perinde a dicta die sexto Nonas Iulij valeant suumque sortiantur effectum, ac si super illis eiusdem Innocentij predecessoris subprefate diei dato littere confecte fuissent, prout superius enarratur, quodque presentes littere ad probationis plene decretum declarationem et extensionem predicta vbique sufficiant, neque ad id probationis alterius adminiculum requiratur, non obstantibus omnibus supradictis. Nulli ergo

etc. nostre voluntatis et decreti infringere etc. Siquis etc. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, septimo kal. Septembres, anno primo.

Indtaget i en pavelig Kammertranssumpt af 6 Juli 1495. Geh.-Ark.

79.

1492. Pave Alexander VI stadfæster den Bestemmelse af Biskop Oluf Mortensen i Roskilde, hvorved S. Olufs Alter i Vor Frue Kirke var henlagt til Kantordømmet i København til Lønning af en Succentor.

Alexander episcopus, servus servorum dei, dilecto filio cantori ecclesie Haffnensis Roskildensis dyocesis salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petis, quod justum est et honestum, tam vigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Sane pro parte tua nobis oblata petitio continebat, quod olim venerabilis frater noster Olauus episcopus Roskildensis altare sancti Olai martiris in dicta ecclesia consistens, tunc certo modo vacans, quod de jure patronatus capituli dicte ecclesie existebat, cantorie dicte ecclesie, pro eo quod fructus redditus et proventus dicte cantorie adeo tenues et exiles erant, quod ex illis eiusdem ecclesie cantor pro tempore existens succentorem, qui sibi in diuinis deseruiret, assumere et tenere seque sustentare et onera sibi incumbencia perferre non valebat, de consensu dicti capituli rite et prouide perpetuo vniuit, annexuit et incorporauit, prout in quibusdam ipsius episcopi patentibus literis desuper confectis dicitur plenius contineri. Nos igitur, tuis in hac parte supplicacionibus inclinati, vnionem, annexionem et incorporacionem huiusmodi, sicuti rite et prouide facta fuit, auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio comunimus. Nullius etc. Datum Rome apud sedem Petri anno incarnationis mcdxc secundo, pontificatus nostri anno primo.

Samtidig Afskrift i Geh.-Ark.

80.

1495. 29 Avgust. Hr. Erik Ottesen (Rosenkrands) tillader, at den af ham stiftede Gudstjeneste i Helligaands Kloster (jfr. Nr. 51) maa holdes af en Klosterbroder, tillige giver han nogle Bestemmelser om denne Gudstjeneste i S. Anne Kapel sammesteds.

Jeg Erich Ottessøn, ridder, til Skierne i Nørre Judland, gjør witterligt alle nu værende och komme schullende, at ieg med fri villie och velmacht hafver undt och tilladt och med dette mit obne bref under och tillader, at den daglig ewig messe, som ieg hafver stiftet for sanctorum Petri och Pauli alther i den Hellig Aands closter i Kiøbenhavn at holdis af en verdens prest, som det hofvidt bref udviser, som ieg derpaa gjorde och gifvidt hafver och indelest (!) er i det forskrefne mit obne bref, schal och maa hereffter holdis af en closter broder, hvilchen forskrefne prior eller hans effterkommere priorer i forskrefne closter vaarder tilschichendis, til ewig tid for forskrefne alter. Item hafver och prioren och conventbrødrene udtydelig (!) vedtaget, at i forskrefne capel¹⁾ schal siungis høytideligen til ewig tid hvert aar sancte Anne dag sancte Anne messe, som dend dag falder, och disligeste paa sancti Peders og sancti Povels dag den Messe, som da af dem siungis; och schal forskrefne messe, som saa siungis i forskrefne thvende høytider, regnis i den messe, som daglig falder i capellet, som hofvidt brefvidt vdviser: och tha beder i predichestolen for mig, min kierre huusfrue, begge vores fader och moder, børns och forældris sielle. Item schal och forskrefne prior och conventbrødre i forskrefne closter synge eller synge lade i forskrefne capel hver thirsdag afften thvende lof sange: Ave Maria stella etc. med wersichel och collect af iomfru Maria, imeden ieg lefver, och siden til ewig tid, paa hvilchen dag som gud vil mig her af werden kalde. Item hafver och forskrefne prior och conventz brødre endrechteligen vedtaget, at der schal daglig en af convents prester

¹⁾ Udentviwl S. Anne Kapel i Helligaands Klosterkirke.

holde forskrefne messe, hvilchen som schal vel forvare och giemme forskrefne capels ornamenten i gode maader, och schal forskrefne daglig messe alle thider holde(s) imellum første messe och den hellig aands messe. At saa er samtycht och tilladt paa begge sider, och alle artichle saa blifve och holdis schal til evig tid, som før er schrefvidt, da hafver ieg med villie hengt mit indsejel neden for dette bref, och hafver bedet och beder mine kierre sønner Jørgen och Hendrich Erichsøn, som nerværendis vaare, at beseigle med mig til vidnidtzbiurd. Datum Hafniæ anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto, ipso die decollationis sancti Johannis baptistæ.

Afskrift (unøjagtig) i Hans Nielssøns Kjøbenhavns Hospitals Fund. og Breve. Ny kgl. Saml. 686. 4.

81.

1496. 9 Marts. Amager Landstingsvidne at Niels Andersen Guldsmid, Borger i Kjøbenhavn, skøder tre Boder og et Herberg, liggende ved Stranden, og et Bodsted i Dragør til S. Margrete Alter i Vor Frue Kirke for en aarlig Sjælemesse.

Alle, som thette breff forekomer, helse wij Anders Ipsen i Syndreswndby oc tingfogit paa Amage land, Oluff Perssen i Skelgaar, Per Ipsen i Tymbrøp, Jep Falster i Swndby westre oc Aage Persen i Cacstrøp, ewindelige medh wor herre, oc kundgøre for alle nærwærendes oc komeculendes medh thette wort obne breff, adh aar effter gutzbird twsindefirehundrete halffæmtesindztiwe paa thet syietæ othensdagen næst fore medfaste søndag, paa Amage landzting wor skicked erlig oc forsinlig mand Niels Andersen Guldsmid, borgere vdi Køpendhaffn, medh lowlig tynglyd vdi hans frii velmagt medh hans gode frii velge oc berad hw, oc medh hans kiere husfrwes raad oc samticke, medh mwld oc tree skøte, gaff oc affhænde fra seg oc begges theres arffuinge the tree boder medh thet herbere, som vptil them bigt er vdtill stranden, medh forscriffne boders bode stede liggindes paa Dragøør, sinden næst Anders Ipsens boder

ther samestedz, medh alle the boders friihed, bigning, forbedring, paa lenge oc brede vppæ oc nødre encthet wden-tagit, atwære oc bliffue til i iomfrw sancte Margrete altere vdi wor frwe kircke i Køpendhaffn til ewindelige eye, ffor en messe, som holdes scal om søndagen aff the helge werdige trefoldighed til ewig tijd for forscriffne altere, oc scal begynnes nw poskedag næstkomendes for hannum, hans kyere husfrw Lwmme oc begges theres forælderne leffuindes oc døde medh effterscriffne vilkor: fførst adh hans kyere husfrw Lwmme, som han nw haffuer, oc han selff sculle selffue haffue, nyde, beholde oc regere forscriffne boder medh all theres friihed i theres liffuedage, oc huicken aff them længst leffuer scal arlige arss giffue then dande mand, som perpetuus vicarius er til forscriffne sancte Margrete altere, en lødig marc aff forscriffne boder til løn fore forscriffne søndags messe, oc the sculle holde fornæffnde boder wel færdige medh got tagh oc bygning vden all brøst, emeden the ære vdi theres wære, som thet seg bør. Oc effter begges theres dødh sculle forscriffne boder wære oc bliffue medh all theres bigning oc forbedring qwite oc frij til forscriffne sancte Margrete altere vden all trethe, delæ, hinder, gensigelse eller nager retgang, hues her emodh kan fyndes i nager made. Ther vppa bedder forscriffne Niels Guldsmed eth wuilligt stocke wittne. Tha melte fogeden these efftherscriffne dande mend aff alle fyretingstocke, som wore Hans Matzsen i Swndbyøstre, Jørgen Olsen ibidem, Niels Jonsen ibidem, Jørgen Michilsen ibidem, Michel Olsen i Cacstrøp, Laas Ipsen i Tymbrøp, Per Hemmingsen i Tornby, Jes Geldsen ibidem, Josep i Syndby østre, Nis Kenpe i Tornby, Oluff Perssen i Magleby oc Jep Laursen ibidem. Huicke forscriffne xij dande mend aff fogedens befalning vdginge aff tyngte effter theres fulde berad, oc ighen komme alle innen fyretingstocke oc witnede endrectelige paa siel oc sandhed, adh the nærwærendes wore, hørde oc sage, adh forscriffne Nicles Guldsmed skøte, gaff oc oplod forscriffne boder fraa seg,

syn husfrw oc begges theres arffuinge oc til iomfrw sancte Margrete altere medh forscriffne vilkor til ewigtyd wære-
sculendes, oc ther wor enghen gensigelse emodh, oc thette
skøde bleff lowlige stadfest innen fyre tingstocke. Oc all
then trethe oc delæ, som forscriffne Anders Ipsen haffde
emodh forscriffne Niels Guldsmed fore han haffde ladet
bigt syne boder forner hans boder, then vdowergaff han
same dag paa forscriffne ting for seg, syne arffuinge, oc
alle andre, som ther vppa vilde thale, ylde, kyere eller
trethe i nager made effther then dag. Adh swa er vdi
sandhed, som forscriffuit star, thet haffue wij hørt oc seeth
paa forscriffne tyng. Huicked wij til ydermere wythned-
bird widne medh wore indcegle hængindes næden for thette
wort obne breff. Datum anno, die et loco vt supra.

Samtidig Afskrift i Konsistoriets Arkiv.

82.

1496. 26 April. Gertrud Pedersdatter, Gert Grubbes Efterleverske, Forstanderske i Vor Frue Kloster i Roskilde, giver en Gaard i Kattesundet til S. Margrete Alter i Vor Frue Kirke for en evig Sjælemesse.

Jeg Gertrud Pæthersdatter, Gwært Grubes efterleffuerske oc forstanderske vdi wor frwe closter i Roskilde, giør witterligt alle nærwærendes oc komesculendes medh thette myt obne breff, adh ieg medh myn gode frij welge oc berad hw vdi myn frij welmagt haffuer wnt, giffuet oc affhænd fraa meg oc alle myne arffuinge, ehwo the hælst ære eller wære kunne, myn gard oc grund ligindes i Københaffn i sancti Clementz sogn ther samestedz hoss Catteswnd norden optil then gard, som her Anders Andersen tilhørde, oc sinden næst then gard, som liger til sancti Jørgghens capil vdi Københaffn, medh all then gardz friihed paa lenge oc brede vppæ oc nødre, atwære oc bliffue til iomfrw sancte Margrete altere vdj wor frwe kircke i Køpendhaffn til ewindelige eye, iomfrw sancte Margrete, her sancti(!) Bartholomeus, her sancti Nicolaus oc the vskillige børn oc alle Jhesu Cristi werdige helgene, til loff, heder oc ære,

ffor meg myne kyere hosbonders, wore kyere børns oc forældernis siæle, oc alle cristne siele til hielp, trøst, roo lisæ aff theres pynæ, medh skel oc vilkor som effterfølge. Fførst adh ieg scal selff qwit oc frij nyde, haffue oc beholde forscreffne gard vdi myne liffuedage, oc effter myn død scal han være oc bliffue til forscreffne altere for en ewiig messe, som læses oc holdes scal aff her sancte Clement pawe om othensdagen for oss alle, som forscreffne staa, then benedide gud til loff oc oss til then ewige sâlighed. Skede thet swa, thet gud forbiwde, at forscreffne gutz tieneste ey huldes i swa made som fore er rørdh, tha sculle myne arffuinge fuldmagt haffue thette breff ighen atkalle oc gøre thet død oc maectløst, oc legge forscreffne gard til eth anneth altere, ther som swadan gudztieneste holdes kan til ewig tijd. Emeden hwn holdes fore forscreffne altere, tha scal forscreffne gard bliffue ther til vden alt hinder, trethe, delæ eller gensigelse for alle myne arffuinge eller nager retgang, hues the heremod kunne fynne i nager made. Adh thette er nw myn fulkomelige welge vdi myn welmagt oc tilsligeste(!) myn yderste velge, adh forscreffne gard medh bigning oc forbedring i alle made encthet wdentaget scal være oc bliffue til forscreffne altere, tha til ydermere forwaring, stadfestelse oc bedre beuisning her om hænger iegh myt indcegel næden for thette myt obne breff medh heterlige oc welburdige mendz indcegle, som ære her doctor Johan Jensen, dæghen j Roskilde, her Pæder Reberg, cantor samestedz, her Lyder Jensen oc mester Otte Hansen, canicker her samestedz, huicke ieg kerlige bedet haffuer atbesegle thette breff medh megh. Datum ex ciuitate Roskildensi anno domini mcdxcvj, fferia 3tia proxima post festum beati Marcij martiris et ewangeliste.

Samtidig Afskrift i Konsist. Ark. Foranførte Gavebrev er stadfæstet af Kong Hans 1496 Mandag næst for St. Petri og Pauli Dag (27 Juni) „paa vort Retterting i Kjøbenhavn, nærværende os elskelige Hr. Jørgen Hintzen og Hr. Anders Povlsen, Kanniker i Kjøbenhavn“.

83.

1496. 26 Maj. Gregers Mogensen, Raadmand i Kjøbenhavu, giver sin Gaard paa Amagertorv til S. Margrete Alter i Vor Frøe Kirke for to ugentlige Messer og en Aartid.

Jeg Greiers Magensen, radman i Købendhaffn, gjør witterligt alle nærwærendes oc komesculendes medh thette myt obne breff, adh ieg medh myn gode frij welge oc berad hw vdi myn frij welmagt, oc medh myn kyere husfrwes oc myn kyere dotters Karines raad oc samticke, the helge werdige trefoldighedh til loff, iomfrw Maria Jhesu Cristi benedide moder, ffrwe sancte Anne, iomfrw sancte Margrethe, her sancti(!) Bartholomeus, her sancti Nicolaus, the helge werdige wskildige børn, som haffue tolt pyne oc død for Jhesu Cristi naffn skild, oc alle Jhesu Cristi werdige helgene hwer wedh sijt naffn, megh sindige meniske, myn kyere husfrw, myn kyeré dotter, oc begges wore forældernæ leffuindes oc døde, som wij haffue nyt got adh, oc alle cristne sielæ til help oc trøst aff then sware byttre pynæ, the ære skickede vdi for theres synder, adh then mylde barmhertige gud, som alle godgerninger løner oc alle ondgerninger pyner, wel wne oss, som forscreffne staa, her swa vdi werden atleffue, attwij mwe vndgaa swadan bytter pyne effter wor død. Oc til eth stadigt hob, adh wij mwe beside hemeriges rige effter thette liiff, haffue wij alle tree endrectelige medh wor gode frij welge oc berad hw wnth, giffuet oc affhænt ffræa oss oc alle wore arffuinge, ehwo the helst ære eller wære kunne, wor gard oc grund ligindes her i Købendhaffn paa Amage torffuid, som Iep Nielsen radman nw vdi bor, medh all then gardz lenge oc brede, oppe vdi garden medh all bigning oc forbedryng, som nw paa forscreffne gard bygt er, oc tisligiste nødre i garden j abellergarden oc i alle stede, vppæ oc nødre, medh all then gardz friihed, som han nw i indhægnet oc begriben er, effter skøde breffs oc købe breffs ludelse, som lude paa forscreffne gard vden alt hynder, threthe, delæ, helperede, gensigelse eller nager retgang, hues wore arffuinge eller

nager andre heremod kunne fynne i nager made, atwære oc bliffue effter myn død, myn kyere husfrwes, myn kyere dotters, til iomfrw sancte Margrete altere vdi wor frwe kircke her samestedz til ewindelige eje, medh vilkor som effterfølge. Ffør(st) adh huicken dande man, som vicarius er til forscreffne altere, scal holde eller holde lade two læsne messer om wghen til ewigh tijd: en om tisdagen aff frwe modher sancte Anne, oc en om fredagen aff Jhesu Cristi werdige fæm wnder, oc en begengelse hwert aar medh alle vicariorum vigiliis vdi koor xiiij dage effter sancte Michels dag, oc hwer scal holde messe om morgenen for sijt altere oc til ewig tijd, som fore er rørd. Skede thet swa, thet gud forbiwde, adh forscreffne gutz tieneste ey swa hwldes, som forscreffuit star, for hans forsømsel skild, som skicked wore til forscreffne altere atholde swadan gutz tieneste, thaa giffue wij her degghen, alle canickene, then dande man, som prior vicariorum er, oc alle vicariene fuldmagt medh thette samme breff fforscreffne gard medh bigning forbedring oc all syn friihedh ighen attage fraa forscreffne sancte Margrete altere, oc legge hannum til eth annet fatigt altere, ther som forscreffne gutz tieneste til ewig tijd holdes kan: oc hwer vdi syn stedh her trolige tilseer, adh forscreffne gutz tieneste holdes, som wij eder tiltro, oc i welle antsware for Jhesu Cristi strengedom, nar gud wel attwij ther komendes worde. Adh thette er wor fulkomelige wilge nw vdi wor welmagt oc tisligeste wor yderste wilge, tha til bedre stadfestelse, bewisning oc forwaring her om hænger ieg myt indcegel næden for thette myt obne breff medh erlige oc forsinlige mendz indcegle, som ære Arild Wogn, Niels Scriffuere, Erland Ionsen som kalles Snare, oc Iep Ionsen, radmen, myne kyere medhbrødre her samestedz, huicke ieg kerlige bedhet haffuer atbesegle thette breff medh meg. Datum ex ciuitate Haffnensi, anno domini mcdxcvj, fferia quinta penthecostes.

Samtidig Afskrift i Konsistoriets Arkiv.

84.

1496. 27 Juni. Kongelig Bekræftelse givet Hr. Lavrits Mortensen, perpetuus Vicarius i Vor Frue Kirke, paa Niels Andersen Guldsmeds Gavebrev (Nr. 81).

Wii Hans medh gudz nade Danmarcs, Norges, Wendes oc Gotes koningh, vduald til Suerige, hertug til Sleszwig, i Holsten, Stormarn oc Ditmersken, greffue i Oldenborg oc Delmenhorst, giøre witterligt, at for oss wor skicked heterlig mand her Lauris Marthensen, perpetuus vicarius i wor frwe kircke i Københaffn, medh eth breff aff Amage landzting, som Anders Ipsen i Søndre Swndby oc tyngfoget paa Amage land haffuer vdgifuet oc besegld medh flere, ludendes at Niels Andersen Guldsmed, borger i Københaffn, medh syn husfrwes raad oc samticke ther skøte oc affhænde fraa seg oc begges theres arffuinge the tree boder medh thet herberre, som vptil them bigd er vdtill stranden, medh forscriffne boders bodestede ligindes paa Dragøør, sinden næst Anders Ipsens boder ther samestedz, med alle the boders friihed, bigning, forbedring paa lenge oc brede, vppæ oc nødre, encthet wdentaget, atbliffue til sancte Margrete altere vdi wor frwe kircke i Køpendhaffn til ewindelige eye etc., som thet breff ther om ydermere vduiser. Huicket breff wij nw stadfeste oc wedh syn fulde magt dømme wedh alle syne ordh oc article, som thet inneholder, forbiwthendes alle, ehwo the helst ære eller wære kunne, forscriffne her Lauris Marthensen eller hans efterkomere paa forscriffne alteres wegne paa forscriffne boder hinder eller forfang atgøre i nager made, swa lenge nager komer for oss medh bedre beuisningh paa wort rettertingh. Datum Haffnis feria 2da proxima ante festum sanctorum Petri et Pauli, anno domini mcdxcsexto. Nostro ad causas sub sigillo. Teste Georgio Marswyn, iusticiario nostro dilecto.

Samtidig Afskrift i Konsistoriets Arkiv.

85.

1496. 28 Juni. Kongelig Stadfæstelse af Gregers Mogensens Gavebrev (Nr. 83) til S. Margrete Alter i Vor Frue Kirke.

Wii Hans medh gutz nade Danmarcks, Norges, Wendes oc Gotes koning, vduald til Suerige, hertug i Slesuig, i Holsten, Stormarn oc Ditmersken, greffue i Oldenborg oc Delmenhorst, giøre witterligt, at for oss wor skicked heterlig mand her Lauris Marthensen, perpetuus vicarius i wor frwe kircke i Københaffn, medh eth breff som Greiers Magensen, radman i Københaffn, haffuer vdgiffuet oc besegld medh flere til withnetsbird, lludendes at han medh syn frii welge oc medh syn kyere husfrwes oc syn kyere dotters Karines raad oc samticke haffuer wnt oc giffuet fraa them oc theres arffuinge theres gard oc grwnd ligendes her i Københaffn paa Amage torffuid, som Iep Nielsen radman nw i boor, medh all then gardz rethe tilligelse til sancte Margrete altere i wor frwe kircke til ewyndelige eye, medh article oc vilkor, som thet breff vduiser. Huicket wy nw stadfeste oc wedh syn fulde macth dømme wedh alle ord oc article, som thet inneholder, fforbiwthendes alle, ehwo the hælst ære eller wære kunne, fforscreffne her Lauris Marthensen eller hans efterkomere paa forscreffne alteres wegne ther paa hinder atgøre i nager made, swa lenge adh nager kommer for oss medh bedre bewisning paa wort rettherting. Datum Haffnis vigilia beatorum apostolorum Petri et Pauli, anno dominij mcdxcvj. Nostro ad causas sub sigillo. Teste Georgio Marswyn, insticiario nostro dilecto.

Samtidig Afskrift i Konsistoriets Arkiv.

86.

1496. 4 Avgust. Jep Pedersen, Borger i Kjøbenhavn, giver to Gaarde sammesteds og en Gaard i Ishøj til S. Margrete Alter i Vor Frue Kirke for to Messer og en aarlig Begjængelse.

Jep Pædersen, borgere i Købindhaffn, gjør witterligt alle nærwærendes oc komesculendes medh thette myt obne

breff, adh ieg medh myn gode frii welge oc berad hw vdi myn frii welmagt oc medh myn kyere husfrwes raad oc samticke, the helge werdige trefoldig til loff, iomfrw Maria Jhesu Cristi benedide modher, iomfrw sancte Margrete, her sancte Bartholomeus, her sancti Nicolaus, the helge werdige wskildige børn, som haffue tolt død oc pyne for Jhesu Cristi naffn skild, oc alle Jhesu Cristi werdige helgene til heder oc ære, meg sindige meniske, myn kyere husfrw oc begges wores forælderne leffuendes oc døde, som wij haffue nyt got adh, til then ewige salighed, oc alle cristne sielæ til en help oc trøst aff theres pyne: haffue wij bade medh en god wilge skøt giffuet oc affhænd oc medh thette same breff wne, skøde, oplade oc giffue ffræa oss oc alle wore arffuinge oc alle andre, ehwo the helst ære eller wære kwnne, oc til iomfrw sancte Margrete altere vdi wor frwe kircke her i Købendhaffn thesse effterscreffne godz, medh vilkor som effterfølge. Fførst giffuer ieg myn gard, som ieg self nw i boor, ligindes her vdi byen synden vptil wandmøllen, oc norden vptil Anne Per Hansens gard, oc westhen vptil then kalhawe, som Knwd Scriffuer radman haffuer aff sancte Berette altere i forscreffne wor frwe kircke, medh all then gardz friihed, vppæ oc nødre i lenge oc brede medh hwss, iord, bygning oc boder, som han nw indhægnet oc begreben er i alle made, encthet wdentaget, atwære oc bliffue til forscreffne sancte Margrete altere efter myn død oc myn kyere husfrwes Kirstines, som ieg nw haffuer, qwit oc frij til ewyndelige eye, ffor two messer, som sculle holdes hwer wghe til ewig tijdh, oc sculle begynnes adh sancte Michels dag næstkomendes, en om torsdagen aff Jhesu Cristi helge werdige benedide legome, then annen om løwerdagen aff iomfrw Maria Jhesu Cristi benedide modher. Oc ther fore scal then dande [mand], som perpetuus vicarius er til forscreffne sancte Margrete altere, haffue two lodige marc aff meg oc myn kyere husfrw, emeden wij leffue, oc effter begges wores død scal han wære qwit oc frij til forscreffne altere, som fore er

rørd. Item giffue wij bode then iord medh hennis bygning oc forbedringh, som hwn nw bigd oc forbedret er, til forscreffne sancte Margrete altere, lligindes østhen wedh thet strede, som er mellem gamble torff oc wandmøllen, twert ower østhen fraa then gard, ieg nw selfv vdi boor; huicken iord ieg rettelige køpt haffuer aff mester Pæder, priore vdi wor frwe closter i Helsingør, for halftresindztiwe marc, oc til ewindelige eye medh all then iordz friihedh vppæ oc nødre, paa lenge oc brede, som the breffue inneholde oc lyde, ther forscreffne mester Peder meg antwordet haffuer paa forscreffne iord, ffor en messe, som holdes scal om mandagen hwer wghe til ewigh tijd for alle cristne sielæ, oc begynnes scal adh sancte Michels dagh næstkomendes, oc forscreffne vicarius til forscreffne altere scal arlige arss haffue i lødig marc aff the boder, som stande paa forscreffne iord for forscreffne messe, oc effter begges vores død scal iord oc bygning qwit oc frij igenkomme til forscreffne altere til ewindelige eye. Item giffue wij then gard wij haffue vdi Ysøwe, som Lass Jensen nw vdi boor, paa then sindre gæde, oc giffuer arlige arss i pund byg til landgille, medh all then gardz friihed i skow, marc, aager, æng, wat oc tiwrt encthet vdentaget, medh all then rettig-hed, som wij bode haffue vdi hannum, til forscreffne altere til ewyndelige eye ffor en ewig begengelse, som then dande mand arlige arss holde scal, ther perpetuus vicarius er til forscreffne altere, vdi høige koor medh alle vicarene viij dage fore sancti Morthens dag, oc scal nw strax beginnis innen forscreffne tijd. Oc myn husfrw oc ieg sculle arlige arss giffue then dande mand ij skilling grot aff forscreffne gard, som vicarius er til forscreffne altere, atbethale forscreffne begengelse medh, oc effter begges vores død sculle forscreffne godz oc garde qwitte oc frii være oc bliffue til forscreffne altere ffor swadan forscreffne gutz tieneste, vden alt hinder, trette, delæ, helperede, gensigelse eller nager retgang, hues wore arffuinge eller andre paa theres wegne heremod kunne fynne i nager made. Oc then

dande mand vicarius, som these garde i forswar haffuer, scal holde them wel færdige medh god bygningh, swa adh enghen brøst scal fynnes ther vppa i nager made. Skede thet swa, thet gud forbiwde, adh forscreffne gutz tieneste ey hwldes som fore er rørd, tha giffue wij her deghen, alle canickene oc alle vicariene fuldmagt medh thette samme breff atlegge forscreffne gotz til eth annet altere, ther som swadan gutztieneste holdes kan, oc seer ther trolige til hwer i syn stedh, som i velæ antware for gudzdom. Adh thette er nw wor fulkomelige wilge vdi wor welmagt oc tisligeste wor yderste vilge, til bedre beuisningh oc forwaringh her om hænger ieg myt indcegle næden for thette myt obne breff medh erlige oc forsinlige mendz indcegle, som ieg ther til bedhet haffuer atbesegle thette breff medh meg, som ære Greiers Magensen, radman i Københaffn, Hans Bøtkere, Jens Skreder, Boo Bagere, burgere her samestedz. Datum Haffnis anno dominj mcdxcvj in profesto sancti Oswaldi regis et martiris gloriosi.

Samtidig Afskrift i Konsist. Ark. Sømmesteds findes Kong Hans's Brev af 1498, S. Johannis Dag ante portam latinam (6 Maj), at paa den Dag „fore oss paa wort retterting i Københaffn, nærwærendes oss ælskelige mester Jon Scaldre, erchediegn i Lwnd, oc her Per Andersen, perpetuus vicarius i samested, wor skicked Jep Pædersen borgere i Københaffn, oplod skøthe oc alfhænde fraa seg oc syne arffuinge oc til her Lauris Morthensen, perpetuus vicarius til sancte Margrete altere vdi wor frwe kircke“ de i foranførte Gavebrev nævnte Ejendomme. Ligeledes findes sømmesteds Kong Hans's Stadfæstelse af foranførte Gavebrev, udstedt „Hafnis vigilia omnium sanctorum a. d. Mcdxcvij“.

87.

1496. 15 Avgust. Hans Korte og Oluf Skrædder, Borgere og Procuratores for Graabrødre Kloster i Kjøbenhavn, sælge en af Klosters Gaarde i Kjøbenhavn til Peder Bødker, Borger sømmesteds.

Alle men thette breff see eller høre læse, helse wij Hans Korte oc Oluff Skrædere, borgere i Købnehaffn oc procuratores til Grobrødre closter i samestæd ewinnelige meth gud oc gøre wij alle witherligt nerwærendes oc kommeskullendes, at wij pa forne closters wegnæ meth wor

frij willie oc berad hwgh oc meth broder Andres Glob vicarius offuer alle Grobrødre closter de obseruancia i Danmarck etc., broder Cristiern gardian i fornē Grobrødre closter oc mene conuentis samtycke oc fulbord i same stædh, haffue solt, skøt oc afhendt, oc meth thette wort obne breff sæll, skøder oc afhender ersame man Pether Bøcker borger i forscreffne Købnnehaffn en Grobrødre closter jord oc grwnd liggendis i thet stræde, som løber frem for forscreffne Grobrødre closters kircke gord, østen nest op til then jord, som Jep Jenssen fick aff forscreffne closter oc swo bort til Kødmandgere strædet meth alle forscreffne jord grwnd oc rettighed i lenge oc brede op oc neder enthet vndtaget til ewerdelige eyæ, eyæ skullendes. Oc kendes wij oss at haffue fult oc alt oppeborith paa forscreffne closters wegne for forscreffne jord oc grwnd oc god betaling effther wor fulle nøye aff forscreffne Pæder Bøkere. Thij tilbinde wij oss oc wore efftherkommere paa forscreffne closters wegne at frij himble oc fulkomelige til at staa fornē Peter Bøkere och hans arffuinge all forscreffne jord grund oc rettighed for hwer mans tiltal eller gensigelse i nogre hande made. Till hwes tings witesburd oc betræ forwaring tha haffue wi hengt wore ingegegel meth beskene mens ingegegel, som ære Albricht Brockman, Willom van Bomel oc Oluff Bagere, borgere i Købnnehaffn. Giffuet oc screffuet i Købnnehaffn aar effther guds burd m. cd. half-femtesinnetiwe paa thet siæte, mandagen nest effther sancti Laurencij martiris.

Jon Mortensens Afskrift i Dipl., af Orig. i S. Nicolai Kirkes Arkiv. Kjøbenhavns Bytingsvidne, udstedt Mandag næst for(?) S. Laurencii Dag 1496, om dette Skjøde findes i Afskrift sammesteds.

88.

1496. 29 Avgust. Kongeligt Rettertingsvidne angaaende Gregers Mogensens Gave til S. Margrete Alter (se Nr. 83).

Wii Hans (o. s. v.). Giøre witterligt, at aar effther gudzbird mcdxcvj, sancti Johannis baptiste dag decollacionis,

fore oss paa wort rettherting i Københaffn, nærwærendes oss elskelige her Jørgen Hintzesen, canick i Køpendhaffn, oc Henning Olsen, borgere ibidem, medh flere tha nærwærendes, wor skicked Greyers Magensen, radman i Køendhaffn, affhænde, skøte oc oplod fraa seg, syn husfrw oc begges theres arffuinge oc til her Lauris Morthensen, perpetuum vicarium i wor frwe kircke i Køendhaffn, paa sancte Margrete alteres wegne i samestedt, en syn gard hoss Amage torffuid i Køendhaffn, som Jep Nielsen nw i bor, medh alle syne rette tilligelse til ewindelige eye eyesculendes i alle made effter thet eyedomps breffs ludelse, her Lauris Marthensen tilforn ther vppa fanget haffuer. Oc wor her nw enghen gensigelse modh forscreffne skøde. Datum vt supra, nostro ad causas sub sigillo. Teste Georgio Marswyn, iusticiario nostro dilecto.

Samtidig Afskrift i Konsistoriets Arkiv.

89.

1498. 10 Avgust. Christiern Torkildsen, Prior i den Helligaands Hus i Kjøbenhavn, og menige Konvent sammesteds afhænder to Gaarde i Kjøbenhavn til Facultas artium for den Sum, Universitetet havde faaet i Sjølegave af Mester Clavs de Polonia, forðum Dronning Dorotheas Livlæge.

Wii brodher Cristiern Torkilssen, prior i then Helliandz hwss oc klosther i Københaffn, oc mene conuent i samme stædh, gøre witherligt met thette wort obne breff, at wij fore forscreffne wor klosthers store trangh oc merckelig brøst skyld haffue soldh, skøt oc affhend, oc met thette wort obne breff sellij skødhæ oc affhendæ fran oss oc forscreffne wort klosther till ewindeligh eiæ hetherlig oc erlighæ men, mesther oc regentibus in facultate arcium in studio Haffnensi, thoo forscreffne wore klosthers gordhæ ligendis i Københaffn, then ene nordhen i Kødmangers strædh, som her Lauris Morthensen, perpetuus vicarius i wor frwe kircke i Københaffn: nw haffuer i leiæ aff oss oc liiffs breff ther paa, ligendes ræt østhen twert ower gaden

fran then gord forscreffne her Lauris Morthensen nw i boer, met all sin bygning, abildgord, gorsrom, lengd oc bredhæ, som han nw fattiit och begreffuen ær, oc then annen paa østræ gadæ i sancti Nicolai soghen nordhen wedh gaden, østen nest then gordh, Lange Jon nw i boer, oc westhen nest then Oluff Twesen, nw sist i bodhæ, i hwilcken forscreffne gord nw i boer Hemmingh Perssen, met all forscreffne gords tilligelsæ i lengd oc bredhæ, som han oc nw fattiit oc begreffuen ær. Oc wetherkenne wij oss at haffue oppeborit penningh och god betalingh fore forscreffne gordhæ efter wor eghen nøffue, saa at wij tacke them for godh betaling. Men skedhæ thet saa, thet gud forbiwdhæ, thet forscreffne facultas arcium eller studium trengdes till eller skulle ighen sellij eller affhendæ forscreffne thoo gordhæ, tha skullæ wij eller wore efftherkommere i forscreffne Helliands hwss oc kloster wære them nest ighen at købe, for nogher annen, oc tha them at betale met firæ hundredæ marck, som tha gengæ oc geffue ære i Danmark. Skedæ thet oc saa, thet gud forbiwdæ, at forscreffne facultas arcium, studium eller vniuersitas aldelis bleffue forstørit, oc ey hob til wore, at thet ighen skulle recupereris, tha skall forscreffne thoo gordhæ aldelis met all bygning oc forbædrelsæ, som the tha fynnes, frij oc qwiit ighen komme till forscreffne Helliandshwss oc kloster i Københaffn wdhen all gensighelsæ. Tog met sodant skell oc wilkor, at prior oc brødre i forscreffne Helliands hwss oc kloster skulle ther effther orlig aar till ewigh tiid holle een begengelsæ oc messe met alle brødbre for hetherlig mandh mesther Claus de Polonia¹⁾, hwes siell gud nade, quondam phisico domine Dorothee regine pie memorie etc., met hwes siælegaffue och penningæ forscreffne gordæ køptæ æræ ad dictam facultatem arcium, effther hans ytherstæ wilgæ oc begiering, som hans testamentæ ythermere ther om inneholler oc wtuisser. Tiil

¹⁾ Jfr. Kbhvnske Selskabs Skr. IV, 267. Suhms Saml. 1 D. III, 206 ff.

ythermere fastheit oc forwaringh her om hengher iegh
forscheffne brodher Cristiern Torkilsen, prior, mit embitz
indsegell nedhen for thette breff, met wort conuentz, til-
bedendes hetherlig oc reenliffuet man brodher Torkild
Pouelsen, wor kære brodher oc prior i then Helliandshwss
oc kloster i Malmø, samme breff met oss at besegle.
Giffuet i Københaffn, aar efter guds byrd twsinde fir-
hundrede halffemtesynnetiwge paa thet ottendæ, sancti
Laurencii martiris dag.

Jon Mortensens Afskrift (efter Orig.) i Gl. kgl. Saml. 727. Fol. —
Sammesteds findes Kong Hanses Brev, udstedt 1498 den Løverdag næst
efter Vor Frue Dag assumptionis (18 Avgust) til Vidnesbyrd om, at paa
Rettertinget i Kjøbenhavn samme Dag oplod, skjødede og afhændede
Broder Christiern, Prior til Helliggejsthus, fra sig og sine Efterkommere
og Konventet sammesteds til „Hr. Hans Albrectsen Rectori universitatis
studii Hafnensis og Kannik ibid. paa Facultatis artium Vegne i samme
studio, til evindelig Eje“, de to fornævnte Gaarde.

90.

1498. 26 November. Kong Hans tager sin Kapellan Hr. Lavrits
Mortensen, hans Gods og Tjenere, især det Gods, der ligger til hans
Alter (S. Margrete Alter i Vor Frue Kirke) i Kjøbenhavn, i sin kongelige
Værn og Beskjærmelse.

Wij Hans medh gutz nade Danmarcks, Sueriges, Nor-
ges, Wendes oc Gotes koning, hertug vdi Slesuig, i Hol-
sten, Stormarn oc i Ditmersken, greffue i Oldenborg oc
Delmenhorst, giøre alle witterligt, at wij aff wor sinderlige
gwnst oc nade haffue taget oc annammet oc medh thette wort
obne breff tage oc annamme thenne breffuiser her Lauris
Morthensen wor capellan, hannum, hans gotz, tienere oc
besinderlige the gotz oc tienere, som han haffuer ligindes
til syt altere her i Køpnehaffn vdi wort forswar, frijd, hægn,
wærn oc beskermselse, besinderlige atforsware oc fordeitinge
til rette. Oc welle wij ey, at nager schal besware hannum
eller hans tienere, som tilorscheffne hans altere ligge,
medh gesterij eller medh nager andhen wrettelig tinge. Thii
forbiwde wij alle andelige oc wertzslige, ehwo the hælst ære

eller være kunne, oc sinderlige wore fogder oc æmbitzmen, borgemestere, radmen, borgere oc alle andre, forscreffne her Lauris Morthensen paa person, tienere eller gotz athindre, hindrelade, delæ, platze, wmage eller vdi nager made at wforrette heremodh wort beskermelse breff, vnder wor konninglige hæffnd oc wrede. Giffuet paa wort slot Køpnehaffn mandagen næst effter sancte Katherine virginis dag, aar efter gutzbird mcdxcviij, vnder wort secrete.

Samtidig Afskrift i Konsistoriets Arkiv.

91.

1499. 1 Februar. Klavs Bertelsen, Præst i Kjøbenhavn, skjænker sin Andel i en Gaard og to Boder i Kbhvn til Helligaands Kloster smst., hvorfor han betinger sig en Aartid af Prioeren og Konventsbrødrene.

Jeg Claus Bertelssøn, prest i Kiøbenhafn, gjør witterligt alle nerværende och komme schullende, att ieg med min fri willie och velmacht och med beraad hu hafver undt och gifvedt, schiødt och afhendt, och med dette mit obne bref under och gifver, schiøder och afhænder fra mig och mine arfvinger til den Hellig Aands closter i Kiøbenhafn, til evendelig eje hafve schullende, ald den deel och rettighed, som mig er tilfalden af rett arf effter mine forældre: Den gaard med huus och iord, som Peiter Sigvorssøn nu iboer och ligger vid stranden vesten nest den gaard, Hans Winche nu iboer, och østen den gaard, som Bernt Parys nu iboer, i lengde och brede, oppe och nedre i alle maader, som den nu forfunden och begreben er. Item thou boder med huus och iord liggendis i det stræde, som løber ret vesten for sancte Nicolai kirche och saa ind til Fergestredet, eller nogen anden sted, hvor de helst kand være eller findis inden for Kiøbenhafns bye, Gud fader, Søn och den Hellig Aand til loff, hæder och ære, for mig, mine forældres, faders och moders, siele och andre christne siele: med saa schiel at prioeren och conventz brødrene i forschrefne

closter schal holde eller holde lade en aartid med messe och vigiliis en tid om aaret, naar dennem techis, for os alle, som forskrefvit staar, och alle christne siele. Och kiendis ieg mig och mine arfvinger ingen rettighed ydermere at hafve i forskrefne deel efter denne dag; thi tilplicter ieg mig och mine arfvinge at fri hemle, tilstaa forskrefne closter forskrefne deel och rettighed for hvermands tiltale, som der kand paa tale med lands lou, kirche lou eller nogen anden rettergang udi nogen maade. Thil ydermere forvaring och stadfestelse henger ieg med villie och vidschab mit indsegel neden for dette mit obne bref, och hafver ieg bedet hæderlige och ærværdige mænd, her Hans Wegge, her Gregorius i sancte Nicolai kirche, Anders Nielssøn, borgemester, Hans Bogbinder, raadmand, Egbret och Matths Grydestøvere, borgere i forn^e Kiøbenhafn, at de henger deris indsegle med mit til vidnesbyrd. Datum anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo nono, in profesto purificationis virginis gloriosæ.

Afskrift i Hans Nielssøns, Kbhvns Hospitals Fundat. og Breve. 1673. Ny kgl. Saml. 686. 4. Smst. findes Kbhvns Bytingsvidne om denne Gave, udstedt 1500, Mandagen næst efter S. Jacobi Apostels Dag.

92.

1501. 11 Maj. Kristiern Daas Testament, hvori han blandt andre Gaver betænker endel kjøbenhavnske Kirker og Hospitaler.

Jeg Kristiern Daa aff waben gør witherlichth allæ med thette mit obnebref, at om Gwd haffuer forseeth, at meg bliffuer forstackith nw wty thenne wor nadigæ herris reyssæ tiil Swerigæ, som ieg ær nw wty skickith, tha skiicker ieg wt aff thet gotz, som Gwd meg forlænth haffuer: Fførst tiil resurrectionis Ihesu Cristi altære wty wor Frwæs kirckæ wty Københaffuen tiil en ewigh mæssæ fore myn oc myne forældres syellæ eth panthæbreff, som ieg aff welbyrdig qwinnæ frwæ Hellæ wty Skonæ haffuer, lydendes paa ij hwn-dridæ libske marc, som ieg haffuer hennes gotz i panth

fore, først en gard wty Borwppæ¹⁾ oc giiffuer tiil langillæ j lodemarc, som Hans Skoffuæ wty boer, item en gard wty Søwærwp²⁾, som Jørigen Hansen wty boer, giiffuer tiil landgillæ v β grot, item en gard i Sanund³⁾, som Per Jensen wty boer oc giiffuer tiil langillæ ij β grot, item en gord fæst ibidem, giiffuer en β grot. Item tiil sammæ altære eth panthæbreff, som ieg aff welbyrdy swend Jacob Geeth haffuer, lydendes paa ij hwndride libske marc, som ieg haffuer hans gotz i panth fore, som ær en gord i Bierby, som nw Lassæ Andersen wtyboer oc giiffuer tiil landgillæ v pund korn ij β grot, meth allæ arteckellæ, som panthæbreffuit inde holder. Item tiil sammæ altære xliij lod sølff. Item skal fornæ messæ holdes fore fornæ altære om fredaghen oc wære sywngen aff wor Herres pinelssæ. Item tiil Dalby closter i Skonæ iij lod sølff. Item tiil Helligkorss giillæ ibidem ij marc. Item ad conuiuium sancti Nicolai ibidem ij marc. Item ad altare sancti Nicolai ij marc. Item tiil Helligestws j Malmøø iij lod sølff. Item tiil Helligestws Haffnis iij lod sølff. Item tiil sancti Nicolai kirckæ iij libske marc. Item tiil sanctum Georgium ibidem ij libske marc. Item tiil Swortæbrødre i Roskild iij marc. Item tiil Graabrødre ibidem iij marc. Item tiil sancte Agnetis closter iij marc. Item tiil sancte Clare closter iij marc. Item tiil wor Frwæ closter ibidem ij libske marc. Item sancti Jørgens kirckæ ibidem ij marc. Item fatigæ folck i Dwæbrødre ij marc. Item tiil Grabrødre j Køge iij libske marc. Item tiil Prestøø closter iij lod sølff. Item tiil Graabrødre closter Haffnis ij marc. Item tiil sancti Søffrins kirckæ i Holmstrop ij marc. Item tiil Bitzstrops kirckæ en libsk marc. Item tiil Stiernæbierre iij rinske gyllænæ. Item myn hest tiil Swortæbrødre j Roskild for messer og vigilliis. Item min broder her Erick Daa en sølff skeed paa vi lod sølff med eth forgylt skaffth,

¹⁾ Der er et Borup i Tikjøb Sogn, som vist her menes.

²⁾ Maaske Sørup i Grønholt Sogn.

³⁾ Læsningen af dette Navn er noget usikker. Maaske er det Saane eller Saundte i Tikjøb Sogn.

en bloo mwsterfillæ koffuæ med næb oc iij rinske gyllænæ. Item myn broder Polly Daa thet bestæ par kleder. Item myn kære moder x marc penningæ oc iij lod sølff. Item her Søffrin Daa x marc som hand ær meg skyldwg. Item her Lawris Falster iij lod sølff oc en rinsk gyllænæ. Item Niels Kempææ en follæ, gaar paa Bogænæss. Item allæ myne sengæ kleder fatigæ folck. Item Anderss Henricssen ¹⁾ eth swerd, som staar wty mith herbærre i Roskild, oc the knappæ som syde wty myn røde kiortell. Item søster Annæ Hanssædatther j sancte Agnetis kloster en rinsk gyllænæ iij lod sølff. Item søster Abbællæ ibidem en grot. Item fatigæ prester i Københaffuen fore messer oc vigiliis xx libske marc. Item Benth myn stolswend mit bæstæ pantzær, en rødledesk kiortell, wnder foreth med westerlendest, med kowæn, ther tiil hørerer. Item hwes penninge oc sølieff ighen ær skal skiiffes tiil fatigæ folck. Thette mith testamenthe at fwkommæ oc fwltgøræ bæfaller ieg hederligæ mend her Lauris Fa(l)sther cannick i Roskild, her Erick Daa myn kære broder, perpetuus vicarius i Københaffuen, Anderss Henricssen ¹⁾ aff wabæn oc Niels Kempææ, at (the) thette saa wdræde oc fwkommæ, som the wellæ antzswore for Gud. Item skal oc sammæ myne testamentarij op kreffæ hwes giæld meg til staar, lxxx libske marc aff Marckord oc Hans Kock, som the meg loffuide nw tiil sancti Michels dag, item xx marc aff Knwt Walkendorp, som ieg hans breff paa haffuer; item x rinske gyllænæ oc aff Knwt Walkendorp nw pintztag, som ieg oc hans breff paa haffuer. Item thette ær thet, ieg ær skyldug bort: først Jep Skowgord wty Jwtiland x marc, item Anderss Henricssen ij rinske gyllænæ. Tiil ythermeræ forwaring tryckær ieg mit indsegellæ neden fore thette mit opnæ testaments breff, tiilbedendes hedherlige mand her Erick Daa, at han oc tryckær syth indsegellæ næden fore thette breff. Datum

¹⁾ Af Slægten Dresselberg, til Lyngbylille ved Arresø.

Haffnis fferia tertia proxima post festum beati Johannis ante portam Latinam, anno domini md primo.

Paategnet: Kersten Daays testame[nt lydendes paa] iordgotz y Syælandt.

Orig. paa Papir, med tre paatrykte Segl. Geh.-Ark.

93.

1501. 28 Oktober. Bernt Bernitsen, perp. Vicarius i Vor Frue Kirke, skjænker sin Fædrenegaard i Kbhvn til de tolv Apostles Alter i Vor Frue Kirke, og betinger sig derfor en vis ugentlig Gudstjeneste.

Jek Bernd Bernitzson, perpetuus vicarius vdi wor Frwe kircke i Køpnehaffn, gjør witherligt alle nerwærendis oc kome skullendis, at ieg met myn godhe frii wilge oc berad hw vdi myn frii welmachth haffuer wnth, giffuit oc affhent, oc met thette mith opne breff nw giffuer, afhender, oc strax fraa megh oc myne arffuinge antworder myn fæderne gard, ligendis hws Gamble torgh østen nest then gardh, som Niels Andersson radman fordom vti bodhe, met steenhws, iord oc grwnd, i lenge oc brede, vppe oc nødre, oc met all then bygning oc forbedring, som paa forscrefne gardh, nw findis, oc all hans friiighed i alle madhe, encthet vden-tagit, til the helge werdige tolf apostolorum altere vdi wor Frwe kirke her sammesteds, hoss løwekarid, at wære oc bliffue til ewindelige eye, then alsommectugste Gud, hans velsignede benedide moder, jomfru Marie, the helge werdige tolf apostle, oc alle Jhesu Cristi werdige helgene til heder oc ære, meg fatige syndige menniske, myne forælderne, leffuendis oc dødhe, oc alle cristne siele til then ewige salighet, met wilkor oc forord som effther følge. Først at then dandeman, som nw vicarius er til forscrefne altere, som ær her Hans Wegge, oc alle hans efftherkommere till ewigh tiid skulle arlige arss holde two læsdne messer om wgen for meg oc myne forelderene, forscrefne staa, een om søndaghen aff the helge trefoldighed, oc en annen om mandagen, requiem for alle cristne siele till

ewigh tiid, oc thenne thieneste skal begyndis for meg oc the, forscrefne staa, strax effther som iegh død ær. Skedhe thet oc swa, thet Gud forbiwde, at swadan forscreffuen gudz tieneste ey huldis for theris forsøvelse skild, ther sware skulde for forscrefne altere, tha giffuer ieg alle vicarie mach, som nw vdi wor Frwe kircke ære eller effther thenne dagh kommendis worde, fulkomelighe thette breff igen at kalle oc gøret døth oc mach løst, oc legge forscrefne gardh til eth anneth fattigt altere vdi forscrefne wor Frwe kircke, ther som saadan forscrefne gutz thieniste til ewigh tiid holdis kan, at wære oc bliffue til ewyndelige eye vden alt hinder, trette, delæ, gensigelse, eller noger retgang, hwes her emodh met kirckelog eller landzlog kan findis i noger made. Ath thette er nw myn gode frii wilge vdi myn wel-magt oc thesligeste myn yderste vilge, tha til ydermere vithenisbyrd her om henger iegh mith indsegle nedhen for thette mith obne breff met heterlige herris indsegle, som er her Jens Laurensen, erchedeighn i Roskilde, mester Niels Pærsson, canick i Købnehaffn, hwilke iegh kerlighe bedet haffuer thette breff at besegle met megh. Giffuet i Køpnehaffn aar effther Gudz byrdh twsente fæmhundrede paa thet første, sanctorum Symonis et Jude apostolorum dagh.

Paaskrift: De curia apostolorum in antiquo foro, pro qua misse due celebrabuntur: die dominica de trinitate, 2da feria requiem pro defunctis.

Langebeks Afskrift i Dipl. («Orig. membr. laant af Hr. Provst Bützov 1757»). Sammesteds findes den kgl. Stadfæstelse af foranførte Gavebrev, udstedt paa Rettertinget i Kjøbenhavn, Lørdagen næst for alle Helgens Dag (o: 30 Oktober) 1501.

94.

1506. 17 Maj. K. Hans stadfæster S. Jørgens Hospitals Ret til at indsamle Almissekorn i Lilleherred¹⁾.

Wi Hans med Guds naade Danmarchis, Sverigis, Nor-gis, Wendis oc Gottis konning, hertug i Slesvig, Holsten,

¹⁾ Udgjør nu en Del af Smørum Herred i Sjælland.

Stormarn oc Dytmersken, grefve udi Oldenborg oc Delmenhorst. Giøre alle witterligt, at os elskelige doctor Petrus Albertsen hafuer beret her for os, at de syghe søschende wti sancte Jørgens hospitall her vden for Køpnehavn giøris hinder oc forfang paa det almisse korn oc anden almisse, som de hafve schulle i Liildhe herrit, oc der haft hafver af arrilds tid, hvilchet vi ingenlunde her efter tilstede ville. Thi forbiude vi alle, ehvo de heldst erre eller vere kunne, serdelis vore fogder oc embedtmend, oc teg Oluf Holgersen paa Spidalsberg i Roskild, oc alle andre thennem her emod paa forn^e almisse korn eller anden almisse ther i Liildhe herrit at hindre, hindre lade, møde, deele, pladtze wmage eller noget forfang at giøre, vnder wort hyllist oc naade. Gifuit paa vort slott Køpnehavn, dominica vocem jucunditatis ¹⁾, aar m.d.vi.

Afskrift fra Slutn. af 17de Aarh. i P. Resenii Tractat om de rette fattiges i Kbhvn Handel og Underholdning. Tom. I. Vartovs Arkiv.

95.

1506. K. Hans tager alle de vordnede og dem, der tjene til S. Jørgens Hospital udenfor Kbhvn, som Dr. Peder Albretsen har i Forlening, i sin kgl. Beskjærmelse.

Wi Hans med Gudtz naade Danmarchis, Sverigis, Norgis, Wendis oc Gottis konning, hertug udi Slesuig, Holsten, Stormarn oc Dytmersken, grefve i Oldenborg oc Delmenhorst, giøre alle witterlig, at vi af vor synderlig gunst oc naade hafver taget, annammet oc vndfanget, oc met thette wort obne bref tage, annamme oc vndfange alle the warnethe oc thennom, som bygge oc tienne till sancte Jørgens hospitall, liggendis her vthen for Kiøbnehavn, oc os elskelige doctor Peter Albertsen nu af os i forlening hafver, vdi wor kongelige hegn, wern, fridt ath fordagtinge till al rette, oc sammeledis hafve vi oc vndt oc tilladt met

---

¹⁾ Den ukyndige Afskriver læser: vosem audite.

thette samme wort bref, at alle forskrefne warnede oc thennom, som bygge oc boe paa sancte Jørgens gods, oc fødde erre paa andre mends gods, oc hafve brefve oc bevisninger, ath the af svothanne gods erre kommith met villie oc tilladelse, ey skulle afdeelis af bemelte sancte Jørgens gods, the nu paa boe. Forbiudendis alle, ehvo the heldst erre eller vere kunde, oc serdellis vore fogther oc embitzmend oc alle andre, thennom her imod at hindre, hindre lade, møde, dælæ, platsæ eller igien till stefvens at mæle, wnder vort hyllist oc naade. Gifvit paa vort slott Kiøpnæhafn . . . . nest efter dominicam . . . . ., anno m. d. vi.

Afskrift fra 17de Aarh. i Vartovs Arkiv.

96.

1508. 21 Oktober. Afladsbrev udstedt af Broder Peder Plog, Præst og Prior, og hele den Helligaands Hospitalskonvent i Kjøbenhavn, for Hr. Lavrens Pedersen.

Uniuersis sancte matris ecclesie filiis presentes literas visuris pariter et lecturis frater Petrus Plog, presbiter et prior, totusque conuentus hospitalis Sancti Spiritus Hafnensis, Roskildensis diocesis, Jhesum Cristum et hunc crucifixum pro salute. Constare cupimus vniuersis et sit notum, quod inter multas variasque indulgentias, quibus felicis recordationis Innocentius III dicti ordinis Sancti Spiritus fundator, Urbanus V, Bonifacius VIII, Clemens VI et Johannes XXII, Romani pontifices, non solum sacrum et apostolicum hospitale Sancti Spiritus in Saxia de vrbe Romana, verum eciam hospitale nostrum Hafnense, uti verum et indubitatum membrum per pie memorie Alexandrum papam VI dicto hospitali in Saxia immediate incorporatum, in quibus pauperes egeni recolliguntur, orphani infantes enutriuntur, ac cetera secundum posse inibi indes pietatis opera exercentur, dotauerunt, eorumque confratribus indulserunt, ut quilibet illorum confessorem idoneum secularem vel regu-

larem, curatum vel non curatum, possit eligere, qui ipsum ab omnibus peccatis suis et casibus, eciam sedi apostolice reseruatis, semel duntaxat in anno, semel in vita plenarie, ac totiens quotiens in mortis articulo eciam plenarie a pena et culpa absoluere et dispensare valeat. Preterea concessum est eisdem confratribus viuis et mortuis de gratia speciali in participatione indulgentiarum, que sunt Rome, a pena et culpa quinquagenarie stationis, dedicationis, peregrinationis terre sancte in eternum, nec non missarum matutinarum, vigiliarum, jeiuniorum, elemosinarum, que fiunt in toto ordine nostro, sint participes et consortes in perpetuum. Cum itaque in Cristo Jhesu deuotus dominus, dominus Laurentius Petri, suarum elemosinarum elargitione apud nos meruerit, igitur predictorum Romanorum pontificum nobis commissa auctoritate, vt dictis gratiis et indulgentiis vti et gaudere poterit, concedimus sibi per presentes. Datum sub nostre confraternitatis sigillo anno incarnationis dominice M d viiii. die xxi mensis Octobris.

Absolutio semel in anno ab omnibus peccatis et casibus etiam reservatis.

Miseriatur tui etc. Dominus noster Jhesus Cristus merito sue amarissime passionis te absoluat, et ego, auctoritate eiusdem ac apostolica mihi commissa et tibi concessa, te absoluo ab omnibus peccatis tuis, criminibus et excessibus, quantumcunque grauibus et enormibus casibus, eciam sedi apostolice reseruatis, corde contritis, ore confessis et oblitis, in nomine patris et filii et spiritus sancti.

Absolutio plenaria semel in vita et totiens quotiens in mortis articulo.

Miseriatur tui etc. Dominus noster Jhesus Cristus merito sue sanctissime passionis te absoluat, et ego, eiusdem ac apostolica auctoritate mihi commissa ac tibi concessa, te absoluo ab omni vinculo excommunicationis,

.

suspensionis et interdicti, si ligaris, insuper ab omnibus peccatis tuis, criminibus et excessibus, quantumcunque grauibus et enormibus, eciam casibus sedi apostolice reseruatis, corde contritis, ore confessis et oblitis plenarie a pena et culpa, in nomine patris et filii et spiritus sancti. Amen.

Langebeks Afskrift i Diplom. »Orig. trykt paa Pergament gjemmes i det kgl. danske Selskabs Arkiv«, — men findes nu ikke mere blandt Selskabets Dokumenter.

97.

1509. 1 Marts. Anders (Mus), Biskop i Oslo, gjør vitterligt, at han efter den roskildske Biskop Jens Jepsens Overdragelse har indviet S. Nicolai Kirke og Højalter i Kjøbenhavn, hvorhos han tillige lover Kirkens og Alterets Besøgere og Velgjørere 40 Dages Aflad.

Vniuersis et singulis presentes literas visuris siue audituris Andreas, dei et apostolice sedis gratia episcopus Asloensis, salutem et continuum incrementum celestium gratiarum. Constare volumus vniuersis, nos sub anno domini millesimo quingentesimo nono, feria quinta post dominicam Inuocauit, de commissione et pleno consensu reuerendi patris ac domini, domini Johannis Jacobi, eadem gratia episcopi Roskildensis, confratris nostri, ecclesiam parochialem beati Nicolai Haffnis, eiusdem Roskildensis diocesis, cum summo altari in honorem beati Nicolai confessoris, sancte crucis et beati Olai regis et martiris, presentibus multis vtriusque sexus hominibus, rite et canonicè consecrasse, ac eis munus consecrationis attentius impendisse, cooperante nobis gratia spiritus septiformis, dedicationem ecclesie videlicet et summi sui altaris in dominicam proximam post festum beati Martini deinceps singulis annis solenniter celebrando, transferendo et statuendo. Cupientes igitur, vt ecclesia et altare huiusmodi congruis habeantur reuerentia et honore, et a Christi fidelibus iugiter frequententur et honorentur: Idcirco omnibus et singulis vere penitentibus, contritis et confessis, qui

dictam ecclesiam aut altare causa orationis vel deuotionis accesserint, orationem dominicam, salutationem angelicam, siue alias deuotas orationes ibidem legendo, predicationes, missas, aut alia diuina officia celebrari fecerint vel audierint: Hiis etiam, qui ad altaris et ecclesie huiusmodi conseruationem ac missarum celebrandarum sustentationem, nec non calicum, librorum, vestimentorum et aliorum ornamentorum ibidem pro diuino cultu necessariorum meliorationem et augmentationem manus quomodolibet porrexerint adiutrices: Hiis quoque, qui corpus dominicum et oleum sacrum, dum infirmis portatur et reportatur, secuti fuerint aut cimiterium ipsius ecclesie pro pace et defunctis exorando circuierint, vel sepulturis mortuorum ibidem interfuerint, nec non ad pulsationem campane Marie, more Romane ecclesie, Aue Maria dixerint trina vice: Quotiens premissa vel eorum aliquod cum deuotione peregerint, totiens de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi quadraginta dies indulgentiarum de iniunctis eis penitentiis misericorditer in domino relaxamus. Insuper omnes et singulas indulgentias eidem ecclesie per quoscunque ordinarios rite et canonicè concessis, quantum cum Deo et de iure poterimus, presentibus confirmamus. Datum Haffnis anno et die, quibus supra, nostro sub sigillo.

Paategnet: Litera consecrationis ecclesie et summi altaris. 1509.

Langebeks Afskrift i Dipl. («Orig. membran. ex Archivis Templi S. Nicol. Hafn.»).

98.

1509. 12 Juli. Biskop Jens (Jepsen Ravensborg) af Roskilde beretter om den osloske Biskop Anders Muses Indvielsen af et Alter (S. Vilhelms) i Vor Frue Kirke, og lover Besøgerne 40 Dages Aflad.

Johannes, dei gratia episcopus Roskildensis, vniuersis et singulis presentes literas visuris siue auditoris salutem

et continuum incrementum celestium graciaram. Constare volumus, reuerendum patrem dominum Andream Mwss, eadem gracia episcopum Asloensem, sub anno domini millesimo quingentesimo nono jn crastino beati Ketilli confessoris vnum altare in ecclesia collegiata beate virginis Haffnensis nostre diocesis, in parte aquilonari circa turrim situatum, in honorem beatarum Marie Magdalene, Dorothee virginis et beati Vilhelmi confessoris, presentibus multis vtriusque sexus hominibus, commissione et voluntate nostris ad id habitis, rite et canonice consecrasse ac eidem munus (!) consecrationis attentius impendisse, cooperante ad hec gracia spiritus septiformis, dedicacionem ipsius in dominicam Reminiscere in quadragesima deinceps singulis annis solemniter celebrandam transferendo et statuendo. Cupientes igitur vt dictum altare per eum consecratum congruis habeatur reuerencia et honore et a Christi fidelibus jugiter frequentetur et honoretur: idcirco omnibus, qui ipsum causa deuotionis vel oracionis accesserint, Pater noster, Aue Maria seu alias deuotas oraciones ibidem legendo, predicaciones, missas seu alia diuina officia in eo celebrauerint, celebrare fecerint vel audierint: hiis eciam, qui ad altaris huius conseruacionem ac missarum in eo celebrandarum sustentacionem, necnon calicum, librorum, vestimentorum aut aliorum ornamentorum ibidem pro diuino cultu necessariorum melioracionem et augmentacionem manus quomodolibet porrexerint adiutrices: quociens premissa vel eorum aliquod cum deuocione peregerint, tociens de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli, apostolorum eius, auctoritate confisi, quadraginta dies indulgenciarum de iniunctis eis penitenciis misericorditer in domino relaxamus. In cuius consecrationis testimonium secretum nostrum presentibus inferius duximus appendendum. Datum Haffnis anno et die quibus supra.

Orig. paa Pergam. med Seglet, i Geh.-Ark.

99.

1511. 8 November. Dorothea Henrik Dringenbergs Datter af Malmø giver Vor Frue i Kjøbenhavn et Seppel og andre Guldsmykker, for at hun skal bede for hendes og hendes Slægtninges Sjæle til sin kjære Søn.

Jeg Dorothea Hinrick Dryngenbergs¹⁾ dotther gør witerligh for alle, ath jeg met myn fri willie och wdj myn welmacht gifuer wor Fruwe wdi Københaffn eth seppel, som jeg købte wdaff Bertelt Halle, och gifuer jeg Worfrwe wdj same Københaffn myt gwlt cors oc twene gultkedher och halfftrysyns tuwe gultrynge, ath hun bedher for meg till syn kere søn, for megh och alle myne kere slechtinge siele, och the gode herre wdj Københaffns capittel och bedhe for mech och for alle christnesiele. Ath thette er myn ganze begere och fulkommelige willie, thet sandher jeg och met myt incegel, til witnesbyrd gifuet wdj Malmø vppa sancti Wilhadj daa, anno domini millesimo quingentesimo vndecimo.

Orig. paa Papir med Spor af Segl, i Konsist. Arkiv.

100.

1511. 17 November. Borgemestere og Raad i Kjøbenhavn tilskjøder Raadmand Dr. Peder Albretsen en Grund liggende paa det høire Hjørne af Kannikestrædet ved Kjødmandergaden.

Vii borgemestere oc raadt i Køpnehaffn gøre witterlight och kennes meth thette wort obne breff, oss alle eendretelige pa Køpnehaffns byes wegnæ haffue solth, skødt oc affhendt, oc met thette wordt obne breff sælie, skødhe oc affhende fraa Køpnehaffneby oc til hederlig oc fornumstig man doctor Pædher Albrectssen, wor kære metbroder, radman i sammestet, oc till alle hans arffuinge, till ewerdeilige æye, een Køpnehaffuenbyes iordh oc grund i forscreffne

---

¹⁾ Henrik Dringenberg (ell. Dringelberg) var Myntmester i Malmø. Dorothea Dringenberg var gift med Axel Tellefsen. Se Suhms Samlinger 1 D. III, 24. 36.

Køpnehaffn, liggendis paa thet nørre hiørne weeth Cannicke-strædeth, vesten weeth Kødmongeregaden, och østhen nest then iordh, som nw hører sancte Jørgens hospitaall till wden for Køpnehaffn. Hwilken iordh, som er y syn lenghe aff synder oc i nor fraa hiørneth weeth Cannicke strædit, oc indh till byes ende halffthrediesyndztiwe siælensche alne oc iiij quateer, item i syn bredhæ, aff østher oc i vester fraa hiørneth weeth Kiødmangeregaden oc ind till forscreffne sancte Jørgens iordh, xxxij alne etc, met forscreffne længhæ oc bredhæ, vppe oc nedhræ vtj alle maade, som nw forscreffne iordt indhegneth oc begreben ær, met all hans retthe tilhørelsse inthet vdentaget, skall forscreffne doctor Pæder oc hans arffuinge haffwe, nydhæ, brughæ, oc beholle till ewindeliche æye æyeschulendes. Oc kennes wy oss pa forscreffne Køpnehaffuenbyes wegnæ, athaffwe annammet, fonget oc vppeboret penninghe, fææ, oc fwldwerdt for forscreffne iord aff forscreffne doctor Pæder, att wy tacke hanum for goed betalningh. Thi kennes wy oss pa forscreffne Køpnehaffuenbyes wegnæ ingen part, deell eller rettigheet effter thenne dag athaffue vtj forscreffne iordt vtj nogher maade. Oc beplicte wy oss oc wore effterkommere forscreffne doctor Pæder oc hans arffuinge, forscreffne iordh atfryheemlæ oc tilstaa for hwerss mandz tiltaall, som ther paa kand tale met nogher ræt i nogher maade. Skeer oc saa, thet Gudh forbydhe, at forscreffne iordt eller nogher hennes retthæ tilhørelsse bleffwe eller wordhe forscreffne doctor Pæder eller hans arffuinge vtj nogher maade affwunden met kirckelow, landzlow, eller meth nogher ander ræthgangh, eller for wor hemmels brøst skyldt, tha tilplicte oc bebindhe wy oss oc alle wore effterkommere borgemestere oc raadt, pa forscreffne Køpnehaffuenbyes weghnæ, forscreffne doctor Pæder eller hans arffuinge sligh en iordt at wederlegghe eller andet iordegodtz, som hanum og hans arffuinge meth nøges, wden all hinder eller nogher gensielsse vtj nogher maade. Thil hwess ydermere bewyss, withnessbyrd oc fastheet her om,

at saa i sandheet er, oc saa i alle maade wbrødelighen holless skall, som forscreffuet staar, haffue wy ladet hengdt wordt byes indsegle nædhen for thette wordt obne breff. Giffuet i Køpnehaffn, anno domini m^od^oxj^o, mandagen nest fore wor Frwe dagh presentacionis.

Jon Mortensens Afskrift (ex orig. perg.) i Gl. kgl. Saml. 727. Fol.

101.

1513. 21 Avgust. Revers udstedt af Hans Luchessen, Kannik i Roskilde, hvori han forpligter sig til, at ville oplade Mester Mattis Persen, Collegiatus i Kjøbenhavn, et Vikariat sammesteds og tvende Kirker i Odsherred, eftersom han havde vist ham den Villighed at afstaa sit Vikariat til Hr. Hans Ulf, Kannik i Haderslev.

Jeg Hans Luchessen, canic i Roskilde, gør vittherligh alle, at ffore venschab oc villighet, som hetherligh mand mesther Mattis Persszenn, collegiatus i Købnehaffn, haffwer nw bewist oc teed meg i swa modhe, at han meg til vilge oc ffore myn bøn schild resigneret hetherlig mand her Hans Wlff, canic i Haderssløff, sytt vicariam tiil apostolorum altare i Købnehaffnn, haffwer ieg beplictet meg oc tiil(sagt oc met thette mit obne breff nw beplicther, loffwer oc in bona fide promitto oc tilsiger, at vele oc skwlle flii oc tiilskyckæ hannem in recompensam vicariam ad altare sancte Katherine ibidem, oc tessligeste Hobii oc Nik(ø)ping kirker i Odzherret met . . . . snaristhe oc vthen all hans bekymring, kost oc thering i alle modhe. In cuius obligationis testimonium signetum meum vnacum subscriptione manus proprie presentibus inferius est inpressum. Datum Haffnie, dominica infra octavas assumptionis beate virginis, anno domini millesimo quingentesimo decimo tercio.

Et quod sic est vt supra, ego manu propria protestor et me id totum gestiturum in fide boni viri promitto et districte per presentes me obligo.

Auscultata et collacionata est hec presens copia per me V[alterum] Mortimer¹⁾ sancte trinitatis diocesis regni Scotie Clinensis (?) . . . . . [auctoritate] apostolica notarium, que concordat cum suo vero orig[inali de verbo] ad verbum, quod protestor manu mea pub . . . . .

Beskadiget Original paa Papir i Konsistoriets Arkiv.

102.

1515. 17 September. Notarialtranssumpt af et paveligt »Fiat» for Oluf Nielsen (Vikar ved S. Brandani Alter i S. Nicolai Kirke), »Orator» (for Gejstligheden ved denne Kirke), hvorved der indrømmes betydelige Indulgenser.

Beatissime pater, vt anime salutis deuoti oratoris nostri Olauī Nicolai, presbiteri Roschildensis diocesis, salubrius consulatur, supplicat humiliter sanctitati vestre orator prefatus, quatinus sibi specialem gratiam facientes, ut confessor ydoneus uel cuiusuis ordinis regularis presbiter, quem duxerit eligendum, ipsum a quibusuis excommunicationis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis censuris et penis a jure uel ab homine quauis occasione uel causa latis, ac votorum quorumcunque juramentorum et ecclesie mandatorum transgressionibus, jeiuniorum, presenciarum iniunctarum ac diuinorum officiorum omissionibus, manuum violentarum in quasuis personas ecclesiasticas, non tamen prelatos, de preterito iniunctionibus, homicidii casualis uel mentalis reatibus, nec non ab omnibus et singulis aliis eius peccatis, criminibus, excessibus et delictis, quantumcunque grauibus et enormibus, eciam si talia forent, propter que merito sedes apostolica foret consulenda: de quibus corde contritis et ore confessis fuerit, de reseruatis semel in vita et in mortis articulo contentis in bulla Cene domini duntaxat exceptis, de aliis vero eidem sedi non reseruatis casibus totiens quotiens opus fuerit absoluere et pro com-

¹⁾ Forekommer 1534 som Kannik i Roskilde.

missis presenciam salutarem jniungere; vota vero quecunque per eum forsā emissa vltremarium visitacionis liminum apostolorum Petri et Pauli de vrbe atque Jacobi in Compostella, religionis et castitatis votis duntaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare et iuramenta quecunque sine juris alieni prejudicio relaxare; nec non semel in vita et in mortis articulo plenariam omnium eius peccatorum remissionem et absolucionem auctoritate apostolica impendere possit et valeat. Liceatque oratori habere altare portatile cum debitis reuerencia et honore, super quo in locis ad hoc congruentibus et honestis, eciam non sacris et ecclesiastico interdico auctoritate ordinaria suppositis, dummodo causam non dederit huiusmodi interdico, eciam antequam elucescat dies, circa tamen diurnam lucem, per seipsum uel alium sacerdotem ydoneum in sua et eius familiarum domesticorum presentia, missas et alia diuina officia celebrare, eiusque corpus ecclesiastice tradi possit sepulture sine funerali pompa. Quodque ut vnam uel duas ecclesias aut duo siue tria altaria in partibus, vbi ipsum oratorem pro tempore residere contigerit, quam, quas uel que duxerit eligendum singulis quadragesimalibus et aliis diebus stacionum vrbis deuote visitando, tot et singulas indulgencias et peccatorum remissiones consequatur, quas consequeretur, si singulis diebus eisdem sin(gulas alme vrbis et extra eam ecclesias, que a Cristi fidelibus propter staciones huiusmodi visitari solent, personaliter visitaret. Preterea singulis quadragesimalibus, et aliis temporibus prohibitis, ouis, butiro, caseo et aliis lacticiniis, carnibus vero de vtriusque medici concilio uti et vesci possit et valeat, licenciam et facultatem concedere et indulgere dignemini de gracia speciali, non obstantibus constitutionibus et ordinacionibus apostolicis ac quibusuis cancellarie apostolice regulis ceterisque contrariis quibuscunque.

Fiat ut petitur:

Et de reseruatis semel in vita et in mortis articulo, premissis exceptis.

- Et de aliis eidem sedi non reseruatis casibus totiens quotiens opus fuerit.
- Et de commutatione votorum, premissis exceptis, et relaxatione iuramentorum.
- Et de plenaria remissione et absolutione semel in vita et in mortis articulo.
- Et de altari portatili cum clausula ante diem et in locis interdictis utsupra.
- Et quod tempore jnterdicti ecclesiastica sacramenta recipere et sepeliri possint.
- Et de jndulgentiis stacionum ecclesiarum vrbis modo premissis consequendis.
- Et de esu ouorum, butiri, casei, lacticiniorum et carniurn, ut prefertur.
- Et cum derogatione quarumcunque cancellarie apostolice litterarum contrariarum.
- Et quod presens jndultum durante vita oratoris non censeatur esse reuocatum.
- Et quod presentium transsumpto manu notarij publici subscripto et sigillo alicuius persone in dignitate constitute munito plena fides vbique adhibeatur.
- Et quod presentis supplicacionis sola signatura sufficiat.

A. de Burges.

Gi. dn. Borr.

In nomine domini amen. Per hoc presens publicum transsumptum nouerint vniuersi presentes et futuri, me notarium infrascriptum anno a natiuitate eiusdem millesimo quingentesimo decimo quinto, indictione 3^{ia}, die vero Lune decima septima mensis Septembris, pontificatus sanctissimi in Cristo patris et domini domini Leonis diuina prouidencia pape decimi anno tercio, in ecclesia collegiata beate Marie virginis Haffnensis, presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Calixto et Laurencio, perpetuis eiusdem ecclesie vicarijs, pro testibus ad hoc vocatis, ut et tamquam notarium venerabilem virum dominum magistrum Andream Friiss, cantorem antedictæ ecclesie, accessisse, requisitum per hono-

rabilem virum dominum Olauum presbiterum, principalem in preinsertis litteris principaliter nominatum, quatinus easdem litteras transsumi et exemplari ac in publicam formam redegi (!) mandaret suoque sigillo roboraret. Quiquidem dominus cantor, visis originalibus litteris examinatisque et inuentis integris et illesis, non viciatis, non cancellatis neque in aliqua sui parte suspectis etc., hanc me copiam cum illis auscultare et auscultatam in publicam transsumpti formam redigere voluit, decretum suum interponens, quatinus in iudicio et extra tantam fidem facere deberet, per me subscripta et signata sigillo quoque suo munita, quantam facere poterunt littere predictae originales, cum in medium producat. Ideoque ego Paulus Andree, notarius apostolica et imperiali auctoritate publicus, hoc breue transsumptum subscripsi, publicauit et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis vnacum dicti domini cantoris sigilli appensione signauit et roborauit, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum, rogatus et requisitus.

Jon Mortensens Afskrift i Diplomat. efter Orig. i S. Nicolai Kirkes Arkiv.

103.

1516. 7 Januar. Jesper Isaksen, perp. Vicarius til Vorherres fem Vunders Alter i Vor Frue Kirke i Kbhvn og Sognepræst i Birkerød, skjænker sin Fædrengaard i Kjøbenhavn til fornævnte Alter.

Jeg Jesper Ysaac søn, perpetuus vicarius i Købnehaffn oc sogneprest vtj Birkerødh, gjør witterligt met thette myt obne breff alle nærwerendis oc komme skwllendis, at ieg met myn frij villie oc well beradt hw haffuer vdj the helliche tree follighedz naffn giffuet oc wnt oc met thette mit obne breff giffuer oc wnder, vplader oc affhender fra meg oc myne arffuinge oc till vor Herris fem wunders altere i vor Frue kerke i Købnehaffn, ligendis nedre i tornet paa then syndre syde, myn fæderne gard ligendis paa Vester gade i sancti Clementz sogn i forscreffne Købnehaffn, met

all forscreffne gardz rette tilhørelse, hwss oc iord, i lenge oc brede inthet vndertaget i alle mode, som han nw be-greeben oc inghegnet ær, till ewerdeleg eye, eye sculendes, met velkor oc forord at then perpetuus vicarius, som fanger forscreffne altere effther myn død, oc alle hans efftherkommere till eweg tiid sculle holle eller holle lade en siwngen messe hwer onsdag om vgen aff iomfru Maries wndfangelsse cum collectis de vulneribus Cristi, de sancta Anna et pro omni-bus fidelibus defunctis, oc for messen begynnes skall han siwng: Gaude Maria, cum prosis suis, cum collecta: Adiuua nos deus, then alsommectiste Gud, hans velsignede moder Maria till loff, heder oc ære, myn, myne for ældres oc alle cristne sciele till raa oc lyse. Oc scall han hwert aar till eweg tiidt lade holle en begengelse vdi høgye kaar met perpetuis vicariis met ny leyzer in vigiliis, oc hwer anden dagen holle messe for syt altere oc haffue memoriam for myn sciell, myne forældris oc alle cristne sciæle. Oc ther fore skal han giffue them ij lub. marc rede pennige, nar som hannum till sies a procuratore perpetuorum vicariorum, then tredie vge i faste. Oc skall han huert aar giffue myn søsther dotther Ætke Peders dotter oc hennes søn Ysyc Henningssen en løde marck rede pennige af forscreffne gard, vdi begge theris liifs tiidt, inden sancti Dionisii dag till gode rede. Oc nar som helst the bode døde ære, tha skall forscreffne gard være frii till forscreffne altere. Item skæde thet saa, thet Gud forbiwde, at nager finge forscreffne altere oc ey wille holle forscreffne messe eller be-gengelse eller vdgiffue forscreffne løde marck, som for screffuet staar, oc mærkelig bryst kan findis, tha skall prior vicariorum cum aliis vicariis fulmagt haffue at tage forscreffne gard fraa forscreffne altere oc legge hannum till eth andet altere oc persone, som forscreffne tiæneste oc vdtgiffit wille vbrødelige holle som forskreffuet staar. Tiil en ydermere forwaring oc fasthed her om haffuer ieg hengt mit ingsegle næden for thette mit obne breff met flere

gode herris oc ærlige mændz, som ieg haffuer ther till bedet, som et mesther Anders Fritz, cantor i Købnehaffn, mester Haagen Pellessen, her Pæder Snostrop, vicarii, Moens Laussen burgemester, Per Jenssen oc Mattis Knwtzen burger i sammestetz. Datum Birkerød ipso die beati Canuti ducis et martiris anno domini millesimo quingentesimo decimosexto.

Orig. paa Perg. i Geh.-Ark., med 4 velbevarede Segl, 3 fattede. Sammesteds findes Kbhvns Bytingsvidne (af 27 Okt. 1516), forlangt af Vikariernes Prior M. Hagen Pellesen, om foranførte Gavebrev.

104.

1516. 7 Juni. Pave Leo X befaler Ærkebispnen af Lund, Biskoppen af Roskilde og Dekanen i Kjøbenhavn at skaffe Klavs Jensen Dene, Forstander for S. Annæ Hospital ved Kjøbenhavn, Ret imod dem, som augreb hans og Hospitalets Ejendomme.

Leo episcopus, seruus seruorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopo Londensi, et episcopo Cauallicensi¹⁾, ac dilecto filio decano ecclesie Hauenensis, salutem et apostolicam benedictionem. Significauit nobis dilectus filius Nicolaus Johannis alias Dene, administrator hospitalis pauperum sancte Anne prope opidum Hauenense, Roskeldensis diocesis, quod nonnulli iniquitatis filii, quos prorsus ignorat, census, fructus, redditus, prouentus, annuas responsiones, terras, uineas, domos, possessiones, ortos, uineas (!), campos, prata, pascua, nemora, siluas, arbores, arborum fructus, aquas, aquarum decursus, vini, bladi, frumenti, ordeï, auene, lini, lane, cere, olei, auri, argenti monetati et non monetati, quantitates, tasseas, ciphos, coclearia, discos, scutellos, uasa aurea, argentea, erea, ferrea, cuprea, stannea, pannos lineos, laneos, sericeos, uestes, iocalia, anulos, perlas, lapides pretiosos et alia iocalia, lectos, culcitrans, lintheamina, mappas,

¹⁾ D. e. Roskilde.

manutergia et alia domorum utensilia, equos, iumenta, oves, boues et alia animalia, libros, litteras, obligationes, prothecolla, instrumenta, quittantias, contractus, computa, memorialia, cedulas, appodisas, scripturas publicas et priuatas, testamenta, codicillos et alia documenta, debita, credita, legata, mutua, deposita, iura, iurisdictiones, pecuniarum summas et nonnulla alia mobilia et immobilia bona ad dictum Nicolaum, tam ratione persone sue et successionis hereditarie parentum et consanguineorum suorum defunctorum, quorum in toto uel in parte heres existit, quam alias eciam ad dictum hospitale communiter spectantia, temere et maliciose occultare et occulte detinere presumunt, non curantes ea prefato significatui exhibere, ac de ipsis debite satisfacere in animarum suarum periculum et ipsius significantis non modicum detrimentum, super quo idem significans apostolice sedis remedium implorauit. Quocirca discretioni uestre per apostolica scripta mandamus, quatinus omnes huiusmodi occultos detentores censuum, fructuum et aliorum bonorum predictorum, ex parte nostra publice in ecclesiis coram populo per uos uel alium seu alios moneatis, ut infra competentem terminum, quem eis præfixeritis, ea prefato significanti a se debita restituant et reuelent, ac de ipsis plenam et debitam satisfactionem impendant. Et si id non adimpleuerint infra alium competentem terminum, quem eis ad hoc peremptorie duxeritis prefigendum, extunc in eos generalem excommunicationis sententiam proferatis, et eam faciatis, ubi et quando expedire uideritis, usque ad satisfactionem condignam solemniter publicari. Quod si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo aut vnus vestrum ea nichilominus exequantur. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quingentesimo sexto decimo, septimo Idus Junii, pontificatus nostri anno quarto.

Langebeks Afskrift i Dipl. »Orig. membr. Christianstad., a domino Brocm. communicat., 1764»; »bulla plumbea appendet.»

105.

1517. 2 Januar. Biskop Lage Urne stadfæster S. Katrine Gildes og S. Nicolai Sognefolks Stiftelse af en Gudstjeneste for S. Nicolai Alter i S. Nicolai Kirke.

Lagho Vrne, Dei et apostolice sedis gratia episcopus Roschildensis, ad perpetuam rei memoriam constare volumus vniuersis, quomodo, senescente iam mundo, humane fragilitatis condicio inextricabilibus peccatorum nexibus aggrauatur, vt verificari iam possit propheticus ille sermo: Omnes declinauerunt simul, inutiles facti sunt; propter quod scelerum vltor Deus multis jam plagis, tum bello, tum peste, tum graui morbo, catholicum hoc alioquin vetustissimum Danorum regnum sepius affligi permiserat, sicut ipse ait: Si in iudiciis meis non ambulauerint, et mandata mea non custodierint, visitabo¹⁾ in verberibus peccata eorum; maiori procul dubio vindicta digni sumus, quanto ad expianda delicta nostra et redimendam offensam diuinam negligetiores fuerimus siue tardiores. Etenim misericors pater idem Deus et Dominus noster plus gaudet de vno penitente quam nonaginta novem iustis. Item prelatus fuit filius minor fratribus omnibus, qui rediit, mortuus est et reuixit etc. Siquidem dilecti nobis filii, fratres et sorores conuivii sancte Katherine ciuitatis Haffnensis nostre diocesis, ac parochiani et vtriusque sexus incole parrochie sancti Nicolai ibidem nuper nobis humiliter exponi fecerunt, quomodo illi, ad laudem et gloriam omnipotentis Dei, et in remedium animarum suarum, vnanimi omnium et singulorum dictorum conuiuuarum et parochianorum consilio et assensu, vnam missam in honorem venerabilis sacramenti sub officio Cibauit eos etc. coram altari sancti Nicolai episcopi in eiusdem sancti ecclesia ibidem singulis quintis feriis posthac in perpetuum cantandam cum organorum ludo et processione intra ecclesiam

---

¹⁾ I Afskriften staar: visitabus.

(cui ipsi ac alii ad hoc deuoti candelas accensas in manibus honorifice deportantes intersint) de nouo fundare ac de nostro consensu erigere deliberarunt. Nos vero eorundem dicti conuiuui fratrum et sororum ac parochianorum piis et iustis supplicationibus paterne et fauorabiliter inclinati, ipsarum misse et processionis fundacionem et nouam institutionem admittimus, approbamus, et presentibus in Domino confirmamus, prouiso, quod huiusmodi processio non fiat nisi deputatis cum plebano ydoneis capellanis siue clericis et precedentibus faculis, ac eorundem conuiuuarum et parochianorum multitudine inibi confluente, quodque ipsa processio ecclesie nostre collegiate Haffnensi in nullo afferat preiudicium seu grauamen. Cupientes igitur, animos fidelium per stipendia spiritualia, peccatorum remissiones uidelicet et indulgentias, ad maiorem deuocionis fauorem excitare, omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus vere penitentibus, contritis et confessis, dictis misse et processioni deuote interessentibus, aut prefato altari beati Nicolai ad sui ornamentorum meliorationem ac diuini cultus ibidem augmentationem manus adiutrices quomodo libet porrigentibus, de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum, eius auctoritate confisi, quadraginta dies indulgentiarum de iniunctis eis penitentiis tociens quociens misericorditer in Domino relaxamus. Datum in castro nostro Hiortholm octaua passionis beati Stephani prothomartiris anno domini millesimo quingentesimo decimo septimo, nostro sub secreto presentibus inferius appenso.

Langebeks Afskr. i Diplom. »Orig. membr. af Nicolai Kirkes Archiv. 1747»; »sigillum adest».

106.

1517. 24 Januar. Den pavelige Legat Arcimbolds Indulgensbrev for det kgl. Slotskapel i Kjøbenhavn.

Johannes Angelvs Arcimboldus, juris vtriusque doctor, prepositus de Arcisate, sedis apostolice prothonotarius, ac

sanctissimi in Christo patris et dominj nostri dominj Leonis pape decimj referendarius domesticus, necnon in Coloniensi, Treuerensi, Saltzburgensi, Bremensi, Bisuntinensi et Vpsalensi prouincijs, earumque ac in Cameracensi, Tornacensi, Morinensi, Attrebatensi, Caminensi et Misnensi ciuitatibus et diocesibus, Datieque et Norwegie regnis cum potestate legati de latere nuntius et commissarius, vniuersis et singulis presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Sincera feruensque deuotio, quam serenissimus et illustrissimus princeps et dominus, dominus Christiernus, Datie et Norwegie etc. rex, ad sanctam Romanam ecclesiam et predictam sedem apostolicam gerere comprobatur, non indigne meretur, vt illius petitionibus, illis presertim quas ex deuotionis feruore prodire conspicimus, fauorabiliter annuamus. Hinc est, quod nos ipsius supplicationibus inclinati, vt ipse dominus rex ac serenissima et illustrissima domina Elizabeth eius regina, necnon omnes et singuli eorundem vtriusque sexus curiales et omnes aduenientes hodie in rerum natura existentes, ac ipsorum quilibet, aliquod seu aliqua altare seu altaria ad hoc per eos in capella castri regalis Haffnensis, Roskildensis diocesis, situm et sita eligendum seu eligenda cum suis deuotis orationibus, quas voluerint, deuote singulis quadragesimalibus et alijs diebus, quibus ecclesie vrbis et extra eam per Christi fideles pro consequendis indulgentijs stationum vrbis visitari solent, quoad vixerint, visitando tot et similes indulgentias et peccatorum remissiones consequi valeant et possint, quas consequerentur, si singulis diebus eisdem dictas ecclesias cum eisdem suis deuotis orationibus personaliter visitarent, auctoritate apostolica, qua sufficienti facultate muniti fungimur in hac parte, de spetialis dono gratie tenore presentium concedimus pariter et indulgemus, non obstantibus in contrarium fatientibus quibuscunque. In quorum fidem presentes litteras fieri sigillique nostri iussimus et fecimus appensione muniri. Datum in opido Haffnensi, Roskildensis diocesis, anno incarnationis domi-

nice millesimo quingentesimo decimo septimo, nono Kal. Februarij, pontificatus prefati sanctissimj dominj nostri pape anno quinto.

Jo: Paelsohl de mandato.

(Paa Folden) Her: Vridach.

Orig. paa Perg. Seglet er tabt. Geh.-Ark.

107.

1517. 11 September. Forening mellem Kapitlet i Kjøbenhavn og Skomagelaget sammesteds angaaende en Gaard, som laa til S. Marcus og S. Lucas Alter i Vor Frue Kirke og som Kapitlet solgte for at skaffe Penge til at opbygge denne Kirkes Spir.

Wij Knudt Walkendorp, dægghen, oc menighe capittel vdj Kiøbenhaffn giøre witterligt oc kiendis for alle neruerendis och kommeskullendis medt dette wort obne breff, at effterdj hederlig mand her Hans Kortssen fordome kanick her vdj wor Frue kircke y Kiøbenhaffn, hues siel Gud naade, for sin och sine forelderis siælis saligheds skyld gaff och vnte en sin gord medt itt steenhuss, liggendis vdj Suderboder sønder paa gaden nest østen wed thend gord, som nu y boer Jens Laurissen skomagere, och nest westen then gordt, som Søffren skomagere nu vdj boer, thill wor Frue kircke y sammestedt, medt saadant skeell oc wilkor at kircke wærie thill forskreffne wor Frue kircke skulle aarlige aar giffue den, som vicarius er, och bliffue skall thill eth altar, som hand medt forskreffne gaard funderede, ij lødige m ℥ for ij messer, som hand skall derforde holde y huer vge thill euig tidt; och skomagere, som ere oc effter tiden bliffue vdj Kiøbenhaffn, och saa gaffue paa samme tijdt oc ij lødige m ℥ aff theris embede til at fundere oc ij messer thill euig tidt for forskreffne altar, huilckit altar til wiet er sanctis Marco et Lucæ euangelistis ac sancto Auiano¹⁾ biscop, dog saa at hues forskreffne steenhus gordt kunde ydermeere rente end forskreffne ij lødige m ℥ ,

¹⁾ Sic! bør rettes til Aniano.

thet schulle were til forskreffne wor Frue kircke, som fundatsen indholder. Tha efterdj forskreffne wor Frue kircke nu er trengt och nødis till at sællie aff sit vrøende godz for thet store kostning, som hun haffuer giort och end nu giør paa thenne spir, som op er reiste paa forskreffne wor Frue kirckes torn, som tackt er medt kobber, oc paa thet at Gudz tieniste schall this ydermeere øghis for forskreffne altar, tha med werdige faders medt Gudz her Laue Wrnis, biscop vdj Roschilde, raad oc samtøcke haffue wij forskreffne deghehen oc capittel solt, skøt oc affhent, oc med dette wort obne breff selie, skøde och affhende fra oss och forskreffne wor Frue kircke och wore efterkommere canicker y sammestedt forskreffne steenhus gordt beskedene mend vdj skomagere laghet, som ere patroner och procuratores til forskreffne altar, huilcken forskreffne gaard er paa stenhuis aff øster oc y wester vd med gaden halff tiende Sielinds alne oc iij fingresbret y sit lenge, och inden vdj gorden paa steenhusit aff øster y wester x alne iij fingres bret minde (!), aff huilcken lenge nu nest benefndt skall were til wor Fruis gordt østen. nest op thill liggendis saa megit bredere, som end mursteen kand sette paa sin lenge, oc ther efter skall were skillerommit y mellom samme tho gorde langt neder vdj gorden. Item lengen paa forskreffne steenhus gordt aff noer och y synder lxxxvj alne j quartir, paa bredden nederst vdj gorden aff øster oc y wester xvj alne itt quartir; item nedre vdj gorden xxiiij alne op fra enden xiiij alne iij quartir paa bredden mit vdj gorden paa bredden ix alne j quartir oc iij fingris bret: til euindelige eige haffue och brugende skulendis til forskreffne altaris forbedring och Gudz tienistes ydermeere formeerelsse, at y ingen anden maade att haffue oppeborit fullest, wærdt oc penninge paa forskreffne wor Frue kirckis wegne for forskreffne gordt efter gode nøie, dog medt saadant forskiell oc forordt, att kircken skall der medt wære quit, ledigh oc løss for forskreffne ij lødige m $\frac{1}{2}$ aarlige, som hun thilforn plictig wor vd at giffue. Tij thil

pligte wij oss oc wore efterkommere, dægghen och canicker vdj forskreffne capittel, forskreffne skomagere lagh forskreffne gaard fri himle och tilstande for huer mands gensigelssse, som der oppaa kand tale med rette. Thill ydermeere stadfestelsse er wort capittels indsegel medt forskreffne werdige faders hengt neden for thette wort obne breff, som giffuit er vdj Kiøbenhaffn aar effter Gudz byrd m dx vij, fredagen nest effter wor Frue dag natiuitatis.

Gammel Afskrift i Geh.-Ark.

108.

1517. 22 September. Den pavelige Legat Arcimbolds Bekræftelse og Udvidelse af Biskop Lage Urnes Stadfæstelsesbrev paa Oprettelsen af en Gudstjeneste for S. Nicolai Alter i S. Nicolai Kirke.

Johannes Angelus Arcimboldus, juris vtriusque doctor, prepositus de Arcisate, sedis apostolice prothonotarius, ac sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Leonis diuina prouidentia pape decimi referendarius domesticus, nec non in Coloniensi, Treuerensi, Saltzburgensi, Bremensi, Bisuntinensi et Vpsalensi prouintiis, earumque et in Cameracensi, Tornacensi, Morinensi, Attrebatensi, Caminensi, et Misnensi ciuitatibus et diocesibus, Datieque et Noruegie regnis cum potestate legati de latere, nuntius et commissarius, vniuersis et singulis presentes literas inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad ea ex iniuncto nobis legationis officio libenter intendimus, que ad diuini cultus augmentum tendere dinoscuntur, et illis, que propterea facta et ordinata existunt, cum a nobis petitur, fauoris nostri dona impartimur, ac Christi fideles cunctos ea, que pro salute animarum rite ordinata et concessa sunt, vt illibata persistant, nostre confirmationis robore ad pia opera exercenda frequenter inuitamus, vt per hec salutem ipsam ab omnibus desideratam auxiliante Domino facilius valeant adipisci. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum nobis in Christo fratrum et sororum confraternitatis sancte Katherine opidi Haffnensis,

Roschildensis diocesis, ac parochianorum et vtriusque sexus incolarum parochialis ecclesie sancti Nicolai dicti opidi Haffnensis, quod ipsi ad laudem et gloriam omnipotentis Dei et salute animarum suarum, vnanimi omnium et singulorum confraternitatis et parochianorum ac incolarum predictorum consilio et assensu, vnam missam in honorem venerabilis sacramenti, sub officio Cibaut etc., in dicta ecclesia parochiali sancti Nicolai et coram altari eiusdem sancti Nicolai in eadem ecclesia sito, singulis quintis feriis cum ludo in organis decantandam, ac cum processione intra dictam ecclesiam in perpetuum fienda fundarunt et instituerunt; atque reuerendus in Christo pater dominus Lagho, Dei et dicte apostolice sedis gratia episcopus Roschildensis, auctoritate sua ordinaria, ob prefati venerabilis sacramenti venerationem et venustatem ac confraternitatis et parochianorum ac incolarum huiusmodi totiusque populi dicti opidi Haffnensis deuotionem, premissa solempniter fieri per suas literas patentes gratiose concessit atque indulisit. Nec non vt fratres et sorores predicte confraternitatis ac parochiani siue incole prefati cunctique Christi fideles eo libentius deuotionis causa eisdem singulis quintis feriis, quibus missa huiusmodi decantatur, ac predicta fit processio ad eandem ecclesiam, eo libentius deuotionis causa confluant, omnibus et singulis Christi fidelibus vtriusque sexus vere penitentibus et confessis, misse et processioni huiusmodi cum cereis et aliis luminaribus deuote interessentibus, ac pro dicti altaris sancti Nicolai ornamentorum melioratione et diuini cultus augmento manus adiutrices porrigentibus, vt ex hoc ibidem dono celestis gratie vberius se conspexerint reffectos, de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum, eius auctoritate confisus, quadraginta dies indulgentiarum de iniunctis eis penitentis misericorditer in domino relaxauit, prout in eisdem literis suis inferius insertis plenius continetur. Vt autem premissa omnia et singula inconcusse, prout ordinata et instituta sunt, obseruentur, pro parte dictorum fratrum

et sororum dicte confraternitatis ac parochianorum et incolarum predictorum nobis humiliter fuit supplicatum, quatenus premissis pro eorum subsistentia firmiori nostre, ymmo verius apostolice, confirmationis robur adiciere, nec non quod fratres dicte confraternitatis aliquem presbiterum secularem ydoneum ad predictam missam decantandam deputare ac eundem ad eorum voluntatem, prout hactenus consueverint, destituere, ac postquam prefata confraternitas ex contributione Christi fidelium ad pinguorem deuenit fortunam, proprium altare in eadem ecclesia sancti Nicolai ad premissa peragenda construere et illud dotare ac cum ornamentis debite prouidere, nec non quod in eadem ecclesia sancti Nicolai bina vice singulis annis anniversaria fratrum et sororum dicte confraternitatis defunctorum coram dicto altari sancti Nicolai seruari facere possint et valeant, de novo concedere et indulgere dignemur. Nos igitur, qui diuini cultus augmentum supremis desideramus affectibus, huiusmodi supplicationi fauorabiliter annuentes, institutionem predicte misse ac processionis cum deportatione venerabilis sacramenti intra dictam ecclesiam solempniter obseruande, nec non indulgentias ac subinsertas literas desuper auctoritate ordinaria concessas, quas sanas, integras et illesas, ac omni prorsus vitio et suspicione carentes comperimus, auctoritate apostolica, qua legationis virtute sufficienti facultate muniti fungimur in hac parte, tenore presentium approbamus; laudamus, ratificamus, et confirmamus, presentisque rescripti patrocinio communimus, ac ea perpetuis futuris temporibus obseruari volumus, et prefata auctoritate apostolica dictam missam de mane hora sexta decantari et celebrari decernimus per presentes. Supplentes omnes et singulos defectus vicium, non afferentes, si qui forsitan interuenerint in eisdem, nec non confraternitatis huiusmodi fratribus predictis, quod ipsi aliquem presbiterum secularem ydoneum, quem maluerint, ad eam missam decantandam recipere et sub condigno stipendio deputare, ac ipsum, quociens voluerint, destituere, et alium

loco sui recipere, et altare construere, et illud dotare ac ornamentis debitis providere, sine tamen preiudicio rectoris dicte parochialis ecclesie sancti Nicolai, quando facultas suppetit, ac in sepefata ecclesia sancti Nicolai singulis annis bina vice, videlicet Lune post sancte Katherine et Lune diebus post Corporis Christi, festitates anniuersaria fratrum et sororum prefate confraternitatis defunctorum cum vigiliis, missis et commendationibus coram dicto altari sancti Nicolai deuote seruari facere libere et licite possint et valeant, auctoritate et tenore predictis concedimus pariter et indulgemus, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Tenor vero literarum, de quibus supra fit mentio, sequitur et est talis [*Her er Lage Urnes Brev indført, se ovenfor Nr. 105*]. In quorum fidem presentes literas fieri sigillique nostri iussimus et fecimus appensione muniri. Datum in dicto opido Haffnensi anno incarnationis dominice millesimo quingentesimo decimo septimo, decimo Kal. Octobris, pontificatus prefati sanctissimi domini nostri Pape anno quinto.

Approbamus Jo. Ang. Com.

Jo. Paelsoll de mandato scripsit. Expedita xxv Septembris. Franciscus de Albertis de simili mandato sst (subscripsit).

Io: Ba: Paelsoll.

Langebeks Afskrift i Diplom. (»Orig. membran. i Nicolai Kirkes Arkiv. 1747»; »et Stykke af Seglet er tilovers i en aflang Blikdaase, hængende i en rød, flettet Snor«).

109.

1517. 14 Oktober. Hr. Lavrits Olsen i Roskilde tilskriver M. Matthis (Persen), Collegiatus i Kjøbenhavn, angaaende dennes Strid med Kantoren i Roskilde Domkapitel.

Amicabiles et obsequiosas commendaciones. Kiere magister M. Sinderliig gode weenn. Scripsit michi nudius 2dus magister P. Nicolaj volens certificari de exitu cantoris Roschildensis: cui propter multa pondera negociorum tunc emergentia paucicissimis (!) respondebam. Intelligo eundem

d. cantorem¹⁾ proximis superioribus diebus admissionem conferendj se ad aliquam superioris Almanie partem aliquamdiu temporis impetivisse. Constituit eciam super hiis et aliis negociis reuerendum dominum meum episcopum in Lechinge vel alibj in hiis finibus visitare. Men ieg er icke wess poæ, huad dag eller tiid hand will giffue seg wd. Huor mand wore wess, at hand icke skulle bye terminum comparicionis inter vos positum, ware thet godt, atj weste ænde poæ ederss sag tiilforrn. Gud giffuet ieg westæ eder noger gode raad, tha wille ieg saa gerne dele them met eder som myn broder. Offerens me in hiis et o(mnibus) maioribus, quibus d(ominacionem) v(estram) gratificatam iri intellexero, promptum et totis viribus paratum. Viuitis felices. Raptissima manu ex Roskildia feria quarta post Dionysii anno etc. Mdxvij.

L(aurentius) O(lau) ²
vester ad vota.

Udskrift: Venerabili viro domino magistro Mathie, collegiato³⁾ Haffnensi, domino et preceptoru obseruandissimo.

Orig. paa Papir i Konsist. Arkiv.

110.

1517. 12 November. Dr. Peder Albretsen giver fire Boder i S. Pedersstræde til Universitetets S. Jakobs Alter i Vor Frue Kirke.

Jeg doctor Per Albretssen, rodmand vtj Købnehaffn, gjør witterlig met thette mit obne breff for alle, som nw ære och komme skulle, at jegh meth min fry vilge och

¹⁾ Hans Luchesen.

²⁾ Brevskriveren har kun anført Begyndelsesbogstaverne af sit Navn, men der er neppe Tvivl om, at han er den Lavr. Olsen, der 1518 omtaltes som Kannik i Roskilde og senere blev Biskopperne Lage Urnes og Joach. Rønnows Kansler (se D. Mag. 3 R. III, 242-43).

³⁾ Angaaende Betydningen af dette Ord er foran i Skriftet (S. 148) meddelt en urigtig Formodning; den rette Betydning er upaatvivlelig: Medlem af et Fakultet ved Universitetet, og da formodentlig det filosofiske Fakultet (collegiatus facultatis artium). Jfr. Baltische Studien. I, 366.

velberadde hw, och met myn søns samtycke, haffwer wnt, giffuit, skødt och affhendt, och nw met thette mit breff skøder och affhender fra megh och mine arffwinge och till vniversitatis altere sancti Jacobi in ecclesia collegiata Haffnensi juxta chorum situato, fyre mine boder met grunden, som the nw paa bygde ære, liggendis nest synden for myn colhaffue vtj sancte Peders stræde østen for sancti Vilhelmi jordt, och norden for alstræditt vtj sancte Peders sogen her sammestedz, doch met saadant skel och vilchor, at capellanen till forne altere, saa tiidt som han siger messe om vgen for forne altere, skall han lesse thesse collecta vtj messen: Deus veni largitor, och nar messen er vde, post lectum ewangelium Johannis, gange neder paa myn graff och lesse r(esponsorium): Deus eterne, cum collecta: Omnipotens sempiterne Deus, cui nuncquam sine spe, pro defunctis; och therefore skall jegh, myn søn, eller hvem som forne iiij boder i forsiwn haffuer, vtj myn eller myn søns tiid, giffue aarlige capellanen til forne altere fire ß grot til twende tider, ij om poske och ij til Michelmøsse, altidt be-thimelighe vd ath giffue. Jtem, effther myn och myn søns dødtth skall capellanen til forne altere holle en lessen messe hwer vge de quinque vulneribus cum collecta: Deus veni, pro defunctis; och tha skall forde iiij boder met then grwnd, som the nw ere bygde vppa, bliffue quitt och fry til forne altere till ewerdelighe eyæ. Skede thet swa, ath forne thieniste ey huldes som forskreffuit stoor, tha skall regentes principales in vniversitate cum decano facultatis arcium haffue macht ath annamme forne iiij boder meth theris grwndh och legge them till ith andett altere, hwor saadan tienneste kan ophollis til ewigh tiidh. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis venerabilium virorum ad hoc rogatorum, videlicet cantoris magistri Frisii, magistri Mathie, och Per Andersen bagere, burger her sammestedz, presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini M.d. xvij, altera die Martini episcopi.

Afskrift («ex pergamen») i Gl. kgl. Saml. 727. Fol.

Tillæg.

11

111.

1517. 12 December. Karmeliterordenens Forpligtelse ved Overtagelsen af S. Jørgens Hospital, Kapel og Gaard udenfor Kjøbenhavn.

Wii broder Anders Christiernssen, prior provincialis aff jomfrw Marie ordhen y Danmarck, som kalles de monte Carmeli, oc alle priores locales aff samme orden y Danmarck giøre alle vitterligh, ath effter thi ath hogborne herre och fførste her Christiern, med Gwdz nade Danmarcks, Norges, Vendes och Gotes konningh, vdualth konningh til Swerige etc., haffwer vndt och giffuit til fforneffnde vort orden sancte Jøriens hospital och kappel och gordth her vden ffore Købehaffn, som han nw forfwnden er, med all fforne hospitals rentte och tilliggelsse, til euigtidh ath bliffue til fforne vort orden, Gwd till loff oc jomfrw Marie, och till ath opholde eth collegium her vti Købehaffn, som forne vore closters brødre kwnne y studere och forbeyres. Och haffuer hans naade giortt ther saadan skickelsse vppa i fforne hospital och kappelle, som her effter følliger. Fførst ath wy skulle lade holde ther daulige messe vti saa modhe, ath hwer søndag skal holdes siwngen messe aff the hellige trefoldighed, hwer monday lessæ requiem for alle cristne sielle, tisdagen aff sancte Jørien, onsdagen de sancto spiritu, torsdagen de corpore Cristi, ffredagen de passione domini, løffwerdagen de domina, vthen ther faller nogen anden mercheligh høgtiidhz dagh om wgen, tha skal ther holles messe then dagh aff høgtiden, och skall ther hwer helligdagh holdes syungen messe och predicken, och skall ther hwer tampper onsdagh om arith holdes begengelsse med messer och vigilie med prester och brødre, som y fforne collegium studere, ffor fforne hogborne herre kongh Cristiern, hans nades herre fader kong Hans, fforfære och effterkommere, konger i Danmarck, och alle cristen sielle till roo och lysze. Item skullæ wy och holdhe vti fforneffnde hospitall xx fattige siwge menniske til kledhe, fødhe, senghe, hws och yldbrandh, och tesse fforne stycker skulle wy begynde strax ath holle, nor som wy fforne hospitall annamme. Item skulle wy och

til ewig tiid holde hær in vniuersitate en doctorem eller baccularium theologie, som læse skall ydelighe en leyxse om dagen in theologia, och thet skulle begynde inden thw aar hær effter nest til kommandes, och siden forfølgitt, som fforskreffuit stoor. Item skulle wy och byggæ och fforbeyræ fforne sancte Jøriens kappelle och hospitall, och them och thet godz, ther till ligger, holde vedh heffdt och macht, och ey selliæ eller affhende nogen the gordhe eller godz, ther til ligger, vden med hans nades eller hans nades effterkommeres villiæ och samtycke, och skulle wy och icke kiøbe eller pantthe ther till nogit ydermere kiøbstede godz eller landz godz, en ther nw til ligger, vti nogen modhe. Therthil bynde och beplicthe wy oss och vore effterkommere prouincialis och priores op ath holdhe wforbrydelighe alle fforne artickelle paa fforne kappelles och siwge folcks veghne til ewigh tiidh y alle mode, som forskreffuit stoor, effter vor nadige herres villiæ och samtycke, och hans nades breff ydermere therom vduiser. Til ydermere vidnesbyrdt och stadfestelsse her vppa tha haffwe wy hengdt vortt embeds indzsigle med menige prouintiis indzsigle for thette vortt obne breff, aar effter Gwdz byrdt tusende femhundredt paa thet søttende, then tolfte dagh vti December.

Paategnet: Priorens breff aff Helsingøør.

Orig. paa Perg. med Brudstykker af Seglene. Geh.-Ark.

112.

1518. 2 Februar. K. Christiern II.s Bekræftelse af fremfarne Kongers Stadfæstelse af S. Katrine Gilde i Kjøbenhavn, og hans egen Stadfæstelse af den af Gildet oprettede Guds Legems Messe i S. Nicolai Kirke.

Wii Christiernn met Gudts nade Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis koning, vduald koning tiill Suerige, herthug i Slesuig, Holstenn, Stormernn och Ditmersken, greffue i Oldenborg och Delmenhorst, giøre alle witterligt, at wore kiere vndersotte borghere vdi wor køpstedt Kiøpnehaffnn haffue nu haft fore oss nogle wore kiere

farfaders och herre faders, konger i Danmarck, huis siele Gudt nade, obne stadfestelsse breff, lydendis paa sancte Karine gildhe, som nu noghen aar siidhen forledhen upthagit er her i Kiøpnehaffn. Sameledis haffue the och berettet fore oss, at the haffue ythermere, then aldsomegtugste Gudt tiill loff, hedher oc ære, stiftet och forøgd Gudts tjeneste i samme sancte Karine gildhe met een ewiigh Gudts legoms messæ och loff at holdis huer torsdag om vghen vdi sancti Nicolai kirke her i Kiøpnehaffn fore sancti Nicolai alther tiill ewiigh thiidt. Huilcke forscreffne gilde, breff, messe, och Gudts tjenesthe wii aff wor synderlige gunst och nade, saa och then aldsommegtugste Gudt tiill loff, hedher och ære, haffue fuldburd, samthygt och stadfestet, och nu met thette wort obne breff fuldburde, samtycke och stadfesthe, wiidt theris fuldhe magt at bliffue, met alle theris puncthe, ordt och artickle, ligeruisth som the indeholde i alle maade. Thii forbiwde wii alle, ehuo the helst ære eller wære kunde, serdelis wore fogether och embitzmenn, borgemesthere, raadmen och alle andre, thennom her emodt at hindre, hindre lade, møde, platze, vmaghe, eller i noget made vforrette, vnder wor koninglige heffnn och vrede. Giffuit paa wort slot Kiøpnehaffn wor Frowe dag purificationis, aar etc. Mdxviii.

Langebeks Afskrift i Diplom. (•Orig. membr. af Nicolai Kirkes Archiv. 1747 «).

113.

1519. 24 Januar. Mageskifte imellem Karmeliterklosteret i Helsingør og S. Peders Kirke i Kjøbenhavn angaaende nogle Ejendomme i Kjøbenhavn.

Wii efftherskreffne broder Anders Cristiernssen, prouincialis offwer jomfrw Maria orden i Danmarck de monte Carmeli, broder Anthonius Franchonis, prior i Helsingør, och menige conuenttes brødre aff fforne orden i sammestedh giøre vitterlighth med thette vort obne breff, ath wy aff vor velberodde hwgh med allis voris samtycke kennes

oss ath haffue giortt ith kerligtt maghe skiffthe¹⁾ med hederlighe mend doctor Ditleff Smitter, cannick i vor Frowe kircke i Købnehaffn och kircke herre til sancte Peders kircke her sammestetz, Rasmus Kellesmed och Rasmus Bagere, borgere, kircke verge till fforne sancte Peders kircke, vti saa modhe ath fforne sancte Peders kircke til euigh tiidh skall haffue, nyde, brwge och beholde tesse efterskreffne vor fforne closterss gordt och boder, jordt och grwndh, som her effter fölliger. Fførst een gordt, jordt och grwndh, som Anders Bonde, böckere, nw vti boer i Lasse Winderes strede, som nw kalles thet gamle Hyskenstrede, liggendes vesten wed streditt synden nest nest optill then gordt, Jenss Inguorssen skreddere nw vti boer, och norden nest op til döffwe her Hansses gordt. Jtem tho boder mwrede mellem stolppe liggendes i Vandmølestreditt østen for adalstreditt, synden nesth op til wor Frowe kirckes gordt och norden nest op till Siæle alteres gordt i wor Frowe sogen her sammestetz, hwicke forne gordt och boder, jordt och grwndh i lengge och brede vppe och nedre, som the gamle howett breff inneholder, som wy fforne kircke verge antuorditt haffwe, som skall wære och bliffue till fforne sancte Peders kircke till euerdelig eyædom beholde skullendes. Och kendes wy oss och wore effterkommere, prouincialis, priores och conuentes brødre i fforne vort orden de monte Carmeli, inggen part, lott eller rettighed effter thenne dagh att haffue i fforne gordt och boder, jordt och grwndh. Thy att wy vppa fforne vortt ordens veghne kendes oss till vortt ffulkommelighe nøghe haffwe fongitt fulleste vederlagh aff forne sancte Peders kircke for fforne gordt och boder, jordt och grwndh, och ligger thet veder-

¹⁾ I Biskop Lage Urnes Stadfæstelse af dette Mageskifte (af 20 Marts 1519) siges blot, at »renlivet Mand Doctor Anders, prior conventus Carmelitarum oppidi Helsingørensensis, haver efter vort fulde Ja, Minde og Samtykke gjort paa forne Klosters Vegne et Magelag med os elskel. Dr. Ditlev« o. s. v.

lagh, som wy ighen fongitt haffue, strax vesten nest op till vor goer i sancte Peders strede her sammestetz, som the breff inneholder, the oss ther paa giffuit och antuorditt haffue. Thi beplicthe wy oss och vore effterkommere aff fforne orden ath frii hemble och fulkommelighe tilstaa forne sancte Peders kircke forne gordt oc boder, jordt oc grwndh i alle mode for hwers mandz tiltalle, som ther paa kan tale mett retthe. Skede thet saa, thet dogh Gudh forbiwde, ath fforne gordt och boder, jordt och grwnd eller nogre theres rette tilhørelsse blefwe fforne sancte Peders kircke i nogre mode aff wunden med kirkelow, landzlow eller med nogre andre retgangh eller for vor vanhembles brøst skyll, tha til beplicthe wy oss och vore effterkommere prouincialis, priores och menige conuenttes brødre aff fforne orden, ighen ath giffue fforne sancte Peders kircke saa goedh en gordt och boder, jordt och grwndh och saa velbeyleygh her i Købnehaffn, eller anditt jordt godtz, som fforne kirckes forstandere med nøges, innen sex vger ther nest effter kommendes, och holde fforne sancte Peders kircke thett i alle mode skadeløst. Thil ydermere beuisningh och beyre foruaringh, tha haffwe wy forne prouincialis, prior och forne conuenth vppa vortt ordens veghne hengtt wore indsigle neden for thette vort obne bref, som giffuit er i Købnehaffn aar etc. tusinde femhundrede paa thett nittende, sancte Powels conuersionis affthen.

Orig. paa Perg. med alle tre Segl. Geh.-Ark.

114.

1520. 31 Juli. Dekanen M. Knud Valkendorp og Kapitlet i København overdrager Præsten Hr. Niels Jensen S. Anne Alters Vikarie i Vor Frue Kirke, der var ledigt ved Mag. Haagen Pellesens Død.

Canutus Walckendorp, artium magister et decretorum baccalaureus, decanus Haffnensis, totumque capitulum ibidem, dilecto filio domino Nicolao Johannis, presbitero et in artibus baccalaureo, primum affectum in Domino cum

salute. Tue probitatis ac virtutum merita, quibus apud nos fidedigno commendaris testimonio, nos sollicitant et inducunt, vt personam tuam prosequamur fauore gratie specialis. Eapropter premissorum meritorum tuorum intuitu perpetuam vicariam ad altare sancte Anne in ecclesia nostra collegiata beate Marie virginis Haffnis per obitum cuiusdam magistri Haquini Pellessen, vltimi et immediati possessoris eiusdem, de iure et de facto vacantem, cuius collatio ad nos de iure dinoscitur pertinere, vna cum omnibus et singulis dicte vicarie iuribus, redditibus, fructibus, prouentibus et obuentionibus quibuscunque, in nomine Domini conferimus, teque per birreti impositionem presentialiter inuestimus de eadem. In quarum collationis et inuestiture testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus est appensum. Datum Haffnis in profesto ad vincula Petrj, anno domini mdxx^o.

Paategnet: Collacio super vicaria sancte Anne in ecclesia Haffnensi.

Orig. paa Perg. i Konsist. Arkiv. Seglet mangler.

115.

1520. M. Anders Friis, Kantor i Vor Frue Kirke og Sognepræst ved S. Nicolai Kirke, og Kirkeværgerne ved sidstnævnte Kirke oprette en Gudstjeneste for S. Nicolai Alter sammesteds.

For alle nerwærendis oc komme skullendis kwngøre vy Andreas Fryss, cantor vthi vor Frue kircke i Kønehaffn oc sogneprest paa capitels vegne till sancti Nicolai kircke her sammesteds, Engelbret Fincke oc Thomes Læstemager, kircke verge till samme kircke, gøre vitterlict meth thette vort obne breff, ath efftherthy vy kwnne kenne, besynne oc betracte, at enthet ær nytteligere till menniskens ewyghe bestandelsse oc salighæd, en at elskæ then alsommectugste Gud, hans verdughe modher Mariam, och alle hans verduge helliæn, oc gøre them alle loff, heder oc ære. Thy acthe vy vthi the hellige trefollighædz naffn, meth almenige sogne-meentz oc almwes villiæ oc samtycke, som boo i forneffnde

sancti Nicolai sogn, ath styckte oc fundere en ewyg Gudz tiänniste vthi forneffnde sancti Nicolai kircke till sancti Nicolai altare i sammestæd, for alle leffuendis oc døde, som i noger maadhe haffue hulpet, hielpe oc her efter hielpe skulle noget got till forneffnde kircke oc forneffnde altæris forbedringh till ewyg tiid, vthi saa maade som her effther følger: ath hwer onsdagh eller en dagh vthi hwer vge till ewyg tiid skall holdis en messæ læsæn aff sancto Nicolao, meth thette officio : Statuit ei dominus etc. meth en collecta for alle leffuendis oc døde, som foreskreffne staa, vden ther falder noget andet stoert fest paa samme dage, som ickæ maa forsømmis at holle messe aff, ta skulle the messer, som tilburligt ær, meth theris officiis holdis meth memoriis, som foreskreffuit staaer, for alle leffuendis oc døde, vbrødelige vti alle maade. Tyll thenne Gudz tiänniste oc messæ ath oppe holdis meth haffue vy forneffnde Andreas Fryss, Engelbret Fincke oc Thomas Lestemager, meth forneffnde sognementz oc almues endrectelige fulkommelige fry villiæ oc samtycke, skycket the saa, ath the dannemeen forneffnde Engelbret Fincke oc Thomes Læstemager, som nw ære kircke verge, oc alle theres efftherkommere, som bliffue kirckæ verge till samme kirckæ, skulle giffue then danneman hær Niels Laurensøn, som nw ær capellan till forneffnde altare, i hans tiid, oc alle hans efftherkommære, som blyffue capellani till samme sancti Nicolai altære, till ewyg tiid aarlige aars ottæ mark Danske peninge till thoo tydhær om aareth, firæ marck till posken oc firæ marck till Michelsmøse, betymmelige vden alle hinder eller gensielse vthi noger maadhe. Oc emod tesse forneffnde ottæ mark, som forneffnde kirkæ verge oc alle theres efftherkommere kirkæ verge till samme kirkæ skullæ saa aarlige aars giffue forneffnde her Niels Laurensøn oc alle hans efftherkommere paa forneffnde sancti Nicolai kirckes vegne, thær fore haffue vy skycket thet saa samme tiid; at alle the faræ peninge, som haffue været till forneffnde sancti Nicolai altære till thenne tiid, skulle nw her effther være fra forneffnde altære

vthi alle maadhe, oc till forneffnde sancti Nicolai kircke qwyt oc fry till ewyg tiid for vden alle hinder vthi noger maade. Jtem skede thet oc saa, thet Gud forbiwde, ath forneffnde hær Niels Laurensøn eller noger aff alle hans effterkommere, som blyffue capellani till samme altære, villæ forsømmæ, vden ræth siwgdom tager them thet aff, meth ræt forsømmelsse forneffnde messæ oc Gudz tiænistæ, oc henne icke hollæ eller hollæ ladhe, som wy thet skyckedh haffue, Gud oc sancte Nicolao till loff, heder oc ære, tha skullæ bodhe kirckæ verge, som tha ære kirckæ verge till samme sancti Nicolai kirckæ, haffuæ fulkommelige machth ath skylliæ hanum vedh forneffnde altære, oc skyckæ ther en annen god danneman till samme altære igeen i hans stæd, som thenne forneffnde messæ oc Gudz tiænniste oc all anden Gudz tiænniste oc messær, som rettelige skyckede oc funderede ære till forneffnde altære, hollæ vill, meth alle theris vilkor, articlæ oc punctæ vthi gode maadhe erlighe oc skycklige, som vedbør, vbrødelige i alle maadhe. Thyll bedræ forwaringh oc ydermere videndis bird hænghe vy vore yngzeglæ neden fore thette vort obne breff, oc sammeledis meth flere hederlige oc beskedne dannemeentz yngzeglæ, som ære mesther Peder Nielssøn, canick vthi forneffnde vor frue kirckæ her sammestæd, oc Thomes Gulsmed, burgemestære her sammestæd, her vppaa, ath alle puncte, articlæ oc vilkor skulle saa vthi alle maadhe vbrødelige holdis som foreskreffuit staaer. Datum anno domini millesimo quingentesimo vicesimo.

Langebeks Afskrift i Diplom (*Orig. membr. af Nicolai Kirkes Arkiv. 1747*).

116.

1521. 22 April. Præsten Peder Pedersen (Tollers) Testament, hvori han betænker Kjøbenhavns Kirker, Klostere og Hospitaler.

In nomine domini amen. Men inthit er vissere en døden etc. Jeg Per Persson presth, dog jeg er skrøbelig

til mith legeme, hobess dog til Gudh, ath ieg er karsk til min syel, acter ieg ath skicke mith testamente, Gudh til loff, min oc alle cristne syele til roe oc lisze, aff thet gotz, som Gud haffuer mig meth forlenth. Førsth giffuer ieg min herre bispen min minste sølf skoldh. Item til min sognekircke ii mark oc min bestthe kanne. Item min sognerherre iij mark, capellanen j skilling grot, dyegnen j hyinnde, klockeren vi skilling. Item til vor Frue kirke, huor som ieg vdvel min leyerstedh vedh mith altere, min besthe hesth, til capellen min rosenkrandss meth sølffuith, til mith altere alth thet gotz, som ieg tilforne haffuer skickidh ther til, Gudh til loff oc alle hanss hellgen, min oc alle cristne syele til roo oc liisze. Item sogneprestten til vor Frue, som skal begraffue mit ligh, ii mark. Item til Helligesstuss i pund malth oc j tønde mel, til Klare kloster j pund byg, til groe brødre i pund byg. Item til sancte Nicolai kircke i mark, til sancte Clementis kircke i mark, til sancte Gertrvds capelle i skilling grot, til sancti Jeorgii capelle en grøyde meth in stackidh fodh, her Moenss Nielssøn mith beste løfuekar, min vescke oc i aflang bøstekedel. Item her Per Snostrvp min skiffue, som stor i then store stufte. Item her Hans Gunderssøn eth lidith skaff, som stonder i min stue. Item her Jenss til syele altere mith beste sølspende oc en mullu. Item her Hanss til Cristofferi altere en skyorthe oc eth becken. Item her Laurens til Brønshew legendam sanctorum, her Søfrin min frenne en farbog effter Riber stickh, ii tenfadh, eth hyninde oc en mullu, Morten hører min paltzrock. Item Berte Jep Nielssøns iij mark, Elszebe Nielsse datter en sye flesk, iij duge, eth hyinnde oc ten kanne, som hennes broder mester Peder gaff meg, Bodil henniss dater en bloe dictenss døyne oc hoffuitdøyne, i par lagen, i dug oc en kanne. Item Albrecth min søsterssøn mit besthe follebordh, in hesth, som han fick meth sig, oc ij^c mark, som min successor

skal fornøge hannum meth tiden, oc min fæderne gord
poe vestre gade meth thet jordegotz, som ieg haffuer
i Stranbastustredith. Item til Strøbø kircke v marføl,
som ieg haffue ter gongendess, til presthegorden en
koe. Item Anderss Knudhssøn min frende min groe
fole, en sengedyne oc en hofuidøyne, i par lagen,
eth sengklede, i groyde, en kanne oc en kistthe. Item
Lusze hanss søster en kanne, en groyde, i dug. Item
Jøren Skreder en kanne, Rasmus Bunthmager en gryde.
Item min moersyster i hesth poe vi mark. Item Niels
min frenne, som er til skole i Landskrune, en opredh
seng, en grøyde, en kanne, ith hyninde, en bogh som kallis
ortulus anime. Item Kistine Nielsse doter i Verløse magle
eth hyninde, en ørek oc eth horss. Item Oluff henniss
broder en korde, en annen pige, teriss søster, ii tenfadh
smoe. Item Kistine, meg tyen, en opredh seng meth
then træ seng i mit herberge, min kanne, som her Ras-
mus gaff meg, nogen hær, som liger i kistten, en kedel,
som ieg lodh gøre en noy bodn i, en benckedøyne, en koe,
math oc øll, som her findess i gorden ath bruge til sancte
Michelsdag; Laurens, henness søn, eth follebordh pae mith
loffth, en opredh seng, i grøyde, i kanne, eth hyninde,
i dug, en tyebog poe pergmen, oc i fole som ieg haffuer
i Strøby. Item bode skulle the nøyde thet nøy høge huss
frith i teriss tidh. Item ad Vniuersitatem iii marchas, til
Kalente lagith mith store becken, til Anthonii gillith i dug,
i tenstob oc eth hanklede, ad domum vicariorum eth glar-
uindue, ii tenfadh, i tenstob. Item til min residenciam
mine brøygekar, j lesth tønner, iestru, vrtekedel, trath oc
thet skal altidh bliffue vedh gorden oc ladess soe goth.
Item iii syelebadh fatige folck. Item tetthe mith testamente
oc yderste willye befaller ieg hederlige men her Per Ippssøn,
her Moenss Nielssøn vicariis oc her Lauerenss Perssøn
min successor, ath the thet soe vdredhe, som the ville
forsuare for Gudh. Til større foruaringh oc bedre stadh-

festning haffuer ieg trycth mith ingsszel neden for thette mith testamente meth hederlige mendss kerligen tilbedne, som ere her Ipp Perssens prioris vicariorum oc her Hans Gundersson vicarii, giffuith oc gyorth i København, anno domini millesimo quingentesimo vigesimo primo, in profesto Jeorgii martiris etc.

Paategnet: Her Per Tollers testament 1521.

Orig. paa Papir i Geh.-Ark., med tre paatrykte Segl.

117.

1521. 24 September. Forlig oprettet mellem Dr. Hans Luchesen, Kantor i Roskilde, og Mester Mads (Persen), »Kollegiat udi Kjøbenhavn«, til Afgjørelse af et Klagemaal, den sidste førte, fordi Dr. Hans Luchesen ikke vilde yde den vedtagne Afgift af det Vikarie og Alter, M. Mads havde overladt ham.

Vij Laghe Vrne, met Gudz naade biscop i Roschilde, gjøre widerligt oc kendes met thette wort obne breff, at aar effter Gudz byrd mdxxi, tigsdagen nesth effter sancti Mauricij dagh, her paa wor gard Bestrop, neruerendes oss elskelige her Oluff Andersen, her Hanss Olsen wor canceller, och her Hanss Persen, canicker vdi wor domkircke Roskilde, møtte wore fore oss oss elskelige doctor Hanss Luchessen, cantor vdi forscreffne wor domkircke Roskilde, oc mester Matts, collegiatæ (!) vdi Køpenhaffn, om nogen sagh, forscreffne mester Matts gaff ther foræ i saa mode, at forscreffne her cantor schulle icke haffue fornøget hanom met beneficien for siit vicariæ oc altere apostolorum vdi vor Froekircke i Køpenhaffn, som hand forscreffne her cantor till wilge oc gode resignærede effter then handell och contracht, thenom emellom ther om giordt wor. Thaa paa thet at trette oc wwilghe skulle thenom fortagis och aff stilles, roodde wij thenom ther offuer till en godh oc wenligh foreningh och forligelse: hwilken oc thaa mett begge partes fulde wilghe oc sambytcke vdi saa mode

endelige giordt och besluttet bleff. Fførst loffuede oc til-
sagde forscreffne her cantor at vele fly och frij samme
mester Matts forscreffne vicariæ oc altare igen till rett
eyedom innen iwledagh nest kommendes, oc at forscreffne
mester Matts moo oc schall nw strax sancte Michaels dagh
nest kommendes anamme samme altares procuratorium oc
veræ fuldmectigh offuer thet gotz och renthe, ther till ligger,
at holle Gudz tieniste oc andre onera vppe mett oc brwghe
thet till forscreffne alteres oc siit eget forbedringh oc gaffn
skellighe oc retferdeligen, oc ther offuer ey wære nogen
plictigh till regenscab i noger mode. In cuius testimonium
sigillum nostrum presentibus est impressum. Datum anno,
die et loco, quibus supra.

Paategnet: Litera concordie inter D. Lucam cantorem
Roschildie et M. Mathiam Petri Haffinis altaris (?) aposto-
lorum in ecclesia collegiata . . . . pe . . orem.

Orig. paa Papir i Konsist. Arkiv med udvendig Forsegling.

118.

1523. 17 Juni. K. Frederik I giver Hr. Jep Heye Livsbrev paa
S. Jørgens Gaard udenfor Kjøbenhavn.

Her Jeib Heye

ffick liiffs breff paa sancti Jyrgenns gaardt vden for Køpen-
haffnn met alldt sit rette tilligellsze, ehuordt thet hellstt
er eller were kandt, inthet vndertaget, daag met saa skell,
handt scall holle thendt Gudtz tienneste ved mactt, kyr-
ckenn och samme gaardt vedt skellig bygning, och gøre
the siuge mendiske tiidt fføris aff the herret, som handt
allmøse kornn aff fangenndis worder, theris prouenntt
och daglige føde, som the pleye att fange aff gamell tiidt,
som handt ville anttsuaare for Gudt och vere bekenndt
for oss. Cum inhibitione solita. Giffuit vdi vortt felltleyere
vdenn for Køpenhaffnn, sancti Botulphi dag, aar etc. mdxxiij.

Registre over alle Lande. III, 197.

119.

1524. 12 September. Kongelig Bekræftelse af en Overenskomst mellem Kapitlet i Kbhvn og Borgemester, Raad og menige Almue smsts angaaende nogle ny Bestemmelser om Jordskylden af Kapitlets og Kirkerens Gaarde, der vare indrømmede af Kapitlet for at fremme god Enighed og bevæge Borgerne til «af yderste Evne afværge og modstaa Luthers Kjætterri og Vildfarelse».

Wii Frederick met Guds naade Danmarcks, Vendis oc Gottis koning, vdwald koning till Norge, hertug i Sleswiig, Holsten, Stormarn oc Ditmersken, greffwe i Oldenborg oc Delmenhorst, giøre alle witterlictt, att aar efftter Guds byrdtt tussinde fem hwdrett tiwffue paa thet fiærde, mandagen nest efftter wor Fruæ dag natiuitatis, paa wortt slott Kiøpnehaffn, nærwærinadis oss elskelige her Moenss Giøye, Danmarcks rigis hoffmester, her Prebiørn Podebusk, her Henrick Krwmedige, her Hanss Bilde, her Albrett Jepssen, her Jehan Oxæ, her Otte Holgerssen oc her Truett Greerssen, riddere, wore mendt oc raadt, wor skickett for ooss ooss elskelige werdiige fader mett Gudt her Laghe Vrne, biscop till Roschild, oc menige capitell i Kiøpnehaffn, fuldmeck-tige paa then enæ, oc borgemester, raadt oc naager aff menigheedtt vtaff forskreffne wor stadtt Kiøpnehaffn, paa then andhen side, om trette oc dele thennom emellom vor for nogen bygning, som borgerne vti Kiøpnehaffn bygtt haffwer och her efftter byggendis worder paa capitels, vor Frue kirckis oc alle kirckers oc alteris jorde vtii Kiøpnehaffn. Oc bleff saa endeligen for oss taleedt oc forlictt mett begge parters wilæ oc samtycke, att saa skall holdes thennom emellom paa baade sider efftter thenne dag, som thette breff, her efftter følger, indeholler oc vtwiisszer. — Vij Knutt Walkendorp, degen i Kiøpnehaffn, oc menige capitell ther samme stedtz giøre witterlictt, at paa thet borgemester, raadt oc menige almwe her i byen vele oc skulle her efftter være then hellige kircke oc henness personer theess willigere oc staa i wilie, wenskab oc gott naboskab met thennom, oc aff theris ytterste mact affwerge oc emoedt staa Lutterss kiætterij oc wildfarelse, haffue

wij mett werdiige faderss met Gudt her Lawe Vrness, biscopts till Roschild, vor kiere nadige herris wylie, raadt oc sambytycke vndt oc i leye ladett oc mett thette wort obne breff vnde oc i leye lade hederlige mandt N. borgere i Kiøpnehaffn, hanss husfrue, beggis theris æckte børn oc theris arffwinge en vor Frue kirckis gardt oc grundt liggendis N., som N. vtij boer, mett all syn rette tilligelsze vtij lenge oc brede, som handt nw begreben oc indhegnett er, att haffue nyde oc i leye beholle vtij alle theris liiffs tiidt, then enæ efftter anden met saadantt skiæll oc wilkor, att the skulle forskreffne gardt bygge oc forbeidre, besynderligen ett stenhwss tw lofft høgtt vdt till allgaden, eller, huo thet icke formoer, ett merckelict hwss mwret emellom stolpe met anden good kiøbstedtz bygning inden i garden oc met stentack, oc samme gardt oc bygning vtii gode mode weedt mackt holle oc giffue ther aff forskreffne vor Frue kircke aarligen till leie oc landgiældt saa møget, som fire aff capitell, fire vicarier, fire aff raadtmentd oc fire acktte borgere thet settæ vtij Danske peninge, som her i landet gienge oc geffue ære, halffdelen till poske oc halffdelen till sancte Mickels dag, betimeligen till gode rede yde oc betale skullendes. Item skatt oc all anden tyngge, kongelig eller stadts tyngge, som nw seedwonlig er eller her effter paa leggis kandt, skulle the selffue vdgiffue oc inthet ther fore affkortte i samme leie. Item skeer thet oc saa, at forskreffne N., hans hwsfrue, theris børn eller arffwinge, effter the saa merckeligen paa samme gardt byggt haffue, trænges met armoedt, fattigdom, siwgdom, eller for nogen anden redelig oc nytterlicet sag att seliæ eller pantsettæ samme theris eigen bygning, oc thet kandt forfaris vtij sandheedt, tha mwe oc skulle the ther till haffue fuldmact att selie, pantsette oc affhende samme gardt oc bygning en besiden borgere vtij Kiøpnehaffn, som skatter oc skuller vor kieriste nadige herre, oc ingen anden, dog at thet skeer met forskreffne capitels viidskab oc sambytycke, oc forskreffne leie till kircken weedt mackt bliffwer. Och skall tha forskreffne

capitell haffue all eniste iij marc Danske sedwonlige breffue penninge, oc ey mere begiære for samme theris sambtycke. Item huor oc saa skeer, at forskreffne N., hans hwsfrue, theris børn oc arffwinge eller huem forskreffne gardt aff thennom fangendis worder, hannom icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler, oc forskreffne landgille oc leyen ther aff ey till gode rede betale ville, tha skulle the vdtwiissis, oc en anden borgere effter forskreffne xvj danne-mendtz tygge oc beste skiæll indsettis i gien, som ther aff bedræ skiæll oc fyllest giøre will, som forskreffuet stander. — Teesligest skulle oc tesse effterskreffne artickle oc punckter holdis vbrødeligen, som her effter følger: Att hwilcken borgere, ther icke nøgess me[t] thet breff, hand nw haffwer aff kircken, skall fange breff paa ny, om hand merckeligen bygge will, effter som forskreffuet staar. Item huilken borgere som haffwer breff paa kirckenss gardt oc sider for læætt leaæ oc icke haffwer bygtt, saa at kircken ther vtij skeer skiæll, hans breff skall oc fornyess, oc leien settis skiælligen efftter the sextenss mendz gode tycke. Item huilken borgere, som bygtt haffwer oc will dog nøyess met thet gamble breff oc ther vtij will besørije syn siæls saligheedt, hand skall icke nødis till at tage nyett breff. Item hues garde eller iorder kircken haffwer nw vbebreffuet bortt oc will them selffue lade bygge oc forbeidre, thennom skall kircken icke være plicktig at bebreffue bortt, vden hwn løster. Item skall inghen formeness at giffue syn bygning till kircken at forøge Gudts tjeneste met, Gudt allmecktiste till loff oc ære, syn siæll till saligheedt, dog at samme bygning strax skall vrdis aff forskreffne sexten dannemendt, oc penningen till kircken, oc bygningen seliess en besiden borgere oc inghen anden, som forskreffuet stander. Item offwer allt haffwer borgemester, raadt oc menige almwe loffuett oc tillsagtt os oc forneffnde oss elskelige werdiige fader met Gudt her Laghe Vrne, biscop till Roschild, at the wille saa rædeligen oc skælligen handle met then helliche kircke, att thet skall være kircken vden skade oc

thennom vden syndt. Till yttermere witningsbyrdt oc bedræ forwaring lade wij henge wore inghseglæ met forskreffne oss elskelige werdiige faders her Laghe Vrness, biscops till Roschild, menige capitels oc stadtz indseglæ i forskreffne Kiøpnehaffn. Giffuet aar, dag oc stedt, som forskreffuet stander.

Samtidig Afskrift i Konsistoriets Arkiv. Dette Aktstykke er allerede trykt hos Hvitfeldt S. 1273—74, men da Aftrykket er ukorrekt, meddeles det her paany.

120.

1524. 25 September. K. Frederik I.s Fundats for det ny S. Anne Hospital, der skulde opføres paa den Plads hvor S. Gertruds Kapel stod i Kjøbenhavn.

Claus Denne

ffick breff, att hanndt maa nu andenn reysze vpbyge sancte Anne hospitall vdi Køpennhaffnn ther, som nu sancte Gertrudtzs capell stander, huilcken capell aff (!) verdiige fader her Lage Vrne, biscop vti Roschilldt, haffuer met degenns vti forne Køpennhaffnn villig och sambytcke ther till vntt met alle sine hwss, jorder, hawer och alle retthe tilligellsze, inthet vndertaget, till ewindelig eye nyde schullendis, daag met saa skell att thendt, szom forsiwnns mandt er till forne hospitall, schall her effther giffue forne degenn thye marck Danske pendinge och en gylldernn pro visitatione aarligenn till ewiig tiidt och ther met vere frii for forscreffne degenn och alle andre aandelige och verdslige kraff eller besuaaringe. Ther till haffuer burgimestter och raadt vdi Køpennhaffnn giffuit och tillagdt aff byenns och borgers jorde paa thenndt nørre siide liigebredt viidt sancte Gertruds jordt, saa att planen er till haabe met forne sancte Gertruds jordt tollff och firetiuffue fawne vdi østter och vestter och firetiuffue fawne vdi sønder och nær, szom the haffue vndt till forscreffne hospitall, met huss, jorder och hawer quiit och ffrii tiill ewindelig eye. Och haffuer forne Claus Deenne vedttaget och forpligtidt seg och sine efftherkomere att schulle

bygge paa szamme plann eth merkeligt hospitall, szom noget kandt findis vti Danmark, vpmwret aff grwndenn och indenn bygning met bastue och anden qwemhedt, som siwge mendische sunderligenn behoff haffue. Item schall skickis en kiiste met loessz for huer seng att gemme the siwge mendiskis tyngist vdi, som indtkomme, saa lenge (till) the bliffue till passz, oc tha mwe the vdtage met thennum thet mynstte met thet meestte, the haffue indtførdt, endog the haffue leyett vdi hospitalet vti x eller femttenn aar. Item schulle alle indtages vdi hospitalet for Gutzs skyldt forudenn godts eller pendinge, men dø the ther inde, tha schall hospitalet vere theris arffuinge. Item naar nogle affdøer, tha schulle burgimestter och raadt vdi forne Køpenhaffn met forne her bispenns commissariis ther sammesteds aff konningenns och Danmarcks riigis raads beffalling formere och indtlegge the siwge mendische. Szom the kwndne kendne met tiidenn, thet hospitalet forbedres kandt oc hospitalet komme till saadann riigdom och forbedring, som thet vaar før thet bleff ødelagt, tha schall ther holddis jc siuge och szaare mendische paa sengenne met presttere, sanger och hittebornn och the qwinder, som bornn och siuge mendische plegher att røgtthe, szom ther plegede att holddis tillfornn myndre eller mere effther hospitalenns formwe och formendtszenns kendinge. Ther till et offuit hospitall for alle fattige vandrende pellegrime, och alldrig tages pendinge for madt eller øll och ey sønnis nogenn mendische herberge, szom skicket vaar tillfornn. Schulle och forne burgimestter och raadt i Køpenhaffn tillsee, att szamme fattige mendiske holddis erligenn och renligenn met reenne lagenn paa alle sengenne huer løffuerdag, godt kaastt och vell tillreedt. Item naar nogre ere saa siuge, som tiitt och offtte skeer, att the ligge en gandske dag och giide inthet ther fortheret aff thet i hospitalet er, tha schall thenndt, hospitalenns forstander er, lade hente vdi byenn vin, huedebrødt, eble eller anden deell, som the siuge mendiske attløstte. Item forwdenn

thette forne siuge huss schall byggis ett hospitall for fattige vandrende pelegrimme, att the kwndne ther haffue tilfluctt met seng, husly och fry fying, szaa mange ther komme hungroe och tørste och begere herberge till retthe tiidt for Gutzs skyldt, naa(r) klockenn slaar vj, schall huer haffue øll och brødt paa vj pendinge. Item the, szom icke saare ere trengde icke hellder komme forschreffne tiidt, schulle alldene haffue herberge och seng. The som komme effther vij slaar, schulle icke inlcladis, och schall ingenn inlcladis, och schall ingenn herbergis mere endt en natth. Item schall ingenn qwindne, szom ligger openbarlig i skøerleffnet, boe paa lxxx fawne ner hospitalenns fortaa. Item naar forne Claus Denne eller hannss efftherkomere affdøer, tha schulle forne burgimestter oc raadt met samme her bispenns commissariis skicke the fattige mendiske en andenn erlig och gudtfryctig mandt vdi hannss stedt till forstander, thendt som ther er indgiffuenn och icke haffuer børn eller barnung qwindne att besørge. Och schall hospitalet och the fattige mendiske vere samme forstanders arffuinge och ingenn andenn. Item schall och forne hospitall nyde och beholde sancte Anne capell, szom forne Claus Denne vden for Køpenhaffn tillforrn oppbygde met allt offer, godtzs eller gaffue, ehuaadt ther nu er eller komendis vorder. Item scall forschreffne hospitall nyde thendt vor helligste ffaders pauenns stadtfestellsze, szom Claus Denne tillforrne forhuerffde till sancte Anne hospitall, och scall samme stadffestellsze vere och bliffue ved euig magtt vdi alle szine ordt och article. Item maa och scall forne Claus Denne och hannss efftherkomere forstandere till forne hospitall nyde och bruge gode mendiskes allmisse i vore riiger Danmarck och Norge, huor hannum løstter och handt vedt seg nogenn behiellping och fattige mendiske. Item scall forde hospitall nyde alle sine retthe tilligellse met alldt tillbehøring, och szaa huad thet her effther formeris och forbedris kanddt, scall hospitalet nyde och beholde till forne siuge mendiskis opholding, och ey brugis till andet. Item schall forne

hospitale och forstander vere vnder forne her bispenns aff Roschilldt och hanss efftherkomeres forsuaar och besker-mellsse, szom kircker, clostter, hospitale och andre Gutzs hwss bør att vere effther kirckelogenn etc. Datum Haffnie dominica proxima post festum Mathei apostoli, anno etc. mdxxiij.

Ad mandatum domini regis proprium.

Registre over alle Lande. III. 220—22.

121.

1525. Fortegnelse over de Vikariernes Kapitel tilhørende Bryggerkjedler, samt over de for disse betingede Aartider.

Anno domini mxxv ipso die sancti Egidii abbatis annamede iegh procuratorium capituli vicariorum poe alle panner oc kelle, oc fandz thetthe register som her efter følger.

Primo Cristofer Dirickssøn haffuer i panne poe ix tr, som mester Hanss Nyman gaff, oc giffuer Michaelis iij march.

Item dominus Petrus Jacobi haffuer i kedel, oc giffuer Michaelis viij β.

Item Niels Tynnebinder poe Gamle torgh i kedel, oc giffuer xxiij β Pasce et Michaelis.

Item Jon Bryger poe Nørregade i kedel poe v tønner, som her Michel Matzen gaff, oc giffuer iij march Pasce et Michaelis.

Item Hanss Trøyne kellesmedth haffuer i kedel poe ii tr, oc giffuer Michaelis xij β.

Item Rasmus Brygere i kedel, som Jep Perssen burgere gaff, oc giffuer ii march Pasce et Michaelis.

Item Anderss Bryggere i her Iohan Oxess gordh i Kødangere gaden haffuer en panne poe vij tr, som Karine Per Hanssens gaff, oc giffuer iij march Pasce et Michaelis.

Item her Ipp Perssen prior i kedel poe ii tr, oc giffuer i β grot.

Item Jep Brygger poe Rosengorden en kedel poe iij tr, som her Niels Seufinssen cannic gaff, oc giffuer iij march Michaelis.

Item Hans Nielssen poe Nørregade i kedel poe iij tr, som her Hanss Anderssen vicarius gaff, oc giffue ij march Michaelis.

Item her Oluff Brandani i kedel poe iij tr, oc giffuer xx β Michaelis.

Item mester Class Uess i Skomagere boderne i kedel poe vij tr, er ny, som her Jep Nielssen gaff pro vno anniuersario, oc giffuer iij march Pasche et Michaelis.

Item Jenss, bonde i Valinsbeck, i kedel poe iij tr minus i fyerding, giffuer i march Pasche, pro quo dominus Olaus Sko(ning).

Item Per Grutbe (?) poe Vestergade i kedel poe iij tr, dabit ix β Michaelis.

Item Gregerss Bøtker i Kødmengerborne i kedel poe ij tr, et dabit i march Michaelis, pro quo Lasse Murer poe Nørregade.

Item Nielss Remmesnidere i kedel poe iij fyerdinge, et dabit x β Pasce.

Item Mattis Kødmongere haffuer i kedel poe vj tr oc giffuer iij march Pasce et Michaelis.

Item her Michel i Gladsaxe haffuer i kedel, som her Jesper i Birckerødth gaff, poe ij te, oc giffuer i march Pasce¹⁾.

Item Anderss Jenssen (?) poe thet hyerne vedh . . . h haffuer i kedel poe iij tr oc giffuer i march Michaelis.

Item Moenss Remmesnidere i Kloster st(r)ædith i kedel poe ij tr, oc giffuer i march Michaelis²⁾.

Med en anden Haand er senere tilføjet:

Christiern Harniske wiskere in bodis Per Jonssens in parochia sancti Clementis een kædill paa ij tr, dabit j march Micaelis.

1) Med en anden Haand tilføjes herefter: »Hennæ haffuer Oluff Snigiere wed Graabrødre for xij β . . . aarlig». Paa Heftets Omslag er antegnet »Restans aff kelle lleye,» og derunder: »Her Michel i Gladsaxe — i march.»

2) Siden rettet til: Pasce.

Item her Niels Riiber haffde een capittelss kældill paa ij te oc j fjæring oc giffwe j β grot tiill sancti Micaelis dag.

Item een kældill paa iij ter , som wor tiill her Pæders Snostorps oc ey kunne wære paa leye, førre æn han forbædredes, som Maaenss Bryggere i Klædebode hawer oc giiffuer ij marck Pasce et Micaelis.

Item dominus Cristofferus Andree perpetuus vicarius ad altare sancti Lluçij, qui obiit 2da feria ante beati Thome apostoli in anno domini mdxxv^{to}, llegauit capitulo vicariorum i brygge kædell paa ij te oc j færiing oc ij brygge kaar, purstummen (?) øsze oc tratt, som er paa lleye oc Per Clæmitzen haffuer fore ij march.

Item Morthen Kongh i Bagswær haffuer een capittillss kædell i lleye, som tiill forne her Niels Ribere haffde, fore xij β , foreloffuere her Jeip Anderssen Kalendarum . . .

Item her Hanss Køge in cimiterio ecclesie beati Nicolai haffuer een capittillss kædell, som her Hanss Monssen pie memorie haffde, stoor paa iij tr oc scal giffwe annuatim xx β tiill Micaelis ¹).

(Næsten alle Antegnelserne ere senere overstregede).

Registrum anniuersariorum de caldaribus capituli vicariorum.

Primo mester Hanss Nymandss de iij β gr. in aduentu domini. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium magistri Joannis Lagonis vicarii et parentum eius de ii β gr. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium domini Nicolai Seuerini canonici de ii β gr. circa purificationis. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium dominorum Erasmi de Gladsaxe et Laurencij Bundonis de ii β gr. ex duobus cacabis. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium domini Jacobi Nicolai vicarij in

---

¹) Med anden Haand er her endnu tilføjet: Poael Hansen oc giiffuer j march.

ebdoma post Letare de ii marcis cum nouem lectionibus. —
Misse pro altaribus.

Post Pasca.

Anniuersarium Catherine Per Hanssens de ii β gr. de magna sartagine. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium domini Joannis Magni vicarii, altero die Egidii de ii β gr. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium Jacobi Petri et vxoris eius Kristine circa festum Mathei de ii β gr. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium domini Joannis Andree vicarii de ii β gr. — Misse pro altaribus.

Senere er til forskjellig Tid tilføjet:

Item anniuersarium domini Cristofferi Andree, vicarii sancti Lucij altaris, de tribus solidis grossorum circa Thome apostoli. — Misse pro altaribus.

Erogata ex parte capituli.

Item panthede jeg capitill tiill brygning oc gaffn eet braadde jern, som langge hr. Anders haffde fore ij mr. Anno dominj mdxxvj post Michaelis.

1528 var capittelss kelle 22.

En bleff borthe i her Seufrin Kockes tidh hoss Mogens Bryger.

Item iij forkommes i her Oluffs tidh.

Item iij soldes anno dni 1538, peninge bleffue skiffthe.

Item iij liden hafuer her Jens Jonssen ath foruare (med en anden Haand er tilføjet): bleff hortthe i bestolling.

Item vij skippund kelle kober fick kongen, viij kelle oc en panne anno 1540 skath.

Originale Optegnelser i Geh.-Ark.

122.

1525. Optegnelse om Præsten Hr. Christoffer Andersens (Vic. perp. ved S. Lucii Alter i Vor Frue K.) Sjølegave til Vikariernes Kapitel.

Dominus Christoferus Andree dedit capitulo pro legatis: Primo textus biblie, i lydhen trefod, i lywzestage meth

sancti Cristofori beledhe, i braspyd, i kæll paa iii spaner van oc alth hanss brygerede, tali condicione ath ther skal holles for hannum oc for alle cristne syele eth anniuersarium meth tre leszer i koer aff vicariis i aduentus fore Jull huerth aer poe xxiiij β, saelenge som samme kedel oc kar kandh vare. Qui obiit die beate Barbare virginis, videlicet 2^a feria aduentus domini. Anno dominj mdxxv.

Original Optegnelse i Geh.-Ark.

123.

Her Jeib Heye

ffich stadtfesttellsze breff paa thet breff, handt haffde paa sancti Jyrgenns gaardt vdenn fore Køpennhaffnn hans liiffuis tiidt. Datum Ottonie feria 3^{tia} post assumptionis Marie anno mdxxvij.

Registre over alle Lande. III, 239.

124.

1530. 25 April. Graabrødrene oplade deres Kloster i Kjøbenhavn for Borgemestre og Raad og menige Borgere sammesteds.

Wy effter screffne broder Hans Brwn, minister och offuerst offuer alle grobrødre closter i Danmarck, brodher Barnardinus, gardian i Grobrødre closter i Køppnehaffm (!), broder Hans Staffenssen, vicegardian, och menig conuentz brødre i samme stedz, gøre witterlicth och kendiss meth thette worth obne breff: effther thi wij eræ obenbarligh nøødæ till for mange suaræ sagher skill, och menyg mand i Køppnehaffm icki wilæ lydhæ oss heer, for then leylighed som nw paa fardhæ er, och wij er yndæluett oc ey mue gaa i thermen eller bedhæ om Guodz almyssæ; ffor sadhen sagher och andræ fleræ thaa haffue wij allæ samdirectelighæ forlatth erlighe och well fornwmstigh mend burgemester och raad mend och menigh burger i Køppnehaffm allt wor closter heer i sammæ stedt och samledess

huess klenodie, som ther er, opo wor nadighæ herris konyngs weynæ, som tiil fornæ registrerett eræ, och som then wdkornæ scrifft, oss ther opo i mellom giortt eræ, yndholler och forclarer. Till iddhermeræ wittnesbyrdh och fasteræ foruaringh ladhæ iegh fornennæ broder Hans Brwn trække mith embitz indzogle meth forne wor conuentz indzogle neden for thette worth obne breff. Datum in prefato nostro loco, anno a natuitate saluatoris mdxxx, ipso die beati Marci euangeliste.

Orig. paa Perg. med to velbevarede Segl (begge afbildede paa Tab. II.). Kbhvns Magistrats Arkiv.

125.

1530. 25 April. Fortegnelse over Graabrødre Klosters Klenodier, Ornamentter og øvrige Inventarium ved Klosterets Rømning af Munkene.

Wy efterscreffne Anders Halagre, Ambrosius Bogebinder, borgemestere, Thomes Meygenris, Thomes Lestemagere, Oluff Scriffuere, Pouill Hansen, rodmend, Thomes Briggere, Henrick Trwmmeslagere, Søffren Posche, Niels Bagere, borgere i Køpnehaffn, gøre vitterlicht och kendis meth thette wdkiorne screfft, ath nw vtii dagh wore wy forsamlede j Grobrødrecloster her samedstedz effter erlige och welffornumstige mendz, borgemesteres, rodmendz och menige borgeres befalingh, och lode bescriffue alle closters clenodie, ornamenta, som ære kalke, dyske, mesze hagle, subtiler, malth, mell, øll, fetalie, briggeredh, køcken tøy och andet, som her effter i thenne samme scrifft findis. Item vii forgilte kalke och diske, som veye xvij veyne mark sølff. Item en kalk, som hører Tidsk compani till, eth lidet pixis, noget smøed sølff, som hører sancte Karine till. Ffem gillenstøcke hagle, tho subtiler aff gillenstøcke. Ffem fløyels hagle, iiij røde och j blo. Item vii sorthe fløyels hagle, en gammell grøn fløyels hagell. Item tho huide gamle subtiler aff gillenstøcke. Item j gammell rødth gillenstøcke subfill. Item en gammell gillenstøcke hagell meth eth korss. En gammell hagell aff grønth damask. Tho

gamle grønne subtiler ther till. Item iiii damaska hagle. Item iiij gamle gillenstøcke hagle. Item iij tønner ij fierdingh sildh. (Herefter anføres en Del Fødevarer, Sengklæder, Køkkenredskaber og andet Huusraad. Fortegnelsen er underskreven:) Screffuidh i Kønehaffn sancti Marci ewangeliste dagh, anno domini mdxxx.

Orig. paa Papir (udskaaren). Kbhvns Magistrats Arkiv.

126.

1530. Avgust ¹⁾. Tvende Kongebreve, hvorved Københavns Hospitaler reformeres og der træffes Bestemmelser med Hensyn til en Del af Graabrødre Klosters Gods.

a.

Thesse suaar haffuer kongelig Mt. her Ffrederich met Gutzs naade Danmarcks, Wendis och Gottis konning etc. ladet giffue burgimesttere og raadt vdi Køpenhaffn paa theris begerings weg(ne) paa thet hospitall, the nu wille lade reformere.

Ffurstt er konge Mt. well till fredtzs, att Hellig geest hwss vdi Køpenhaffn bliffuer till ith hospitall till fattige siuge och saare mendiskes vpholdelse och behoff, effther thi thet ther till stifttet och ffunderit er.

Och thesligeste att alltt thet godtzs och renntte, som ligger till same Hellig geesthwss nu baade indenn bys och vdenn, bliffuer till samme hospitall till the siuge faalch, och samledis att alld thenndt renntte, som nu ligger till sancte Jyrgenns hospitall vdenn fore Køpenhaffn och thesligeste till sancte Gertrudtzs hospitall, leggis till Hellig geest hwss och bliffue ith hospitall, och samme hospitall nyde alldt thenndt terminndt och rentte baade inden byenn

¹⁾ Intet af Brevene er dateret, men det forudgaaende Brev i Registranten er af 6 Avgust 1530, det følgende af 25 September 1530. Da imidlertid K. Frederik I.s Brev af 3 September 1530 (i Kbhvnske Selskabs Skr. VI, 48) sikkert er udstedt efter det første af de her meddelte to Breve, kunne de vistnok begge henføres til Avgust.

och vdenn, som pleiger att ligge till samme tre hospitaler, vndertagenn thenndt rentte, som pleyger attfyllge degenomet vdi Køpenhaffnn aff sancte Gertrud hospitall, dog saa att huem Køpenhaffns slott haffuer aff konge Mt., nyder forswaar och arbeydet till slotthet aff allt thet godtzs, till hospitaler ligger. Samledes att sancti Jyrgenns søe bliffuer och till Køpenhaffns slott for ith friiit fiskewannndt till slotthet.

Samledis er konge Mt. och till fridtzs, att the siuge faalch, som ligge vdi sancte Jyrgenns och sancte Gertrudtzs hospitaler indtføris vdi thet anndet hospitall, dog ther bliffuer itt gaatt huss wed magtt, som sancte Jyrgenns hospitall nu staa vdenn byenn, till speteelsk faalck, och thenndt affuell, ager och eyng, som nu hører och bruges till sancte Jyrgenn, bliffuer till the siuge mendiske vdi baade hospitaler attholde qweyg met till theris behowff.

Er och ko. Mt. till ffridtzs, att burgimestter och raadt haffue fulld magtt attillskicke thennom, som samme hospitalis forstander skulle were, dog met ko. Mats samtycke och samme forstander skulle aarligen gøre burgimesttere och raadt vdi ko. Mats embitzsmandtzs paa Køpenhaffn slott nerwerelse gode reede och regenscab baade fore vpperberelse och vdtgiftt aff wess och vwess renntte, och schall hospitalet were samme forstanders arffuing.

Thesligistte schulle och tillskickis fyre gode gudtfrygtige borgere aarligen, som schulle haffue tillsiwn, att thett gangger skellig till baade met bygning och anndet, och att the siuge faalck fange redelighed huer epter sin leylighed.

Samledis er ochsaa ko. Mat. till fridtz, att thend rentte, som borgerne haffue attforsee ther vdi byenn, att thenndt leggis till hospitalet till annden gudtzs tiennistte, dog att the, som nu haffue breff paa samme renntte, nyde thennom eptther theris breffuis liudelse, vdenn the kunde thennom ther fran formynde aff, som nu siist vdi Køpenhaffnn sambycktt bleeff.

Och will och konge Maiestat lade forhandle met adelenn, att the och wille beuillge theriss rentte, som the

haffue attforlee vdi Køpenhaffn, att thenndt och kanndt kome till hospitalet.

Och ther som konge Mat. formercker, att samme hospital fanger en godt skickelig och christtelig fram ganng, paa huilcket konge Mat. ingthett twiffueler, will hannss naadis konge Mat. ytthermere ramme och wnde samme hospitalis och the ffaalckis beste i framtiden.

b.

Kongelige Maiestatis woer naadigestte herris her Fredericks m^gt Gutzs naade Danmarcks, Wendis och Gottis konning etc. gode behafflige och gunstige suaar och samtycke om thet academie oc vniuersitatis vdi h. n. k. M. stadt Køpenhaffn forbedring och reformation.

Samledis will och konge Mat. wndne, att Graabrødre kircke och kircke gaardt met the trye hwss, som ligge vpp till kirckenn, schulle bliffue till ith studium, och schulle same hwsse och kircke och kircke gaardt ingenn forgiffuis eller sellies anddérledis ennd bliffue till ith studium, och thet andet gamble studium bliffue till rentte till vniuersitetit, och thesligeste thenndt renntte, som ligger till thet gamble vniuersitetit, oc huess rentte¹⁾, som byggis vdi the streder, som dragis egemell Graabrødre apellgaardt och Hellig gesthuss, bliffuer till hospitalet.

Registre over alle Lande, III. 266–67.

127.

1530. 17 Oktober. Jens Pedersen kaldet Kammersvend, og Mester Hans Vinke, Raadmænd i Kbhvn, tilstaa paa Kirstine Henrik Dringelbergs Vegne, at de havde modtaget i Forvaring af Kbhvns Kapitel en forgyldt Sølvkrone, som Dorothea Dringelbergs i sin Tid havde givet til et Mariebillede i Vor Frue Kirke; de forpligte sig til at give den tilbage, naar »Kirken kom til sig igjen og maatte nyde sit eget.»

Alle nerwærendis oc her effter komme scullendis, som thette breff seer eller hører leses, helse wij efftterskreffne

¹⁾ Her synes at mangle: af de Huse.

Jens Perssen kallett Kammerswendt oc mester Hanss Vincke, raadment i Købnehaffn, ewindelige med Gudt oc giøre vitterliectt med thette vortt obne breff, att aar efftter Gudts byrdtt mdxxx wore vij i sacristie husset i vor Frue kircke i forneffnde Købnehaffn, sancte Marthe dag efftter natsang, paa hederlig qwinness vegne husfrue Kirstine Henrich Dringelbergs, borgerske i Malmøø, oc ther begiærede at vdt faa aff erligt capitill ther samestædts till troer henner for thenne tiidts leilighedt then sølffkronæ eller sæppell, som erlig oc velburdig qwinne [husfru Dorethia Dringelbergs, hues siæll Gudt nade, gaff till same vor Frue kircke at pryde jomfru Marie bellede med, med saadantt forordt oc vilckor, at vore thet saa, Gudt haffde forseedt, at kircken komme till seg i gien oc motte nyde siitt eyett oc hues gode menniske haffde giffuett ther till, tha forpliicthe wij oss oc vore arffwinge, oc med thette vortt obne breff forpliicthe oss oc alle vore arffwinge, at forskreffne sæppell eller forgylthe sølffkronæ skall komme i gien till same vor Frue kircke efftter then gode qwinness yderste vilie oc begiæring, som henne tiidt gaff, forskreffne husfru Dorethia, Gudt henness siæll nade, eller oc fuldt værdt for henne. Skedett oc saa, thet Gudt forbiwde, at kircken icke komme till seg i gien, eller ey motte nyde siitt, huad gott folck haffde giffuett ther till, tha sculle oc motte samme sæppell bliffue heller hooss rætte arffwinge, som handt vor fraa kommen, ændt i fræmmede hender. Efftter saadanne vor forpliicttelsse oc cristelige tilbudt paa forneffnde husfru Kirstiness Henrich Dringelbergs vegne, tha gick forneffnde erlig capitell till i forneffnde Købnehaffn oc antwordede oss samme sølffkronæ till troer henner efftter væcktt, som holt lxxv lott i qwinthin vell veytt. Att wij saa oss oc vore arffwinge forpliictthet haffue oc efftter saadanne vor forpliicttelsse haffue saa anammett forskreffne sølffkronæ till troer henner aff forneffnde hederlige capitell, bestaa wij oc bekenne i alle mode, oc ville oc saa vbrødelige holde. Till yttermere viidningsbyrdtt henge wij vore indsegle neden for thette

vortt obne breff, som giffuett oc skreffuett er aar, dag oc stedt, som forskreffuet staar.

Orig. paa Perg. med vedhængende Segl. Konsist. Arkiv.

128.

1530. Efteraaret (?). Forslag fremsat paa de kjøbenhavnske Borgeres Rodemaalsstevne, om at alle Byens Borgere skulde forpligtes til at leve og dø ved den evangeliske Lære.

Item om paamendelse tiill alle rodermoll steffue. Item thet første, ath wij endeligen ville, att hwer borgere vtij Køpenhaffn hwer vtij sith scall swerie, lige som sich thet tiillhører, tiill thet hellige Gutz ordh ath leffue och døø ther hoss, lige som wor predicanter nw prædicke och haffue prædicke, och ath the skulle wære then gamle hyckellij och papisteske regementte y modh inden lifff och halss, oc hwilcken som thette icke vill gørrer, hanum maa man scriffue aff och visse hanum aff tiill en anden tidh. Item er thet och saa, ath somme bliffue hiemme, tha sender borgere tiill hanum och lader hanum hente, och ath alle, som villæ booe vdij Køpenhaffn, sculle thette vidhe. Første thette hersens er giorth, tha tage iiij mendh aff huer roomoll, som tiæne tiill sligh handell, disse xxxij mendt sculle giffue thette borgemester oc raadh tiill kendhe och tage lige sligh en edh aff them huer vtij sin stædh, lige som vij haffue giorth, saa fræmth som vij sculle wære theris lidige borgere, oc hwadt straff som her scall wære hoss, thet scall staa vtij borgemester och raadz hender intell the xxxij mæn; thet ville wij aldeles haffue holleth vidt machth, ath hwilcken som faller vtij sligh brødhe, thet scall holdis vidh ære och rælighedt. Item første thette altsamen er giorth, tha ville vij scriffue bispen tiill ith swar oc icke før. Item er thet saa, at somme er icke tiill stædhe enthen vden lantz eller ingen lantz, tha sculle iiij hans neste naboo hanum tiill sige och tage lige sligh en edh aff them vidh then edh, som the

haffue sorith, och ville the icke swerie, tha sculle the samme iij mæn theris neste naaboo giffue thet menigheden tiill kendhe.

Paategnet: Thenne scrifth bleff send po rormalstefnæ, at almwen willæ at bormesther och rod skwllæ aldeless rettæ seg effther thenne scrifth.

Samtidig Optegnelse i Geh.-Ark.

129.

1530. 3 December. Mageskifte mellem Dekanen Klavs Gjordsen og Kjøbenhavns By om nogle Jorder udenfor Byen.

Jeg Claus Gørtzse, woer naadige herris canceller och degenn vdi Køpnehaffn, giør alle witterligt och kendis met thette mitt opne breff, att ieg met stormectigestte ffursttis konning Ffredericks, woer naadigestte herris, och menige capitels vdi Køpnehaffn willig och sambycke haffuer giordt itth wenligt och kerligt mageskiiffthe met hederlige och fornumstige mendt, burgimesttere, raadt och menighedt vdi Køpnehaffn stadt vdi saa maade, att the och theriss ephtherkomere skulle haffue, nyde, bruge och beholde till euuig tiidt till Køpnehaffns stadt for euuig eigendom en haue liggendis vdi theris marck, som kaldis Degennss haue, vdi sin lenge och breede, som thenndt nu forfunden er, szom herre till leiget och hørett haffuer till degendomet vdi Køpnehaffn. Och kendis ieg meg och mine ephtherkomere, degne vdi Køpnehaffn, ingenn reett eller rettighedt athaffue till forne Degenns haue ephther thende dag vdi nogen maade och ther emodt schall ieg och mine ephtherkomere degene vdi Køpenhaffn igenhaffue aff burgimesttere, raadt och menighedt och Køpnehaffns stadt en iordt liggendis endelangs vdtmet stranden fran Rosbecks mølles fang, som nu indhegnet er till møllen, och indtill Serritzsløff diighe, och tuertt offuer fran strandbackenn och indtill thett gamble diighe, som och nu indhegnet er, met huess iordt, torn och kratt ther fore indenn er, vdi sin lenge och breede, som

thet nu forfunden er, att haffue, nyde, bruge och beholde till forne degendom vdi Køpnehaffnn till euuig tiidt for euindeligh eygendom. Till ythermere winttnisbiurdt och bethre foruaaringe haffuer ieg ladet henge mitt indtsegell mett hederlig capitels indtsegell vdi Køpnehaffnn nedenn for thette mitt opne breff, som er giffuit vdi Køpnehaffnn, aar ephther Gutzs biurdt mdxxx, løuerdagen nest ephther sancti Andree apostoli dag.

Orig. paa Perg. med Seglene. Kbhvns Magistrats Arkiv.

130.

Omr. 1530. Fortegnelse over Aartider, der skulde holdes af Vikarierne ved Vor Frue Kirke for Gaver skjænkede til deres Kapitel.

Item anniuersarium domini Joannis Dwe militis et vxoris Gisle de ii β grot, procurator Barbare. — Missa in choro.

Item anniuersarium domini Petri Tollere vicarii de iij β gr., procurator altaris omnium sanctorum. — Missa in choro.

Item anniuersarium høstrw Gertrwdz de ij β gr., tutor ecclesie satisfaciatur de curia, quam inhabitabat Petrus Grøide-støber circa forum antiquum. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium dominij Joannis Jenssøn sacerdotis de ii β gr., cum canonicis circa omnium sanctorum, procurator altaris Canutj ducis circa chorum. — Missa in choro.

Item anniuersarium dominij Christophorj Andree vicarii sanctj Lucii altaris de tribus solidis grossorum circa Tome appostolj, procurator capitulj. — Misse pro altaribus.

Item anniuersarium dominij Joannis Hiortt et domini Laurentii Berg de ij β gr. de dvobus fundis, vnum in Pilestredh et alterum in parochia sanctj Clementis, procurator capitulj. — Misse pro altaribus.

Post natiuitatem Cristj.

Anniuersarium domini Joannis Hermannj fratrisque eius Joannis Møller et Jacobj Sugge et vxoris de ij β gr., procurator Georgii. — Missa in choro.

Anniuersarium magistri Joannis Lagonis vicarii et parentum eius de ii β gr., procurator cacaborum. — Misse pro altaribns.

Anniuersarium dominj Joannis Petrj canonicj de ij β grott et vj grote ad manus pauperum de tribus bodis in Studii stredh, procurator Andree. — Misse in choro.

Anniuersarium dominj Regnichinj sacerdotis de ii β grot de vna boda in parochia sanctj Nicholaj, procurator capitulj. — Misse in choro.

Anniuersarium Elzebe Copss de iij β grot de boda in Feriistred, quam inhabitat Hans fan Reyn, procurator capitulj. — Misse pro altaribus.

Anniuersarium dominj Michaelis Mathie canonicj de ii β grott, tutor ecclesie satisfaciat ex curia circa mare, quam inhabitat Anne Pariss. — Misse pro altaribus.

Anniuersarium dominj Tigonis Mathie cum fratribus sanctj Kanutj post conuersionis sanctj Paulj de iij β grot, procurator altaris sanctj Canutj regis anno dominj Mdxv. — Misse pro altaribus.

Anniuersarium dominj Magnj Giøe militis et vxore (l) de ii β grot, ex fundatione altaris procurator Barbare. — Misse in choro.

Anniuersarium dominj Boecij Laurentij de ij β grot, procurator altaris quinque vulnerum de residentia. — Misse pro altaribus.

Anniuersarium Jacobj Petrj laicj et vxoris Kirstinæ de ij β grot, procurator cacaborum. — Misse pro altaribus.

Anniuersarium magistri Petrj licenciatj et fratrum eius de iij march cum ix lectionibus, procurator capitulj. — Misse in choro.

Anniuersarium dominj Joannis Andree de ij β grot, procurator cacaborum. — Misse pro altaribus.

Anniuersarium dominj Nicolaj Brøidhe de ij β grot, cum canonicis, procurator altaris Anthonij in choro. — Misse in choro.

Anniuersarium omnium benefactorum de iij β grot,
procurator capituli. — Misse pro altaribus.

Τελος.

Original Optegnelse paa et løst Blad i Geh.-Ark. Begyndelsen synes at mangle.

131.

1531. 6 Februar. Hr. Hans Olsen, Kantor i Roskilde, tilskriver M. Matthis (Persen), Kannik i Kjøbenhavn, om en Strid (om noget Altergods), denne havde med Dr. Hans Luchesen i Roskilde.

Affectuosam commendationem et salutem. Kiere mester Mattis, synderlig gode ven, ieg haffuer effter eders begere werffwet hoss dochter Hans Luce. Tha, som ieg gaff eder selff tilkende, swaride han soo, at hand gerne oc heldst begerer, ati vele besinde boode eders eger oc hanss lempe ther ebland oc vere till fredz met sagen; teckis eder thette icke, tha vill hand met tiden, nar Gud følger hanum swndhed oc beylelig tiid oc sted, pleye ether enthen mynne eller rett. In Christo valet. Ex Roskildia die beate Dorothee virginis mdxxxj.

Jo. Olau
cantor Roschildensis.

Udskrift: Venerabili viro magistro Matthie, canonico Haffnensi, amico meo obseruandissimo.

Orig. paa Papir i Konsist. Arkiv.

132.

1531. 27 April. Dekanen Klavs Gjordsen meddeler Hr. Anders Jensen Kollats paa S. Josts eller de fire Læreres Alter med tilhørende Vikarie i Vor Frue Kirke.

Nicolaus Gørizsse, decanus Haffnensis, dilecto nobis filio domino Andree Joannis, presbitero Roschildensis diocesis, paternum affectum in Domino cum salute. Tue probitatis ac virtutum merita, quibus apud nos fide digno commendaris testimonio, nos sollicitant et inducunt, ut personam tuam prosequamur favore gratie specialis. Eapropter premis-

orum meritorum tuorum intuitu, altare sancti Jodoci alias quatuor doctorum, et vicariam eiusdem in ecclesia collegiata Haffnensi, vacantem per obitum cuiusdam domini Calixti Petri, pie memorie presbiteri, ultimi et immediati possessoris eiusdem, una cum omnibus suis juribus, fructibus, proventibus, redditibus et obventionibus quibuscunque, quorum quidem altaris et vicarie merum jus patronatus et collatio, quotiens vacare contigerit, ad nos nostrosque successores decanos ecclesie predictae Haffnensis dinoscitur pertinere, tibi tanquam bene merito in nomine Domini conferimus, investientes te per bireti nostri impositionem presentialiter de eisdem. In quarum collationis et investiture testimonium sigillum nostri decanatus presentibus inferius est appensum. Datum Haffnis anno incarnationis dominice m. d. xxxi., quinta feria post festum divi Marci evangeliste.

Orig. paa Perg. blandt Arne Magn. danske Diplom.

133.

1531. 8 September. Borgemestere og Raad i Kjøbenhavn give Kapitlet Tilstaaelse om, at de have modtaget endel Kalentelaget tilhørende Klenodier til Byens Fornødenhed.

Vij borgemestere oc raadmend vdi Kiøpenhaffn giøre vittherliigt oc kendess mett thetthe wort opne breff, attwij i dag haffue anammett aff hederliige herrer capitell her i Kiøpenhaffn hues clenodia vdi sølff, som Kalenthe lawett her sammesteds tilbører (som thenne vdskorne screfft, oss emellom giort er, ydermere vduiszer oc forclarer) huilket sølff wij nw strax vdi wor store nød oc trang acthe att brughe tiill Kiøpenhaffn stads merckeliige store nøtthe oc behoff, som hanom i thenne tiid poo henger. Oc huor som saa sker, att noger aff forne Kalenthe brødre eller søstre effther thenne dag haffue noger tiilltall tiill forne capitell om forne sølff, tha beplicthe wij oss oc wore efftherkommere borgemester oc raadmendt poo Køpenhaffn

stads wegne att staa ther till retthe fore. Tiill vitnesburd lade wij trøcke wortt stadz indzegle neden poo thetthe wort opne breff. Screffuet i Kiøpenhaffn fredagen nest effther sanctj Egidij abbatis dag, aar etc. mdxxxj.

Orig. paa Papir med paatrykt Segl i Geh.-Arkivet.

134.

1531. 20 September. K. Frederik I giver M. Christlern Hvid Livsbrev paa Degnedømmet i Kjøbenhavn.

Mestter Christiern Huidt

ffich breff pro sernitio facto et faciendo per liberam resignationem domini cancellarij magistri Nicolai Gørtzsze oppaa degenndømmet vti Kjønehaffnn vdi woer Ffrue kircke, att nyde bruge och beholde hannss liiffuis tiidt, met alle forne digniteter, rette tilligelsze, iurisdiction, tiennere, købsttedtzs godtzs och lanndtzs godtzs etc., som forscreffne mester Claues Gørtzsze canceller thet nu fore hannom friiestt haffdt haffuer. Cum inhibitione solita. Datum Gottorpp vigilia Mathej apostoli, aar etc. mdxxxj.

Dominus rex per se.

Registre over alle Lande, III. 270.

135.

1531. 21 September. Fortegnelse over de Klenodier, som Kjøbenhavns By fik af Kalentelaget (jfr. Nr. 133).

Anno etc. mdxxxprimo sancti Mathei apostoli dag bleff thette efftherscreffne sølff anammet tiill Kiøpenhaffn stads nøtthe oc behoff aff Kalenthe skrinet, offueruerendes mester Peder Amage oc her Jep Heye cannick her sammestedz. Item en bulle met syt log, weyer xxxij lod. Item en liden sølff stob met en trumper poo laaget, veyer xij lod j quintyn. Item en stor sølffstob met sancti Hanses billede poo laaget, veyer iij lødemarck oc ith lod. Item then store sorthe skall, weyer met skalen xx lod. Item then lille sorthe skall, weyer met skalen xiiij lod j quintyn. Item the iij sølff

stobe vden log oc vden fod, veye lxxxv lod j quintyn. Item then sølffstob med fod oc ith mercke poo foden foruden log, veyer xxj lod j quintyn. Item then stob met fod oc stander K. l. poo, veyer xxv lod. Item then lille sølff stob, veyer vij lod j quintyn. Summa poo alt fornē sølff foruden the tho stobe met skalerne ij^c xlj lod oc j quintyn.

Orig. paa Papir (udskaaren) i Geh.-Arkivet.

136.

1531 (?). Forhør, optaget i Anledning af oprørske Ytringer af nogle Medlemmer af Kjøbenhavns Magistrat under Striden med Biskoppen i Roskilde 1530.

Item Per Kempæ ¹⁾ han sigher, at han wed ther ynthet aff andet æn ther bispen och borghernæ bleff forligtæ, thet wiillæ ickæ Rasmws Bagher (och) Kort Berman ²⁾, at so waræ skwillæ.

Item Per Jørenszen ³⁾ widnæth, at Ambrosius ⁴⁾ sagde, at han wistæ ij^c po syn hond, then tiid then trættæ kom mellem bispen och Københaffns by, och at de fyngæ wel en herræ them willæ forswaræ, ther som kongh Fredryck ickæ willæ, och at han befrycthet, at then predikanther skwillæ meræ predyckæ kong Cristiærn till gode æn wor nadige herræ.

Item Anders Hallægher ⁵⁾ widnæth, at Ambrosius sagde, then tiid then trættæ kam mellem bispen och Københaffn by, ta sagde han, at ther som w. n. herræ ickæ willæ for-

¹⁾ Borgemester i Kbhvn. (jfr. S. R. D. II, 587. Røn, H. Tavsens, S. 74).

²⁾ Raadmand, den samme Stilling indtog formodentlig ogsaa Rasmus Bager 1530, skjønt han 1527 og 1533 nævnes blot som Borger. Begge disse Mænd nævnes i den skibyske Krønike blandt Kirkestormerne 1530, thi der er neppe Tvivl om, at Kort Berman er den der omtalte »Conradus cognomento Kiøkenflit.»

³⁾ Borgemester.

⁴⁾ Amb. Bogbinder var Borgemester 1530, »quo magistratu paulo post ob proditionis crimen est spoliatus,» bemærker den skibyske Krønike ved Beretningen om Kirkestormen 1530. I denne Bemærkning have vi maaske ogsaa en Hentydning til den Sag, som omhandles i det her meddelte Aktstykke.

⁵⁾ Borgemester.

swaræ them, te fynge wæl en herræ, och at han Ambrosius sagde then tiid, at han wistæ iijc borgher paa syn hand och waræ besoræth till hanum, och then tiid ther then contracht bleff lest po radhuss, ta sagde Kort Berman och Rasmws Bagheræ, at ther som predicantheryn ickæ mattæ predike Gudz ord, ta waræ de begherindes at mattæ faræ aff byend, och sagde Andhers, at ther war en monck hyem till hans och sagde, at de skullæ ickæ lade fleræ landz knectæ her ind i byend æn en fenyck, so at borgherne waræ them sterkæ noch.

Item Ambrosius widnæ om Rasmws Bagher och Kort Berman ligæ som Andhers Hallagher.

Item Tamiss Gwlsmid ¹⁾ wydnæde, at han wistæ ynthet om thenne handell.

Item Lawretz Jenssen ²⁾ wydnædæ, at then tiid then contracht bleff gyort mellem bispen og borghernæ, ta sagde Ambrosius, at han willæ bliwæ wid thet helle ewangelium, och at han wistæ iijc borgher po syn hand, de han war forsoren till them.

(Endel andre Vidner, som Tamiss Lestæmagher ³⁾, Oluff Scriweræ ⁴⁾, Jens Perssen ⁵⁾, Powil Hanssen, Mester Hans Wynck ⁶⁾, Cristiærn Æsgessen ⁷⁾, Tamess Brøgheræ ⁸⁾, Rasmus Kellesmid ⁹⁾ og Henrick Tromæslar ¹⁰⁾, afhørtes; men enten vidste de intet, eller ogsaa sagde de det selvsamme — kun mindre udførligt fremsat — som de tidligere afhørte Vidner).

Samtidig udateret Optegnelse i Geh.-Arkivet, med Paategning: De ærynde som her wdi Københafn maect po liggher.

137.

1532. 17 April. K. Frederik I gaaer i Forbøn for Hr. Holger Ulfstand, at han maa faa et af Kapitlets Gaarde i Kjøbenhavn til Leje.

Frederiich mett Guds naade Danmarcks, Wenndis och Gottis koning, vdtualdt koning tiill Norghe etc.

Wor sønnderlig gunst tilforrn. Kiere herrer och wenner, wij giffue etther kierligenn tilkiende, at oss elskelige her

¹⁾ Tidligere Borgemester, nu maaske Raadmand. ²⁾ Raadmand. ³⁾ Raadmand. ⁴⁾ Raadmand. ⁵⁾ Raadmand. ⁶⁾ Var 1531 Byfoged; tidligere havde han været Raadmand. ⁷⁾ Raadmand. ⁸⁾ Raadmand. ⁹⁾ Raadmand. ¹⁰⁾ Var Raadmand 1533 (Røn, Hans Tavsens, S. 74) og formodentlig ogsaa 1530.

Holgerdt Wlffstandt, wor tro manndt, raadt och embitzmandt paa wort slott Lawgholm, haffuer werit hoss oss och berett, at hand haffuer her vdi wor stadt Kiøpnehaffnn ingen eygen gorde, som hannom tillhører, och ingen anden bequem wesen och stedt, som hand roligt kannd were, effther thij hand ald tidt skall were her hoss oss till stede. Och gaff tilkiende, atj skulle haffue en gord liggindis her i byenn, som nu Lauritzs Grersen i boor¹⁾, och hand wille gierne haffue then vdi leye aff ether, effther thij at Lauritzs Grersen skall ingen arff breff haffue ther paa. Och ther for wor begierindis, at wij wille vnnde hannom wor schriffuelse till etther, atj for wor bønn och schriffuelse skyldt wille vnde hannom samme gord for saadann jordt-skyldt, som forskreffne Lauris Grersen ther pleyer aff atgiffue; och i wille giffue hannom sliigth ethers breff, som borgerne her i byen pleye atfange paa kircke godts. Thij bethe wij ether kierligenn, atj wille annsee thenne wor bønn och schriffuelse, och vnde forskreffne oss elskelige her Holgerdt Wlffstandt och i leye lade hannom samme gordt for saadan leye och skyld, som ther pleyer aff at gange, och sliigth ethers breff ther paa, som i pleye atgiffue paa kircke gods, som forskreffuit staar. Her forlade wij oss wisseligenn till, och wille thet met wor sønnderlig gunst och naade ald tidt gierne met ether alle och huer serdelis forskyldte och bekiende. Befallenndis ether Gudt. Schreffuit paa wort slott Kiøpnehaffnn othensdagen nest effther søn-dagen Misericordia domini, aar etc. Mdxxxij. Vnder wort signnett.

Udskrift: Oss elskelige her degenn, canntori och menige cappittel vdi wor Frue dom kircke i Kiøpnehaffuenn, samptlig och huer besønderligen.

Original paa Papir i Konsist. Arkiv.

¹⁾ I et Dokument af 8 Apr. 1525 omtales »Apostolorum Alteres Gaard, som Lavrits Greersen nu i bor«, i S. Klemens Sogn; det er upaa-tvivlelig den, her menes.

138.

1532. 16 Maj. Kontrakt angaaende en Gaard og Grund i Kjøbenhavn, oprettet imellem en Borgerske sammesteds og Kapitlet.

Jeg Eletze Jostes borgerske i Kiøpnehaffn gjør vitterliickt for alle oc kienness mett thette mitt obne breff, att jeg haffuer i leie anammett aff hederlighe herrer mester Christiern Hwiidt deghen, dochter Ditleff Smither canther, oc menige capitell i Kiøpnehaffn en wor Frue kirckes gardt oc grundt ligendes i Kiødtmanger bodernæ, østen vdt mett gaden, i wor Frue sogn, nordhen nest frue Gwndell Oluff Daass gardt, Berittæ Per Otzenss søn nw i boer, synden nest Calendarum alteres gardt, Oluff Jenssen nw i boer, oc som jeg nw selffue i boer, mett all syn rette tilligelsze vtij lenge oc brede, som handt nw begreben oc indhegnett er, att haffue, nyde oc i leie beholle vtij myn oc alle myne arffwinges liiffs tiidth, then ene efftther anden, mett sodantt skiæll oc vilckor, att wij sculle her efftther wære then hellige kircke oc henness personer theess villigere oc staa i vilie, venskab oc gott naboskab mett thennem oc aff wor ytterste mactt affwerye oc emoedt staa Lutterss kietterij oc wildfarelsze. Item sculle wij forne gardt bygge oc forbeidre, besynderligentt stenhwss tw lofft høgtt vdtill algaden, eller, om wij thett icke formwe, ett merckeliickt hwss mwrett emellem stolpe, mett anden goodt kiøbstedts bygning jnden i garden, oc mett stentack, oc samme gardtt oc bygning vtij gode mode weedt mactt holle, oc giffue ther aff then canick, som kircke werye er till forne wor Frue kircke, aarligen till leie oc landgieldt siw marc, som wij ther om nw selffue jndburdes venlig oc well forliicte ære, vtij Danske penninge, som her i landet gienge oc gieffue ære, halffdelen till poske oc halffdelen till sancti Michilss dag betimeligen oc till gode rede yde oc betale scullendes. Item skatt oc all anden kongelig eller stadts tynges, som nw siidwonlig er eller her efftther po legges kandt, sculle wij selffue vdtgiffue oc juthett ther fore affkorttæ i samme leie. Item

skeer thett soo, att wij forne, efftther wij soo merckeligen po same gardt byggtt haffue, trænges mett armoedt, fattigdom, siwgdom eller for nogen anden rædelig oc nøtthelig sag att selie eller pantsettæ samme wor egen bygning, oc thett kandt forfares vtij sandhedt, tha mwe oc sculle wij ther till haffue fuldt mactt att selie, pantsettæ oc affhende samme gardt oc bygning en besidhen borger vtij Kiøbnehaffn, som skatther oc scyller wor kierte nade herre oc jnghen anden, dog atthett skeer mett forne capitellss wiidskab oc sambytcke oc forne leien till kircken weedt mact bliffuer, oc skall tha forne capitell haffue all eneste tre marc Danske siidtwonlige breffue penninge oc ey mere begiære for samme theress sambytcke. Item huor oc saa skeer, at wij forne eller huem forne gardt off oss fangendes worder, hannem icke bygger, forbeidrer oc i gode mode holler oc forne landgiældt oc leien ther aff ey till gode rede betale wille, tha sculle wij vdtwiisses oc en anden borger efftther thee sexten dannemendtz tycke oc beste skiæll, som priuilegen jndeholler, jndsettes egien, som ther aff bedræ skiæll oc fyllest giøre will, som forscreffuett stander. Till yttermere forwaring herom beder jeg kierligen myn fuldmyndtige forswaer Nielss Bager om siit jndsegle i myn stedt mett beskene mendtz jndsegle Michell Nielsen kiøtmangeres oc Rassmwss Hanssen bryggers, borgeres i Kiøbnehaffn, att henghe nedhen for thette mitt obne breff. Giffwett i Kiøbnehaffn, torsdagen Worherres opfarelses otthendedagh, anno eiusdem ab jncarnatione sua millesimo quingentesimo trigesimo secundo.

Orig. paa Perg.; af Seglene findes endnu et. Konsistoriets Arkiv.

139.

1532. 6 Avgust. K Frederik I bemyndiger Borgemestere og Raad i Kjøbenhavn til at tage Graabrødre Kloster med Tilliggende til sig og anvende samme til Helliggejst Hospitals Nytte.

Wii Ffrederick mett Gudts naadhe Danmarckis, Wendis oc Gottis konning, vduold konning tiill Norghe, hertug

vtj Slesuig, Holstenn, Stormaren oc Ditmerskenn, greffue wti Oldenborg oc Delmenhorst, giøre alle witterliggt, att vy aff wor sønnderlige gunst oc naade, szaa oc fattiige wonføre oc siuge menniske, szom ligge oc ære wtj hospitall oc Helliggesthuss vty Køpnehaffn, tiill hielp, trøst oc theris liiffs nyttørfft oc wpholdelsze, haffue wndt oc tilladett, oc mett thette vortt obne breff vnde oc tillade, att oss elskelige vore borgemestere oc raad vti vor stad Køpnehaffn mue oc schulle tiill thennom anname Graabrødre closter, kyrcke, kyrkegord oc alle the husze, ther paa staar, oc all forne closters gordt oc haffuer, som thet nu forfundett er, oc siiden forne closter oc closter gord, szom forscreffuitt staar, att haffue, nyde, bruge oc beholde tiill euig tiid for frij eyndom. Dog szaa att all then rentthe, szom ther paa kand forbyggis vtij hwsse oc gaarde, schal optagis oc all ene komme the siuge oc vonføre mennisker tiill vpholding oc trøst, oc icke brugis til nogen anden mandtz gaffn oc nytthe vti noger maadhe. Thii forbiude vy alle vore fogetter, embitzmend oc alle andre forne vore vndersotthe, borge-mestere oc raad her emod paa forne Graabrødre closter oc clostergordt, huss oc byggening, szom forscreffuit staar, att hindre, hindre lade, mødhe, platze, eller i noger maade forfang att gøre vnder vortt hyllest oc naade. Giffuitt paa vortt slott Køpnehaffn tiisdagen nest epter sancti Petrij ad vincula dag, aar etc. mdxxxij, vnder vort signet.

Dominus rex per se.

Orig. paa Perg. med Seglet. Kbhvns Magistrats Arkiv. (Forhen trykt i Hofmans Foundationer X, 181 og Nye D. Mag, I, 54).

140.

1533. 30 Januar. K. Frederik I annekterer Karlebo Kirke til Degnedømmet i Kjøbenhavn.

Mestter Christiernn Huidt, degen vdi Køpnehaffn, ffick breff, att eptther thij konge Mt. vdi sandthedt forfarret haffuer, att thett degenndom vdi woer Efrue kiircke vti

Køpnnehaffnn, som er och schall were ith prelatuer, er møgett ringe tiill thenndt, som thett nu hæffuer, som er forne mestter Christiernn, eller tiill hannss epherkommere attupholde theris nottorfft och statt mett, och thesligeste baade for forne mestter Christierns bøn, serutio facto et faciando och thesligestte fore throe tienneste, som thee samme, huilcke ephther hanum forne degendom, aff kon. Mt. vtj forne woer Ffrue kiircke funderet, vti forleening fangenndis worde, hannss naadis høgmetighedt och riiget gøre mue och schulle: Tha hæffuer kon. Mt. for saadan leylighedtzs skyldt annecteret, vnieret och incorporeret Karleboe kiircke, liggennndis vdi Ørrekrags leenn vti Trye herret, att mue och schulle bliffue tiill och hoess forne degen dom met aldt sin rente och rette tiilligelsze tiill euuig tiidt. Daag saa att her Niels Riiber¹⁾, som forne Karleboe kiircke nu vti forleening och besidning hæffuer, schall thenndt beholde vdi alle maade vfforckrenkeligenn ephther hannss breffuis liudelsze. Cum inhibitione etc. Datum Gottorp torsdagenn nest ephther sancti Pauli conuersionis dag, aar etc. mdxxxij.

Dominus rex per se.

Registre over alle Lande III. 283—84.

141.

1533. Fortegnelse over Vikariernes Altare i Vor Frue Kirke og deres aarlige Indkomster og Udgifter, samt Tallet paa de ugentlige Messer, der skulde synges eller læses for dem.

Bona altarium vicariorum Haffnensinm.

Altare trium Regum

Habet ix pund korn xxxjx marc iij β. Seruicium altaris: tres misse cantande, 4^{or} legende. Pro cera vj marc. Item pro anniuersariis et ministro cantanti v marc iij β.

¹⁾ Denne havde 21 Avg. 1528 faaet kgl. Præsentation paa Karlebo Kirke »per obitum Dn. Joannis Amag ultimi possessoris.« (Lang. Dipl.).

Altare Dionisij.

Habet v pund korn, xv marc vij β . Seruicium: vna missa cantanda, tres legende, pro cera iiij marce, pro carbonibus in ecclesia iiij marce, pro anniuersariis et cantanti xi β grot.

Altare Eligij.

Habet xv pund korn, iij marcas argenteas. Seruicium: vna missa cantanda, vj legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis et cantanti v β grot.

Altare apostolorum.

Habet xlij marcas. Seruicium: vj misse legende, pro cera v marce.

Altare Laurencij.

Habet liij marcas. Vna missa cantanda, 4^{or} legende, pro cera v marce, pro anniuersariis iiij β grot.

Altare Margarete.

Habet liiij marcas. Vj misse, pro cera v m $\mathcal{L}$, pro anniuersariis viij β grot.

Altare Trinitatis.

Habet xxxij marcas, iij pund korn. Due misse cantende, ije legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis et cantanti x β grot.

Altare Barbare.

Habet xliiij marcas, vj pund korn. Vna missa cantanda, vj legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis et cantanti viij β grot.

Altare Kalendarum.

Habet xliiij marcas. Vna missa cantanda, vj legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis et cantanti v β grot.

Altare Lucij.

Habet lx viij marcas j β . Vj misse legende, pro cera v marce, pro anniuersariis vj m $\mathcal{L}$ ij β .

Altare Olauj.

Habet xxj marcas, x pund korn.

Altare Christoferi.

Habet xlij marcas, iij pund korn. Due misse cantande, v legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis er cantanti xj β grot.

Altare Birgitte.

Habet viij β grot, xx pund korn. Missa quotidiana, pro cera vj marce, pro anniuersario jx β grot.

Altare animarum.

Habet lxxx marcas. Seruicium: vj misse legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis x β grot, ad vsum altaris omni anno xx m $\mathcal{L}$.

Altare v vulnerum.

Habet xxvij marcas, iij pund korn. Due misse cantande, v legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis et cantanti vij β grot.

Altare Sebaldi.

Habet viij pund korn, viij marcas vij β . Tres misse legende, pro anniuersariis viij m $\mathcal{L}$.

Altare seniorum.

Habet lj marcas ij β . Tres misse, pro cera iij marce, pro anniuersariis v β grot.

Altare Katerine.

Habet xxxvij marcas. Missa quotidiana, pro cera vj marce, pro anniuersariis vi β grot.

Altare Michaelis.

Habet xlv marcas. Vna missa cantanda, 4^{or} legende, pro cera v marce, pro anniuersariis et cantanti viij β grot.

Altare Georgij.

Habet xv marcas. Iij misse, pro cera iij marce, pro anniuersaris ij β grot.

Altare compassionis.

Habet xxj marcas, viij pund korn. Missa quotidiana, pro cera vj marce, pro anniuersariis v marc j β .

Altare resurrectionis Domini.

Habet xxxiiij marcas extra portas ij pund korn oc xix β grot, j tønede smør. Seruicium: j^{na} missa cantanda, 4^{or} legende, pro cera v marce, pro anniuersariis vij β grot.

Altare Andree.

Habet xxij marcas. Vna missa cantanda, v legende, pro cera v marce, pro anniuersariis et cantanti vij β grot.

Altare Anne.

Habet vj marcas infra portas, extra portas xj marcas, ix pund korn. Seruicium: vna missa cantanda, vj legende, pro cera vj marce, pro anniuersariis et cantantibus xv marce vi β .

Altare doctorum.

Habet xxij marcas viij pund korn. Vna missa cantanda, iij legende, pro anniuersariis et cantanti ix β grot, pro cera iij marce.

Altare Jacobi.

Habet lij marcas, v pund korn. Iij misse, vna cantanda, pro cera iij marce, pro anniuersariis et cantanti viij β grot.

Orig. Optegnelse i et lille Hefte i Geh.-Arkivet. I samme Hefte findes med samme Haand følgende Fortegnelse over de Bidrag, endel af disse Altere 1534 maatte udrede til Kjøbenhavns Befæstning.

Tilhielp til then vold, som giørdis anno Domini Mdxiiiij.

Eligij iij mrc.

Laurencij iij m $\mathcal{L}$.

Apostolorum iij m $\mathcal{L}$ ij β .

Margarethe iij m $\mathcal{L}$.

Trinitatis iij m $\mathcal{L}$.

Lucii iij m $\mathcal{L}$.

Olauj ij $\mathcal{L}$.

Christoferi iij m $\mathcal{L}$.

Animarum v m $\mathcal{L}$.

Quinque vulnerum ij m $\mathcal{L}$.

Sebaldi ij m $\mathcal{L}$.

Seniorum iij m $\mathcal{L}$.

Katerine ij m $\mathcal{L}$.

Michaelis iij m $\mathcal{L}$.

Compassionis iij m $\mathcal{L}$.

Andree ij m $\mathcal{L}$.

Anne iij m $\mathcal{L}$.

Jacobi ij m $\mathcal{L}$.

142.

1536 (?). Ny Formular for Fæstebreve paa Vor Frue Kirkes Gaarde og Huse i Kjøbenhavn.

Wij epterne N gjøre alle wiittherliigtt mett thette wortt opne breff, att wii nu haffue wndtt och tilladitt och nu mett thette wortt opne breff wnde och tiillade, att thenne breffuiszer N oc hans arffuinge mue och skulle haffue oc beholle enn wor Ffrue kirckes iord oc grund ligendes wtj N strede och i N sogenn wptill N, mett huss, bøgning och goordtz romb i lengen oc bredenn, ligeruis som then forfunde[n er, i] alles thieris liiffs tiidtt och saa lengi thii leffue, for euige eyendom. Och skall forne N. oc hans arffuinge eller huo som same gaard oc grundtt epther thenne dag fangendes worder giiffue ther aff till wor Ffrue kirche N. march till tynne terminer om aarid, halffdiellenn till paaske och anden halff diellenn till sanctj Michels dag, huilchiitt aarligen saa hollis schall wdenn alle giensiigelse wtj noger maade. Skeede thet seg ocsaa, att same hussleye oc landgille icke wdkome strax till same tunne terminer eller och xiiij dage ther nest epther i thet aller senneste, tha skall forne N. oc hans arffuinge, eller thenn same huss oc grund till hørre, wære till forplictigett att giiffue oss oc wor epther komer N. paa kirckens wegne viij ß offuer forne landgille. Menn ther saa skede, att forne hussleye icke wdkome indenn then neste tillkomendes sanctj Hans midtzomers dagh, tha skall forne N. oc hans arffuinge oc the, som same gaardtt oc grund till hørre och i wære haffuer, till sanctj Michels dag ther nest epther giiffue fierde parthen mere end same aars landgille seg beløber, och siiden framdiellis giiffue altiidtt fierde parthen for huer fiering aars forsømselze. Thesliigeste ther som szaa skeede, att forne N. eller hans arffuinge bleffue trengd aff fattigdom eller andenn oorsage att wille sellie, forpanthe eller ellers affhendne forne goord, huss och bøgning,

tha schall thett først tillbiudes oss eller wore ephtherkomere N till forne wor Ffrue kirche paa kirckens wegne, oc ther som wij eller same wor ephtherkomere same hus og bygning tha ey kiøffue wille, tha schall then her laugbiudes till Kiøpnehaffuens byting, och siidenn kiøbe huo som løsther, dog att same N marc renthe mett the wilckor, som forscrefnit staar, till gode rede aarligenn till sine terminer ther aff wdgiiffues till forne N wbehindride i alle maade. Sameledis att ther som saa skeede, att forne N oc hans arffuinge eller then, same gaard her ephther fangendes worder, bleffue forsømelighenn och icke wdgaffue same aarlige rennthe tiill forne terminer, men bleffue ther mett besiddendis ett aar, ij eller iij, tha skulle wij forne N mett borgemesther oc raad her samestidtz haffue fuldmagtt thett fierde aar att lade same gard, hus oc bøgning aff sex wuuldige mend wurdier och thenn saa kiøffue for ett skelligt werd ephther danemendtzs siigelsze tiill forne N. Och skall tha i same pendinge aff koorttes then ephther standendes rentthe aff then, som selliendes worder.

Nedenunder er med en anden Haand skrevet: In presentia domini regis.

Udkast i Geh.-Arkivet.

143.

1536. 12 December. K. Christian III giver Raadmand Peder Viladsen Følgebrev paa det kjøbenhavnske Degnedømmes Gods.

Peder Willatzen, raadmand wdj Kiøpnehaffn, fick følgebreff till the thiener, som ligge och thiene till degendomet her wdj Kiøpnehaffn, at the suare hanom och ingen anden, till saa lenge kon. Matt. ther om anderledis tilsiiger. Och skall hand giøre hans naade gode rede och regenskab for hues hand aff samme renthe och degendom oppeberendis worder. Datum Kiøpnehaffn tisdagen nest effther wor Frue dag conceptionis, aar etc. mdxxxvj.

Registre over alle Lande, IV. 121.

144.

1538. Fortegnelse over de Kalke, som efter Reformationen vare i Behold ved nogle af Vor Frue Kirkes Altere, samt Oplysning om den Anvendelse der gjordes af Sølv.

Aff the kalcke, som vdgaffues i Grefuens tydh, bleffue fire kalcke reseruereth til alle alternes behoff.

Primo Dyonisii calck, som veyde xxxvi loth oc j quintin, forgilth.

Item Lucii kalck, som veyde xxxv loth forgilth.

Item Georgii, som veyde xxxiiij loth.

Item Andree, som icke kom tilstede.

Summa paa thetthe sølf jc x loth j quintin.

Erogata aff thetthe sølf.

Primo fick her Jip Heye for syndh vmage viij loth sølf.

Item slotzherren paa Dragxholm iov lth.

Item skriffueren ij loth.

Item til hielp til then skath, vi vdgaffue medh burgerne, ther kongen vor indkommen, xiiij loth.

Item i then skath med menige klerckerieth, som her Jip Heye anammede oc indførde til Roskilde domkircke l loth.

Summa erogatorum lxxvij loth.

Item summa remanens xxviiij loth, som sold er for jc xxiiij m $\frac{1}{2}$ iv β . Heraff bleff skiftet iblanth vj personer jc m $\frac{1}{2}$ minus iv m $\frac{1}{2}$.

(Vikarierne Hr. Oluf Skoning, Hr. Mogens Nielsen, Hr. Jens Jonsen, Hr. Per Henriksen, Hr. Hans Gundersen og Hr. Anders Brun fik hver 16 Mark).

Item summa remanens xxvj m $\frac{1}{2}$, som bleff skifth til ij personer, oc vj m $\frac{1}{2}$ til aff capittelets penge in die sanctorum Simonis et Jude apostolorum.

(Vikarierne Hr. Jip Andersen og Hr. Seuftrin Jensen fik hver 16 Mark).

Thette skede, før pengene bleve omsette, xvj m $\frac{1}{2}$ thil v m $\frac{1}{2}$ oc xvj alb.

Afskrift i Diplom. i Geh.-Ark. Paa samme Blad findes »Register paa the iij kedle, som soldes Anno etc. 1538«. Det indkomne, 114 $\frac{1}{2}$ Mark 6 Penning, uddeltes blandt Vikarierne.

145.

1539. Oktober. K. Christian III. befaler, at alt S. Niniani Gildes Gods skulde overgives til Helliggeist Hospital.

Wii Christian etc. Giøre alle witterlight, att effther thii menige gillebrødre till sancti Niniani gillde wdtj wor stad Kiøbnehagenn haffwe wdtj wor neruerelsse vpladet fra thennom oc forneffnde gillde och till Helligesthus hospitall wdj wor stad Kiøbnehagen all then renthe oc rettighet, som till forne till samme gillde werett haffuer, tha bethe wii oc bivde alle thennom, som nogett af samme rente hoss thennom haffuer, the then andtworde oc fornøye prior oc forstander for samme Helligesthus hospital oc ingen anden, wnder worth hylleste oc naade. Giffuit etc.

Afskrift i Diplomatariet i Geh.-Ark.

146.

1539. 29 Oktober. Universitetet forlener Kanniken Hr. Jep Heye med den Biskopstiende, som svaredes af Almuen til Vor Frue Sogn i Roskilde. :

Wii efftherscreffne rector, doctores och vniuersitetens lessémestere vdi Køpnehaffnn gøre allde witterligt met thette wortt opne breff, att wii fore wiillig wenscab och iidelig tienniste, som hederlig mandt her Jib Heye, canick vdi Roschiilldt, wortt vniuersitet giordt haffuer, och her effther ythermere och iideligenn gøre wiill och schall, haffue met eendrectelig sambycke vntt och forleent, och met

thette wortt opne breff vndne och forleene forne her Jib vdi hannss liiffuis tiidt alldt thenndt biscops tyende, ther giffuis och ydes aarligen aff thenndt allmue, som ligger tiill woer Ffrue saaghen vdi Roskyldt, som konninglig Maiestat woer keriste naadigste herre vniuersitetet gunsteligenn tiillagdt haffuer, at oppebere, nyde och beholde vfforkaarttet vdi alde maade; daag met saadant skell och willckaar, at forscreffne her Jib Heye schall aarligen yde ther vtaff heer vdi K pnehaffn forne vniuersitatis lessemestere eller och theriss fuldmynddig qu stori fyre pundt rug och fyre pundt byg indenn kynddermiss tiill gode reede. Tiill ythermere foruaaring och wintnesbiurdt haffue wii hengdt wortt vniuersitatis indtseigell nedenn for thette wortt opne breff. Giffuit vdi forne K pnehaffnn otthensdagenn negest effther sanctorum Symonis oc Jud  apostolorum dag, aar effther Gudtzs biurdt Mdxix.

Af Konsistoriets Kopibog. 1538—1602. Fol. 7.

147.

1540. En Optegnelse om hellig L sens Kapel paa Vor Frue Kirkegaard.

Om noger glaruindue.

Item feria sexta post Gregorij berette doctor Christern¹⁾, at hand nogen tiidt tilforn anammet gamle och br dne glaruindue aff hellig L szens capell paa vor Frue kiercgardt, oc ther fore lod handt gi re nye glaruindue igen vniuersitetet tiill gode vtj capitels huszet sunden nest vptiill vor Frue kircke her i byen. Ther met vore rector oc alle professores vell tiill fredz, oc tackede hanom for syn vindskibelighed oc wmage.

Af Konsistoriets Kopibog. 1538—1602. Fol. 29.

¹⁾ Dr. Christiern Terkildsen Morsing.

148.

1558. 10 August. Herluf Trolles og Povl Hvitfeldts Synsforretning over Vor Frue Kirkes Kannike- og Vikarieresidenser i Kjøbenhavn.

Register paa alle residentzer som liger till wor Frue kiercke y Kiøffnhaffnn, oc hues fell oc breck som attij haffuer paa bøgning.

Item dochter Chrestenns¹⁾ gaardt, findis tag lam (!) paa de iij husze oc haffuer hielpe behoff paa sper.

Item sognne prestenns gaardt, er well wed heffid vndertagenn de stenboer nordenn ved kiercken, oc haffuer fell oc hielpe behoff paa tagett.

Item onniuersitets gaardt, de iij stenhusze er well ferdig, tett fierde husz haffuer nogenn felle paa taggett.

Item sanctj Peders kiercke gaardt, staar øøde oc y onde maade oc vinnerenn er vdtagenn oc sider slagenn fiell for igenn.

Item Knudtt Heies gaardt²⁾, tett enne hus er well ferdig, de andenn husze er forffalenn mett themer oc tag.

Item mester Hans Gaaszis gaardt³⁾ staar slett øøde oc forffalenn mett themmer oc tag.

Item Her Bartels gaardt, som boer y Dalby⁴⁾, gott themer, men staar forffalenn, oc fodenn er bortt roden, oc er ocsaa forffalenn paa tagett.

Item her Seffrenn Kockes gaardt⁵⁾, ler huszenn staar forffalenn mett tag.

Item mester Peders⁶⁾ gaardt er well bøgett.

Item nogenn boer liger ther tuertt offuer fraa, er

1) Dr. Christen Terkildsen Morsing. Prof. med

2) Helligtrekongers Alters Residens.

3) Se Ny Kirkehist. Saml. I, 650-1.

4) Se Danske Mag. 3 Række. VI, 247, 251, 259.

5) S. Lucii Alters Residens.

6) Maaske Kanniken M. Peder Hansen. I saa Tilfælde vistnok den eneste kjøbenhavnske Kannik, der endnu var ilive. Men der kan ogsaa menes M. Peder Parvus. Prof. rhetor.

øde, som borgemester er begierendis att ville lade bøge oc giffue ther jord skyld ther aff.

Item sanctj Jørgenns gaardtt er paslig vedtt heffdt.

Her Monnss Ma(t)szenns gaardtt¹⁾ er well bøgedtt vnnder tagett ett hus finndis fell paa.

Item thenn gaardtt, som liger till illependenn er well wedtt heffdt, thett yderste hus, men alle de husze indenn y gaarden er forffalenn.

Item sanctj Laffuerffz alters gaardtt er vell vedtt heffdt.

Item her sucentus²⁾ gaardtt er slett forffalenn.

Item her Ib sucentus gaardtt, som her Monss Gøyes arffuinge haffuer, tagett er slett øde oc nedffalenn vden j husz.

Item en gaardtt tuertt offuer fraa Blackz gaardtt, laae till helig korss alter oc nu haffuer tagett till wor Frue kiercke, er oc slett øde.

Item her Laffuersis gaardtt er slett forffalenn.

Item her Oluff Skoning resurrectionis gaardtt er oc forffalenn.

Item mester Oluffs³⁾ gaardtt y Raaskilde haffuer hielpe behoff paa tagett.

Item Gregorij alters gaardtt er slett forffalenn.

Item Jenns Schriffuers gaardtt er forffalenn paa themmer oc tag, wdenn thenn faar hielp.

Item Olaj alters gaardtt er slett forffalenn.

Item her Seffrenn Olszens gaardtt y Raaskilde er vell ferdige.

Item Sebaldj alters gaardtt, som Stij Porssze haffuer faaett, er well bøgett.

Item sanctij (!) Margrette alters gaardtt er forffalenn.

---

1) S. Anne Alters Residens.

2) Skal formodentlig være: Succentor.

3) M. Oluf Offesen. der tidligere havde været Rektor ved Kbhvns Skole, og som saadan har haft et Vikarie, som han beholdt efter sin Forflyttelse til Roskilde

Item her Hanns Hendrickzens¹⁾ gaardtt, ett hus vduedtt gadenn paslig ved mactt, ellers er ther ingen anden, ther duer noget.

Item dochter Pers²⁾ gaardtt haffuer tho nøy huse behoff.

Item apostolorum residentz, ved thenn vesther ende wed raadhuszett slett forffalenn.

Item sanctij (!) Marie Magdelens altere, tho murett boer vedtt gadenn, som mester Per Duss³⁾ haffuer.

Item recters gaardtt er vell bøgett.

Item mester Hans Mønsters gaardtt er well bøgett.

Item Kasper Paslinns⁴⁾ gaardtt er paslig wedtt mactt.

Item dochter Mackebeusis gaardtt er well ved mactt.

Item dochter Nielsis⁵⁾ gaardtt fell sper oc tag.

Item mester Hans Albrechtszenns gaardtt ij hus forffalenn.

Item mester Clausis⁶⁾ gaardt er well ved mactt.

Item docter Bordings gaardtt er well ved mactt, men fates ett husze.

Item thise forschreffinne gaarde bleff offuer sett aff Herloff Trolle oc Pouell Huitfeldtt paa sanctj Laffuersdag anno mdlviiij.

Paategnet: Kanicke oc vikarj garde y Kiøbenhaffn.

Original Optegnelse i Geh.-Ark.

149.

1563. 24 April. Dr. Hans Albretsen tilstaar, at han af Forstanderne for Vikarie- og Altergodset i Kbhvn har lejet S. Dionysii Alters Residens, der var henlagt til Vedligeholdelsen af Ildpanden i Vor Frue Kirke.

Jeg Hanns Albritsenn, docter, superintendent till Sielands biscops stigt, giøer witterligt for alle och kienddis

1) Var Kannik i Roskilde og Forstander for Duebrødre Kloster sammesteds († 1562).

2) Dr. Peder Palladius.

3) Sognepræst ved Helligøjst Kirke.

4) Skal være: Paslick.

5) Dr. Niels Hemmingsen.

6) M. Klavs Lavritsen Skavbo. Prof. math.

med thette mit obne breff, at ieg til meg, min kiere høstrw, Carine Anderssdatter, och til beggis wore egne børn, och alle wore sande arffuinge haffuer vj leye annamet aff erlige och welforstandige borgemestere och raadmenndt vj Kiøbnehaffuenn, som ere forordinerede forstandere til vicariers och altergoedtz vj kirkerne her samestedtz, eenn sanctj Dionissj alteris resedentzes joerdt och grundt, som thendt bygning paa staar, huilkenn ieg sielff kiøbt och betalt haffuer. Er same jorrdt liggendes vj Kiøbnehaffuenn vj wor Frw sogenn, vj Studij strede, och ligger til ild pandenn vj wor Frwe kircke, huilckenn joerdt och grundt er vj sin rette breide paa thendt nørre ende, aff øster och vj wester, wdt til Studij strede, halffniende och treduffue Sielindsche alne; item breiden paa thendt søndre ende, aff øster och i wester, emoedt abedens¹⁾ hawe, er fyrrtuffue Sielindtsche alne, och eth quarter, item lengdenn langs needt igiennem gaardenn, aff sønder och inør, er halffembte sindtziuffue och aate Siellindsche allne och thry fingersbredt. Item breidenn mit offuer gaardenn, aff øster och i wester, er siuff och treduffue Siellindsche alne. Schall jeg, min høstrw, wores børn och arffuinge giiffue ther aff aarligen tollf marck dansche pendinge til jordschiyldt, the sex marck til paasche och the andre sex marck til sanctj Mickelsdag, aldtide betimeligenn och til gode rede, och same tollf marck schulle forordineris huert aar at kiøbe kull for, att holde ilde pandenn weedt magt medt. Sambeledis schal ieg, min høstru, børn och arffuinge, eller hvem som same gaardt aff oss fangendes worder, were forpligtige, at fuldkomeligenn weedt magt holde alle the andre puncthe och artickle, som mit leye breff indholder och wduissar. Tiil witnessbyrdtt och bedre foruaring haffuer ieg witterligt ladit henge mit signet her nedenn for, och vnderschreffuit medt min egen handt.

¹⁾ Her menes upaatvivlelig den forrige Abbed af Knardrup Kloster. I Kjøbenhavn selv var der i Middelalderen ikke nogen Abbed.

Giffuiit och schreffuiit vj Kiøbnehaffuenn, thenndt 24 dag vj Aprilj maanet, anno etc. lxiii.

Orig. paa Perg. med Seglet. Kbhvns Magistrats Arkiv.

150.

1576. 24 Oktober. K. Frederik II henlægger det Vikarie (S. Mikkels) som M. Hans Jørgensen (Viberg ell. Sadolin, Præst i Thoreby) havde forbrudt, til de kjøbenhavnske Sognepræsters Underholdning.

Wii Friderich thend anden med Gudtz naade Danmarckis, Norgis, Vendis och Gottis koning, hertug vj Slesuig, Holdsten, Stormarn och Dytterschen, greffue vj Oldenborg och Delmenhorst, giørre alle witterligt: effther som en wid naffn mester Hans Jørgensenn haffuer veritt forlentt mett itt vicarii vj wor kiøpsted Kiøpnehaffnn, och for nogen thiidt siden er giortt en skich och ordning, att ald thend renthe och indkompst, som falder aff alld vicarii inden Kiøpnehaffns portte, skall komme till sognepresternis vnderholding sammestedt, nar the personer døde och affginge, ther med forlentt waere. Tha efftherthj forne mester Hans Jørgensen for nogen hans forseelsze och mishandell er hen rømbitt her aff rigitt, haffue wii aff wor synderlig gunst och naade vnd och tilladt, och nu mett thette wort obne breff vnde och tillade, att predicanterne vj forne Kiøpnehaffn mue huis rentte, som falder inden Kiøpnehaffns porthe aff thett vicarii, forne mester Hans Jørgenszenn haffde, nu strax bekomme och opebere, och the och theris efftherkommere thend fremdelis haffue, niude, bruge och beholde effther then skick och fundatz ther paa giortt er. Forbiudendis wore fogither, embitzmend, borgemester, raadmend och alle andre thenum her emod paa (thette) vicarii, effther som forskreffuit staar, att hindre eller i nogen maade forfang att giørre, vnder wortt hyl-diste och naade. Giffuiit paa wortt slott Frederichsborg thenndt xxiij dag Octobris aar &c. mdlxxvj. Wnder wortt signett.

Friderich.

Paategnet: Kong. Maits. breff daterit 1576 om M. Hans Sadolini vicarie att anamme till prædicanterne.

Orig. paa Papir i Geh.-Arkivet.

151.

1597. 7 Januar. Universitetet lejer »en Vor Frue Kirkes Kapel» og »et Kammers i samme Kirke næst op til det Lektorium, som man kalder domum capitularem,» til Boghandler M. Hans Aalborg for hans Livstid.

Rector oc professorer y Kiøbenhaffns universitet kien- des oc gjør witterliggt for alle, att wi med sampt begge kirckeueger thill wor Frue kircke deris willie oc samtycke haffuer vnt oc i leie latt oc nu med dette vort obne breff vnde oc i leie lade hederlig oc vellert mand M. Hans Aalborrig en wor Frue kirckis cappel, som hand herthill haffuer hafft aff forne wor Frue kircke, for en aarlig affgiftt, disligeste ocsaa itt kammers i samme kircke nest op thill det lectorium, som mand kaller domum capitularem; huilche forne bode capel och kammer forde M. Hans Aalborg skall haffue, nyde oc beholde sin liffs thid for sig selff allene, oc ingen anden det att forpacte i nogen mode. Dog at hand samme cappel oc kammer holder ved lige po sin be- kostning med vinduer oc andet, som behoff giøris; oc mo hand der vden for forne cappell bygge sig i gaangen itt lidett skab, som hand daglige kand bruge thill sine bøger, eller och itt andet steds i kircken, huor beleiligt kand vere. Oc skall hand herforuden, naar Gud hannem ved døden henkaller, haffue udj samme cappell sitt fri leiersted for sig allene, oc ingen mured graff. For huilched all- sammen, capell, kammer, skab och leiersted, forne M. Hans haffuer giffued thill wor Frue kircke och nu strax antuordet kirckueger itt hundred gode gangbare reichsdaller. Oc skal neste fårdag, Poske eller Michaëlis, effter hans død dette forne allesamme komme thil wor Frue kircke igien vden all modsigelse i nogen mode. Thill vindisbyrd haffuer vi trøckt rectoris signet her neden for. Actum Kiøbenhaffn 7 Januarij 1597.

Af Konsistoriets Kopibog i 4to. Fol. 97—98.

152 1).

1485. Graabroedre Kloster i Kbhvn sælger til en Mand ved Navn Lavrens Hemmingsen en halv Bod m. m., som Kjøberens afdøde Hustru tidligere havde givet til Klosteret.

[Alle men,] thette breff forekomer, witherligt gøre wij efftherscreffne, broder Hans Tydk . . . . . oc broder Josep gardian oc alle conuents brøder j sancti Francisci [closter i] Kōpmanhauen, met wor kerlige helse met Gud, at wij alle endregte[lige weth fo]rne wor closters procuratores Bertram Hekeler oc Bertil Pederssen [haffue skøt oc vp]ladit bescheden man Laurens Hemmingssen aff . . . . .
 . . . . . ckes strede j wor Frw-
 sogn her samestetz, hwilken halue bood oc l . . . . . t
 syn tilbehøring forne Laurens Hemmingsens førnere hwsfrw
 Thru . . . . ., Gud henne siel nadhe, gaff til forne wort
 kloster for noget framleden [aar siden for] hennes siels
 saligheet. Oc kennes wij oss pa forne wor closters weg[ne
 fult werd] oc alt at haue fanget oc vpboret weth forne wor
 closters pro . . . . . forne Laurens
 Hemmingsssen . . . . .

Dette Brev er af Hr. Registrator Plesner fundet i Geh.-Ark. i Form af to Seglremme under to Breve af 22 April og 2 Maj 1485, begge skrevne med samme Haand som ovenstaaende Brev.

---

1) Blev for sent fundet til at indføres paa sit rette Sted.

Navne- og Sagregister*).

- A**bsalon, Ærkebiskop i Lund. 1—2. 7—10. 51. 267. 377. — Dekan 93-4. — Kannik. 125. T. 12. 15-6.
- Adser Tygesen, Borger. 262-3.
- Aflad. 224-6. 236. 310-1. 317-9. T. 65-6. 70-1. 136-40. 144-7. 152-4. 156-9.
- Aleke, Frue. 178. T. 7.
- Alemsmagh, Tue. Borger. 374.
- Alexander VI. Pave. 114. 119. 310-1. T. 108-12. — Helligaandsbroder. 309. 330. — Hansen, Kan., Chr. I.s Skriver. 52. 132. 133. 381. T. 96. — de Neonibus, pavelig Protonotar. 318.
- Allehelgens Alt. i Frue K. 202. 205-6. T. 192.
- Almisseindsamling. 275. 276-7. 280. 283. 297-8. 314. 331. 333-4. 336. 338. 348-9. 353. T. 134-5.
- Altare portatile. 50. T. 48.
- Altergodsets Anvendelse efter Reform. 210-1. 264-6.
- Amage, Jacob, Hr. 127. — Joannes, Pr. i Karlebo. T. 203. — Peder, Kan. 154. T. 196.
- Amager. 13. 30. 39. 43. T. 26. 114-6. 120. (se Dragør, Taarnby).
- Amagertorv. T. 118.
- Amelungus Amelungi, Prof. 142. 230.
- Anders (Andreas) Christiernsen, Karmeliterprovindsial. 227. 292-3. T. 162. 164-5. — Ipsen, Tingfoged paa Amager. T. 114. — Jensen, Vik. 196. T. 194-5. — Lavritsen, Borgem. 189. T. 37. — Madsen, luth. Prædik. 228. 233. — Nielsen, Ridder, Hovedsm. paa Kbh. Hus. T. 30. — Nielsen, Borgem. (242). T. 54. 59. 76. 83. 130. — Pedersen, Kan. 87. 128. — Povlsen, Kan. 143. T. 117. — Syundesen, af Vaaben. 193. — Thomesen, Borger. 265.
- Animarum Alt. se Sjæle A. v. Anklem, Albrekt. 241.
- S. Anna. 267. 349. 357. — Alter i Frue K. 144. 193-5. 209-10. T. 56. 166-7. 206. 213. — Alter i Nicolai K. 258. — Alter i Roskilde Domk. 147. — Bro. 347. 357-8. — Hospital og Kapel. 345-58. T. 149-50. 177-80. — Kap. i Helliggejst K. 306. 325. T. 74. 113. — Kap. ved Skovshoved. 346.
- Antonii Stræde. 375.
- S. Antonius. 35. — Alter i Frue K. 207. T. 193. — Alter i Nicolai K. 258-9.

*) Hvor ingen Stedsbetegnelse findes, menes alm. Kjøbenhavn. De Henvisninger, som staa efter T., findes i Tillæget.

- T. 54-5. 66-8. — Gilde. 207. 360. T. 171.
- Antonius Franchonis, Prior i V. Frue Kl. i Helsingør. 227. 292. T. 164.
- Antvorskov Kloster. 375.
- Apostlenes Alter i Frue K. 95. 147-8. 157-8. 169-71. T. 15. 19. 133-4. 172-3. 199. 204. 214.
- Apothek. 286.
- Appel i gejstlige Retssager. 56-60. 96-7. 213.
- Arcimbold, Joh. Ang., pavelig Legat. 257. 268. T. 152-4. 156-9.
- Arild Klemensen, Kant. 21. 114-5. T. 22. 24. 36-7. — Lavritsen, Kan. 140. T. 102.
- Arvefæste indført for Livsfæste. 63-5.
- Asker FATHERSSON, Kannik. 126. — Jensen, Vikar. 214-5. T. 52.
- Asmild Kloster. 109.
- Asminderup K. i Skaane. 155.
- Asminderød (Asmunderuth) 39. 84. T. 8-9. 131.
- Assens. 151.
- Avlsgaard, Hospitals. 316. 334. 346.
- Avorthe ydre (Hvidovre). 18. — A. øvre ell. nørre (Rødovre). 39. 43. 48. 49. 99. 138.
- Axel Olsen, Væbner. T. 102.
- B**adstuegang. 308 (se Strandbadstue, Vommeb., Helliggejstb., Kannikeb.).
- Bager, Lasse, Kirkeværge ved S. Nic. K. 242. — Niels. T. 185. — Per Andersens. T. 161. — Rasmus, Raadm. 72. T. 165. 197-8. — Sono. T. 21.
- Bagersvendenes Gilde. 161. 365.
- Bagge, Hinze, Præst. 4. 20. T. 4-6.
- Bag Skolen, et Stræde. 86.
- Bagsværd. T. 10. 182.
- Bakø, Johannes, Kan. 127.
- Ballerup (og Maalø). 39. 89. 127. 186. T. (52). 53. 71-2. (se Skovlunde).
- Balstath. 17.
- Baltazar, Hr., Vik. T. 52.
- Bang, Peder, Bisk. i Rosk. 42. T. 2-3.
- S. Barbare Alter i Frue K. 176. T. 192-3. 204. — Alter i Nic. K. 259.
- Barnardinus, Guardian. 282-3. T. 184.
- Barsebek, Godske, Lensm. paa Gurre. 306.
- Basse Christoffersen af Sørup. 315. — Oluf, Kannik. 131. 215.
- Beldenak, Jens And., Biskop i Odense. 154-5. 192. 380.
- Benedikt, Hr. 109. — Trugotsen, Hr. 131 (?). 213.
- Bencke Lavrensen. 99.
- Benikestrædet. 23. 56. T. 79.
- Berg, Laurentius, Hr. T. 192.
- Bergen i Norge. 115. 156. 151. 380. T. 70. — paa Rygen. 97.
- v. Bergen, Henrik, Borgem. T. 24.
- Bernt (Bernardus) Bernitsen, Vik. 169. (184). T. 133-4. — Boosen, Kannik. 127. — Symonis, Graabr. Minist. 282.
- Bethlehem, Kan.-Præb. i Rosk. 95.
- Bidstrup Gaard. T. 172. Kirke. T. 131.
- Biermand, Kort, Raadm. 71-2. T. 197-8.
- Bilde, Anders til Søholm. 111. — Bent, Dekan. 111. — Hans til Egede. 182. T. 174. — Torben. T. 107.
- Billedstormen 1530 76. 252.
- Birger Gunnensen, Ærkedegn i Rosk., siden Erkebispe i Lund. 52. 103. T. 77.
- S. Birgitte Alter i Frue Kirke 182-4. T. 122. 205.
- Birgitte Bogbinders. 265.
- Birkerød. 39. 185. T. 147. 181.
- »Birket udenfor Byen». 223.
- Biskopsgaarden. 24. 131. 186. 373-4.
- Bjørnebrogade. 97.
- Blangsløv i Baarse H. 315.
- Blaserød. 183.
- Blastorp i Skamby H. 102. T. 57.
- Bleking. 349-50.
- Blome, Johannes, Hr. 127.
- Blomsten, Hinzø. 127.
- Blovstrød. 127.
- Bo (Boecius), Dekan. 95. 162. T. 10. — Sacrista, Kannik. 124. — Jensen,

- Kant. i Lund. 59. T. 85. — Klemen-
sen. 98. — Lavritsen, Vik. 185. T.
193.
- Bobbe, Oluf, Pr. i Brøndbyvestre. 316.
- Boech, Henrik, Distinctiones. 87.
- Bogbinder, Ambrosius, Borgem. 71-2.
76-7. 266. T. 185. 197-8. — Hans
Meysenheim (Mesenheim ell. Metzen-
heim), Raadm. 140. 143. 242. 258.
263. 265. T. 106. 130. — Peder
Henriksen, Raadm. 242.
- Bogsamlinger, Bøger. 87-90. 120. 128.
138. 144-5. 162. 177. 197. 280-1.
T. 217. •
- Bologna Universitet. 122.
- v. Bomel, Willom, Borger. T. 125.
- Bonde, Peder, Kan. 127. — Tuco, Kan.
124.
- v. d. Borne, Ditlef, Raadm. T. 54.
- Borwin, Lavr., Kapellan. 246.
- Brade, Aage, Ridder. 349.
- Brak, Nicol. de, Dekan. 94. 96.
- Brand, Henrik, Borgem. 332. — Jacob,
Borger. 19. T. 21.
- S. Brandani Alter i Nicolai K. 259-62.
T. 181.
- Brandere, Lavr., Graabr. Prov.-Vik. 282.
- Bremerholm. 109.
- Bremle, Bo Pedersen, Herredsfoged i
Stevns H. 137.
- Brevepenge. 64. T. 176.
- Broberg, Anders, Kan. 145-6.
- Brock, Axel Lagesen til Klavsholm.
309. — Eske, Høvedsmand paa Kbh.
Slot. 366. — Jens, Ridder. T. 106.
- Brockenhus, Jakob. 174.
- Brockman, Albrekt, Borger. T. 125.
- Brostrup, Jens, Ærkebiskop i Lund.
58-60. 161. T. 70. 73. 84-6.
- Brun, Anders, Vik. T. 209. — Hans,
Graabr. Minist. 282-3. T. 184-5. —
Niels, Vik. 171. 216. 307. T. 101-2.
— Niels, Herredsfog. i Tryh. 104. 380.
- Bruse, Niels, Borger. 103.
- Brygger, Thomas Knudsen, Raadmand.
328. 369. T. 185. 198.
- Bryggerkjedler, en alm. Gave til Kir-
ker og Altere. 132. 216. T. 180-4.
- Brøidhe, Niels, Hr. 207. T. 193.
- Brøndby vestre. 30. 39. 70. 190. 316.
378. — B. østre. 98. 183. 190.
- Brønshøj. 30. 39. 43. 48. 49. 89. 129.
T. 170. (se Husum).
- Buddinge, Gladsaxe S. 30. 48. 95. 99.
178-9. T. 6-7. 9-13. 25. 29-32. 43-6.
- Buddinge, Niels. 178. T. 6-7. 9-13. —
Peder Nielsen. 178. T. 7.
- Bug, Johannes. T. 7. 9-10.
- Bugenhagen, Joh., Dr. 149. 209.
- Busk, Mattis, Raadm. 258.
- Bødker, Peder, Borger. 265. T. 125.
- Børglum, Biskopper. 224. 226. T.
28. 70.
- Børnehus-Kirke. 286.
- Calixtus Petri, Vik. 196. T. 146. 195.
- Capella, Vilhelm de, Kan. 125. T. 13.
- S. Cecilie Alter i Frue K. 200-1.
- Cecilia, Fru, Peder Gærssons. 18.
- Chappe, Paulinus, Afladshandler. 131.
- Christiern I. 38. 50. 53. 93. 117. 302-5.
363-4. T. 57. 73. 77. — II. 29. 32.
84. 122. 143. 146-7. 155. 265. 267-74.
282-3. 288-9. 290-2. 296. 325. T.
197. — III. 32. 79-81. T. 208. — IV.
32. 290.
- Christiern, Guardian i Graabrødre Kl.
281. T. 125. — Boecii, Alterpræst i
Nicolai K. T. 73. — Pedersen, Decret.
Doct. 56. 89. — Pedersen, Kan. i
i Lund. 121. — Torkildsen, Prior i
Helligaands Kloster. 52. 300-1. 309.
329-30. T. 76. 87-8. 91-3. 126-8.
— Ægesen, Raadm. T. 198.
- Christine Dron. 141. 271-2. 278. 287-9.
314. — Peder Lindovs E. 126.
- S. Christoffers Alter i Frue K. 181-2.
T. 170. 205.
- Christoffer af Bajren. 22. 38. 55. 99.
241. — Greve, af Oldenburg. 78-9.
110-1. 177. — Andersen, Vik. 177.
T. 182-4. 192. — Jensen. Præst i

- Brøndby (vestre). 190. — Johannis, Decret. Dr., Provst i Rosk. Kap. T. 61. 63.
- Clivendorp, Gerhard, Studens Hafn., cler. Osnaburg. 53.
- Compassionis Mariæ Alter i Frue K. 191-2. T. 205.
- Cops, Elsebe. T. 52-3. 193.
- Dalby i Faxe H. T. 212. — i Ramsø H. 308-9. — Kloster i Skaane. T. 131.
- Danske Kompagni. 129-31. 165. 183. 207. 362-5.
- Danske Skomagere's Boder. T. 19. 181.
- Degnedømmet (Dekanatet). 38. 92-112. 344-5. T. 177. 191-2. 196. 202-3. 208.
- Denegaarden. 24. 91. 94. 379.
- Degns Have v. Kbh. 108. T. 191.
- Denne, Klavs Jensen, Forstander for S. Anne Hosp. 345-57. T. 149-50. 177-80.
- S. Dines (Dionysii) Alter i Frue K. 166-8. T. 204. 209. 214-6.
- Diurnale Roskildense. 120.
- Doctorum Alter, se S. Josts Alter.
- Domkirke, Kbhvns. 11. 81. T. 64.
- Dorothea, Chr. I. Dronn. 57-9. 134. 258. 271-2. 278. 307-9. T. 54-5. 77. 83-4.
- Draggun, Barbara. T. 95-6. Niels. T. 96.
- Dragsholm Slot. 209.
- Dragsholm, Mattis, Kan. 112. 156.
- Dragør. 18. 50. 258. 260. 262. 265. 285. T. 48. 67. 114.
- Dresselberg, Anders Henriksen. T. 132.
- Dringelberg, Dorothea. 29. T. 141. 188-9. — Henrik. T. 141. — Kirstine, Henr. D.s. 189.
- Drucken, Johannes, Præst. 171.
- Due, Jens, Ridder. 176. T. 192. — Nicol. Jensen, Kan. i Rosk. 44. 48.
- v. Dulmen, Hans, Borger. 178. T. 44-5.
- Dung, Peder, kgl. Kammermest., Kan. T. 108.
- Dus, Peder, Sgpr. v. Helliggejst K. 203. T. 214.
- Dyre, Chr. Nielsen til Hjelmsø. 31. — Vincens Iversen. 105.
- Dæne, Jens, Borgem. i Malmø. 346. — Peder, Borger. 346. — Klavs, se Denne.
- Daa, Christiern. 192. T. 130-3. — Erik, Vikar. T. 131-2. — Gundel, Oluf D.s. T. 200. — Jørgen af Hareberg. T. 85. — Klavs til Ravnstrup. 153. — Oluf, Bisk. i Rosk. 50. T. 48. — Palle. T. 132. — Søren. T. 132.
- Daarsvend, Gregers Nielsen. 78.
- Ebbo, Præst. T. 5. — Johannis, Vik. 201. — Jonæson. 18.
- Egens i Skamby H. 102. 196. T. 57.
- Eggitslev, i V. Flakkebjerg H. 150.
- Elgen, Hans, Borger. 184.
- S. Eligii Alter i Frue K. 168-9. 366. T. 204.
- Elisabeth, Dronn. 146. 268. 270. 272-3. 325. T. 153.
- Erfurt Universitet. 135.
- S. Erik Konges Alter i Frue K. 208. — Gilde. 323. 369.
- Erik Plovpenning. 12. 34. — Menved. 4. 361. — Pommer. 21. 36-8. 115. 365-6. T. 35-7.
- Erik Jensen, Høvedsm. paa Kbh. Slot. T. 76-7. — Nielsen, Dek., se Rosenkrands. — Nielsen af Dyrekint. 102. T. 56. 59. — Pedersen, Slotsherre. 57. — Simensen, kgl. Kapellan. 273.
- »Erste Messe«, E. Præsten. 258. 381.
- Esbern Jakobsen, Dekan. 96-7. 372. — Jensen, Guardian. 281. T. 86.
- Eskil, Bisk. i Rosk. 8. — Præst. 7-10. 51. 377. — Pedersen, Dekan. 96.
- Esrum Kloster. 124. 179. T. 5. 44-6.
- Evert Matssen, Borger. 132. T. 84.
- Fadeburspræst i Rosk. 143.
- Falster, Lavrits, Kan. i Rosk. T. 132.

- Falsterbo. 109. 147. 226. T. 101.
 Farbog (Forbog). 88-9. 379. T. 88. 170.
 Farepenge. 258. T. 168.
 Fastenove, Joh., Klokkestøber. 244-5.
 Faxø Kirke. 120. Sogn. 302.
 Ferslev i Horns H. 175.
 Ficko, Hr., pleban. eccl. S. Nic. 245.
 Filip, Staldmester. 17.
 Filippa, Dronn. 21. 36. 366. T. 35.
 Fincke, Engelbret, Kirkeværge v. Nic. K. 257. T. 167-9. — Kort. 328.
 Fisketiende. 50. 52-3. 243. T. 59-61.
 Fisketorv. 178. 258. 311. Gade. 328.
 Fjerdingsmand. 259.
 Floer, Gerlag, Raadm. 53. 101. 242. 258. T. 46. 55.
 Frands Wormordsen, Lektor. 66. 295.
 Frederik I, Konge. 32. 63. 67. 71. 284-5. 319-22. 349. 364. T. 197-9.
 Fregeno, Marinus de, pavel. Legat. T. 77.
 Friis, Anders, Kantor. 119-21. 162. 245. 257. T. 146. 149. 161. 167-9. — Johan, Dek. siden Kong. Kansler. 107. — Peter, Borger. T. 97-8.
 Frille, Erik, Ridder. 100.
 Frimand, Hans, Guldsmid. 108. T. 74.
 Frost, Jens, Notar. 202.
 V. Frue Alter i S. Jørgens K. 334. — Alter i S. Peders K. 231. — Gilde. 362. — Kapel i Frue K. 160-1. 281. T. 9. 63-5. 217. — Kapel og Alter i Nic. K. 256. 263-5. 312.
 V. Frue Kirke 3-221. 377-9. T. 5. 13-16. 21-2. 24-5. 36-8. 72. 95-8. 100-1. 106-8. 141. 170. 188-90. 200-1. 207-8. Kirkegaard. 137. 379. T. 211. Sogn. 44. 91. 223. Sognepræst (plebanus) 44-5. 134. T. 96. 170. Spir. 24-5. 28-9. 201. T. 155.
 Fuginus, Petrus, Graabroder. 277.
 Fuglede lille i Ars H. 191.
 Fuglevads Mølle. 11.
 Fyrretyve Marks Sager. 50.
 Færgestræde. 200. 205. 243. T. 193. Lille F. 262.
 Galle, Asker, Kannik. 127. 380.
 Gallus, Petrus, Kan. 42.
 Gammel, Peder. Hr. 99. T. 53.
 Gardar, Biskopper. 161. 192. 226. T. 28. 70.
 Garnat, Hans. 112. 265.
 Ged, Jakob. T. 131.
 Geffrardus Erici, Vikar. T. 52.
 Gerid Geridsen, Vikar. 167. 344.
 Gerikinus Frederici. T. 112.
 Germund, Borger. T. 14.
 S. Gertrud. T. 29. 31. — Hospital og Kapel. 3. 321-2. 342-5. 350. T. 170. 177. 186-7.
 Gertrud Nielsdatter, Hustru. 160. T. 63-5. 192. — Pedersdatter, Forst. i V. Frue Kl. i Rosk. 172. T. 116-7.
 Ghemen, Gottfred af, Bogtrykker. 138.
 Gjentofte. 39. 44. T. 10 (se Hellerup, Ordrup, Hvidere, Skovshoved).
 Gjordsen, Klavs, Dekan. 31. 107-9. 200. 380. T. 191-2. 194-6.
 Gladsaxe. 20. 39. 54. 148. T. 25. 31. 33. 44-6. 181. 182 (se Bagsværd, Buddinge, Herlev, Mørkhøj).
 Glarmester, Joh., Vicelandsdommer i Sjælland. T. 27.
 Glob, Anders, Provst i Odense, Kan. i Kbh. 109. 155-6. 381. — Anders, Graabr. Prov.-Vik. 282. T. 125. — Peder. 272.
 Glostrup. 127. 231.
 v. Gock, Albrekt, Borgem. 265. 316.
 Godov, Henning Olsen. 104. — Oluf Pedersen af Svendstrup. 302.
 Goldbæk, Reinold, 96.
 Gotskalk Andersen, kgl. Kapellan. 273.
 Grand, Jens, Ærkeb. i Lund. 124. 378.
 Gratianus, Præceptor v. Helligaandshosp. i Sassia. 311.
 Gregers (Gregorius, Greiers) Hansen, Vikar. 193. — Lavrensen, Vik. 266. T. 130. — Mogensen. Raadm. 172. T. 83. 118-9. 121. 124. 126.
 S. Gregorii Alter i Frue K. 207. T. 213.

- Greifswalde Universitet. 144.
 Grenaa Kirke. 273.
 Griis, Hans, Væbner. T. 106. — Joachim, Slotshovedsm. T. 54. 59. — Johannes, Præst. 18.
 Grubbe, Christine. T. 7-8. — Evert, D. R. Kansler. 57. 379. T. 85. — Peder af Storthæ. T. 7-8.
 Grunt, Asmus. 312.
 Grydestøber, Egbert. T. 130. — Hans. 232. — Mats. T. 130. — Peder. T. 192.
 Græwesmøll Køpekinus. 203. T. 19-20.
 Grønland, se Gardar.
 Grønning Nicolaus, Graabroder. 277.
 Graabrødre Kloster. 69. 86. 160. 265. 276-87. 323. 363. 367. T. 5. 53-4. 72. 86-7. 124-5. 131. 170. 184-5. 188. 201-2. 218. — Stræde 277. — Ny G. Stræde. 286. 382.
 Guds Legems Lag. 369.
 Guldsmed, Anders. 328. — Hans Pedersen. T. 100-1. — Niels Andersen. 172. T. 114-6. 120. — Olef. 243. — Thomas, Borgem. T. 198.
 Gunderød i Karlebo S. 165.
 Gunild Peder Blaas. 20.
 Gunner, Kannik. 125.
 Gustav I, Konge af Sverig. 348. 353.
 Gyldenstjerne, Erik Pedersen. 134. — Niels Eriksen. 100. 381. — Niels Pedersen. 22. 277. — Peder Eriksen. 134. — Sofie Henriksd. 305. T. 68.
 Gyrstinge, Jens, Landsdommer i Sjælland. 126.
 Gørtze, se Gjordsen.
 Gøye, Henrik. 347. 375. — Jørgen. 278. — Mogens 176. T. 52. 193. — Mogens, Rigshofmester. 254. 269. 316. T. 174. 213.
 Gaas, Hans, Mester. T. 212.
Hacke, Arild, Raadm. 381.
 Hackenberg, Bernt. Borgem. 57. 306-7. T. 69. 74-6. 78. 83-4.
 Haderslev Kapitel. 147. T. 143.
 van Hafn Christian. 101.
 Haldager, Anders, Borgem. 72. T. 185. 197-8.
 Hallandsfar, Jens, Bager. 312.
 Halle, Bertel. T. 141.
 Halsnæs. 128
 Haløre. 2.
 v. Hamelen, Barquord, Borgem. 242. T. 59.
 Hammar, Biskopper. 225. 283.
 Hamsfort, Korn., kgl. Medicus. 153. 183.
 Hanyn, Hans Klavsen, Kan. 24. 131-3. 135. 185-6. 225. 232. T. 65. 189-91. — Klavs, Borger. 131.
 S. Hans, se S. Johannes.
 S. Hanses Gilde. 369.
 Hans (Johannes) Konge. 183. 287. 314. 366-7. T. 110. 120-1. 128. — Albretsen, Kannik. 140-1. 232. T. 128. — Albretsen, Helligaandsbr. 313. — Albretsen, Bisk. i Sjælland. 168. 185. T. 214-5. — Andersen, Vik. T. 181. 193. — Didrikseñ, Forst. for Hellig. Hosp. 156. 330. — Gundersen, Vik. 70. 190-1. T. 170. 172. 209. — Hansen, Provst i Tofte. 151. — Hemmingsen, Borger. 51. — Henriksen, Præst. 226. — Henriksen, Kan. i Rosk. T. 214. — Hermansen, Vik. 88. 165. 175. 189. T. 52. 72. 192. — Kjeldsen, D. R. Kansler. 312. T. 77. 105. — Kortsen, Kan. 128. T. 26. 38-40. 154. — Kortsen, Prior i Landskrone. 128. — Libersen, Helligaandsbr. 315. — Luchesen, Kant. i Rosk. 147-8. 188. T. 143. 159-60. 172-3. 194. — Lydiksen, Raadm. T. 69. — Mikkelsen, Borgem. i Malmø. 205. 232. — Mogensen, Vik. 181. T. 170. 182. 183. — Mortensen, Slotsskriver. 169. — Nielsen, Kan. 127. 196. — Nielsen, Vik. i Frue K. 191. — Nielsen, Vik. i Nic. K. 266. — Olsen, Kant. i Rosk. 148. T. 172. 194. — Pedersen, Kan. 130. 193. 237. T. 47-8. 65. — Pedersen, Kan. i Rosk. 330-1. T. 172. — Povlsen,

- Borger. 165. — Staffensen, Vicegardian. 282-3. T. 184. — Terkildsen, Borger. 191. — Truelsen, Helligaandsbroder. 315.
- Harniskviskere, Christiern. T. 181.
- Hasten Gjødesen (Guidonis), Dek. 44. 94.
- Hekeler, Bertram, Raadm. 279. T. 102. 218.
- Helgenbilleder i V. Frue K. 29. 32. 76.
- Helgenlevninger i Vor Frue K. 27-9, i Graabrødre Kl. 280.
- Hellerup (Hælgthætorp) i Gjentofte S. 94.
- Helligkors Alt. i Frue K. 200. T. 213. — i Nic. K. 262-3.
- Helligløsens Kap. v. Frue K. 90. 163. T. 211.
- Helligtrefoldigheds Alt. i Nic. K. 265-6. — Gilde. 362-4. — Kap. og Alt. i Frue K. 157. 161. 174-6. T. 65-6. 203.
- Helligtrekongers Kap. og Alt. i Frue K. 142. 161-2. 164-6. 203. T. 20. 70-1. 203. 212.
- Helligaands (Helliggejst) Hospital og Kloster. 52. 69. 80-1. 155. 207. 227. 285-6. 297-331. 341. 345. 369-70. T. 5. 72. 74-6. 83-84. 91-3. 103-4. 108-14. 126-8. 131. 170. 186-8. 201-2. 210. — Badstue. 301-2. 315. — Bedere. 298. 314. 331. — Begravelsesk. 304. 325. — Kirke. 301. 324-6. — Kirkegaard. 184. 327. — Sogn eft. Ref. 229. 238. — Sognepræster eft. Ref. 167. 203. 233. 286. 326. T. 214.
- Helmike, Hr. 127.
- Helsingør. 13. 30. 104. 184. T. 106. — Graabrødrekl. 141. — Karmeliterkloster. 227. 290-4. 375. T. 123. 162-6.
- Hellæ, Frue i Skaane. T. 130.
- Hemming Johannis, Sclaris. T. 26. — Pedersen, Vikar. 165. T. 107.
- Henrik, Bisk. i Rosk. T. 14-6. — Abbed i Esrum. 179. T. 46. — Bernitsen, Vik. 184. — Hermansen, Pr. Tillæg.
- i Ljunge. 379. — Mortensen, Kan. 124. — Nielsen af Sandager, Rigsraad. 101. 196.
- Herba, Petrus, Ærkedegn i Rosk. 17.
- Herlev, Gladsaxe S. 20. 54. 174. 213. 300-1. T. 32. 43.
- Herrested K. i Fyn. 273.
- Herstedvestre. 17. 30. 39. 122-3. 138. 183. 376. — H. østre. 30.
- Heye, Jep, Kannik. 91. 108. 151-3. 183. 339. T. 173. 184. 196. 209-11. — Knud, kgl. Skriver. 151. 166. T. 212. — Niels, Vikar. 181. — Peder. 152.
- Himlingøje, Bjevskov H. 30.
- Hind, Johannes, Bisk. i Rosk. 43. 373.
- Hintze, Jørgen, Kan. 143-4. 232. T. 117. 126.
- Hjetland, Oluf, Kannik. 135-6.
- Hjort, Ingvar, Bisk. i Rosk. 43. 200. — Ingvar, Lensm. i Kbh. 373. — Joannes, Vik. T. 192. — Lavrens, Vik. 193. (T. 52.)
- Hjortholm Slot. 122. T. 4. 152.
- S. Hjelper, se S. Brandani Alt.
- Hoffman, Bernhardinus af Schweidnitz, Notar. T. 97.
- Holbæk, Anders Pedersen, Borgem. 19. 126. — Anders. T. 20. — Jakob Pedersen. Kan. 126.
- Holger Henriksen. T. 77. — Pedersen, Kirkeværgen ved S. Ped. K. 225.
- Holmegaard i Skjævinge S. 138.
- Holmstrup, S. Søren K. 131.
- Holthus. Peter, Borgem. i Malmø. 232.
- Hortulus animæ 89.
- Husum i Brønshøj S. 16. T. 25.
- Hvid, Christiern, Dekan, kgl. Rente-
mester. 109-11. 274. 380. T. 196. 202. 202-3. — Jep, Raadm. i Randers. 110. — Johannes, Vik. 118. — Jørgen, Kan. 51. 54. 56-7. 59. 118. 132. 135-6. T. 78. 85. 102. 108. — Peder, Kantor. 51. 118. 132. T. 96. — Peter, Borger. 133.
- Hvidekloster, se Karmeliterkollegiet.

- Hvidovre, se Avorthe ydre.
 Hvidere i Gjentofte S. 380.
 Hvitfeldt Powl. T. 212-4.
 Hyskebro. 96.
 Hyskenstræde, gamle. 56. 178. T. 79.
 165.
 Hæbele Ludekesdatter, Frue. 134. 188-9.
 Højbrostræde. 260. 307.
 Højby K. i Ods H. 148. 151. T. 143.
 Højetostrup S. 183. 308.
 Højrup i Skam H. 102. T. 56-7.
 Hører, Morten. T. 170.
 Haagen Jonsen. 225. — Pellesen, Prior,
 Vic. 194. 216. T. 149. 166-7.
- I**ldpande i Frue K. 167-8. T. 204.
 213-5.
 Indvielsesfest, V. Frue Kirkes. 10. 35.
 Ingeborg, Hertuginde af Halland. 84.
 160. T. 8-9.
 Inger Pedersdatter, Ølrik Skafts. 22.
 Ingvar, Magister. 127.
 Innocentius VIII., Pave. 52. T. 108-11.
 Ishøj (Ysøve). 173. T. 123.
 Iver, Kannik. 156. — Niclesen, Borgem.
 i Ribe. 137.
- S. Jakob** i Compostella. T. 145.
 S. Jakobs Alter, se S. Jeps Alter.
 Jakob (Jep) Dekan. 94. T. 6. — de Bla-
 westeroth, Hr. 127. — Erlandsen,
 Ærkebisk. 9. 12. 42. — Godofredi,
 Hr. 163. — Ingvarsen. T. 14. — Jen-
 sen af Husum. 16. — Klemensen,
 Dekan. 97-8. 128. 199. T. 21. —
 Pedersen, Kan. 126. — Pedersen,
 Kan. i Rosk. 116-7. T. 61. 63. —
 Povlsen, Bisk. i Rosk. 95. — Aage-
 sen, Præst. 17. (se Jep).
- Jermar (Jarimar), Fyrste af Rygen. 13.
 J s Gab. 375.
- Jens (Johannes) Albretsen, Vik. 116.
 260. T. 47. 52. — Andersen, Bisk.
 i Rosk. 98. 116. 188. T. 30. 32. 34.
 52. — Askersen, Præst. 215. — Didrik-
 sen, Vik. 189. — Dynesen, Vik. 189.
 — Jonsen, Vik. 182-3. T. 183. 209.
 — Jonsen, Kannik. 131. — Klemen-
 sen, Dek. 36. 98-9. 174. T. 24-6.
 31-2. 35-7. — Klemensen. 242. —
 Lavrenssen, Ærkedegn i Rosk. T.
 134. — Madsen, Vik. 167. — Niel-
 sen, Prior i Aalborg. T. 92-3. —
 Olsen, Vik. 379. T. 52. — Pedersen,
 Mag., luth. Pr. ved Nic. K. 264. —
 Pedersen, Bisk. i Rosk. 56. 135. 224.
 T. 39-40. 78. — Pedersen, Vik. 182.
 — Pedersen, Vik. i Kbh. og Pr. i
 Malmø. 184. 231. T. 170. — Peder-
 sen, Ærkedegn i Rosk., kgl. Kansler.
 T. 77. — Pedersen, Pr. og Vik. T.
 45. 52. (se Johannes, Jes).
- Jens Jonsens Stræde. 184.
- S. Jeps (Jacobi) Alter i Frue K. 61.
 127. 139-40. 196-8. T. 56. 107.
 160-1. 205.
- Jep (Ip, Jacobus) Andersen, Vik. 177.
 202. T. 182. 183. 209. — Jensen,
 Kan. (88). 137. — Jensen, Offic. i
 Rosk, Kant. i Kbh. 52. 56. 119.
 T. 102. — Jensen, Vik. 182. T. 52.
 72. — Jensen, Borgem. 242. T. 119.
 — Jørgensen, Prior Vic. 171. 216.
 T. 101. — Klavsen, Borgem. 161.
 174-6. 184. 281. 334. T. 66. 69. —
 Klemensden af Brønshøj. 129-30. —
 Nielsen, Abbed i Æbelholt. 138. —
 Nielsen, Raadm. T. 118. 121. —
 Nielsen. Hr. T. 181. 182. — Peder-
 sen, Prior Vic. 192. 216. T. 172.
 180. — Pedersen, Raadm. T. 44. 47.
 — Pedersen, Borger. 173. T. 121-4.
 (se Jacob).
- Jernskjæg Lavr. Mikkelsen, Dek. 106.
 Jersie v. Kjøge. 308.
- Jes (Jesse), Mag., Kan. 87. 126. —
 Abramsøn, Borger. 131. — Bossøn,
 Borger. T. 54. — Ebbesen, Borger.
 56. 60. 188. T. 78-9. 86. — Knud-
 sen, Bager. 258. T. 55. — Olafsen,
 Væbner. T. 35. — Pedersen, Borger.
 T. 54. (se Jens, Johannes).

- Jesper Henriksen af Sandager, Dekan, S. Jørgens Hospital og Kap. 139. 151.
51. 56. 59. 101-3. 175. 195. 379-80. 291-2. 294. 296. 299. 321-4. 331-42.
T. 55-9. 73-4. 78. — Isaksen, Vik., 355. T. 5. 23. 72. 81-2. 116. 131.
Pr. i Birkerød. 185. T. 147-8. 181. 134-6. 142. 162-3. 170. 173. 184.
186-7. — Sø. 341. T. 187.
- v. Jetzen, Joachim. 79.
- Joachim Knudsen, kgl. Kapell., siden Jørgen Lavrenssen, Adelsm. 130.
Pr. i Fyn. 273-4.
- S. Jodocus, se S. Jost.
- S. Johannis Baptistæ Alter i Frue K. Kactillus, Kannik. 124.
182-4. Kalente Alter i Frue K. 177. T. 182.
200. 204.
- S. Johannis Evang. Alter i Frue K. Kalentelaget. 77. 368. T. 171. 195-7.
201-2. Karlslund (Kalfslund). 17.
- S. Johannis Plage. 320. Kallundborg, Hr. Peder af, Kan. 128.
T. 45.
- Johannes (Jens, Jes, Jon, Hans), Kan. Kalredhe (Kollerød), Ljunge S. 30.
T. 5-6. — de Ramlosæ, Hr. 127. — Kammersvend, Jens Pedersen, Raadm.
Absolonsen, Hovedsm. paa Kbh. Slot. 97. — Ade (Adamsen), Kan. 42. — T. 188-90. 198.
- Hemmingsen, Præst paa Amager. Kampe, Vincentius, tit. Bisp af Grøn-
T. 26. — Holrici, Hr. 127. — Ingver- land 192.
- Borger. T. 21. — Jacobsen, Kan. Kannikebadstuen. 91.
i Aarh. 18. T. 13-4. — Jensen, Pr. Kannikestræde. 139. 204. T. 141-2.
- T. 192. — Johannis, kgl. Kap. 273. Kannikekapitlet. 39-158. T. 6. 22-7.
— Lagonis, Mag., Vik. T. 182. 193. 38. 44-6. 48. 59-63. 81-2. 84-6.
— Laurencii, Kan. 127. — Lauren- 100-1. 154-6. 174-7. 198-9. — Kap.
sen, Væbner, Foged paa Vallø. T. Hus. 90-1. 100. T. 217. — Segl. 91-2.
27. — Nicholai, Vik. 188. — Odilia, Kantor i Kap. 112-23. T. 80-1. 112.
Hr. T. 5. — Olau, Mag., Kannik i . — Residens. 91. 120.
Rosk. T. 61. 63. — Pedersen, Dr. Kantor, Lavrits. 123.
- med. 193. — Pedersen, Vik. 171. — Karlebo Kirke. 110. T. 202-3. — Sogn.
Pedersen, Præst. 18. — de Potentia, 165. 195. 200-1.
- pavel. Legat. 281. — Svensen, Hr. Karmeliterkollegium (Kloster). 127.
187. — Torkildsen, Præst. 88. (se 290-7. 338. T. 162-6.
- Jens, Hans.) S. Katrine Alter i Frue K. 61. 134.
147-8. 187-8. T. 143. 205. — Gilde.
Jon Pedersen. 258. T. 66-8. 257. 367-8. T. 151-2. 156-9. 163-4.
S. Josts Alter i Frue K. 102. 119. — Kapel i Frue K. 161. 366.
- 195-6. T. 55-9. 194-5. 206. — i Katrine (Karine) Jakob Lales. 18. —
Nic. K. 262.. Wernersdatt. 287. — Ulriks. 19.
- Jost Pedersen, Pr. i Skanør og Falsterbo. Kattesundet. 172. 235. 312. T. 116.
- 226-7. 307. T. 101-3. Kelder, Mag. Kan. i Lund. 59. T. 85.
- Jude, Johannes, Raadm. T. 44. — Niels, Raadm. T. 47. — Niels, Skomager, Kellesmed, Rasmus, Raadm. 227-8. T.
Kirkeværgje v. S. Ped. K. 227. 165. 198.
- Jurisdictio decani Haffn. 30. 44. 93. Kempe, Niels. T. 132. — Peder, Borgem.
312. T. 197.
- Jyllinge (Julege) i Sømme H. 153. Kepken Dan., kgl. Kansler, Kantor.
S. Jørgens Alter i Frue K. 189-91. T. 117-8.
96. 205. 209. 213.

- Kirkholt i Karlebo S. 200.
 Kirstine, Frue, i Vigsø. T. 34. — Søfrens, Borgerske. 25. 256.
 Kjeld, Kan., Sogneherre til S. Klemens K. 51. 237. — Nielsen (Sparre ell. Grim) D. R. Kansler. 174. — Olsen, Borger. 91.
 Kjøbeløv Kirke. 273.
 Kjødmanger Boder. 125. 166. 204. T. 181. — Gade. 263. T. 142. — Stræde. 173. 266.
 Kjøge. 204. Graabrødre Kl. T. 131.
 Kjøge, Hans, Præst. 258. T. 182.
 S. Klare Kloster. 287-90. T. 170.
 Klareboderne. 288. 316.
 Klavs Albretsen, Hr. 116. T. 46-7. — Bertelsen, Præst. 307-8 T. 103-4. 129-30. — Jensen, Vik. 196. — Lübertsen, Kantor. 36 116. 129. 164. 245. 260. T. 27. 35. 47. — Morteusen, Præst. 66. — de Polonia, Dr. Dorotheas Livlæge. 310. T. 127.
 S. Klemens Kirke. 3 48. 234-8. T. 5. 27-8. 170. — Sogn. 16. 235. 238. T. 181. — Stræde. 180. 227. 235.
 Klemens Absalonsen, Kan. 125-6. T. 16. — Awesson af Nykjøbing. 97. — Klemensen, Kan. i Rosk. 114-5. T. 37. — Olufsen, Official i Rosk. 51.
 Klokke tagne fra Landsbykirkerne. 238. 245.
 Klokkehøjen v. Nørreport. T. 38.
 Klosterstræde. 134. 136. — Ny. 382.
 Klovtofte, Højetostrup S. 183.
 Klædeboderne. 97. T. 21-2.
 Knardrup Kloster. 227. 375-6. T. 101. 215.
 Kniphoff Valter. 262.
 Knop Henrik. 164. 203. T. 19-20.
 S. Knud, Hertug. 28. 34. — Alter i Frue K. 208. T. 192.
 S. Knud Konges Fest. 34. — Alter i Frue K. 199. T. 193. — Gilde. 199. 368-9, T. 193.
 Knud Andersen af Svanholm. T. 34-5. — Markussen, Hofkapellan. 272. — Matsøn, Borger. 132-3. 226. — Mikkelsen, Dekan i Kbh., siden Bisk. i Viborg. 55. 99-101. 118. 225-6. T. 45. 96. — Nielsen, Mag. 129. T. 40-1.
 Knøppel. Hemming Pedersen. 332.
 Kock, Hans. T. 132. — Magnus, Borger. 130. — Markord. T. 132. — Søren Olsen, Vik. 177-8. T. 183. 212. — Tyle, Borger. 265
 Kollegiatkirke. 11.
 Kollekolle (Kaldecote) 11.
 Kompagnistræde. 365.
 Kor, dobbelt i Frue K. 382. — Kor-dreng. 83. 196. — Korstyrer. 46. 112. — Korvikarier. 45. 83.
 Korte, Hans, Borger. 137. 279. 363. T. 105-6. 124.
 Krafse, Broder. 376. — Jakob, Kan. 128. — Lasse Pedersen, Borger. 130. — Peder, Borger. T. 24. .
 Krag (Kraag, Kraak, Krogh), Johannes, Bisk. i Rosk. 41. 298-9. 360-1. 374. — Johannes, Kan. i Rosk., Dek. i Kbh. 44. 48. 95. 169. T. 13. 17-8. — Johannes, Borger. T. 24. — Jonas, Hr. 127.
 Krognos, Else Holgersd., Frue. 305.
 Krummedige, Henrik, til Valden. 330. T. 174.
 Kruse, Arild, Borgem. T. 30. 37. 44. 47. — Herman. 16. 18.
 Kræmmer, Knud. 264.
 Krøyer, Henrik, Vikar. 215.
 v. der Kulen, Hannes. 203. T. 19-20.
 Kvinderup. 30.
 Kældebek. Nicol Jensen, D. R. Kansler (Justitiarius) T. 14.
 Køg, Jep, Graabr. Kustos. T. 53-4.
 Kølln. T. 18. — Univ. 137.
 Kønike Jepsen, Vik. i Kbh., Provst i Rosk. 192.
 Lage Iversen, Vik. T. 52.
 Lale, Jakob. 18. 215. — Peder Jakobsen, Pr. i Horeby paa Laal. 215.

- Lambert Olufsen, Kan. i Rosk. 374.
 Landskrone. 295. 313. 315. — Karmeliter Kloster. 128. 293. — Skole. 89. T. 171.
 Lang, Jep, velb. Svend. 191. — Ødger. 17.
 Lange, Dankort. 50. 242. — Gunde, til Holme. 168. — Niels til Kjærgaard. 168.
 Langhe Anders, Kannik. 129.
 Langhen Hartvig, Kan. 154.
 Langebek J., Samlinger til V. Frue K. Hist. 4-6. 11-13. 27. lod S. Nic. K.s Dokumenter afskrive. 255.
 Langsyøbjerg. 11.
 Lasse Winners Stræde. 178. 225. 227. T. 165.
 Lathbrostræde. 18. 128.
 S. Laurentii Alter i Frue K. 95. 171. T. 204. 213. — Kapel smst. 162.
 Lavrens (Laurentius. Lavrits, Lasse), Præst i Brønshøj. 89. T. 170. — Dek. 94. — Vikar i Nic. K. 263. — Andersen, Kan. 145. — Bertelsen, Dr. Christines Kap. 141. 271. — Boossen, Kan. 125-6. — Bundesen, Hr. T. 182. — Henriksen. Vik. i Frue K. 260. — Henriksen, Vik. i Nic. K. 259. T. 67. — Jensen, Raadm. T. 198. — Jensen, Præst, Vik. 193. — Johannis. Vik. T. 52. — Johannis, kgl. Kap. 273. — Knudsen, Præst. T. 73. — Mortensen, Vik., Hofkap. 172-3. 271. T. 120. 124. 126-9. — Olavi, Vik. T. 52. 53. — Olsen, Kan. i Rosk. T. 159-60. — Pedersen, Vik., Pr. i Taarnby. 80. 112. 202. 205-6. T. 171. — Pedersen, Hr. 311. T. 137. — Pedersen, Borgem. T. 108. — Pedersen, Mag., tysk Pr. v. Petri K. 229. — Sunesen 11. — Svendsen, Karm. Munk. 295.
 Laxmand, Johan, Ærkeb. i Lund. 213. T. 42-3. — Povl, Rigshofm. 15. 138. 160. 203-4. 256. 263. 281. T. 86-7. 104-6. — Povl til Sandolt. 265.
 Legems, Kristi, Alter i Frue K. 207.
 Leipzig Universitet. 132. 134.
 Lekkende (Lechinge), bispelig Gaard v. Præstø. T. 160.
 Leo X, Pave. 317. 347. T. 149.
 Lille Herred i Sjæll. T. 134-5.
 Linkjøping. 21. 115. T. 36.
 Litle, Cecilie. 22. 84. 200. 277. 332. — Jon Jonsen. 200.
 Ljung, And. Jensen, Lektor. 295.
 Lodehat, Ped. Jensen, Bisk. i Rosk. 41. T. 23. 62 (?).
 S. Loyes se S. Eligius.
 Luchbert, Vikar. 169. T. 18.
 S. Lucius. 237. — Alter i Frue K. 160. 177-8. T. 182-4. 192. 204. 209. 212.
 Lund, Kapitel. 37. 59. 103. 109. 122. 140. 144. 146. T. 85. 124. Graabr. Kl. 281. Ærkebisk. 58-60. 374. T. 27 (se forøvrigt under disses Navne).
 Lundtofte (Lugnetofte) i Lyngby S. 30. 125. 142.
 Lunge, Anders Jepsen t. Egede. 174. T. 32-5. — Awe. T. 34. — Jep i Stadager. T. 34. — Jesse. T. 34. — Olaf i Næsby. T. 34. — Peder, Kan. 127. — Tyge Vincenssen, Dekan. 105-6. 380.
 Lybekkernes Angreb paa Kbh. 12-4.
 Lyder Jensen, Kan. i Rosk. T. 117.
 Lydeke Gervensen, Bager i Helsingør. 134.
 Lyngby v. Kbh. 11. 39. 89. 98. 125. 127. T. 88.
 Lyttekenborg, Tidekinus, Raadm. T. 16.
 Læderstræde. 316. T. 55. 68.
 Læstemager, Niels, Raadm. 257. — Thomas, Raadm. T. 167-9. 185. 198.
 Løvekarret i Frue K. 26. 169.
 Löwen, Universitetet. 122.
 Laadbro. 19.
 Mads se Mattis.
 Magnus se Mogens.

- Malmø. 184. 205. 225. 232. 272. 295.
300. 302. 346-7. 357. T. 40. — S.
Peders K. 26. — Helligaandskl. 313-4.
T. 128. 131.
- Mansverus, Joh., Hofpræst. 272.
- Manuale curatorum sec. usum eccl.
Rosk. 35.
- Mardh, Andreas, Kan. 130.
- S. Margrete Alter i Frue K. 61. 157.
171-4. T. 114-26. 204. 213.
- Margrete. Dronning. 22. 36. 373.
- Maribo. 192. Kloster. 103. 189.
- Jfr. Maria se Vor Frue.
- Jfr. Marie Alter paa Gulvet standendes,
se Compassionis Mariæ Alter.
- S. Marie Magdelene Alter i Frue K.
202-3. 206. 264. T. 214.
- S. Markus og Lukas Evang.s Alter i
Frue K. 201. 367. T. 38-40. 154-6.
- Markus Pedersen, Karmeliterm. 295.
- Markvar. Vikar. 180. — Pedersen, Præst.
17. 127.
- Marsilii Datter, Sidse. 242.
- Marsvin. Jørgen. T. 120-1. 126.
- Mattis (Matthias, Matts, Mads) Eriksen,
Abbed i Aas. 146. — Jensen, Kan.
154. 232-3. — Jensen, ev. Prædik.
68. (70. 379. — Johannis, Præst. 53.
Knudsen, Borger. T. 149. — Mat-
tisen, Vik. i Kbh. og Pr. i Ballerup.
186. — Mikkelsen Sudere. 131-2. —
Mortensen, Raadm. T. 84. — Nielsen
paa Halsnæs. 127. — Olsen, Form.
i S. Jørgens Hosp. 335. T. 81. —
Pedersen, Kollegiat, Kannik. 68.
147-50. 170. 204. 232. T. 143.
159-60. 161. 172-3. 194. — Peder-
sen, Vik. 68. 184.
- S. Mauricii Alter i Nic. K. 265.
- v. Melen, Bernt. 349.
- Meygenris; Thomas, Raadm. T. 185.
- Meynstrup, Henr., Landsdom. i Sjælland.
57. 134. T. 85.
- S. Mikkels (Michaels) Alter i Frue K.
55-60. 188-9. T. 77-9. 84-6. 205.
216. — Alter i Nic. K. 256. 263-4.
- Mikkel Michaeli, Kant. i Rosk. 44. 48.
— Guardian. 281. T. 53. — Præst
i Gladsaxe. T. 181. — Bernhardi,
Raadm. T. 104. — Mattsen, Kan.,
siden Munk. 132-3. 226. T. 180.
1^o3.
- Mindebog, V. Frue K.s. 10. 16-20.
- Missale Hafnense. 31-3. 120.
- S. Mogens Gaard. 208.
- Mogens (Magnus, Magens), Ærkebisk.
i Lund. 96. — Ingversen. 373. —
Jakobsen. Vik. 175-6. T. 52. — Jen-
sen, Raadm. T. 76. — Johannis,
Vik. 188. T. 52. — Laussen, Borgem.
T. 149. — Matsen, Vik. 195. T. 213.
— Nielsen, Prior Vic. 144. 165-6.
194. 206. 209-10. 216. T. 70-1. 209.
— Povlsen, Karmelitermunk. 295-6.
- Molnæ (Mollæ) Henrik, Raadm. T. 16.
- Moltycke (Myltike, Møltike) Arvid t.
Helsinge. T. 35. — Henneke. T. 7. —
Peder. 183.
- Morsing Christen Terkilds., Skolemest.,
Vik., siden Prof. 86. 90. 157. 173-4.
T. 211-2.
- Morten (Martinus) Jensen, Byfoged. T.
108. — Mogensen, Vik., 56-60. 188.
216. T. 78-9. — Nielsen, Borg. T. 47.
- Mortimer, Valter, Notar, Kan. i Rosk.
T. 144.
- Mus, Anders, Bisk. i Oslo. 181. 206.
244. T. 138-40.
- Møller, Hans. 165. T. 192. — Jørgen.
260.
- Møller i og ved Kbh. 21. 105. 115.
231. 235. 302. T. 37 (se Rosbæks
M., Vandmøllen).
- Mølletorp v. Lyngby. 98.
- Møen. 306. 315-6.
- Møenbo, Jens Mikk., Hofpræd. 274. —
Niels, Karmelitermunk. 295.
- Møntergade. 289-90.
- Møntmesterens Gaard. 328. T. 74.
- Mørkhøj, Gladsaxe S. 30. 156. 178-9.
380. T. 7. 10. 25. 29-32. 43-6.
- Maan Peder. 16.

- N**afne Jensen, Hovedsm. paa Kbh. Nybølle (Nybøla) i Smørum S. 19. 30. Slot. 230. 117. 183.
- Natsang. 26. Nygaard i Odsherred. 152.
- Neb, Erik og Peder af Fuglsang. 315. Nykjøbing og Højby 148. 151. 170. Nibe og Voxlev. 109. 274. T. 143.
- S. Nicolai Kirke. 3. 48. 50. 52-3. 65. Nymand, Hans, Mag. 194. T. 180. 182. 70. 78. 114-6. 121. 239-66. T. 5. — Klavs, Borgem. T. 69. 76. 83. 59-61. 131. 138-9. 170. — Alter 104.
- smst. 256-8. 368. T. 151-2. 156-9. Nymølle (Niumulne) v. Lyngby. 11. 98. 163-4. 167-9. — Kapel smst. 255-6. Næstved. 30. 31. 101. 119. 295.
- T. 46-7. — Gilde. 362. Nævinius, Theophilus, tysk Skolemester. 229
- Niels (Nicolaus, Nicles, Claus), Dekan. 94. — Andersen, Byfoged. T. 47. — Andersen, Pr. i Brøndby. (181). 190. — Andersen, Vik., Camerarius curie Rosk. 181. (190). 221. T. 93-5. — Odde Hansen, Provst i Rosk. Kap. 307. T. 117.
- Andersen, Raadm. T. 133. — Christiernsen, Vik. 213-4. T. 42-3. — Eriksen, Hofkap. 271-2. — Everhardi. Kan. 126. — Henriksen (af Sandager). 102. T. 56. — Ipsen, Bisk. Odense, Biskopper. 154. 161. 224-6. T. 28. 70. (se Beldenak). — Kanniker. 103. 141. 146. — S. Klare Kl. 288-9. — Provsti. 99-100. 109. 155.
- i Rosk. 10. 16. 96. 372. — Jensen, Officialer, biskoppelige, i Rosk. Stift. 51. 56-8. 60. 96-7. 116. 119. 134. 135. 145. T. 82.
- Bacc. art., Vik. 194. T. 166-7. — Jepsen, Pr. i Gladsaxe. 54. — Jepsen, Oldefædres (Olderes) de 24, Alter i V. Borgem. T. 47. — Jonsen, Kan. 125. Frue K. 132. 185-7. T. 89-91. 205.
- Jønsson, Borgem. T. 20. — Oldeniels, se Niels Pedersen.
- Lagesen, Helligaandsbr. 318. — Lavrenssen, Kan. 125. — Lavrenssen, S. Oluf. 28. 244. 269. 280. 335. — Alter i V. Frue K. 55. 114. 119. 160. 178-80. T. 29-32. 44. 47-8. 80-1. 112. 205. 213.
- Vik. 256-7. T. 168-9. — Mathie, Oluf (Olauus, Olef), Bisk. i Rosk. 17. Kan. i Ribe. T. 59. — Olufsen, Kan. 43. T. 6. — Adersen, Borger. 265. 129. 232. — Pedersen (Oldeniels), 315. — Andersen, Kan. i Rosk. T. Væbner. 300-1. 333. T. 22-4. 81. — 172. — Andersen, Herredsfoged i Pedersen, Vik. T. 52. — Pedersen, Kan. 142. T. 134. — Pedersen, Hofkap. 274. — Pedersen, Raadm. T. Sokkelund H. T. 45. — Bjørnsson, Dekan. (94). 379. — Ebbesen, Slotsfoged. T. 10. — Henriksen (af Sandager). 101. — Holgersen, Forst. for S. Jørgens H. i Rosk. T. 135. — 83-4. — Sevrensen, Kan. 142. T. 180. 182. — Terkildsen, Kan. 146-7. 272. — Tordsen, Guardian i Helsingør. 141. — Tuchonis, Kan. i Rosk. T. 17. — Ødgersen. 16.
- S. Niniani Alter i Frue K. 206-7. 324. — Gilde. 206. 370. T. 210.
- Nybagere Morten. 19. T. 15.
- Nyborg. 144. 273.
- Nyborg, Joh., Bisk. i Rosk. 43. 44. 95.

- Lavridsen, Graabr. Custos. 281. — Mortensen, Bisk. i Rosk. 50. 89. 119. 131. 161. 202. 217-8. 225-6. 301. T. 56. 59-63. 70. 73. 77. 79-81. 88. 99. — Mortensen, Landsdommer i Jylland. T. 77. — Nielsen, Vik. 260-2. T. 144-7. 181. — Offensen, Kant. i Rosk. T. 213. — Pedersen, Vik. T. 52. — Stigsen, Ridder. T. 106. — Tulæsson, Byfoged. 20. T. 22.
- Oom, Gert Henriksen, Kan. i Rosk. 20. 374. (T. 17).
- v. Oost, Albert. 374.
- Opstandelses, Herrens, Alter i Frue K. 192-3. 202. T. 130-1. 206. 213.
- Orator. 261. T. 144-7.
- Ordrup, Gjentofte S. 183. 381.
- Orgemester, And. Andersen, Vik. 184. T. 98. 106.
- Orni, Lavrens. T. 15.
- Oslo, Biskopper. 144. 181. 206. 224. 233. 244. T. 138-40. — Kapitel. 98.
- Oxe, Johannes, Ridder. T. 59. — Johant. Torsø. 307. T. 69. 77. — Johant. Nielstrup. T. 174. 180. — Torben, Slotsherre. 283. 343.
- P**alladius, Ped., Bisk. i Sjælland. 82. 112. 149-50. 167. 210-1. T. 214.
- Paris. 120-1. — Universitet. 99. 105. 106.
- Parvus, Petrus, Prof. 198. T. 212. — Vilhelm, Kant. 46. 112-3.
- Parys, Anna. T. 193. — Bernt. T. 129.
- Paschæ, Johannes, Gardian. 277. 280-1.
- Panper Olausus. 136-7.
- S. Peders Alter i Højekor i Frue K. 61. 138-9. 148. 203-4. 380-1. T. 104-6. — Alter i Frue K. 203. — Alter i S. Peders K. 230-1. T. 71. — og S. Povls Alter i Helligk. K. 305. T. 68. 113. — Gilde. 362.
- S. Peders Kirke. 3. 14. 48. 58. 104. 122. 129. 131-3. 141. 143. 148. 222-33. 289. T. 5. 71. 164-6. 212. — Præbende. 48. 231-2. — Sogn. 223. 228-9. 259.
- Peder (Per, Pæther, Petrus) Præst i Lyngby ved Kbh. 89. T. 88. — Guardian. 280. — Prior i Vor Frue Kl. i Helsingør. T. 123. — Magister og Licentiat. T. 193. — Albretsen, Dr., Kannik, siden Raadm. 36. 84. 89. 134. 136-40. 197-9. 204. 261. 291-2. 335-8. 367. T. 73. 102. 105. 135. 141-3. 160-1. — Andersen, Byfoged. 16. — Andersen, Vik. 263-4. — Berildsen, Kan. 150-1. — Bosen, Borger. 133. — Christiensen, Helligaandsbr. 307. T. 84. — Didriksen, Hofkap. 271. — Eskildsen. 19. 20. — Godesson. T. 10. — Hansen, Kan. 157. T. 212. — Hemmingsen, Prior Vic. i Rosk. 165. — Hemmingsen, Borger. 129. — Henriksen, Hr. 127. — Henriksen, Vik. v. Trefold. Alt. i Frue K. 88. 176. 216. T. 76-7. 101. — Henriksen, Vik. v. Senior. Alter i Frue K. 187. T. 209. — Henriksen, Kan. 130-1. — Ingvorsen, Borgem. 332. — Jensen, Abb. i Knardrup Kl. 227. — Jensen, Raadm. 313. — Jepsen, Vik. 192. T. 171. 180. — Jøhannis, Prior coll. Hafn. 297. — Jonsen, Vik. 265-6. — Jørgensen, Borgem. 230-1. 328. T. 197. — Kjeldsen, Graa-broder. 281. — Laurentsen. Lektor. 295. — Mathæi, Kan. 126. — Michelsen, Raadm. T. 30. — Nicholai, Byfoged. T. 21. 24. — Nielsen, kgl. Skriver. 271-2. — Nielsen, Vik. 188. — Nielsen, Sclaris. 86. T. 72. — Nielsen, Kan. 144. 194. 381. T. 159. 169. 170. — Nielsen af Bud-dinge (Adelsm.) 178. T. 7. — Nikleson af Baksverthæ. T. 10. — Olafsen, Ridder, af Karise. 240. 277. 331-2. — Olsen, Hr. 177. — Pedersen, Dr. th., Kan. 144. — Saxesen, Vik. i Høderslev. 147. — Sunesen, Bisk. i Rosk. 10-11. 39. (40.) 69. (217.) 377.

- (T. 62). — Truelsen, Høvedm. paa Præstedannelse. 83.
 Gurre. T. 25-6. 46. — Villadsen, Præstø Kloster. 375. T. 131.
 Lotsskr., Borgem. 111-2. 205. 285. Psalterlæsning, stiftet af Erik af Pom-
 T. 208. mern. 36-9. T. 35-6.
 »Peld at brede« for Alter. 260. Pugestræde. 235.
 Per Brolæggers Stræde. 207. 312. Pynd, Oluf, Karmeliterm. 295.
 Per Jonsens Boder i S. Klem. Sogn. »Pædagogium«, en Skole. 183-4. 198.
 T. 181. Paaske, Søren. Raadm. 233. 328. T.
 Pesthus. 342. 185.
 Pilegaard. 98. Paaskemad, Velsignelse deraf. 35.
 Piligaardsstræde, Pilestr. 140. 241-2. Qwatz, Bertold, Raadm. T. 21. 24. 44.
 265. — lille P. 375. Quitzov, Henning Jensen i Ingestofte.
 Pippingh, Nicolaus, Kan. 42. 102.
 Planker, Bys. 293.
 Platz, Jens. T. 44-5. — Oluf, Borger. Raklinghuse, Henr., Raadm. T. 16.
 179-80. T. 48. Ramløse. 127.
 Plog (Plow, Ploug), Peder, Prior i Rantzov, Eggert, i Slangstrup. T. 69.
 Helligaandskl. 301. 316. 319. 326. — Henrik. 345.
 328. 330. T. 136. Rasmus, Hr., Kap. v. Frue K. e. Ref.
 Podebusk, Cidtzele. 258. — Predbjørn. 171. — Præst i Gladsaxe. T. 182. —
 119. 196. T. 174. — Sofie, Hr. Albert Lavridsen, Prior i Præstø Kl. 375.
 Ravenbergs. 155 Ravensberg, Albert Jepsen. 155. T. 174.
 Pors, Stig, Stiftslensm. i Lund. 185. — Johan Jepsen, Bisk. i Rosk. 54.
 T. 213. 61. 62. 122. 134. 181. 183. 197.
 Porse, Knud. 84. T. 8-9. 206. 379. T. 117. 138-40. — Mattis
 S. Povls Alter i Frue K. 61. 199-200. Eriksen af Tureby. 315.
 204-5. 380-1. T. 40-1. — Alter i Reberg, Peder, Kant. i Rosk. Kap. T.
 S. Ped. K. 231. 117.
 Povl Andersen, Kan. 141-2. 165. (T. Rebinder Boder. 129. 235.
 147). — Eliesen, Lektor. 74-6. 246. Reff, Hans, Bisk. i Oslo. 144. — Klavs,
 248-53. 269. 294-6. 319-20. — Han- Borger. 144. — Povl, Kannik. 144-5.
 sen. Borgem. 110. 245. T. 185. 198. Regenstein, Inger, Grevinde af. 276.
 Pratensis, Filip, Kan. 146. Regnichinus, Præst. 127. T. 193.
 Pribæ, Johannes, Præst. 88. Reinhart, Martin, Prædik. 65. 246-7.
 Prison ved Graabrødre Kl. 286. Reynikis, Claus, Hr. T. 53.
 Processioner. 36. T. 19. 151-2. Religionsdisputats. 1530. 71. 149.
 Procurator capituli canonicorum. 47. 325-6. — 1543. 82. 90. 150. 152.
 — fabricæ ecclesiæ d. Virg. 21. 46. 166. 187. 262.
 95. — capituli vicariorum. 215-6. T. Relikviefest i Frue K. 35. 202.
 192-4. — cacaborum. 216. T. 180. — Relikvier, se Helgenlevninger.
 altarium. T. 192-3. — fratrum mi- Rende, Bys. 99. 120. 375. »Den R.,
 norum. 279. som løber bag Biskopsgaarden«. 186.
 Prædikebog. 88. T. 77. Resurrectionis Alter, se Opstandelses A.
 Prædikener i Frue K. i Middelald. 33. Ribe. 137. 139. 281. — Biskopper. 108.
 — i Reformationstiden. 66. 325-6. 161. 224. 268. T. 28. 70. — Dom-
 Prælaturer i Kap. 113-4. 136.

- kapitel. 103. 108. 141. 146. 147. 156-8. T. 59. — Helligaands Gaard. 108. — Stift (Ripensis ecclesia). 49. 89. 379. T. 38. 73. 170.
- Riber, Niels, Vik., Pr. i Karlebo. T. 182. 203.
- Ridesmaasvend, Jakob. 284.
- Ringsted. T. 27.
- S. Rochi Kap. i Frue K. 120. 162-3.
- Rodiis, Hans, Kan. 124. 380.
- Rodneby i Bleking 352. T. 71.
- Rosbæk Mølle. 108-10. T. 191.
- Rosenbom, Hans, Kan. 129-30.
- Rosengaarden. 120. 199. 204. 227. 241. 309. 313. 315-6. 343. T. 180.
- Rosenkrands, Erik Nielsen, Dekan. 23. 52. 56-7. 103-5. 167. 226. 232. T. 77. 82. 85-6. 100. 102. 105. 106. — Erik Ottesen. 305-6. T. 68-9. 84. 113-4. — Henrik Eriksen. T. 114. — Holger Eriksen. 309. — Jørgen Eriksen. T. 114. — Kirstine Erikssd. 313. 333. — Ludvig Nielsen. T. 69. — Oluf til Vallø. 143. — Otte Nielsen. 305. T. 68.
- Roskilde. 152. 169-70. 255. 330-1. T. 17-9. — Domkapitel (Kanniker). 17. 20. 37-8. 40-1. 49-52. 61. 67. 95. 103. 106. 107. 111. 115-7. 119. 124. 135. 144-6. 152-3. 155. 192. 215. 272. 307. 330-1. 374. T. 13. 17. 61. 63. 77. 107. 117. 132. 134. 143-4. 159-60. 172. 194. 210. 213-4. — Domkirke (Altere). 11. 102. 142. 147. 151. 165. 195. 213. T. 56. 209. — S. Agnetes Kl. T. 131-2. — Duebrødre Hosp. T. 131. 214. — V. Frue Kl. 172. T. 116. 131. — Graabrødre Kl. 276. 282. T. 53-4. 131. — S. Klare Kl. 226. T. 131. — Sortebrødre Kl. 375. T. 131. — S. Jørgens K. T. 131. 135. — V. Frue Sogn. 210-1.
- Rostok Universitet. 105.
- Rud, Anne, Fru. 330. — Jørgen, Ridder. T. 27.
- Rycke, Johannes, Kan. 42.
- Rygen. 96-7.
- v. d. Rynne, Sywort. 241. 258. T. 46. 55.
- Rødh, Ørslev S. 194.
- Rødovre, se Avorthe øfre.
- Rølling, Herman. 364.
- Rønnov, Joachim, Bisk. i Rosk. 31. 66-79. 90. 177. 192. 203. 228. 248. 253-4. 375. T. 197. — Klavs til Hvidkilde. 308. 329. — Korfits. T. 69. 77. — Markvard. 183.
- Røttker, Bernt, Olderm. i tydsk Komp. 364.
- Raadh, Henrik, Borger. T. 54.
- Raadhuset i Kbh. 104. 127. 130. 196. T. 106-8. 214.
- Raadhushaven, Ny. 235.
- Raadhusstræde. 130. 132. Gamle R. 173. 184. 231.
- S**acrista (v. Frue K.). 46. 200.
- Sacristia Haffnensis, Sacristihuset i V. Frue K. 200. T. 41. 189.
- Sadolin, Hans Jørgensen, Vik., Pr. i Thoreby. 189. T. 216. — Jørgen Jensen, Sgpr. v. Frue K. 149. 188-9. 326.
- Salling Herred i Fyn. T. 22.
- Saltboder. 196.
- Salvators Kapel v. Frue K. 163.
- Samsing, Movrits, Lektor. 295.
- Sandagergaard i Fyn. 101-2.
- Sandby Kirke i Fyn. 273.
- Saxen, Mogens, Borgem. 231.
- Schioldius, Petrus, Notar. T. 59.
- Schlecht, Tileman, Dr., Prof. 57. 89. T. 77. 85.
- Scolastra. 84. T. 8.
- S. Sebalds Alter i Frue K. 185. T. 205. 213.
- S. Sebastiani Alter i Nic. K. 266.
- Seniorum Alter, se Oldefædres Alter.
- Seppel (Krone). 29. T. 141. 189.
- Seritslev. 222. 373. Dige. 108. T. 191. Kongsgaard. 98.
- S. Severini Alter i Nic. K. 266.

- Severin (Seufren, Søren), Hansen, Vik. 183. 187. T. 185. 198. — Niels, 185. — Jensen, Vik. T. 209. — Olsen, Raadm. T. 90. 119.
 kgl. Kapellan. 274. — Olsen, Vik. i Skrådderhuset. 207.
 Rosk. T. 213. (se Kock).
 Skrådder, Oluf. T. 105. 124. — Per. 227.
 Sigbrit, Moder. 84. 288. 316. 381.
 Simon Laurensen, Kan. 57. 58. 132. Skulte, Anders, Raadm. T. 46.
 134. 188. 266. T. 96. — Nielsen, Kan. Skytte. Joh., af Gøthersløff, Væbner. T. 27.
 52. 141. — Pedersen, Dek. 99.
 Sixtus IV., Pave. 58. 93. 303-5. 310. Slagelse. 312.
 T. 108-9.
 Sjøle Alter i Frue K. 184. T. 165. Slangerup. 124. 380. T. 10. 69. 71
 170. 205. 382. Slesvig Stift. 281. Biskop. 117. T. 28.
 Sjølebad. 20. 378. Slot, Kbhvns. 56. 302. 307. 341. 372.
 Sjølehus. 178. 276. T. 6. 77. 187.
 Sjølland, Christiern, kgl. Persefant. Slotshefter (Fogder). 57. 97. 230. 283.
 368. 337. 347. 366. T. 10. 30. 54.
 Skaldre, Jon, Ærkedegn i Lund. T. Slotskapel. 267-74. T. 152-4. Kapel-
 124. laner. 271-4. efter Reform. 195.
 Skalkenæs paa Dragør. 18. Slotsskriver. 146. 169. 202. 285.
 Skamby i Fyn. 273. Herred. T. 56. Smed, Jep, Borgem. i Nykjøbing i
 Skanør. 13. 226. 307. T. 101. Sjølland. 170.
 Skara, Biskopper. 161. 225-6. T. 28. 70. Smediegade. 16. 18. 125.
 Skave, Johannes. T. 10. — Herluf. 307. Smyth, Torkillus, Borger. T. 21.
 — Niels, Bisk. i Rosk. 107. 119. 141. Smyther Ditlev, Kantor. 31. 78. 80.
 181. 221. T. 93. 98-9. 121-3. 180. 183. 227. 232. 380.
 Skeel, Per, Borger. 137. T. 165. 200.
 Skelm Pedersen. 101. 140. Smørum og Ledøje. 40. 54. 62. 150.
 Skipmeier, Herm., Borgem. i Lands- Snare, Erland Jonsen, Raadm. 182-3.
 krone. 315. T. 119.
 Skodborg, Jørgen, Hr. 151. Snaresgaard. 183.
 Skolen. 24. 46. 82-7. 165. 193. 286. Snostrup, Peder, Vik. T. 149. 170.
 379. T. 5. 8-9. 27. 72-4. 182.
 Skomageralter. 201. 367. T. 154-6. Soderup. 198.
 Skomagerboder. T. (19). 181. Sognealter i Frue K. 57. 134. 164.
 Skoning, Oluf, Vic., Skolem. 86. 193. 217. 382.
 T. 181. 209. 273. Sokkelunds (Støffns, Stocchælundz,
 Skotte, Peder, Dr. Prof. 52. 173. 231. Zokkelundz) Herred. T. 11. 31. 44-6.
 Skotter i Kbh. i 16de Aarh. 206. 324. Solbjerg. 235. 342. 373.
 370. Sorø Kloster. 203. 374.
 Skovgaard, Jep. T. 132. Sparre, Aage Jepsen, Ærkeb. i Lund.
 Skovlunde, Ballerup S. 30. 127. 352.
 Skovshoved, Gjentofte S. 346. Speculum judiciale. 87.
 Skriver, Anders. 101. — Esbern Jepsen, Staghæ, Didrik. Vikar. 202.
 Borgem. 55-60. 119. 279. T. 78-9. Stemp, Jørgen, Borger 339. — Niels,
 82-3. 85-6. 105. — Knud, Raadm. Borgem. 108. 207.
 T. 46. 122. — Oluf Jacobsen, Borgem. Stenkedegn paa Slottet. 268.
 Sten, Mogens, Karmeliterm. 295.

- Stenløsemagle. 30.
 Stenwek, Henneke. T. 15.
 Stephanus de Luce, Kan. 130.
 Sternberg, Valfartssted i Meklenborg.
 T. 131.
 Storm, Papæ. 18.
 Stralsund, 96-7. 362-3.
 Strandbadstuen. Strandbadstuestræde.
 Strandstue Str. 91. 165. 262. 312.
 T. 96. 171.
 Strandbakken. 1. T. 191.
 Strandboderne. 174.
 Strandhoved (Faxe S.). 302.
 Strange Jønsson af Svauersleef. 124.
 Strengnæs, Biskop. 224.
 Strøby. 177-8. T. 171.
 Strø lille. 179. T. 48. — S. magle. 30.
 Studiestræde. 180. 228. T. 193 (se
 Raadhusstræde gl.).
 Stygge, Ulrik, Biskop i Aarhus. 224.
 T. 38.
 Succentor. 114. 180. T. 80-1. 213.
 Sudreboder. 132. 201.
 Sugge, Jep Olufsen. 189. T. 192. —
 Oluf. 99.
 Svaning, Hans. 85.
 Swart, Per, Kannik. 129.
 Svave, Peter, til Gjorslev. 258.
 Sven Dyækn. 16. — Mortensen, Cler.
 Rip., Notar. T. 73. — Pedersen, Kan.
 129. — Pedersen, Gr. Christoffers
 Skriver. 177. — Østensen, Præst i
 Lyngby. 127.
 Svinninge i Odsherred. 129.
 Sygher, Niels, Kan. 125.
 »Sædevan«, et Stræde. 312.
 Sæby i Sjæll. 54.
 Sølvi'sborg Kloster. 349.
 Søren, se Severin.
 Tavler i Kirkerne. 30. 336.
 Tavsén, Hans, Præst. 67. 75-6. 78.
 90. 149. 152. 247-55. 283.
 Tegemad, Markvard. 102.
 Terning, Jens, Kan. 157-8. 171. 176.
 Tetz, Jens, Ærkedegn i Lund. 59. T. 85.
 S. Theobalds Alter i Frue K. 97-8.
 128. 199.
 Thord, Kan. i Kbh., siden Ærkedegn
 i Rosk. 124.
 Thoreby Kirke. 106. 146. 189. T. 216.
 Thott, Filip Axelsen. 102. — Oluf Axel-
 sen. 165.
 Thrugillus, Hr. 127.
 Thytæbærgh, Berthold. 178. T. 7. —
 Jakob. 178. T. 11-3. 15.
 Tiende i Kbh. 7-9. 50-2.
 Tikjøb Sogn. T. 131.
 Tirsted Kirke (Laal.) 109.
 Tjæreby v. Skjelskør. 295.
 Tjæreby i Tersløv S. 307.
 Toddæ, Lavrens, Borger. 171.
 Toksvær Kirke. 95.
 Toller, Per Persen, Præst. 89. 201-2.
 205-6. T. 169-72. 192.
 Torkildstrup Kirke. 273.
 Torkild Povlsen, Prior i Helligaands Kl.
 i Malmø. T. 128.
 Tornekrands, Henrik, Abbed i Sorø
 Kl. 203.
 Toti, Rector Schol. 83.
 Trapel (Traapiil), Nicol. Jønæssén. T.
 10-11.
 Trolle, Herluf. T. 212-4.
 Trommeslager, Henr., Raadm. T. 185.
 198.
 Trondhjem. 145. — Ærkebisper. 107. 122.
 117. 135. 283.
 Truels Eriksen, Adelsm. 142. — Hem-
 mingsén, Vikar. 207. — Olufsen,
 Kirkeværgé ved S. Ped. K. 216.
 Tryherred. 44. 152. 380.
 Tucho, Tughe, se Tyge.
 Tue (Tuvo), Dekan. 94. — Ærkeb. i
 Lund. 182. 224-5.
 Tune, Kannike-Præb. 48. 129.
 Tydske Kompagni. 284. 362-4. T. 185.
 Tydskemanager. 19. 126. 131-2.
 171. 362. T. 16. 39. 90.
 Tyge Jensen, Kan. i Rosk. 215. T. 61.
 63. — Matthisén, Vik. 53. 199. 368.
 T. 193.

- Tørkø Kloster i Bleking. 349. 24-5. 64. 107. 184. 200. 245. T. (132). 154. 166. 174.
- Taarnby paa Am. 39. 112. 206. T. 72-3. 115. Vallensbæk. 184. 190. 376. T. 181. Vallø. 143. T. 27.
- Uggeløse Kirke. 324. 379-80. Vammehaghen, Klavs, Kan. 130.
- Ulf (Wulf), Borger. T. 7-8. — Anders, Vandløse, Kan.-Præb. 48. 203. 263-4. — Hans, Kan. i Haderslev. 147. T. 143. Vandmøllen. T. 123. Vandmøllestræde. 208. 227. 235. 315. T. 165.
- Ulfstand, Holger, D. R. R., Lensmand paa Lagholm. 170. 203. T. 198-9. — Vangede (Wongwethe), Gjentofte S. 17. 198. T. 33. — Otte Holgersen. D. R. R. T. 174. — Trued Gregersen, D. R. R. T. 174. Varde, S. Jeps K. 109. Vartov Hosp. 299-300.
- Unger, Christine. 215. — Jens, Pr. i Vasa, Birgitte Christiernsd. 329. T. 87-8. — Emerense. 240. — Peder, Raadm., Notar. 88-9. 259-60. Vassingerød, Kan.-Præb. 48. 195. 200-1. — Peder, Pr. i Taarnby. 225. 259. Wat, Hans (Jonas, Johannes), Raadm. T. 21. 24. 33. 44. 46. 47. — Hannes. 17.
- Universitetet før Ref. 23. 36. 52-7. 60-2. 67-8. 85-6. 102-4. 107. 119-22. 136-44. 147-8. 173-4. 188. 194. 197-8. 204. 229-30. 237. 243. 284-5. 290-7. 309-10. T. 73-4. 77. 126-8. 161. 171. 188. efter Ref. 81-2. 90. 112. 149-50. 152-3. 163. 327. 342. T. 210-11. 214. 217.
- Universitetets Alter, se S. Peders A. i Højekor.
- v. Unna, Gerhard. 169. T. 15. 18. — Gotfred, Borger. 169. T. 14-5. 17-8.
- Urne, Johan, Hovedsm. paa Kbh. Slot. 238. — Knud, Dekan. 106-7. — Lage, Bisk. i Rosk. 25. 31. 34. 41. 62-4. 66. 106. 189. 283. 316. 381. T. 151. 155. 157. 172. 174-7.
- Uroen•. 187.
- Upsala, Ærkebisk. 115. T. 28.
- Utterslev paa Laal. 271.
- Vadsby (Sengeløse S.). 124.
- Wak, Frændæ. 241.
- Valdby og V. østre. 235. Kannikepræb. 48.
- Valdemar I. 1. 8. — Atterdag. 241. 282. T. 10. 13.
- Valkendorf, Christoff, Rigshofm. 245. 297. 325. — Erik, Ærkebisk. i Trondhjem. 107. 122. 283. — Knud, Dek. 24-5. 64. 107. 184. 200. 245. T. (132). 154. 166. 174.
- Vallensbæk. 184. 190. 376. T. 181.
- Vallø. 143. T. 27.
- Vammehaghen, Klavs, Kan. 130.
- Vandløse, Kan.-Præb. 48.
- Vandmøllen. T. 123.
- Vandmøllestræde. 208. 227. 235. 315. T. 165.
- Vangede (Wongwethe), Gjentofte S. 17. 198. T. 33.
- Varde, S. Jeps K. 109.
- Vartov Hosp. 299-300.
- Vasa, Birgitte Christiernsd. 329. T. 87-8. — Emerense. 240.
- Vassingerød, Kan.-Præb. 48. 195. 200-1.
- Wat, Hans (Jonas, Johannes), Raadm. T. 21. 24. 33. 44. 46. 47. — Hannes. 17.
- Wedekes, Katrine. 20. T. 21.
- Wegge, Hans, Hofkap. 57. 170. 271. T. 130. 133.
- Vejby Kirke. 156.
- Vejnerhuset. 178. 205. 315.
- Vejle. 274.
- Vestenskov, Svend, Kannik. 129. 380. T. 40-1. 53.
- Vesteraas, Biskop. T. 28.
- Vexø Stift. 348. 354.
- Viberg, se Sadolin.
- Viborg, Biskopper. 101-2. 118. 224-5. T. 28. — Kapitel. 56-7. 103. 109. 155. T. 77.
- Wider, Niels (ell. Jens), Borgem. 164-5. T. 21. 24.
- Vigerslev, Hvidovre S. 235.
- Vikariernes Kapitel v. Frue K. 133. 136-7. 212-21. T. 49-53. 61-3. 76-7. 88-9. 93-5. 183-4. 192-4. Altere. 163. — Kapitelshus. 215-6. T. 171. — Prior. 215-6. 218-9. — Statuter. 217-21. T. 94-5. 98-9.
- S. Vilhelm Abbed. 28. 94. 280. — Alt. i Frue K. 206. T. 139-40. 161.
- Villiadus, Kannik. 124.
- Vincentius, Kan. 140. T. 102.

- Wincke (Wynck, Wenck), Hans, Mester, **Æ**belholt Klost. 99. 133. 136. 138.
Raadm., siden Byfoged. 109. 146. T. 375.
129. 189-91. 198.
- Vindinge i Sjæll. 30.
- Vingaard, Hans, Bogtrykker. 286. 382. **Ø**dhæ Heyolth. 104.
- Winnere, Lavrens (Lasse) Nielsen, **Ø**lby, Højelse S. 302.
Raadm. 178-9. 276. T. 21-2. 25-6. **Ø**lmand, Lavr. Esbensen, kgl. Skriver.
29-33. 43-6. — Mikkel, Lavr., Vik. 109.
55. 179. 225. T. 30-1. 43-4. 48. **Ø**lsemagle. 30. T. 23-4. 27.
- Winter, Konrad, Afladshandler. 131. **Ø**lsted. 17. 43. T. 6. Kan.-Præb. 48.
- Viveke, Niels Overlænders. 231. **Ø**resundstolden. 324.
- Witzendorp, Johannes. 119. 180. **Ø**rekrog (Krogen) Len. 154. T. 203.
- Vixæbothæ. 225. **Ø**rkenøerne, Biskop. T. 28.
- Wogn, Arvid (Arild), Raadm. T. 76. **Ø**rn, Hans, Raadm. i Slagelse. 132.
83. 118. — Bernd, Borger. T. 54. **Ø**stergade. 130. 242.
- Vollerslev. 30. **Ø**sterport. 307.
- Vommebadstuen (Wombe Stuen). 91. **Ø**stregaard. 240. 373.
179-80. 227. T. 48. 64.
- Vommestræde 235. 312.
- Vordenberg, Fredrik, Væbner, til Egede. **A**ahus Hosp. 352-6.
213-4. T. 42-3. Aagerup i Merløse H. 101.
- Vorherres fem Vunders Alter i Frue K. Aalborg. 273. Helligaandskl. 329. T. 92.
185. T. 147-8. 193. 205. Aalborg, Hans, Mag., Boghandl. 161.
T. 217.
- Vritsløse lille, Herstedvestre S. 183.
- Wulff, se Ulf. Aarhus, 144. 295. 296. Biskopper.
117. 161. 224-6. 268. T. 28. 38. 70.
- Wutzeke, Berthold, Kan. i Rosk., Offic. Kapitel. 18. 106-7. 146. T. 13-4.
- paa Rygen. 96. Aartid (anniversarium). 20.
- Værebros. 44. Aas Kloster. 146.
- Værkmester, Isak Mattesen. T. 64. — Aastrup paa Falster. 273.
Jes Pedersen. 160. T. 63.